

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE”**

**Cu titlu de manuscris
CZU: 343.575 (043.3)**

SECRIERU SERGIU

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU SUSTRAGEREA SAU
EXTORCAREA DROGURILOR SAU ETNOBOTANICELOR**

SPECIALITATEA 554.01 – Drept penal și execuțional penal

TEZĂ DE DOCTOR ÎN DREPT

Conducător științific:

COJOCARU Radion,
Conf. univ. dr. în drept

Autor:

Chișinău, 2018

© SECRIERU Sergiu, 2018

CUPRINS:

ADNOTĂRI (în limbile: română, rusă, engleză)	4
LISTA ABREVIERILOR	7
INTRODUCERE	8
1. Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctor	16
1.1 Materiale științifice publicate la tema tezei în Republica Moldova.....	16
1.2 Materiale științifice publicate la tema tezei în străinătate	24
1.3 Concluzii la Capitolul I	31
2. Reglementări internaționale și naționale privind infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor	33
2.1 Reglementări internaționale antidrog și premisele incriminării sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor	33
2.2 Retrospectiva istorică și locul incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor în legislația penală a R. Moldova	37
2.3 Elemente de drept comparat privind infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor	52
2.4 Concluzii la Capitolul II	58
3. Semne obiective ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor	61
3.1 Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii	61
3.2 Latura obiectivă a infracțiunii	72
3.2.1 Sustragerea de droguri sau etnobotanice	72
3.2.2 Extorcarea de droguri sau etnobotanice	94
3.3 Forme agravante cu caracter obiectiv ale infracțiunii.....	107
3.4 Concluzii la Capitolul III.....	123
4. Semne subiective ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor	127
4.1 Subiectul infracțiunii	127
4.2 Latura subiectivă a infracțiunii	139
4.3 Forme agravante cu caracter subiectiv	145
4.4 Concluzii la Capitolul IV	159
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	162
BIBLIOGRAFIE	167
ANEXE	185
DECLARAȚIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	196
CURRICULUM VITAE	197

ADNOTARE

**la teza de doctor *Răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor*, specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal,
Autor: Sergiu SECRIERU, Chișinău, 2018.**

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 234 titluri, 160 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 8 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: droguri, etnobotanice, stupefiante, precursori, analogi, substanțe psihotrope, plante, sustragere, extorcere.

Domeniul de studiu. Lucrarea face parte din domeniul Dreptului penal, partea specială. Studiul este axat pe analiza juridico-penală a infracțiunii prevăzute la art. 217⁴ C.pen.

Scopul și obiectivele tezei de doctorat. Scopul lucrării constă în efectuarea, pe baza cercetărilor teoretice și a materialelor empirice, a unor investigații ample în privința problemelor juridico-penale a infracțiunii de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor. Pe aceiași cale s-a urmărit formularea propunerilor de perfecționare a calității sediului normativ incriminator, care să corespundă sarcinilor de promovare a reformei juridice în R. Moldova.

Obiective: studierea evoluției incriminării sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor; caracterizarea faptei prin prisma standardelor instituite prin actele internaționale antidrog; analiza comparativă a legislațiilor penale ale altor state existente în materia sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor; elucidarea elementelor și semnelor componente ale infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor; formularea unor propuneri de *lege ferenda* pentru îmbunătățirea legislației penale din domeniu; înaintarea unor recomandări de practică judiciară în vederea asigurării legalității pe segmentul aplicării normei incriminate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Prezenta teză de doctorat constituie una dintre primele cercetări științifice complexe și bine sistematizate ale infracțiunii prevăzute la art. 217⁴ C.pen., noutatea științifică a căreia și-a găsit reflectare într-un șir de rezultate științifice materializate în perfecționarea sediului normativ-incriminator și soluționarea unor probleme aplicative în materia infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor.

Problema științifică actuală, de importanță majoră, care a fost soluționată. Fundamentarea științifică a elementelor și semnelor constitutive ale infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor, care va avea ca efecte aplicarea corectă a legii penale naționale, eficientizarea practicii judiciare și a activității organelor de drept în prevenirea și combaterea fenomenului analizat. De asemenea, a fost soluționată problema revizuirii legislative a normei prevăzute de art. 217⁴ C.pen. în consonanță cu standardele incriminatorii promovate de ChEDO și Curtea Constituțională a R. Moldova.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă. Studiul realizat prezintă o bază conceptuală care descrie la nivel teoretic premisele de aplicare a art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova și încadarea juridică a faptei; modalitățile faptice ale infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau a etnobotanicelor; soluții le de ajustare a cadrului incriminator la standarde europene etc.. Aceste rezultate pot fi oglindite în activitatea științifică, instructiv-formativă, în activitatea practică a organelor de drept și în procesul de legiferare.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice sunt utilizate în procesul de instruire a studenților, masteranzilor și doctoranzilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic, dar și în activitatea practică a organelor de drept.

АННОТАЦИЯ

к докторской диссертации на тему *Уголовная ответственность за хищение или вымогательство наркотиков или этноботанических веществ*, специальность 554.01 –

Уголовное и уголовно-исполнительное право,
Автор: Серджиу СЕКРИЕРУ, Кишинэу, 2018 г.

Структура диссертации: введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 234 названий, 160 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 8-ти научных статьях.

Ключевые слова: наркотики, этноботанические вещества, наркотические вещества, аналоги, психотропные вещества, хищение, вымогательство.

Область исследования. Работа относится к области Уголовного права, особая часть. В исследовании основное внимание уделяется уголовно-правовому расследованию преступления по ст. 217⁴ Уголовного кодекса.

Цель и задачи докторской диссертации. Целью диссертации является проведение на основе теоретических исследований и эмпирических материалов обширных исследований правовых и уголовных проблем хищения наркотиков или этноботанических веществ; формулировка предложений по улучшению качества инкриминирующей нормативной базы, которая будет соответствовать задачам продвижения правовой реформы в Р. Молдова.

Задачи: изучение эволюции инкриминирования; характеристика хищения наркотиков или этноботанических веществ в свете международных стандартов; сравнительный анализ уголовных законов других государств существующих в изучаемой области; выяснение признаков состава преступления хищения или вымогательства наркотиков или этноботанических веществ; формулировка предложений для совершенствования уголовного законодательства в этой области; представление некоторых рекомендаций судебной практики с целью обеспечения законности применения ст. 217⁴ УК Р. Молдова.

Научная новизна и оригинальность полученных результатов. Данная докторская диссертация является одним из первых комплексных и хорошо структурированных научных исследований преступления предусмотренного ст. 217⁴ УК Р. Молдова, научная новизна которой нашла отражение в ряде научных результатов, материализованных в усовершенствовании уголовного законодательства и решении практических проблем связанных с хищением наркотиков и этноботанических веществ.

Научная задача особой важности нашедшая решение, заключается в научном обосновании элементов и признаков хищения или вымогательство наркотиков или этноботанических веществ, позволяющие применять уголовное законодательство в соответствии с принципом законности, поднятию эффективности юриспруденции и деятельности правоохранительных органов в предупреждении данного преступного явления. Также была решена проблема совершенствования уголовного законодательства в соответствии с стандартов ЕКПЧ и Конституционного Суда Р. Молдова.

Теоретическая значимость и прикладная ценность. Исследование является концептуальной основой, которая на теоретическом уровне описывает предпосылки применения ст. 217⁴ Уголовного Кодекса Республики Молдова и правовую классификацию дела; способы совершения преступления, связанного с хищением или вымогательством наркотиков или этноботанических веществ; решения для приведения инкриминирующих рамок в соответствие с европейскими стандартами и т. д. Эти результаты могут быть отражены в научной, учебно-формирующей деятельности, в практической деятельности правоохранительных органов и в законотворческом процессе.

Внедрение научных результатов. Научные результаты используются в процессе обучения студентов, магистрантов и докторантов в высших учебных заведениях с юридическим профилем, а также в практической работе правоохранительных органов.

ANNOTATION

**to the doctor thesis *Criminal liability for theft or extortion of drugs or ethnobotanicals*,
specialty 554.01 – Criminal Law and Criminal Execution,**

Author: Sergiu SECRIERU, Chisinau, 2018.

Structure of thesis: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 234 titles, 159 pages of basic text. The obtained results are published in 8 scientific works.

Key-words: drugs, ethnobotanicals, narcotics, precursors, analogues, psychotropic substances, plants, theft, extortion.

Domain of study. The thesis is part of the domain of Criminal Law, the special part. The study focuses on the juridical-criminal investigation of the offense provided by the art. 217⁴ of the Criminal Code.

Purpose and objectives of doctor thesis: The purpose of investigation is to carry out, on the basis of theoretical researches and empirical materials, extensive investigations regarding legal and criminal issues of the offence of theft of drugs or ethnobotanicals. In the same way, the formulation of proposals for improvement of the quality of incriminating normative basis was pursued that will correspond to the tasks of legal reform promotion in the Republic of Moldova.

Objectives: study of incrimination evolution; characterization of theft of drugs or ethnobotanicals in terms of standards established by international antidrug acts; comparative analysis of criminal legislations of other states existing in the field of theft or extortion of drugs or ethnobotanicals; elucidation of the elements and component signs of the offence of theft or extortion of drugs or ethnobotanicals; formulation of some *lege-ferenda* proposals for improvement of criminal legislation in the field; submission of some recommendations of judicial practice in order to ensure the legality on application of the incriminated norm in art. 217⁴ of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Scientific novelty and originality of the obtained results: The current thesis of doctor constitutes one of the first complex and well systematized scientific researches of the offence provided by art. 217⁴ of the Criminal Code, the scientific novelty of which found reflection in a series of scientific results materialized in the improvement of normative-incriminating basis and solving of some applicative issues in matter of the offense of the theft of drugs or ethnobotanicals.

Current scientific subject matter, of major importance, that was settled. Scientific foundation of the elements and constitutive signs of the offense of theft or extortion of drugs or ethnobotanical substances that will have as the effects the correct application of the national criminal law, enhancement of the efficiency of judicial practice and the activity of legal authorities in the prevention and the fight against the analyzed phenomenon. At the same time, there was settled the issue of legislative revision of the norm provided by the art. 217⁴ of the Criminal Code in consonance with the incriminating standards promoted by the ECHR and the Constitutional Court of the Republic of Moldova.

Theoretical significance and applicative value. Theoretical significance of the concerned study lies in profound and multilateral investigation of theoretical-practical bases exposed in domestic and foreign legal-criminal doctrine regarding the issues of the offence of theft or extortion of drugs or ethnobotanicals. The results obtained within the given investigation will contribute to improvement of theoretical bases of criminal law, including to removal of some gaps in approaching the criminal offense that form the object of study. On this basis, there were submitted proposals of *lege-ferenda* for improvement of normative framework existing in the field.

Theoretical significance and applicative value. The executed study presents a conceptual basis that describes at the theoretical level the premises of the application of the art. 217⁴ of the Criminal Code of the Republic of Moldova and the legal classification of the action; factual modalities of the offense of the theft or extortion of drugs or ethnobotanicals; solutions for the adjustment of the incrimination framework to the European standards, etc.

Implementation of scientific results. The scientific results are used in the process of the training of students, master course students and doctoral students in higher educational institutions with juridical profile, but also in the practical activity of the law enforcement authorities.

LISTA ABREVIERILOR

alin. – alineat

art. – articol

C.contr. – Cod contravențional

C.pen. – Cod penal

C.pr.pen. – Cod de procedură penală

CC – Curtea Constituțională

CE – Consiliul Europei

CEDO – Convenția Europeană a Drepturilor Omului

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

CtEDO – Curtea Europeană pentru Drepturile Omului

Ed. – Editura

HP CSJ – Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție

JN – Jurnal Național

lit. – literă

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

nr. – număr

p. – pagină

pct. – punct

red. – redacția

RDP – Revista de Drept Penal

RSFSR – Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă

RSSM – Republica Sovietică Socialistă Moldovenească

RSSU – Republica Sovietică Socialistă Ucraineană

sb.nr. – sublinierea noastră

UE – Uniunea Europeană

URSS – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

Vol. – volum

INTRODUCERE

Importanța și actualitatea problemei abordate. Traficul de droguri reprezintă un fenomen infracțional ce comportă o amenințare gravă pentru sănătatea, siguranța persoanelor și a societăților în ansamblu. Tendințele vădite de globalizare a fenomenului, apariția pe piață a unor substanțe narcotice și preparate sintetice de o nouă generație produc consecințe grave asupra sănătății publice. Utilizarea drogurilor constituie una dintre principalele cauze ale problemelor de sănătate și deces care pot fi evitate, mai ales în rândul tinerilor. Astfel, traficul ilicit de droguri reprezintă o problemă deosebit de complexă cu care se confruntă actualmente comunitatea internațională. În contextul realizării aspirațiilor de integrare europeană, R. Moldova a inițiat un proces amplu de dezvoltare și perfecționare a bazei normative antidrog, care este unul inherent pentru prevenirea și combaterea eficientă a acestui fenomen antisocial.

Un pas deosebit de important în acest sens l-a constituit aprobarea prin Hotărârea Guvernului nr.1208 din 27.12.2010 a Strategiei naționale antidrog pe anii 2011-2018 [83]. Strategia este elaborată în conformitate cu Strategia Europeană pe Droguri pentru perioada 2005, se bazează pe Convenția unică asupra stupefiantelor, adoptată la New York la 30 martie 1961 și amendată prin Protocolul de modificare a Convenției, adoptat la Geneva la 25 martie 1972, Convenția asupra substanțelor psihotrope, adoptată la Viena la 21 februarie 1971, Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, adoptată la Viena la 20 decembrie 1988, Declarația Politică cu privire la Principiile Directorii de reducere a Cererii de Droguri, adoptată la Sesiunea Specială cu privire la Droguri a Adunării Generale a ONU din 1988, considerate drept instrumente legale majore în abordarea problematicii drogurilor.

Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor (art. 217⁴ C. pen. al R. Moldova) reprezintă o infracțiune legată de traficul de droguri care creează sau favorizează acest fenomen nociv cu conotații internaționale și care pune în pericol efectiv și cauzează daune irecuperabile pentru sănătatea publică.

Actualitatea temei abordate în cadrul acestei lucrări poate fi explicată din mai multe unghiuri de vedere. În prim plan, alegerea tiparului juridic incident activității infracționale de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor presupune, pe de o parte, evaluarea corectă a situației de fapt, iar pe de altă parte, identificarea normei penale speciale aplicabile acestei situații faptice. În acest sens, am considerat ca fiind actual și oportun demersul dedicat fenomenului infracțional sus-menționat din perspectiva dreptului penal, în vederea elucidării și reevaluării semnelor circumstanțiale caracteristice acestuia. Pe de altă parte, cercetarea atentă a cadrului normativ dedicat interzicerii acestei conduite infracționale a scos în evidență unele imperfecțiuni ale textului de incriminare (art. 217⁴ C.pen.), fapt care a solicitat incursiuni

teoretice pentru a oferi legiuitorului propuneri de *lege ferenda*, în eventuala intervenție de perfecționare a normei penale în cauză. Pentru deducerea unor soluții legislative adecvate s-a impus cu pregnanță și studiul legislațiilor penale ale altor țări în materia incriminării faptei cercetate.

În același timp, legiuitorul autohton prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 193 din 28.07.2016 [2] a operat amendamente în cadrul normei incriminatoare de la art. 217⁴ C. pen., în sensul extinderii câmpului incriminator și la substanțele etnobotanice, fapt ce necesită o intervenție doctrinară în plus pentru interpretarea coerentă a sensului legii în vederea respectării principiului legalității aplicării legii penale.

Reieșind din nivelul de cercetare a problematicii abordate, este de menționat că studiul penal al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor, denotă lipsa unor lucrări în literatura de specialitate autohtonă, care ar fi dedicate în exclusivitate analizării acestui fenomen infracțional. Or, datorită dezvoltării rapide a relațiilor sociale și a transformărilor de drept pe care le parcurge R. Moldova acest lucru se impune cu pregnanță.

În acest sens, până în prezent nu au fost studiate asemenea aspecte precum ar fi: examinarea noțiunii de drog și de etnobotanice introdusă recent în C.pen. al R. Moldova la descrierea obiectului material al infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen.; caracterizarea noțiunii de „șantaj” prevăzută la art. 189 C. pen. în corelație cu noțiunea de „extorcare” folosită la descrierea faptei de la art. 217⁴ C. pen.; analiza noțiunii generale a sustragerii în raport cu formele de sustragere incriminate la art. 217⁴ C. pen.; elucidarea factorului intelectual și volitiv al faptei de sustragere a drogurilor și etnobotanicelor prin prisma particularităților obiectului juridic și material al infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen. etc.

Printre oamenii de știință care s-au preocupat, în mod general, de fenomenul traficului de droguri și, în mod special, de elaborarea concepției teoretice de soluționare a problemelor legate de conținutul infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor se enumeră: S. Brînză, V. Stati, V. Bujor, Ig. Hadîrcă, V. Berliba, V. Spătari, D. Croitoru, M. Nucu, A. Zosim, R. Cojocaru, D. Dumitrescu (R. Moldova); A. Nugumanov, T. Radcenko, Z. Debruc, A. Kireev, A. Veazemscaia, T. Klomenko, V. Malinin, L. Babchin, A. Pobegailo, B. Turlubekov, S. Kocioi, I. Drujinin, V. Omigov (Federația Rusă); T. Dima, M. A. Hotca, V. Dobrinoiu, D. Popescu și G. Popescu, O. Chichoș (România) etc.

Lucrările acestor autori consacrați reprezintă baza teoretică a investigației, inherentă și în același timp obligatorie pentru un asemenea studiu precum ar fi teza de doctorat. Prezenta teză de doctorat vine să completeze studiile întreprinse anterior în domeniu, evidențiindu-se unele

tendențe și aspecte noi de dezvoltare a științei în domeniul de referință, specifice pentru etapa actuală de dezvoltare a societății.

Scopul lucrării constă în efectuarea, pe baza experienței istorice, cercetărilor teoretice și a materialelor empirice, a unor investigații ample în privința problemelor juridico-penale a infracțiunii de sustragere sau extorcarea a drogurilor sau etnobotanicelor. Pe aceeași cale s-a urmărit formularea propunerilor de îmbunătățire a calității cadrului de incriminare a infracțiunii analizate, care să corespundă sarcinilor de promovare a reformei juridice în R. Moldova.

Atingerea scopului propus presupune realizarea următoarelor **obiective**:

- analiza lucrărilor științifice din doctrina penală autohtonă și cea străină publicate la tematica problemei investigate;
- studierea evoluției sediului normativ de incriminare a infracțiunii de sustragere sau extorcarea a drogurilor sau etnobotanicelor;
- caracterizarea sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor prin prisma standardelor instituite prin actele internaționale antidrog;
- stabilirea tipologiei infracțiunilor contra sănătății publice și conviețuirii sociale în scopul determinării locului incriminator al sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor;
- analiza comparativă a legislațiilor penale ale altor state existente în materia incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcarea a drogurilor sau etnobotanicelor;
- elucidarea elementelor și semnelor componente ale infracțiunii de sustragere sau extorcarea a drogurilor sau etnobotanicelor;
- formularea unor propuneri de *lege ferenda* pentru îmbunătățirea legislației penale din domeniu;
- înaintarea unor recomandări de practică judiciară în vederea asigurării legalității pe segmentul aplicării normei incriminate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova.

Obiectul cercetării reprezintă complexul de probleme juridico-penale cu aplicativitate teoretică și practică privind infracțiunea de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor, acordându-se prioritate elucidării semnelor obiective și subiective, precum și particularizării anumitor reguli de încadrare juridică specifice.

Metodologia cercetării științifice. Bazele metodologice ale cercetării juridico-penale a infracțiunii de sustragere sau extorcarea a drogurilor sau etnobotanicelor au fost instituite dintr-o pluralitate de procedee mixte, atât teoretice, cât și practice de cunoaștere a acestui fenomen. Pentru efectuarea acestui studiu au fost folosite o multitudine de metode analitice de cercetare

științifică, între care putem enumera: *metoda analizei comparative*, constând în sesizarea elementelor asemănătoare sau diferite în ceea ce privește reglementarea infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor în legislația R. Moldova și legislațiile penale ale altor state; *metoda analizei istorice*, constând în analizarea retrospectiviei cronologice de evoluție a incriminării statuate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova; *metoda analizei logice*, constând în folosirea raționamentelor logice pentru sintetizarea opiniilor doctrinare ale diferitor autori etc.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute.

Prezenta teză de doctorat constituie o cercetare științifică complexă și bine sistematizată, noutatea științifică a căreia și-a găsit reflectare într-un șir de rezultate științifice orientate spre îmbunătățirea cadrului normativ și dozarea principiului legalității aplicării legii penale în materia infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor, printre care menționăm următoarele:

1. Infracțiunea prevăzută de art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu este o infracțiune care vizează traficul propriu-zis al drogurilor, ci o infracțiune care facilitează sau creează condiții pentru traficul acestora.

2. De *lege lata* stabilirea proporțiilor la etnobotanice este imposibilă, iar sustragerea sau extorcarea acestora indiferent de cantitate va fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (1) C.pen. În perspectivă, pentru asigurarea voinței legiuitorului de individualizare a pedepsei penale în funcție de proporții, este necesară instituirea unor parametri de calculare a cantității etnobotanicelor sau crearea unui cadru incriminator diferențiat pentru circulația ilegală a acestora.

3. De *lege ferenda* atât denumirea, cât și dispoziția incriminatorie a art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova urmează să fie suplinită, astfel încât sfera incriminatorie pe lângă droguri și etnobotanice să includă și sustragerea sau extorcarea de **precursori**.

4. Termenii de „sustragere” și „extorcare” utilizați în dispoziția art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu corespund cerințelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate cerute de CEDO. S-a argumentat necesitatea reformulării art. 217⁴ C.pen. prin intermediul unei dispoziții descriptive, prin care, pe de o parte, să fie prevăzute formele de sustragere, iar, pe de altă parte, să fie înlocuit termenul de *extorcare* cu expresia „șantajul în scopul obținerii...”.

5. Intenția directă caracterizează sub aspectul laturii subiective toate modalitățile normative de săvârșire a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. Sub aspectul factorului intelectual, făptuitorul nu conștientizează doar gradul prejudiciabil al luării ilicite, ci și înțelegerea

faptului că ia anumite bunuri care se caracterizează prin efecte specifice și al pericolului pe care îl au pentru sănătatea publică.

6. Reformularea denumirii marginale a art. 217⁴ C.pen. din *Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor în Sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor.*

7. Revizuirea completă, chiar și structurală a art. 217⁴ C.pen., astfel încât să fie individualizată pe cale legală răspunderea penală pentru sustragerea prin furt, jaf, delapidare și escrocherie a drogurilor sau etnobotanicelor, față de sustragerea prin tâlhărie și dobândirea prin șantaj a acestora.

8. La instituirea pedepsei penale pentru *sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor*, în varianta propusă urmează a fi luate în considerare următoarele criterii: particularitățile obiectului material al infracțiunii; metoda de sustragere; regimul de sancționare al sustragerilor și al șantajului; regimul de sancționare al traficului propriu-zis de droguri consacrat la art. 217-217¹ C. pen. De *lege-ferenda* s-a pledat pentru instituirea unui regim mai blând de sancționare a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen., comparativ cu cel stabilit potrivit normativității în vigoare.

În baza celor menționate propunem următorul text normativ al art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova:

Articolul 217⁴. Sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor

(1) Sustragerea prin furt, jaf, escrocherie sau delapidare a drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1200 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani.

(2) Fapta prevăzută la alin. (1) săvârșită:

a) prin delapidare sau escrocherie cu folosirea situației de serviciu de către o persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală;

b) prin jaf cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe;

c) de două sau mai multe persoane;

d) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință;

f) în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1500 de unități convenționale sau cu închisoare de la 5 la 7 ani.

(3) Atacul tâlhăresc în scopul sustragerii drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul exprimat prin cererea de transmitere a acestora ori a drepturilor asupra lor, însoțit de acțiunile prevăzute la art.189 C.pen.

se pedepsește cu închisoare de la 7 la 10 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1150 la 1550 de unități convenționale

- (4) Fapta prevăzută la alin. (3) săvârșită:
- a) cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
 - b) de două sau mai multe persoane;
 - b) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință;
 - c) în proporții mari;
- se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 12 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1550 la 2000 unități convenționale.
- (5) Faptele prevăzute la alin. (1), (2), (3) și (4) săvârșite:
- a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora;
 - b) în proporții deosebit de mari,
- se pedepsesc cu închisoare de la 12 la 15 ani cu aplicarea unei amenzi în mărime de la 2 000 la 2500 de unități convenționale.

Problema științifică actuală, de importanță majoră, care a fost soluționată constă în fundamentarea științifică a elementelor și semnelor constitutive ale infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor, care va avea ca efect aplicarea corectă a legii penale naționale, eficientizarea practicii judiciare și a activității organelor de drept în prevenirea și combaterea fenomenului analizat. De asemenea, a fost soluționată problema revizuirii legislative a normei prevăzute de art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova în consonanță cu standardele incriminatorii promovate de CtEDO și Curtea Constituțională a R. Moldova.

Importanța teoretică și aplicativă a lucrării

Importanța teoretică derivă din faptul că lucrarea dată reprezintă o cercetare integrală după conținut a unei probleme care ridică multiple polemici la nivel doctrinar, dar care este parțial neglijată din punctul de vedere al dreptului penal. În acest context, au fost analizate multiplele opinii expuse în literatura de specialitate referitoare la sustragerea sau extorcerea drogurilor sau a etnobotanicelor (art. 217⁴ C. pen.), fiind sistematizate abordările teoretice cu privire la stabilirea elementelor și semnelor constitutive ce-i sunt aferente. Acest lucru a permis trasarea unor noi perspective asupra cadrului teoretico-metodologic de studiere a infracțiunii consemnate. Unele dintre rezultatele obținute pot fi luate în considerare la examinarea nu numai a infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau a etnobotanicelor, dar și a altor fapte infracționale, precum ar fi, de exemplu, sustragerile.

Aplicativitatea lucrării rezidă în următoarele: 1) interpretarea sub noi aspecte a prevederilor dedicate incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor va contribui la dezvoltarea discuției științifice pe marginea calificării acesteia; 2) interpretarea semnelor obiective și subiective referitoare la sustragerea sau extorcerea drogurilor, precum și identificarea diferitor criterii de delimitare a acestora de alte forme ale activității infracționale, are o mare importanță, atât pentru aplicarea reușită a normelor art.217⁴ C.pen. în practica judiciară, cât și pentru dezvoltarea ulterioară a concepțiilor științifice asupra problemei vizate; 3) critica imperfecțiunilor de care suferă formularea actuală a art.217⁴ C.pen.

poate fi luată în considerație de către legiuitor în procesul de ameliorare continuă a calității legislației penale a R. Moldova.

Sumarul compartimentelor tezei

Ținând cont de standardele stabilite, prezenta teză de doctorat are următoarea structură: adnotare, listă a abrevierilor, introducere, patru capitole divizate în cincisprezece paragrafe și două subparagrafe, concluzii generale și recomandări, bibliografie și anexe.

Primul Capitol cu titlul ***Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctor***, este destinat analizei monografiilor, tratatelor, cursurilor universitare, articolelor, manualelor) publicate la tema tezei de doctorat atât în R. Moldova, cât și peste hotare. Evaluarea materialelor științifice din domeniu a permis constatarea nivelului și gradului de cunoaștere a problematicii supuse cercetării. De asemenea, pe această bază au fost trasate anumite scopuri și sarcini utile pentru studiul respectiv, astfel încât să fie justificată intervenția investigării științifice în domeniul de cercetare.

Al doilea Capitol este denumit ***Reglementări internaționale și naționale privind infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor***. În acest cadru al lucrării a fost abordată problematica impactului standardelor internaționale asupra premiselor incriminatorii ale sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor în legislația națională. În ordine cronologică a fost analizată și retrospectiva istorică de evoluție a faptei, trasându-se anumite concluzii referitoare la locul incriminator actual al acesteia în legislația penală în vigoare. În final, infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor a fost supusă abordării prin prisma analizei comparative a legislațiilor penale.

Capitolul trei al tezei, ***Semne obiective ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor***, este consacrat elucidării semnelor constitutive cu caracter obiectiv ale faptei investigate și care rezultă din dimensiunile incriminatorii ale art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova. Acest studiu a fost realizat prin prisma unei examinări critice ample a doctrinei de specialitate și a elementelor de practică judiciară existente în materie. Aceste semne, după cum rezultă din structura componenței de infracțiune se referă la latura obiectivă, obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii. În cadrul final al Capitolului au fost caracterizate semnele calificative agravante de factură obiectivă ale sustragerii sau extorcării de droguri sau etnobotanice prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) și (3) C.pen., din categoria cărora fac parte: săvârșirea faptei prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință; cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; în proporții mari; cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau

sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; în proporții deosebit de mari.

Capitolul final al tezei, ***Semne subiective ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor***, este consacrat elucidării semnelor care se referă la subiectul și latura subiectivă a infracțiunii. În final au fost caracterizate formele agravante cu caracter subiectiv ale sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor prevăzute la 217⁴ alin. (2) și (3) C.pen.: săvârșirea faptei de două sau mai multe persoane; c) cu folosirea situației de serviciu; de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora;

I. ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE LA TEMA TEZEI DE DOCTOR

1.1 Materiale științifice publicate la tema tezei în Republica Moldova

Abordarea unui subiect, oricare ar fi natura acestuia nu poate fi făcută fără o cunoaștere și o analiză minuțioasă, chiar și de poziții critice ale materialelor științifice, care preced demersului științific ce urmează a fi realizat de către cercetător. Examinarea materialelor științifice din domeniu permite constatarea nivelului și gradului de cunoaștere a problematicii supuse cercetării. Doar pe această bază cercetătorul își poate trasa anumite scopuri și sarcini utile pentru studiul respectiv, astfel încât să fie justificată intervenția investigării științifice în domeniul de cercetare.

În același timp, prezentarea materialelor științifice scrise până la momentul elaborării tezei de doctor, este o condiție *sine qua non* pentru justificarea inovației științifice a unei asemenea lucrări de anvergură, precum ar fi teza de doctorat.

Arealul lucrărilor științifice ce au fost analizate și utilizate în prezentul studiu pot fi clasificate convențional în două categorii:

1. monografii, studii, articole științifice care în exclusivitate au ca obiect de studiu infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor;
2. monografii, manuale, tratate, cursuri universitare, studii, articole din domeniul Părții speciale a Dreptului penal, care nu sunt dedicate în particular studierii infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova, dar care reflectă într-o măsură mai mică sau mai mare dimensiunile de conținut ale infracțiunii supuse cercetării în prezentul studiu.

Dacă primele materiale științifice nuanțează în detaliu problemele infracțiunii de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor, atunci ultimele, de regulă, inserează doar cele mai importante probleme pe care le implică cunoașterea acestui domeniu restrâns al dreptului penal.

O primă constatare care poate fi făcută sub acest aspect este că până la momentul de față, în literatura de specialitate moldovenească nu au fost elaborate studii monografice, care ar fi destinate abordării exclusive a ***infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor***.

De regulă, interpretările de rigoare și concluziile științifice referitoare la infracțiunea analizată pot fi găsite în manuale, cursuri universitare și diverse studii publicate în revistele periodice.

Dintre multitudinea autorilor autohtoni care au studiat fenomenul circulației ilegale a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor poate fi menționat Ig. Hadîrcă. În monografia acestuia cu titlul **Răspunderea penală pentru infracțiunile săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora** [75] au fost supuse unui studiu multiaspectual infracțiunile din domeniul narcotraficului, fapt ce a reliefat, esența și natura juridică a acestora, regulile de încadrare juridică și aspectele delimitative ce le sunt caracteristice. În același timp autorul, cu maximă abilitate a scos în evidență și unele imperfecțiuni ale legislației în vigoare.

De asemenea, în lucrarea sa, Ig. Hadîrcă a analizat experiența altor state în domeniul incriminării faptelor ce țin de circulația ilegală a drogurilor și a tratat din punct de vedere critic unele probleme specifice de calificare a infracțiunilor săvârșite în sfera circulației substanțelor stupefiante, psihotrope și a analogilor sau precursorilor acestora. O direcție nouă de studiu a constituit-o cercetarea perspectivei politicii penale în vederea apărării circulației legale a substanțelor stupefiante, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora.

În finalul lucrării autorul a venit cu o serie de constatări și recomandări, atât în ceea ce privește completarea cadrului normativ existent, cât și în ceea ce privește abrogarea unor norme intempestive pentru legislația R. Moldova.

Făcând o analiză sumară a acestei lucrări se poate constata următoarele: lucrarea reprezintă un studiu monografic ce cuprinde o abordare multiaspectuală a normativului penal dedicat incriminării faptelor legate de traficul de droguri; poate fi folosită ca ghid de încadrare juridică a infracțiunilor din domeniu; fundamentează propuneri de perfecționare a cadrului normativ etc. Totuși, multiplele probleme ce țin de calificarea juridico-penală a infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor nu au fost tratate într-o măsură suficientă. În afară de aceasta legislația penală în materia incriminării traficului de droguri a susținut mai multe amendamente legislative, fapt ce justifică o intervenție în plus în domeniu.

Mai este de menționat că autorul Ig. Hadîrcă, în baza studiului monografic prezentat *supra*, a elaborat următoarele studii științifice: Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 C. pen. RM [72]; Implementarea în dreptul penal al Republicii Moldova a reglementărilor din dreptul internațional penal cu privire la circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora [73]; Studiu terminologic asupra noțiunilor utilizate în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora [76]; Oportunitatea utilizării unor termeni juridici în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, analoagelor și precursorilor acestora [74] etc.

Un alt studiu important în care a fost abordată problematica circulației ilicite de droguri a constituit-o lucrarea autorilor V. Bujor și D. Dumitrescu: **Traficul de droguri: reglementări internaționale și naționale** [25].

Valoarea incontestabilă a acestei lucrări reiese din faptul că a fost elaborată în perioada în care în R. Moldova se puneau problema implementării standardelor internaționale de prevenire a traficului de droguri. Or, fără o bună înțelegere a conținutului și a principiilor preventive prevăzute de actele și convențiile internaționale se face imposibilă materializarea standardelor prescrise în legislația națională de referință.

Lucrarea elaborată de V. Bujor și D. Dumitrescu a stat la baza rezolvării unor probleme cu caracter general inerente acestui studiu și anume: elucidarea cadrului normativ internațional dedicat prevenirii narcotraficului; raportarea legislației R. Moldova în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri la acest cadru internațional; studierea pericolului social aferent fenomenului supus cercetării și a diverselor forme pe care îl poate îmbrăca etc.

O altă lucrare elaborată în doctrina de specialitate autohtonă în materia infracțiunilor legate de traficul de droguri o constituie culegerea materialelor Seminarului științifico-practic internațional din 14.04.2006, desfășurat în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al R. Moldova, cu denumirea **Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri** [118].

Lucrarea a fost publicată în contextul adoptării și punerii în vigoare Legii nr.277-XVI din 04.11.2005, prin care a fost modificat substanțial cadrul normativ incriminator al traficului de droguri. Prin studiile întreprinse de diverși autori, care au participat la elaborarea acestei lucrări, au fost analizate conceptual următoarele aspecte pe care le vizează traficul de droguri: 1) identificarea premiselor generale ale răspunderii penale pentru infracțiunile legate de droguri; 2) elaborarea unui ghid în materia încadrării juridice a faptelor din domeniu; 3) caracterizarea cadrului preventiv-criminologic a traficului de droguri; 4) caracterizarea cadrului procesual și criminalistic de investigare a infracțiunilor [118, p. 5-7].

În particular, infracțiunea de sustragere a drogurilor este abordată de către autorii V. Berliba și V. Spătari în studiul **Sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope** [8] publicat în culegerea sus-menționată.

Printre ideile de bază, autorii consemnează că gradul prejudiciabil al infracțiunii de sustragere sau extorcere a substanțelor narcotice sau psihotrope constă nu numai în faptul, că prin sustragere se produce o daună materială (de regulă, efectivă), dar și că, drept rezultat, aceste mijloace narcotice nimeresc în mâinile persoanelor, care le consumă personal sau le transmit altor persoane pentru a fi consumate, determinând survenirea unor consecințe grave [8, p. 93].

Această idee, într-o anumită măsură, a fundamentat abordarea conținutului obiectului juridic special al infracțiunii de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor în cadrul acestei lucrări. Totuși, reieșind din caracterul generalizatoriu al studiului sus-menționat, multiplele dintre problemele pe care le vizează infracțiunea incriminată la art. 217⁴ C.pen. nu și-au găsit o rezolvare elocventă.

O lucrare apărută mai recent în doctrina de specialitate autohtonă o constituie **Infracțiuni privind traficul de substanțe narcotice, psihotrope sau de analogi ale acestora (teorie și practică judiciară)** [45], elaborată de către R. Cojocaru.

În cadrul lucrării sunt supuse analizei și interpretării infracțiunile comise în legătură cu traficul drogurilor prin prisma elucidării semnelor obiective și subiective ce le sunt aferente. La baza analizei juridice a infracțiunilor ce formează obiect de preocupare a prezentei lucrări au stat metode de interpretare cum ar fi: metoda doctrinară, literară sau gramaticală, rațională sau logică etc.

În mare parte, autorul s-a condus de interpretările instanțelor de judecată existente în materia infracțiunilor săvârșite în legătură cu traficul de droguri. În prim plan, s-a pus accent pe Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a R. Moldova *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a drogurilor și etnobotanicelor* nr.2 din 26.12.2011. În același timp, a fost utilizată pe larg și interpretarea judiciară cauzală, materializată în sentințele definitive și irevocabile pronunțate de către instanțele de judecată la soluționarea unor cauze penale concrete.

Cu referință la infracțiunea de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor autorul a reușit o abordare multiapspectuală a semnelor obiective și subiective ce caracterizează componența descrisă la art. 217⁴ C.pen. [45, p. 76].

Într-o altă lucrare cu titlul **Infracțiuni contra sănătății publice și a conviețuirii sociale**, elaborată de către același autor, sunt abordate infracțiunile legate de traficul de droguri, din nomenclatorul cărora face parte și infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor. În cadrul acestei lucrări, autorul definește sustragerea substanțelor narcotice ca fiind luarea ilegală și gratuită a acestora din posesia unei persoane fizice sau juridice, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acesteia, săvârșită în scop de cupiditate prin una dintre formele prevăzute la art. 186, 187, 188, 190, 191 și 192 C.pen. [44, p. 114].

În **Comentariul Codului penal al Republicii Moldova din 2009**, interpretarea infracțiunilor legate de traficul de droguri este făcută de către autorii V. Berliba și R. Cojocaru. Referitor la infracțiunea incriminată la art. 217⁴ C.pen. autorii scot în evidență mai multe reguli speciale de interpretare a infracțiunilor legate de traficul de droguri, inclusiv și a infracțiunii de

sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope. Se conchide că sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope săvârșită prin metoda escrocheriei urmează a fi delimitată de fapta de falsificare a rețetei sau a altor documente care permit obținerea acestora. Devine aplicabil doar art. 218 alin. (2) C.pen., atunci când persoana, în baza actelor consemnate, procură contra plată substanțe narcotice sau psihotrope. În ipoteza obținerii lor gratuite, ca urmare a înșelăciunii în baza unei rețete sau a unui alt document similar, activitatea infracțională se încadrează după regulile concursului de infracțiuni (art. 217⁴ și art. 218 C.pen.) [4, p. 451-452].

Un aport deosebit în dezvoltarea doctrinei penale pe segmentul infracțiunilor legate de traficul de droguri l-au avut și continuă să-l aibă autorii S. Brânză și V. Stati. Astfel, în **Tratatul de Drept penal, Partea specială, Volumul I**, autorii fac o analiză doctrinară și de practică judiciară amplă a infracțiunilor legate de traficul de droguri [21, p. 1121-1195].

De exemplu, în contextul infracțiunii descrise la art. 217⁴ C. pen. al R. Moldova autorii menționează că prin sustragere se are în vedere luarea ilegală și gratuită a substanțelor narcotice sau psihotrope din posesia altuia, prin care acestuia i s-a cauzat un prejudiciu material efectiv. Cât privește noțiunea de extorcare din art. 217⁴ C.pen al R. Moldova, acesta în principal, are înțelesul noțiunii de șantaj din art. 189 C.pen. al R. Moldova. Din acest punct de vedere, extorcarea este alcătuită din acțiunea principală care este însoțită de acțiune adiacentă. Acțiunea principală o constituie cererea făptuitorului de a i se transmite substanțele narcotice sau psihotrope. De asemenea, autorii adoptă opinia, potrivit căreia cererea de transmitere a dreptului asupra substanțelor narcotice sau psihotrope, ca și cererea de a săvârși acțiuni cu caracter patrimonial în legătură cu substanțele narcotice sau psihotrope, nu poate forma acțiunea principală în cazul extorcării. Aceasta este singura diferență semnificativă dintre noțiunea de „extorcare” din art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova și noțiunea de șantaj din art. 189 C.pen. al R. Moldova. În cele din urmă autorii afirmă că în ipoteza cererii de transmitere a drepturilor asupra substanțelor narcotice sau psihotrope ori a săvârșirii acțiunilor patrimoniale legate de aceste substanțe (dacă cererea este însoțită de constrângerea corespunzătoare), urmează a fi aplicată una din prevederile de la art. 189 C.pen. al R. Moldova [21, p. 1121-1195].

Tot în accepțiunea autorilor sus-menționați, acțiunea adiacentă cunoaște următoarele modalități faptice cu caracter alternativ: 1) amenințarea cu violența; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare; 3) amenințarea cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor; 4) amenințarea cu răpirea persoanei; 5) aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate; 6) amenințarea cu moartea (a se citi cu omorul); 7) deteriorarea sau distrugerea bunurilor; 8) aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate; 9) aplicarea schingiuirii, torturii, a tratamentului inuman sau degradant; 10) răpirea persoanei [21, p. 1121-1195].

În articolul științific **Narcobusinessul: o dimensiune a crimei organizate**, autorii Gh. Golubenco și E. Obreja concluzionează că impactul socio-economic negativ al fenomenului de narcobusiness este determinat de următoarele împrejurări: destrămarea celulei de bază a societății – a familiei; cheltuielile enorme impuse statului prin prevenire; combaterea traficului de droguri și prin tratamentul persoanelor dependente de acest tip de substanțe, etc. Ținând cont de poziționarea geografică a Republicii Moldova, de legăturile existente dintre elementele criminale în spațiul CSI, a legislației nedesăvârșite și a situației politice șubrede de care dispune țara noastră, autorii sunt de părere că și în continuare traficul de substanțe narcotice și psihotrope va progresa, iar fără implementarea măsurilor de combatere a fenomenului investigat situația poate scăpa de sub controlul autorităților statale [69].

O altă lucrare de anvergură elaborată în doctrina națională o constituie teza de doctor elaborată de către Dorel Croitoru cu titlul **Studiu comparat privind tratamentul juridico-penal al drogurilor în legislația țărilor Uniunii Europene, României și Republicii Moldova** [52].

După cum și rezultă din titlul lucrării, autorul abordează problematica traficului de droguri prin prisma legislației internaționale existente în materia prevenirii traficului de droguri, a legislației penale a R. Moldova și a legislației penale a României. Autorul oferă o noțiune originală traficului de droguri, în sensul că acesta „... reprezintă o sumă de câștiguri financiare și averi considerabile care permit organizațiilor criminale transfrontaliere să penetreze, să contamineze și să corupă structurile de stat, activitățile comerciale și financiare cât și societatea la toate nivelurile” [52, p. 184].

De asemenea, D. Croitoru abordează problematica traficului de droguri din perspectiva criminalității transfrontaliere, menționând sub acest aspect că fenomenul traficului și consumului de droguri nu se oprește la frontiera unui stat, ci le penetrează pe toate, comunitatea internațională este conștientă că numai printr-o acțiune comună, coordonată la nivel universal, există șansa ca acesta să fie eradicat. De aceea, în cadrul acestei cooperări internaționale pe baza Convenției din anul 1988, statele la nivel național trebuie să ia măsuri în plan legislativ pentru reprimarea traficului ilicit de droguri, dar și de natură preventivă. Armonizarea legislațiilor penale a statelor pentru reprimarea traficului ilicit de droguri și înlesnirea asistenței juridice în această materie, reprezintă cheia succesului în combaterea acestui fenomen nociv [52, p. 184].

Referitor la cadrul incriminator al infracțiunilor legate de traficul de droguri, același autor consideră ca fiind mai reușită plasarea tuturor infracțiunilor de acest gen într-un Capitol separat al C.pen. al R. Moldova, cum s-a procedat în C.pen. al Ucrainei [52, p. 184].

În viziunea noastră o asemenea intervenție în legislația de referință a R. Moldova, pare a fi de prisos, întrucât chiar și dacă se va merge pe calea dorită de către autor, oricum infracțiunile vizate atentează în principal la relațiile sociale din domeniul sănătății publice și acest lucru nu v-a eficientiza sub nici un aspect aplicabilitatea legii penale.

O altă teză de doctorat, elaborată în R. Moldova și care are tangențe cu tema abordată în cadrul acestei lucrări o constituie **Caracteristica criminologică și prevenirea infracțiunilor din domeniul circulației ilegale a substanțelor narcotice**, elaborată de către M. Nucu [111].

Abordarea criminologică a unui grup de infracțiuni o găsim deosebit de importantă și pentru studiul nostru, întrucât o asemenea abordare este în măsură să reorienteze politica penală preventivă a criminalității.

Sub acest aspect autorul concluzionează că circulația ilegală a substanțelor narcotice sau psihotrope reprezintă o parte componentă a criminalității în general, fiind, în același timp, un element independent în structura acesteia. Așadar, criminalitatea legată de droguri este un fenomen social-juridic negativ, variabil și istorico-evolutiv, format din totalitatea faptelor penale ale căror obiect îl constituie substanțele narcotice, psihotrope sau analogii lor, comise pe un anumit teritoriu, într-o perioadă determinată de timp. Totodată, reieșind din trăsăturile criminologice ale traficului ilicit de droguri, s-a constatat că tendința esențială a narcotismului ca fenomen social negativ se caracterizează prin existența unui număr tot mai mare de infracțiuni legate de circulația drogurilor. Această tendință este inerentă narcotismului atât în R. Moldova și România, cât și în alte state ale lumii. Astfel, numărul acestor infracțiuni în perioada anilor 2005-2014 a crescut aproximativ de trei ori; proporția acestor fapte penale în structura criminalității a crescut de la 11, 5% până la 16, 5% [111, p. 151].

În articolul științific cu titlul **Reglementări internaționale privind traficul ilicit de droguri**, elaborat de către M. Nucu, autorul concluzionează că bazele juridice internaționale care au precedat formarea legislației naționale în domeniul luptei cu narcomania se află în trei documente juridice internaționale, elaborate și adoptate în cadrul ONU:

- 1) Convenția unică asupra stupefiantelor, adoptată la 30 martie 1961 la New York;
- 2) Convenția asupra substanțelor psihotrope, adoptată la 21 februarie 1971 la Viena;
- 3) Convenția ONU contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, adoptată la 20 decembrie 1988 la Viena.

Toate aceste trei convenții reprezintă un sistem de reguli care reglementează fabricarea, vânzarea și utilizarea substanțelor narcotice și a substanțelor psihotrope, precum și acțiunile statelor întreprinse în vederea prevenirii circuitului ilegal al acestora [112, p. 44].

În studiul publicat de Iu. Larii și M. Nucu cu titlul **Pericolul și tendințele infracționalității legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice**, autorii semnalează următoarele tendințe negative care sunt inerente fenomenului traficului de droguri: 1) sporirea gradului de pericol public al infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri; 2) apariția și dezvoltarea rapidă a drogurilor noi și, ca urmare, creșterea numărului și diversității tipurilor de substanțe narcotice; 3) răspândirea cultivării plantelor narcotice în zonele izolate fizic; 4) implicarea unui număr tot mai mare de persoane în consumarea sistematică a substanțelor narcotice; 5) consolidarea gradului de organizare a acestor categorii de infracțiuni; 6) extinderea limitelor traficului ilicit de droguri la nivel internațional; 7) crearea și majorarea numărului laboratoarelor clandestine de producere a drogurilor; 8) perfecționarea metodelor și sporirea permanentă a numărului de rețele de comercializare a stupefiantelor prin prisma magazinelor ilegale și semiilegale, destinate sau adaptate pentru traficul de droguri; 9) creșterea numărului de cazuri de achiziționare a drogurilor, inclusiv furtul acestora din instituțiile medicale și farmaceutice; 10) perfecționarea metodelor de camuflare din partea funcționarilor corupți a organizatorilor și a altor participanți la traficul ilicit de droguri; 11) gradul foarte înalt de camuflare a metodelor de spălare, legalizare a surselor dobândite în urma traficului ilicit de droguri; 12) creșterea nivelului și gradului de latență a infracțiunilor legate de circulația ilicită a drogurilor [98, p. 9].

Printre autorii din doctrina de specilitate autohtonă care s-a preocupat de problematica traficului de droguri se înscrie și autorul A. Zosim, care a abordat asemenea aspecte precum ar fi: obiectul material al infracțiunilor legate de droguri [138]; introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora (art.217/6 C.pen.) [139]etc.

În rezultatul analizei materialelor științifice publicate la tema tezei de doctorat în doctrina de specialitate națională, încercând să desprindem anumite concluzii generale vis-a-vis de nivelul de cercetare a problematicii abordate, este de menționat că studiul penal al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor (art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova) denotă lipsa unor lucrări de referință, care ar fi dedicate în exclusivitate analizării acestui fenomen infracțional. Or, datorită dezvoltării rapide a relațiilor sociale și a transformărilor de drept pe care le parcurge R. Moldova acest lucru se impune cu pregnanță.

În același timp, se face absolut necesară o reevaluare a conținutului constitutiv al infracțiunii examinate prin prisma normativului penal în vederea argumentării unor propuneri de *lege ferenda* care ar țină pasul noilor curente de gândire juridică și politici promovate la nivel penal.

1.2 Materiale științifice publicate la tema tezei în străinătate

În acest compartiment al lucrării ne vom referi la materialele științifice elaborate în doctrinele penale ale altor țări, al căror obiect de studiu îl formează în mod direct sau indirect infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor.

După cum se menționează pe drept cuvânt în doctrina de specialitate, cercetările științifice nu se pot baza doar pe elementele dreptului pozitiv ale unui stat (drept autohton). Promovarea exclusivă doar a elementului național înseamnă negarea și înlocuirea realităților istorice cu propria utopie samavolnică [201, p. 207].

Spre deosebire de R. Moldova, în literatura de specialitate a Federației Ruse pot fi identificate lucrări care se referă strict la infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor.

O lucrare de referință în acest sens o constituie teza de doctor elaborată de către autorul A. Nugumanov, cu titlul **Sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor: aspecte juridico-penale și criminologice** [181].

După cum rezultă din titlul lucrării, infracțiunea este analizată din perspectiva a două domenii înrudite: drept penal și criminologie.

Din perspectiva dreptului penal, autorul, în contextul examinării **titlului gratuit** al luării drogurilor sau a etnobotanicelor, menționează că substanțele narcotice sau psihotrope au o anumită valoare economică atât atunci când sunt sustrate din circuitul legal (farmacii, spitale, clinic etc.), cât și atunci când sunt sustrate din sfera criminală sau interlopă, adică din circuitul ilegal, deoarece făptuitorul prin trecerea drogurilor în posesia sa ilegală evită suportarea unor cheltuieli materiale, lucru ce vădește existența scopului cupidant [181, p. 119].

De asemenea, în contextul analizării sustragerii de droguri săvârșită prin pătrunderea în încăperă, locuință sau alt loc de depozitare, autorul conchide că activitatea infracțională în atare cazuri trebuie să fie încadrată din punct de vedere juridic în baza unui concurs ideal de infracțiuni. Referitor la perfecționarea cadrului incriminator în materie, autorul promovează ideea unei incriminări separate a sustragerii drogurilor sau extorcării acestora, dată fiind gravitatea și mecanismul diferit de comitere a infracțiunilor [181, p. 243].

Din perspectiva studiului criminologic, autorul A. Nugumanov abordează asemenea aspecte precum ar fi: caracterizarea criminologică generală a infracțiunii de sustragere sau extorcere a substanțelor narcotice sau psihotrope; factorii criminogeni care generează comiterea

infracțiunii în cauză; măsurile generale și speciale aplicate în scopul prevenirii comiterii infracțiunii supuse analizei [181, p. 243].

O altă lucrare de referință dedicată studierii fenomenului infracțional abordat în cadrul acestei lucrări o constituie cea elaborată de T. Radcenko sub titlul **Răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea de substanțe narcotice sau psihotrope** [190].

În contextul abordării subiectului infracțiunii, autorul consideră că atunci când o persoană cu vârsta de 14-16 ani, comite o sustragere prin escrocherie a unui anumit bun nu este capabilă de a conștientiza caracterul prejudiciabil al faptei, iar dacă, prin aceeași metodă, persoana sustrage substanțe narcotice sau psihotrope, aceasta are discernământul necesar asupra pericolozității actului de conduită [190, p. 97].

O asemenea abordare a fost criticată în prezentul studiu, iar în calitate de argument au fost înveredate criteriile folosite de către legiuitor la stabilirea infracțiunilor specificate la art.21 alin.(2) C.pen., pentru care răspunderea penală poate surveni de la vârsta de 14 ani.

De asemenea, în viziunea autorului T. Radcenko, starea de ebrietate narcotică (eforia) sau abținere (foamea narcotică), în majoritatea cazurilor nu poate constitui drept temei de stabilire a iresponsabilității, deoarece lipsește temeiul medical al stării de iresponsabilitate. Perceperea psihică a realității înconjurătoare de către persoana care se află într-o asemenea stare, de regulă, se bazează pe fapte reale și nu bolnăvicioase, cum se întâmplă în cazul persoanelor bolnave psihic. În cazul stării de ebrietate narcotice criteriul medical al iresponsabilității lipsește, întrucât la persoană se păstrează capacitatea de a-și controla conștiința și într-o anumită măsură de a o dirija [190, p. 130].

De asemenea, după același autor, cuantumul minim și cel maxim al proporțiilor mari/deosebit de mari diferă în funcție de tipul substanței stupefiante sau psihotrope, legiuitorul luând în calcul efectul pe care acestea îl pot produc asupra organismului uman [190, p. 152].

Un alt studiu specializat în materie îl formează teza de doctor cu titlul **Răspunderea pentru sustragerea sau extorcarea mijloacelor narcotice în dreptul penal sovietic**, elaborată de către autorul I. N. Drujinin [150].

În autoreferatul publicat la teza de doctor, autorul explică premisele incriminării infracțiunii de sustragere a drogurilor în cadrul unei norme speciale. Potrivit autorului, însăși calificarea unei asemenea activități prejudiciabile, precum ar fi sustragerea sau extorcarea drogurilor, trezește dificultăți în practica judiciară. Lipsa unei norme speciale, destinate incriminării distincte a sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope, impunea soluția încadrării juridice a unei asemenea fapte în baza normelor generale dedicate sustragerilor. De

asemenea, atât în practica judiciară, cât și în doctrina penală sovietică a fost semnalată problema definirii proporțiilor mari și a celor deosebit de mari în cazul sustragerii drogurilor [150, p. 24].

Un interes deosebit pentru prezenta lucrare l-a trezit autoreferatul, publicat la tema tezei de doctor **Forme speciale de sustragere și extorcare: problemele criminalizării și perspectivele optimizării acestora în legea penală**, elaborată de către Z. Debroc [148].

În viziunea autorului conținutul laturii subiective a infracțiunilor de sustrage prevăzute în norme speciale, inclusiv și în cazul sustragerii drogurilor, au un caracter specific, cu trăsături proprii. Autorul menționează că conținutul factorului intelectual și volitiv ce caracterizează vinovații infracțiunii de sustragere a drogurilor, pe lângă atitudinea psihică proprie sustragerii generale, include anumite procese psihice care nuanțează gradul prejudiciabil al faptei. Astfel, sub aspectul factorului intelectual, făptuitorul nu conștientizează doar gradul prejudiciabil luării ilicite, ci și înțelegerea faptului că ia anumite bunuri care se caracterizează prin efecte specifice. Înțelegerea în acest caz, pe lângă caracterul prejudiciabil al acțiunii de luare, mai înglobează și conștientizarea asupra încălcării regimului de circulație a acestor lucruri și al pericolului pe care îl au pentru sănătatea publică. Sub aspect volitiv, făptuitorul săvârșind sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor nu dorește în mod principal cauzarea unei daune materiale victimei infracțiunii, ci faptul de a deveni posesor al acestor substanțe [148, p. 24].

Un studiu de anvergură în domeniu analizei criminologice a circulației ilegale de droguri l-a realizat A. Kireev, în lucrarea sa **Circulația ilegală a mijloacelor narcotice, psihotrope și analogilor: analiză criminologică și impact social** [158].

În lucrare sunt relevate cauzele și condițiile ce determină existența fenomenului de traficare a drogurilor. Prin studierea indicatorilor criminologici au fost relevate tendințele de bază ale traficului ilicit de droguri, fiind identificate în același sens cauzele care influențează gradul înalt de latență al fenomenului dat.

Lucrarea conține recomandări menite să minimalizeze proporțiile traficului de droguri prin:

- informarea publicului larg despre proporțiile circulației ilegale a substanțelor narcotice în scopul atribuirii unui statut oficial informațiilor cu privire la răspândirea acestora în societate și la pericolul drogurilor pentru populație;
- realizarea unor măsuri reale în procesul de reformare a structurilor organelor de drept;
- dezvoltarea interacțiunii informaționale cu structurile societății civile în scopul ridicării gradului de sensibilizare a populației în ceea ce privește problema existentă

și facilitarea acordării de ajutor organelor de drept și altor organe statale în lupta cu fenomenul narcomaniei [158, p. 21].

Într-o teză de doctor recentă: **Circulația ilegală a mijloacelor narcotice, psihotrope și analogilor (studiu juridico-penal)** [144], autorul A. Viazemscaia își concentrează atenția asupra elementelor obiective și subiective ale infracțiunilor din domeniul circulației ilicite de droguri prevăzute de legislația penală a Federației Ruse (Capitolul I), iar pe de altă parte efectuează un studiu comparat cu legislația penală a Țărilor de Jos (Olanda), fapt căruia i se dedică tot capitolul II al lucrării.

În concluzie, autorul atenționează asupra necesității unificării terminologiei referitoare la circulația ilegală de droguri, în mod special se indică necesitatea înlocuirii termenului „analog al substanței narcotice sau psihotrope” cu termenul „derivați a substanțelor narcotice sau psihotrope”. Totuși, sunt prezente și propuneri de redefinire a unor concepte precum sunt cele de „speluncă”, „plantă ce conține substanțe narcotice”, etc. În calitate de propunere de *lege ferenda* bazată pe analiza comparativă a legislațiilor penale a celor două state: Federația Rusă și Olanda, autorul propune divizarea substanțelor stupefiante și a celor psihotrope în funcție de 2 criterii:

1. substanțe stupefiante și psihotrope ușoare;
2. substanțe stupefiante și psihotrope grele.

În viziunea autoarei, această divizare ar permite determinarea exactă a pericolului social prezent în acțiunile făptuitorului, în dependență de categoria drogului cu care operează și reacția adecvată din partea statului față de aceste fapte ilegale [144, p. 8].

În monografia autorilor T. Klimenko și V. Malinin, intitulată **Răspunderea penală pentru circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope, otrăvitoare și ale substanțe cu efect puternic** [159] se face o caracterizare la general a pericolului social generat de consumul ilicit de droguri și de traficul ilicit a celor din urmă substanțe, precum și o caracterizare juridico-penală a tuturor infracțiunilor de traficare a drogurilor (228-234 C. pen. al Federației Ruse).

În ceea ce privește cercetarea infracțiunii prevăzute la art. 229 C. pen. al Federației Ruse sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope, precum și a plantelor ce conțin substanțe narcotice sau psihotrope, autorii analizează din punct de vedere juridico-penal fenomenul, identifică regulile specifice de încadrare juridică, inclusiv prin intermediul elementelor de practică judiciară. Nu în zădar, autorii fundamentează ideea lărgirii explicațiilor Plenului Curții Supreme a Federației Ruse nr. 9 din 27.05.1998 [189] în vederea extinderii cercului victimelor infracțiunii în cazul modalității de extorcare a substanțelor narcotice, psihotrope sau a plantelor ce conțin astfel de substanțe [159, p. 30-31].

În lucrarea **Răspunderea pentru infracțiunile în sfera ilegală a substanțelor narcotice și psihotrope în baza legislației penale a Federației Ruse și a altor state CSI: analiză juridico-penală** [142], autorul L. Babchin efectuează o cercetare amplă a fenomenului de traficare a drogurilor în spațiul Comunității Statelor Independente. Pe lângă elementele de drept penal comparat al legislațiilor penale ale statelor CSI cu referință la fenomenul circulației ilegale de droguri, care constituie miezul studiului, autorul reușește să efectueze o analiză criminologică a infracțiunilor legate de traficului ilicit de droguri.

Totodată, autorul efectuează o clasificare a legislațiilor penale în funcție de poziționarea geografică (statele Europei de Vest, statele Asiei de mijloc, statele din apropierea Caucazului), fapt ce la finele studiului îi permite să formuleze propuneri elocvente de armonizare a legislației penale ale Federației Ruse și a celorlalte state CSI în direcția prevenirii și combaterii traficului de droguri. La finele lucrării, autorul Babchin L.M. analizează oportunitatea înăsprii pedepsei în cazul în care subiect (infractor sau victimă) al infracțiunii din domeniul circulației ilegale de droguri este o persoană care nu a atins vârsta majoratului[142].

O cercetare inedită a problemei traficului ilicit de droguri a expus-o autorul S. Reșetneac în articolul științific intitulat **Circulația ilegală a drogurilor în regiunea Harkov: opinii ale experților juriști** [197]. Acesta din urmă s-a evidențiat printr-o analiză statistică detaliată efectuată asupra fenomenului de narcotrafic în cadrul unei regiuni aparte a țării.

Pe lângă această metodă de studiu, au fost intervievați 15 experți din domeniu, ceea ce a permis de a scoate în evidență date referitoare la frecvență, tip, cantitate, regiune de consum a drogurilor, frecvența atragerii la răspundere penală a persoanelor învinuite de săvârșirea infracțiunilor de circulație ilegală a drogurilor, dinamica confiscării substanțelor narcotice și psihotrope, elementele de bază ale autovehiculelor unde se ascundeau drogurile, prețul mediu al substanțelor stupefiante pe „piața neagră”, etc.

Publicarea lucrării **Prevenirea și combaterea traficului și consumului de droguri în România** [110] în două volume, a constituit un rezultat al muncii unui colectiv de autori, printre care: T. Dima, M. Adrian Hotca, N. Neagu, I. Neagu, V. Dobrinioiu, T. B. McCann, A. Podea, A. Fuerea, D. Popescu și G. Popescu.

Prima parte din primul volum al lucrării debutează, în Capitolul I, cu o retrospectivă privind efortul comunității internaționale în vederea punerii sub control eficient atât intern, cât și internațional a traficului de substanțe stupefiante. În Capitolul II al lucrării, autorii examinează reglementările standard din spațiul UE în materia drogurilor ce izvorăsc din actul de înființare al Uniunii (Directive ale C.E., Regulamente, Decizii, etc.) sau convenții bilaterale ori multilaterale încheiate între statele europene, care cuprind și reglementări cu privire la droguri. Capitolul III

conține reglementări privind evoluția istorică a punerii sub control național a substanțelor stupeficante în România. În cel de al IV-lea capitol al lucrării este abordat fenomenul traficului și consumului ilicit de droguri în România, nuanțându-se în acest sens: trăsăturile acțiunilor de traficare, categoriile consumatorilor de droguri și categoriile de droguri folosite de către aceștia.

În concluziile primului volum al lucrării se focalizează atenția asupra sumelor uriașe de bani provenite din fenomenul ilicit de traficare a drogurilor, de finanțarea din aceste mijloace bănești a activității grupurilor și organizațiilor teroriste, asupra efectelor distructive ale narcobusinessului asupra pieții libere și concurenței (în acel sens, că determină oamenii de afaceri să se implice în această activitate extrem de profitabilă) [110].

O constatare aparte ține de aceea că în statele cu democrație incipientă, cum este și cea din România sau Republica Moldova, lipsa unui cadru legal corespunzător și de experiență a instituțiilor, generează efecte sociale, economice și juridice foarte negative; numai democrațiile consolidate pot face față fenomenului traficului și consumului de droguri datorită împrejurării că au instituții și reglementări care funcționează [110].

Un studiu complex, recent apărut cu denumirea **Traficul și consumul ilicit de droguri în context național și european**, efectuat de autorul O. Chichoș, este un alt exemplu de preocupare a cercetătorilor științifici în domeniul prevenirii și combaterii circulației ilegale de droguri. Deși pe tot parcursul lucrării domină analiza juridico-penală a componentelor distincte de infracțiuni din domeniul narcotraficului, totuși lucrarea conține compartimente de interes internațional. Printre acestea se numără studiul comparativ al legislației penale a țărilor membre ale Uniunii Europene în privința interzicerii consumului ilicit de droguri, clasificarea și definirea drogurilor, precum și distincțiile dintre diverse substanțe cu efecte psihoactive (stimulente, halucinogene, sedative și somnifere, inhalanți, solvenți, etc.), evoluția istorică a măsurilor de control internațional asupra traficului de stupeficante [28, p. 24].

În teza de doctor a autorului Ayanna R. Armstrong, cu titlul: **Comparative and competitive advantages of drug trafficking in the Southeastern Caribbean Islands: a comparative study of Trinidad and Tobago. St. Vincent and the Grenadines** [2], s-a examinat amănunțit traficul de droguri și principalele riscuri cărora le sunt expuse statele din marea Caraibilor, în mod particular a țărilor insulare Sfântul Vicențiu și Grenadinele, precum și a Republicii Trinidad și Tobago.

Cercetarea a cuprins o analiză multiaspectuală a respectivelor state din punct de vedere: al evaluării politico-economice, securității naționale, terenurilor arabile, existenței spălării de bani, etc. În cadrul studiului s-au efectuat cca 26 de interview-uri, în urma cărora s-a constatat drept cauză primordială de existență a narcotraficului în cadrul acestor insule – beneficul

economic major în raport cu alte state ale lumii și ale regiunii, obținut din proliferarea traficului ilicit de droguri. Un interes deosebit a ridicat modul de soluționare a problemelor existente în domeniul prevenirii și combaterii circulației ilegale de droguri, începând de la situația existentă și finisând cu capacitățile *de facto* ale organelor de stat, metodele ce urmează a fi folosite și efectele pe care le vor produce (atât pozitive, cât și negative), voința politică (vizând în mod prioritar fenomenul de corupție), mijloacele bănești necesare, interdicțiile și necesitatea cooperării cu alte state din regiune.

În lucrarea autorului Alberto Aziani: **Shrinking businesses and expanding graveyards: how fluctuations in the value of cocaine markets influence the recourse to lethal violence** [3], se atrage atenție asupra efectului fluctuațiilor pieței substanțelor narcotice, în special a cocainei, asupra numărului de decese.

În urma studiului statistic s-a constatat cert că nivelul de violență letală este direct proporțional cu nivelul de consum al drogurilor din partea cetățenilor. În acest sens a fost analizată situația în peste 151 de state ale lumii în perioada anilor 1998-2013.

În concluzii autorul intervine cu unele constatări: nivelul omorurilor cauzate de consumul ilicit de droguri în majoritatea țărilor este unul relativ mediu; există o tendință corectă referitor la metodele de studiu criminologic prin care se ia în considerare la constatarea nivelului de violență și frecvența de consum a substanțelor psihoactive; interdependența dintre consumul de droguri și violență se atestă doar în cazul traficului ilicit de droguri și nu a celui legalizat; înțelegerea narcotraficului implică și o studiere mai aprofundată a dinamicii economice ce stă la baza traficului de droguri [3, p.6], etc.

În afară de lucrările enunțate mai sus la elaborarea prezentei teze de doctorat au mai fost utilizate următoarele materiale științifice: Побегайло Э.Ф. Преступления против здоровья и нравственности. În: Уголовное право России. Особенная часть: Учебник для вузов. Москва, 1998 [189]; Турлубеков Б.С. *Проблемы совершенствования уголовно-правовой борьбы с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ по уголовному законодательству РФ и Республики Казахстан*. Дисс... канд. юрид. наук. Челябинск, 2000 [205]; Кочои С. *Квалификация хищений глазами практиков*. În: Российская юстиция. 1999, № 4 [162]; Дружинин И.Н. *Ответственность за хищение наркотических веществ по советскому уголовному праву*. Автореф. дисс... канд. юрид. Наук, Харьков, 1980, [150]; Омигов В.И., *Криминологические и правовые проблемы борьбы с наркоманией и наркотизмом*. Москва, Академия МВД РФ, 1992 [183].

1.3 Concluzii la Capitolul 1

Făcând o concluzie pe marginea tuturor materialelor științifice analizate în secțiunile 1.1. și 1.2, putem menționa că printre oamenii de știință care s-au preocupat, în mod general, de fenomenul traficului de droguri și, în mod special, de elaborarea concepției teoretice de soluționare a problemelor legate de conținutul infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor se enumeră: S. Brînză, V. Stati, V. Bujor, A. Borodac, Ig. Hadîrcă, V. Spătari, D. Croitoru, M. Nucu, R. Cojocaru, D. Dumitrescu (R. Moldova); Nugumanov, T. Radcenko, Z. Debriuc, A. Kireev, A. Veazemscaia, T. Klimenko, V. Malinin, L. Babchin, A. Pobegailo, Turlubekov B., S. Kocioi, I. Drujinin, V. Omigov (Federația Rusă); T. Dima, M. A. Hotca, V. Dobrinoiu, D. Popescu și G. Popescu, O. Chichoș (România), etc.

Lucrările acestor autori consacrați reprezintă baza teoretică a investigației, inherentă și în același timp obligatorie pentru un asemenea studiu precum ar fi teza de doctorat. Prezenta teză de doctorat vine să completeze studiile întreprinse anterior în domeniu, evidențiindu-se unele tendințe și aspecte noi de dezvoltare a științei în domeniul de referință, specifice pentru etapa actuală de dezvoltare a societății.

Încercând să desprindem anumite concluzii generale vis-a-vis de nivelul de cercetare a problematicii abordate, este de menționat că studiul penal al infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor, denotă lipsa unor lucrări în literatura de specialitate autohtonă, care ar fi dedicate în exclusivitate analizării acestui fenomen infracțional. Or, datorită dezvoltării rapide a relațiilor sociale și a transformărilor de drept pe care le parcurge R. Moldova acest lucru se impune cu pregnanță.

În același timp, se face absolut necesară o reevaluare a conținutului constitutiv al infracțiunii ce face obiect de referință prin prisma normativului penal, în vederea relevării unor propuneri de *lege ferenda* care ar ține pas noilor curente de gândire juridică și politicilor promovate la nivel penal.

În acest sens, până în prezent nu au fost studiate asemenea aspecte precum ar fi: examinarea noțiunii de drog și de etnobotanice introdusă recent în C.pen. al R. Moldova la descrierea obiectului material al infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen.; caracterizarea noțiunii de „șantaj” prevăzută la art. 189 C. pen. al R. Moldova în corelație cu noțiunea de „extorcere” folosită la descrierea faptei de la art. 217⁴ C. pen.; analiza noțiunii generale a sustragerii în raport cu formele de sustragere incriminate la art. 217⁴ C.pen.; elucidarea factorului intelectual și volitiv al faptei de sustragere a drogurilor și etnobotanicelor prin prisma particularităților obiectului juridic și material al infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen. etc.

Scopul lucrării constă în efectuarea, pe baza experienței istorice, a cercetărilor teoretice și a materialelor empirice, a unor investigații ample în privința problemelor juridico-penale a infracțiunii de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor. Pe aceeași cale s-a urmărit formularea propunerilor de ameliorare a calității cadrului de incriminare a infracțiunii analizate, care să corespundă sarcinilor de promovare a reformei juridice în R. Moldova.

Atingerea scopului propus presupune realizarea următoarelor *obiective*:

- analiza lucrărilor științifice din doctrina penală autohtonă și cea străină publicate la tematica problemei investigate;
- studierea evoluției sediului normativ de incriminare a infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor;
- caracterizarea sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor prin prisma standardelor instituite prin actele internaționale antidrog;
- stabilirea tipologiei infracțiunilor contra sănătății publice și conviețuirii sociale în scopul determinării locului incriminator al sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor;
- analiza comparativă a legislațiilor penale ale altor state existente în materia incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor;
- elucidarea elementelor și semnelor componente ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor;
- formularea unor propuneri de *lege ferenda* pentru îmbunătățirea legislației penale din domeniu;
- înaintarea unor recomandări de practică judiciară în vederea asigurării legalității pe segmentul aplicării normei incriminate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova.

II. REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE PRIVIND INFRAȚIUNEA DE SUSTRAGERE SAU EXTORCARE A DROGURILOR SAU ETNOBOTANICELOR

2.1 Reglementări internaționale antidrog și premisele incriminării sustragerii sau extorcării drogurilor sau a etnobotanicelor

Armonizarea legislației autohtone la standardele UE este o prerogativă de bază după care se conduce întreg sistem juridic național, având drept reper de orientare convențiile și tratatele internaționale la care a aderat R. Moldova.

Sistemul de drept penal internațional ce prevede măsurile de combatere a traficului de droguri s-a format treptat: de la controlul internațional asupra repartizării și folosirii legale a acestor substanțe și până la stabilirea controlului asupra circuitului ilicit al acestora [190, p. 25].

Atribuirea infracțiunilor din sfera traficului de droguri la infracțiuni cu caracter internațional nu este întâmplătoare, fapt demonstrat prin însăși evoluția sistemului mondial de drept, cu referire la materia supusă studiului.

Recunoașterea în calitate de infracțiuni a faptelor legate de traficul de droguri a cunoscut mai multe etape determinate, în mare parte, de natura actelor juridice internaționale, printre care Convenția internațională a opiumului din 1912; Acordul privind fabricarea, comerțul interior și întrebuințarea opiului preparat, semnat la Geneva la 11 februarie 1925; Convenția opiumului de la Geneva adoptată în februarie 1925 [198, p. 352-359]; Convenția internațională privind limitarea fabricării și reglementarea distribuirii narcoticelor, semnată la Geneva la 13 iulie 1931; Acordul pentru controlul consumului de opiu pentru fumat, semnat la Bangkok la 27 noiembrie 1931; Convenția pentru pedeapsa traficului ilicit de droguri dăunătoare, semnată la Geneva la 25 iunie 1936, Protocolul de la New York din 1953, Declarația privind lupta împotriva traficului și consumului ilicit de droguri al Adunării Generale a ONU din 14 decembrie 1984, etc.

Odată cu crearea ONU a fost înființată o nouă Comisie formată din reprezentanți a 15 state, având drept sarcină de bază elaborarea unei Convenții unice a substanțelor narcotice. Recunoscând competența ONU cu privire la controlul stupefiantelor și substanțelor psihotrope în rezultatul unui lucru îndelungat a Comisiei sus-menționate, în anul 1961 la New York a fost adoptată Convenția unică asupra stupefiantelor [49].

Dispozițiile acestei Convenții vizează înființarea Organului Internațional de Control al Stupefiantelor (O.I.C.S) compus din 13 membri aleși de Consiliul economic și social, cu titlu personal, în calitate de experți care au ca atribuție principală supravegherea producerii și a comercializării drogurilor în sensul observării disponibilităților existente la nivel mondial pentru

cercetarea științifică ori scopuri medicale, tratamentul medical și readaptarea toxicomanilor, reglementarea exportului și a importului de droguri.

Menirea de bază a Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961 a constatat în substituirea multiplelor acorduri interstatale în sfera respectivă, reducerea numărului de organisme internaționale, reformarea sistemului de control internațional asupra stupefiantelor în corespundere cu schimbările politice și socio-economice ce au avut loc în lume și, nu în ultimul rând, crearea unui sistem eficient de monitorizare a producției de materii prime pentru fabricarea de stupefiante (opiu, frunze de coca, canabis) [190, p. 53].

Aceasta a fost suplimentată în 1972 cu Protocolul care accentuează necesitatea serviciilor de tratament și reabilitare. Protocolul din 1972 completează Convenția din 1961, prevăzând limitarea producției de opiu și a fabricării stupefiantelor sintetice, distrugerea suprafețelor cultivate ilegal cu mac opiaceu și canabis, precum și măsuri de protecție socială a toxicomanilor [119].

În anul 1965, un grup de experți din cadrul OMS a recomandat adoptarea unui control național uniform a substanțelor psihotrope, iar în rezultat la data de 28.02.1971, la Viena, a fost adoptată Convenția asupra substanțelor psihotrope. Această Convenție dispune restricții în materia drogurilor ce nu se regăsesc în prevederile Convenției din 1961 și interzice operațiunile comerciale de export și import de substanțe psihotrope, cu excepția cazului în care contractele se încheie la nivel interguvernamental sau între entități legal abilitate în acest sens, fiind necesară o licență specială pentru deținerea, producerea ori desfacerea pe piață a drogurilor.

Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 a prevăzut mai multe moduri de control în raport cu cele trei grupe principale de substanțe psihotrope: halucinogene, stimulente și sedative.

O etapă finală în formarea sistemului internațional de control asupra circulației substanțelor narcotice și psihotrope l-a constituit semnarea în anul 1988 a unei noi Convenții internaționale globale, eficiente și operaționale, care avea drept sarcină să vizeze în mod special lupta împotriva traficului ilicit, în care să se țină cont de diversele aspecte ale problemei în ansamblul ei, în special de cele care nu sunt tratate în instrumentele internaționale care existau în domeniul stupefiantelor și substanțelor psihotrope. Noul act legislativ a fost denumit Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, fiind adoptată la Viena la 20.12.1988.

Dacă actele legislative anterioare, în mod deosebit, se refereau la măsurile de control asupra substanțelor narcotice și psihotrope, atunci scopul propus de Convenția din 1988 a fost întărirea și ridicarea eficacității mecanismului legal pentru abordarea la nivel internațional a

traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope. Spre deosebire de dispozițiile Convențiilor din 1961 și 1971, în cadrul prevederilor legale ale Convenției din 1988 au fost stabilite doar unele reglementări generale vizând materia circulației stupefiantelor. S-a presupus, că Guvernele statelor semnatare, în vederea punerii în aplicare a acestor dispoziții generale, ar trebui să dezvolte propriile lor măsuri de control specifice, cele mai eficiente din punct de vedere al situației și împrejurărilor create.

Diferența specifică acestei Convenții rezidă în dispozițiile referitoare la depistarea, sechestrul și confiscarea bunurilor și mijloacelor financiare ale infractorilor, la operațiunea "*livrării supravegheate*", la extrădare și asistența judiciară mutuală.

La aceasta Convenție au aderat, până la 1 noiembrie 2001, 162 de state reprezentând 85% din ansamblul țărilor lumii.

Infracțiunile privitoare la traficul de droguri, formează în esență criminalitatea narcotică, atentează la relațiile internaționale, drepturile și libertățile oamenilor, încalcă interesele interstatale și manifestă un caracter internațional [190, p. 49-50].

Odată ce R. Moldova a ratificat Convențiile internaționale sus-menționate, un interes sporit îl prezintă analiza evoluției legislației naționale sub influența reglementărilor internaționale.

În cadrul unui studiu general axat pe necesitatea ocrotirii persoanei și proprietății împotriva acțiunilor de sustragere sau extorcere a drogurilor sau a etnobotanicelor, s-a făcut o analiză detaliată a actelor cu vocație internațională raportate la subiectul supus studiului. Astfel, conform art. 33 al Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961: „Părțile nu vor permite deținerea de stupefiante fără autorizație legală”, fapt care presupune, în mod logic, că deținerea stupefiantelor în prezența unei autorizații este admisă. Conform art. 36, alin. (1) al aceleiași Convenții: ”sub rezerva dispozițiilor sale constituționale, fiecare parte va adopta măsurile necesare, pentru ca cultura, producția, fabricația, extracția, prepararea, deținerea, oferirea, punerea în vânzare, distribuirea, procurarea, vânzarea, livrarea, indiferent sub ce formă, mijlocirea, trimiterea, expedierea prin tranzit, transportul, importul și exportul stupefiantelor, care nu sunt conforme cu dispozițiile prezentei convenții, sau orice alt act care, după avizul părții amintite, ar fi contrar dispozițiilor prezentei convenții, să constituie infracțiuni pasibile de pedeapsă dacă s-au comis în mod intenționat...” [49].

Rezultă că dispozițiile Convenției nu vizează sustragerea sau extorcerea drogurilor sau a etnobotanicelor, lăsând statelor-membre posibilitatea implementării unor măsuri de inițiativă legislativă națională proprie.

În același sens, pot fi citate și dispozițiile Convenției contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988: ”Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a stabili caracterul de infracțiuni penale, în conformitate cu dreptul său intern, atunci când actul a fost comis intenționat: producției, fabricației, extracției, preparării, ofertei, punerii în vânzare, distribuirii, vânzării, livrării în orice condiții, expedierii, expedierii în tranzit, transportului, importului sau exportului, deținerii sau cumpărării oricărui stupefiant sau substanțe psihotrope, fabricării, transportului sau distribuirii de echipament, materiale sau substanțe înscrise în tabelele I și II ... organizării, dirijării sau finanțării uneia dintre infracțiunile enumerate, conversiei sau transferului de bunuri ...” [47]. Nici în aceste prevederi nu se menționează despre sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor și nu se pune în discuție necesitatea conferirii caracterului infracțional acestor fapte antisociale.

Este de menționat că nici Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și nici alte prevederi ale Convențiilor internaționale care reglementează același domeniu nu prevăd careva dispoziții distincte referitoare la sustragerea sau extorcarea drogurilor.

Luând în considerație prevederile actelor internaționale sus-menționate apare o întrebare – există sau nu obligativitatea statelor-părți de a prevedea răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor, în cadrul unor norme speciale?

Analiza minuțioasă a prevederilor actelor legislative de rang mondial la care R. Moldova face parte, printre care cele din cadrul CSI și cele din cadrul UE permit de a afirma cu certitudine că, spre deosebire de infracțiunile prevăzute la art. 217, 217¹, 217², 217³ C.pen. al R. Moldova, infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor stipulată la art.217⁴ C.pen. nu-și găsește o expresie nemijlocită în convenții, tratate sau alte acte internaționale.

Necesitatea incriminării unei astfel de fapte infracționale poate deriva în mod indirect, din interpretarea logică a actelor legislative internaționale de referință. De asemenea, necesitatea incriminării infracțiunii în cauză de către normele naționale de drept derivă, fie în mod indirect, din trebuința corespunderii rigorilor internaționale de prevenire a fenomenului ilicit în cauză, fie în mod direct, din necesitatea păstrării ordinii stabilite în domeniul procurării, răspândirii și folosirii drogurilor după destinația lor.

În lumina celor prezentate în cadrul acestui paragraf, putem conchide că în Convențiile internaționale antidrog nu există prevederi și standarde incriminatorii, care ar obliga statele-părți să instituie un regim special de incriminare pentru sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor. Incriminarea specială a faptei consemnate în legislația penală a R. Moldova, este determinată de elementele dreptului național, bazate în mare parte pe faptul că, pe de o parte, în cazul drogurilor există alți parametri cantitativi și calitativi de evaluare a proporțiilor față de bunurile ce formează

obiect de protecție penală în cazul sustragerii tip, iar pe de altă parte, sunt luate în considerație relațiile sociale referitoare la sănătatea populației asupra cărora se atentează cu prioritate în cazul sustragerii drogurilor.

Acest ultim criteriu, fundamentează de fapt, incriminarea și a altor tipuri de sustrageri în norme speciale: purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea ilegală a armelor și munițiilor, **sustragerea** lor (art. 290 C.pen al R. Moldova); **sustragerea** materialelor sau a dispozitivelor radioactive, ori a instalațiilor nucleare, amenințarea de a sustrage sau cererea de a transmite aceste materiale, dispozitive sau instalații (art. 295 C.pen al R. Moldova); luarea, **sustragerea**, tăinuirea, degradarea sau distrugerea documentelor, imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor (art. 360 C.pen al R. Moldova).

2.2 Retrospectiva istorică și locul incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor în legislația penală a R. Moldova

Cercetând evoluția dreptului penal putem constata că la baza incriminării faptelor infracționale au stat anumite premise istorice, care explică necesitatea instituirii politicilor represive împotriva unor conduite antisociale. Prin urmare, procesul evolutiv de criminalizare a infracțiunilor, urmează a fi analizat în strânsă corelație cu gradul de evoluție a societății, aferent diferitelor etape de dezvoltare ale ei.

Incriminarea traficului de droguri s-a făcut necesară în momentul în care societatea a conștientizat necesitatea protejării sănătății publice ca valoare socială. Astfel, evoluția incriminării acestor fapte, din care face parte și incriminarea instituită la art.217⁴ C.pen., urmează a fi dimensionată atât la momentul de apariție și de răspândire a drogurilor, cât și la momentul în care la nivel social a fost conștientizat pericolului pe care-l comportă consumul acestora pentru sănătatea omului.

Pe parcursul etapelor istorice de evoluție, societatea umană a reacționat în mod diferit la consumul drogurilor. Folosirea lor este însă cunoscută din cele mai vechi timpuri. Prima plantă cu efect narcotic, menționată în izvoarele istorice, este macul. Acesta era folosit cu circa 5 000 de ani în urmă de către sumerienii care trăiau în Mesopotamia de jos. Pe tăblițele sumerienilor descoperite în Nippur au fost identificate recomandări de preparare a opiumului. Sumerienii au denumit această substanță cu termenul de “ghili”, ceea ce în traducere înseamnă bucurie. Se mai cunoaște că grecii foloseau opiumul în scopuri religioase și medicinale. Astfel, în lucrările lui Hipocrate sunt caracterizate efectele curative a circa 300 de plante, printre care se înscrie și

opiumul. Teofrast, în anii 350 î.Hr. menționa despre efectele benefice ale meconinei, substanță care se conține în opium, asupra tratării bolilor de ochi și a dereglărilor psihice [169, p. 13].

Scriitorii greci și romani (Homer, Virgiliu, Ovidiu) i-au menționat proprietatea de a induce somnul. De asemenea, în Grecia macul era considerat un simbol al zeiței fecundației, Demeter. Opiul era folosit pe larg în compoziția unui antidot, întrucât teama de a fi otrăvit era deosebit de extinsă în aceea perioadă. Opiul ajungea să constituie până la 40% din totalul leacurilor [113, p. 44].

În evul mediu, la răspândirea folosirii opiumului a contribuit în mod deosebit Paracelsus (1492-1541), medic și alchimist elvețian, care era împotriva ideii de panaceu și care considera că fiecărei boli îi corespunde un tratament. Paracelsus a fost creatorul Laudamnului, medicament obținut din opiu, care era administrat pentru tratarea bolilor intestinale. Succesul Laudamnului a fost așa de mare, întrucât într-o perioadă scurtă de timp i-au urmat alte poțiuni asemănătoare, cum ar fi Laudamnul abatelui de Rousseau, medicul lui Ludovic al XI-lea și Vinum opii al lui Sydenham care cuprindeau ingrediente foarte diferite și foarte costisitoare. Primul preparat opiaceu ieftin și puternic a fost Pulberea Dover, care cu o concentrație de zece la sută de opium în conținutul său putea să fie folosit pentru calmarea mai multor simptome [113, p. 45].

În general, în epoca antică și medievală nu au existat anumite tendințe de pedepsire a faptelor legate de răspândirea drogurilor. Pe de o parte, în aceste perioade istorice nu au fost semnalate tendințe de consumare în masă a acestora, iar pe de altă parte, nu a fost conștientizat pericolul pe care asemenea substanțe îl pot avea asupra organismului uman.

Răspândirea masivă de consumare a drogurilor a fost remarcată în epoca modernă și contemporană.

Una dintre cauzele care au dus la apariția drogurilor în epoca modernă și contemporană au fost războaiele. Efectele drogurilor erau „benefice” pentru armatele diverselor popoare care trebuiau să reziste în regim de război, de multe ori fără hrană și fără apă. Așa au luat naștere substanțele excitante – droguri în formă primară.

În secolul al XVII-lea s-a descoperit morfina, un medicament care calma durerile provocate de răni. Cu timpul s-a realizat că morfina administrată în mod repetat duce foarte repede la dependență fizică și psihică. S-a căutat un înlocuitor și prin derivarea morfinei cu opium-ul s-a descoperit heroina, care inițial se credea că nu dă dependență așa de mare ca morfina. În realitate, dependența de heroină este de șapte ori mai mare decât cea de morfină [65].

După primul război mondial, aceste substanțe au început să fie consumate în toată lumea. Până la sfârșitul anilor 30 ai secolului XX, ele erau legalizate. Comercializarea lor, în timp, a dus la profituri enorme scoase în afara legii, **drogurile** au devenit o sursă inestimabilă pentru piața

neagră. Flagelul comerțului ilicit de stupefiante pornit din America de Sud și Orientul Mijlociu a cuprins întreaga planetă.

În Basarabia, în rezultatul anexării din 1812, în sfera dreptului penal au fost aplicate legile Imperiului Rus până la Marea Unire din 1918. Plecând de la aceste realități istorice incontestabile, evoluția legislației penale moldovenești a fost într-o măsură oarecare influențată de legislația rusă existentă în materia prevenirii răspândirii drogurilor.

La sfârșitul sec. XIX în Rusia țaristă, pentru prevenirea răspândirii consumului de droguri au fost elaborate mai multe acte normative prin care se interzicea cultivarea ilegală a macului și a cânepii, consumarea nemedicianlă a drogurilor și trecerea ilegală peste hotare a acestora. Printre aceste acte normative figurează: *Ucazul din 1880 despre interzicea preparării și comercializării substanțelor narcotice*, *Ucazul din 1897 despre listele substanțelor otrăvitoare și cu efect puternic*, *Legea din 1892 cu privire la interzicerea cultivării macului somnifer*, *Legea din 1893 despre cocaină și interzicerea comercializării acesteia fără rețetă*. Aceste măsuri însă s-au dovedit a fi întârziate și ineficiente, întrucât fenomenul narcomaniei era adânc înrădăcinat în societatea rusă, fapt pentru care nu corespundea realităților timpului. Începând cu anul 1915 în Rusia țaristă a început să fie pus în aplicare *Ucazul despre măsurile de prevenire a opiului*. Anume odată cu adoptarea acestui act normativ în dreptul penal rusesc au fost supuse incriminării asemenea fapte infracționale precum ar fi “păstrarea, procurarea și transportarea substanțelor narcotice”, “interdicția de punere la dispoziție a localurilor pentru consumul drogurilor” etc. [202, p. 44].

După Marea Unire din 1918, România, prin decretele regale din iunie-august 1919, pe întreg teritoriul Basarabiei a pus în vigoare Codul penal român din 1864, care a fost aplicat până la adoptarea și intrarea în vigoare a Codului penal din 1936.

Astfel, în C.pen. al României din 1864 nu era prevăzută răspunderea penală pentru traficul de droguri sau pentru alte careva fapte adiacente acestui flagel social [41].

Sub denumirea marginală de „trafic de stupefiante” o asemenea faptă a fost prevăzută, pentru prima dată în C.pen. român din 1936. În art. 382 alin. (1) era incriminată fapta de preparare, procurare, deținere sau vânzare fără drept a produselor sau a substanțelor stupefiante sau toxice, precum și cultivarea fără drept a plantelor care conțin astfel de substanțe. Se pedepsea o asemenea faptă cu închisoare corecțională de la 1 la 5 ani. De asemenea, în C.pen. al României din 1936, la art.328¹ mai era incriminată fapta de nerespectare a condițiilor legale privitoare la înregistrarea, păstrarea, manipularea și circulația produselor sau substanțelor stupefiante. Se pedepsea o asemenea faptă cu închisoare corecțională de la 3 luni la 3 ani [42].

Aplicarea legislației penale românești pe teritoriul basarabean a durat până la momentul anexării Basarabiei de către Uniunea Sovietică la data de 28 iunie 1940. Inițial, RSSM, constituită pe 2 august 1940 ca republică unională a marelui imperiu sovietic, nu a avut propria legislație penală, pe teritoriul acesteia aplicându-se Codul penal al RSS Ucraina din 1927. Aplicarea temporară a legislației penale ucrainene pe teritoriul RSSM a durat până la adoptarea și punerea în vigoare a Codului penal din 24.03.1961.

Astfel, în Codul penal al Ucrainei din 1927, la Capitolul V din Partea specială, denumit *Infracțiuni economice* era incriminat traficul ilicit de droguri. Potrivit textului de lege se pedepsea cu privațiune de libertate sau muncă corecțională de până la 1 an fapta de *producere sau păstrare în scop de comercializare sau comercializarea fără autorizație a cocainei, morfinei și a altor substanțe psihotrope*. De asemenea, la art.134¹ al aceluiași Cod, era prevăzută răspunderea penală pentru *cultivarea macului sau a cânepei indiene fără autorizația corespunzătoare* [206, p. 101].

O incriminare asemănătoare era prevăzută și în C.pen. al RSS Uzbekistan din 1926. Locul de dislocare a faptei era același: Capitolul V cu titlul *Infracțiuni economice*. În conformitate cu art. 184, era pedepsită cu privațiune de libertate de până la 3 ani, cu sau fără confiscarea averii și interzicerea de a locui în zona de frontieră pe un termen de până la 3 ani, fapta ce consta în *producerea sau păstrarea în scopul comercializării ori comercializarea propriu-zisă a cocainei, opiumului, morfinei sau a altor substanțe cu efect halucinant*. Fapta era pedepsită mai aspru, cu privațiune de libertate de până la cinci ani și cu confiscarea averii, cu privarea de drepturi, inclusiv a celui de a locui în zone de frontieră pe un termen de până la trei ani, atunci când era săvârșită *sub formă de îndeletnicire, precum și întreținerea speluncilor, în care se producea sau se consuma cocaină, opiu, morfină, precum și alte substanțe cu efect halucinant*. La art.184¹ era incriminată fapta de *semănare și cultivare a macului somnifer și a cânepei indiene fără autorizația corespunzătoare*. Se pedepsea o asemenea faptă cu muncă corecțională de până la un an sau cu amendă în mărime de 1 000 de ruble cu confiscarea obligatorie a semănăturilor [206, p. 204].

Într-un mod similar faptele de traficare a drogurilor erau pedepsite în C.pen. al RSS Belarus din 1928 (art.151) [206, p. 170], C.pen. al RSS Federative Ruse din 1927 (art.104) [206, p. 60]; C.pen. al RSS Georgiene din 1928 (art.110) [206, p. 245]; C.pen. al RSS Armene din 1927 (art.129) [206, p. 376] etc.

Este de menționat că în C.pen. al RSS Federative Ruse din 1927 [206, p. 52] și în C.pen. al RSS Armene din 1927 [206, p. 369] faptele de traficare a drogurilor erau incriminate în Capitolul cu denumirea marginală de *Alte infracțiuni contra ordinii de administrare*. De

asemenea, în C.pen. al RSS Georgia incriminarea era dislocată în Capitolul II al Părții speciale a C.pen., cu titlul de *Infracțiuni contra ordinii de administrare* [206, p. 234].

Dezvoltarea legislației penale sovietice în materia incriminării faptelor legate de traficul de droguri a fost marcată de ratificarea la data de 14 decembrie 1963 de către URSS a Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961. Aderarea la această Convenție a avut un efect pozitiv asupra perfecționării și redimensionării politicii penale de incriminare a faptelor legate de traficul de droguri. Astfel, la data de 3 iulie 1968 de către Ministerul Sănătății al RSFSR a fost aprobată *Lista substanțelor narcotice* în conformitate cu prevederile Convenției [203, p. 187], fapt ce a contribuit în mod esențial la consolidarea principiului legalității incriminării acestor fapte.

De asemenea, Sovietul Miniștrilor al RSFSR a adoptat Hotărârea Nr.405 *Despre măsurile de prevenire și contracarare a alcoolismului și narcomaniei* din 07.04.1962 și Hotărârea nr.60-6 *Despre măsurile legate de îmbunătățirea condițiilor de tratare a narcomanilor, precum și de eficientizare a luptei contra sustragerilor, fabricării și răspândirii substanțelor narcotice în RSFSR* din 23.10.1969.

În doctrină se recunoaște că aceste acte normative într-o anumită măsură au dozat politica preventivă a traficului de droguri. În primul rând, aceste acte normative au creat premise legale pentru un control mai riguros din partea statului asupra circulației substanțelor narcotice. În al doilea rând, aceste reglementări permiteau aplicarea unor măsurilor cu caracter medical în privința consumatorilor de droguri [181, p. 59].

Un impact pozitiv asupra dezvoltării cadrului incriminator al faptelor legate de traficul de droguri l-a avut ratificarea Convenției ONU din 21.02.1971 asupra substanțelor psihotrope. La data de 31.12.1971, de către Ministerul Sănătății al Uniunii Sovietice a fost emis ordinul *Despre anumite măsuri suplimentare referitoare la controlul fabricării și folosirii substanțelor narcotice și psihotrope*, în care erau prevăzute listele substanțelor psihotrope supuse controlului potrivit Convenției din 1971.

La momentul punerii în vigoare a C.pen. al RSFSR din 1960, în Capitolul X *Infracțiuni contra ordinii publice, securității publice și sănătății populației*, la art. 224 era prevăzută răspunderea penală pentru fabricarea, procurarea, păstrarea, transportarea sau comercializarea ilegală a mijloacelor narcotice. La alin.(1) al articolului sus-menționat erau sancționate cu privațiune de libertate de până la 10 ani acțiunile ilegale de fabricare, procurare, transportare și expediere a mijloacelor narcotice în scop de înstrăinare, precum și înstrăinarea propriu-zisă a acestora. După cum se menționează în literatura de specialitate această normă constituia baza prevenirii traficului de droguri prin măsuri represive. Se mai afirmă că acțiunea de procurare a

substanțelor narcotice o îngloba pe cea de sustragere, fapt pentru care nu era necesară o incriminare distinctă a unei asemenea fapte [181, p. 59].

În anii 70 ai secolului trecut comunitatea internațională s-a confruntat cu problema răspândirii în proporții a traficului de droguri. Excepție nu a făcut-o nici lagărul socialist, în componența căruia intra și R. Moldova. În acest sens, în Uniunea Sovietică s-a pus problema implementării unor măsuri urgente, inclusiv juridico-penale, prin care se urmărea prevenirea acestui flagel social. Mai ales s-a pus problema prevenirii sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope [151, p. 16].

Un prim pas realizat în acest sens, l-a constituit incriminarea în anul 1974 a faptei de *sustragere a mijloacelor narcotice* (art.224¹ C.pen. al RSSFR). În afară de aceasta a mai fost prevăzută răspunderea penală pentru faptele de *determinare la consumarea mijloacelor psihotrope* (art.224), *semănarea sau cultivarea plantelor care conțin mijloace narcotice* (art.225), *organizarea sau întreținerea speluncilor pentru consumul mijloacelor narcotice* (art.226¹) [230].

Norma incriminatoare a art.224¹ C.pen. al RSSFR era constituită din 3 alineate. La alineatul (1) era descrisă componența de bază a infracțiunii, care presupunea sustragerea propriu-zisă a mijloacelor narcotice. În varianta sa tipică infracțiunea era sancționată cu privare de libertate de până la cinci ani, cu sau fără confiscarea averii. În baza alin.(2), pentru săvârșirea repetată a infracțiunii sau de un grup de persoane în baza unei înțelegeri prealabile, cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate, precum și de către o persoană căreia aceste mijloace i-au fost încredințate în legătură cu serviciul sau sub pază, se prevedea privare de libertate pe un termen de la 3 la 10 ani, cu sau fără confiscarea averii, cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Potrivit alin.(3), săvârșirea faptei de către un recidivist deosebit de periculos sau printr-un atac tâlhăresc, precum și sustragerea mijloacelor narcotice în proporții mari, se pedepsea cu închisoare de la 7 la 15 ani, cu confiscarea averii [230].

În scopul uniformizării legislațiilor penale ale republicilor unionale, Prezidiul Sovietului Suprem al URSS la data de 25 aprilie 1974 a adoptat Ucazul despre *Înăsprirea metodelor de luptă cu narcomania*, în care erau prevăzute criterii unice de incriminare și de pedepsire a faptelor legate de traficul de droguri. În conformitate cu acest act normativ, în Codurile penale ale Republicilor Sovietice Socialiste urmau să fie introduse norme de incriminare unice prin care se prevedea răspunderea penală pentru infracțiunile privitoare la traficul de droguri, inclusiv și pentru sustragerea acestora [126¹, p. 305].

Drept urmare, prin Ucazul Sovietului Suprem al RSSM din 5 iunie 1975 în Codul penal al RSSM din 24 martie 1961 au fost introduse șase norme incriminatorii destinate pedepzirii faptelor privitoare la traficul de droguri:

- Fabricarea, procurarea, păstrarea, transportarea, expedierea ilegală în scop de desfacere sau desfacerea ilegală a mijloacelor narcotice (art.225¹);
- Sustragerea de mijloace narcotice (art.225²);
- Organizarea sau întreținerea de spelunci pentru consumul de mijloace narcotice (art.225³);
- Îndemnul de a consuma mijloace narcotice (art.225⁴);
- Fabricarea, procurarea, păstrarea sau expedierea ilegală de mijloace narcotice fără scop de desfacere (art.225⁵);
- Încălcarea regulilor de producție, procurare, păstrare, evidență, livrare, transportare sau expediere a mijloacelor narcotice (art.225⁶) [219, p. 128].

Mai târziu, prin Ucazul Sovietului Suprem al RSSM din 27 iulie 1987, la art.226¹ C.pen. din 24.03.1961 a fost prevăzută răspunderea penală pentru fapta de *semănare sau creștere ilegală a macului pentru ulei și a cânepei* [33].

Sub aspect sancționator, în cazul traficului propriu-zis de droguri se făcea o deosebire netă de pericol social dintre fapta de fabricare, procurare, păstrare, transportare și expediere ilegală în scop de desfacere a mijloacelor narcotice (art.225¹ C.pen. al RSSM) și aceeași faptă comisă fără scop de desfacere (art.225⁵ C.pen. al RSSM). Astfel, prima infracțiune, săvârșită în forma sa tipică se sancționa cu privațiune de libertate de până la zece ani cu sau fără confiscarea averii, iar cea de a doua – cu privare de libertate de până la trei ani sau cu amendă în mărime de până la cincizeci de salarii minime [33].

Sustragerea de mijloace narcotice, săvârșită în forma sa tipică (art.225² alin.(1) C.pen. al RSSM) se pedepsea cu privațiune de libertate de până la cinci ani cu sau fără confiscarea averii. Aceeași faptă, săvârșită repetat sau prin înțelegere prealabilă de un grup de persoane, sau printr-un act de violență, ce nu este periculos pentru viață și sănătate, sau de o persoană, căreia substanțele sus indicate i-au fost încredințate în legătură cu situația ei de serviciu sau pentru pază, precum și de o persoană, care a săvârșit mai înainte una din infracțiunile prevăzute de articolele 225/1, 225/3, 225/4 și 226 (art.225² alin.(2) C.pen. al RSSM), se pedepsea cu privațiune de libertate pe un termen de la trei la zece ani cu sau fără confiscarea averii, cu privațiunea dreptului de a ocupa anumite posturi sau de a desfășura o anumită activitate ori fără aceasta. Cea mai aspră pedeapsă era prevăzută pentru sustragerea de mijloace narcotice, săvârșită de un recidivist deosebit de periculos sau printr-un atac tâlhăresc, precum și sustragerea de

mijloace narcotice în proporții mari (art.225² alin.(3) C.pen. al RSSM), care se pedepsea cu privațiune de libertate pe un termen de la șapte la cincisprezece ani cu confiscarea averii. Este de menționat că pedeapsa instituită la art.225² C.pen. al RSSM era cea mai aspră sancțiune ce putea fi aplicată pentru infracțiunile legate de traficul de droguri [33].

După destrămarea URSS și proclamarea declarației de independență a R. Moldova din 27.08.1991, pe teritoriul țării noastre a continuat să fie pus în aplicare C.pen. din 1961. Deși acest Cod a fost supus mai multor amendamente legislative, multe din prevederile sale nu mai corespundeau realităților timpului. De asemenea, un șir de prevederi nu corespundeau exigențelor democratice și standardelor europene la care aspiră tânărul stat creat ca urmare a destrămării marelui imperiu [126¹, p. 306].

Plecând de la aceste premise, deloc neglijabile, a apărut necesitatea unei reforme fundamentale a legislației, inclusiv a celei penale, din R. Moldova. După cum se menționează pe drept cuvânt în literatura de specialiste, principalul motiv a constat în faptul că multe dispoziții ale legii penale nu mai țineau pasul cu imperativele economice, sociale și politice ale societății contemporane. Mai mult decât atât, nu țineau pasul cu normele dreptului internațional, al cărui primat în R. Moldova a fost declarat prin Constituția din 29 iulie 1994 [19, p. 42].

Astfel, noul C. pen. al R. Moldova a fost adoptat prin Legea nr.985-XV din 18 aprilie 2002 și a intrat în vigoare la 12 iunie 2003 [39].

În Proiectul C. pen. al R. Moldova elaborat de Ministerul Justiției în anul 1999 se propunea introducerea a două incriminări destinate prevenirii infracțiunilor privitoare la traficul de droguri:

1. **Traficul de stupefiante sau de substanțe cu efect puternic și toxice** (art.228). Se propunea următoarea formulare generică a normei incriminatoare: *producerea, deținerea sau orice operațiune privind circulația produselor ori substanțelor stupefiante sau cu efect puternic și toxice, cultivarea în scop de prelucrare a plantelor care conțin astfel de substanțe, ori experimentarea produselor sau substanțelor cu efect puternic și toxice, precum și organizarea ori îngăduirea consumului de asemenea produse sau substanțe, în locuri anumite, toate fără acest drept;*
2. **Prescrierea ilegală a substanțelor stupefiante sau cu efect puternic și toxice** (art.229). În baza acestui articol se prevedea răspunderea penală pentru două fapte infracționale: la alin.(1) pentru *prescrierea de către medic, fără necesitate, a produselor sau substanțelor stupefiante ori cu efect puternic și toxice* și la alin.(2) pentru *falsificarea rețetei sau a altei ordonanțe care permit obținerea produselor sau substanțelor stupefiante ori cu efect puternic și toxic* [38].

La momentul adoptării și punerii în vigoare a C.pen. al R. Moldova din 2002, legiuitorul a consacrat răspunderea penală pentru trei fapte legate de traficul de droguri:

- a) **Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor** (art.217 C.pen.). Fapta avea următorul conținut normativ: *activitatea ilegală privind circulația substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor, adică cultivarea de plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope, prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, elaborarea, producerea, fabricarea, extragerea, prelucrarea, deținerea, păstrarea, eliberarea, comercializarea, distribuirea, procurarea, livrarea, expedierea, importul, exportul, nimicirea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor, supuse controlului în conformitate cu legislația, precum și organizarea consumului de asemenea substanțe fără autorizație.*
- b) **Prescrierea ilegală a preparatelor narcotice sau psihotrope** (art.218 C.pen.). Prin această normă incriminatoare era prevăzută răspunderea penală pentru două infracțiuni: *prescrierea ilegală de către medic a substanțelor narcotice sau psihotrope și falsificarea rețetelor sau a altor documente care permit obținerea preparatelor și substanțelor narcotice.*
- c) **Organizarea sau întreținerea speluncilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope** (art.219 C.pen.). Infracțiunea consta în *organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope, precum și punerea la dispoziție a localurilor în aceste scopuri* [37].

După cum se poate observa, la data intrării în vigoare, prevederile C.pen. din 2002, normele dedicate incriminării și pedepsirii traficului de droguri se deosebeau în mod substanțial de cele ce erau instituite în C.pen. al RSSM din 1961.

Cu referință la studiul nostru, putem observa că la momentul punerii în vigoare a C.pen. din 2002, spre deosebire de cel din 1961, legiuitorul nu sancționa distinct, într-o normă specială, fapta de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope.

În literatura de specialitate, se menționa pe drept cuvânt, că sustragerea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor nu putea fi recunoscută ca formă a procurării, fără autorizație a unor asemenea substanțe. În acest mod era exclusă posibilitatea calificării juridice a unei asemenea activități infracționale în baza art.217 C.pen. În acest sens se mai afirma că sustragerea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor trebuia calificată nu conform art.217 C.pen., ci conform normelor din Capitolul VI al Părții speciale a Codului penal, care prevăd răspunderea inclusiv pentru infracțiunile săvârșite prin sustragere [20, p. 366].

Această soluție de calificare a sustragerilor substanțelor narcotice sau psihotrope a fost valabilă până la adoptarea și punerea în vigoare a Legii nr.277-XVI din 04.11.2005, prin care a fost suplinit în mod considerabil, cadrul incriminator al infracțiunilor legate de traficul de droguri. În total, au fost descrise 9 componente de acest tip:

- a) Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor fără scop de înstrăinare (art.217 C.pen.);
- b) Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor cu scop de înstrăinare (art.217¹ C.pen.);
- c) Circulația ilegală a precursorilor în scopul producerii sau prelucrării substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor (art.217² C.pen.);
- d) Circulația ilegală a materialelor și utilajelor destinate producerii sau prelucrării substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor (art.217³ C.pen.);
- e) Sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope (art.217⁴ C.pen.);
- f) Consumul ilegal public sau organizarea consumului ilegal de substanțe narcotice, psihotrope sau analoagele acestora (art.217⁵ C.pen.);
- g) Introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora (art.217⁵ C.pen.);
- h) Prescrierea ilegală sau încălcarea regulilor de circulație a substanțelor narcotice sau psihotrope (art.216 C.pen.);
- i) Organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope (art.219 C.pen.).

Prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 193 din 28.07.2016, Monitorul Oficial nr.315-328/686 din 23.09.2016, sfera de incriminare a infracțiunilor legate de traficul de droguri a fost extinsă și la alte substanțe decât cele narcotice sau psihotrope, precum ar fi etnobotanicele. Prin urmare, atât denumirea, cât și conținutul normativ al acestor infracțiuni a fost modificat după cum urmează:

- 1. Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare (art.217 C.pen.);
- 2. Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare (art.217¹ C.pen.);
- 3. Circulația ilegală a precursorilor în scopul producerii sau prelucrării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora (art.217² C.pen.);

4. Circulația ilegală a materialelor și utilajelor destinate producerii sau prelucrării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora (art.217³ C.pen.);
5. Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor (art.217⁴ C.pen.);
6. Consumul ilegal public sau organizarea consumului ilegal de droguri, etnobotanice sau analogii acestora (art.217⁵ C.pen.);
7. Introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora (art.217⁶ C.pen.);
8. Prescrierea ilegală sau încălcarea regulilor de circulație a drogurilor (art.218 C.pen.);
9. Organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul drogurilor sau etnobotanicelor (art.218 C.pen.) [103].

Normele penale consfințite la etapa actuală în materie sunt rezultatul unei concepții de reevaluare și de reactualizare a politicii penale în domeniul prevenirii traficului ilicit de droguri. Aceste reajustări ale legislației penale nu au putut să nu influențeze politica preventivă și chiar dinamica statistică a traficului de droguri

În prezent, din punct de vedere al tehnicii legislative, art.217⁴ C.pen. are trei alineate, la alin.(1) fiind descrisă componența de bază cu formula generică *sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor*, fapta fiind pedepsită cu amendă în mărime de la 850 la 2 350 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani.

În varianta agravată art.217⁴ alin.(2) C.pen. este dozată răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope săvârșită în prezența următoarelor forme agravante: b) de două sau mai multe persoane; c) cu folosirea situației de serviciu; d) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință; e) cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; f) în proporții mari. Se pedepsește o asemenea faptă cu închisoare de la 5 la 10 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 2 000 la 3 000 unități convenționale.

În varianta deosebit de agravată, prevăzută de art.217⁴ alin.(3) C.pen. este prevăzută o pedeapsă mai aspră pentru săvârșirea sustragerii sau extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope: a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora; b) cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; c) în proporții deosebit de mari. În această variantă fapta se pedepsește cu închisoare de la 10 la 15 ani cu aplicarea unei amenzi în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale.

Făcând o comparație a reglementării actuale ale art.217⁴ C.pen. cu reglementarea anterioară descrisă în C.pen. din 1961 (art.224² C.pen. al RSSM), putem remarca, în primul rând, o extindere a cadrului incriminator în vigoare în ceea ce privește pedepsirea sustragerii sau extorcării stupefiantelor. Dacă în reglementarea anterioară legiuitorul prevedea răspunderea penală doar pentru sustragerea drogurilor, în C.pen. al Republicii Moldova în vigoare, în limitele incriminatoare ale art.217⁴, este supusă criminalizării penale și fapta de extorcare a etnobotanicelor.

În același timp, în legislația în vigoare legiuitorul, prin mijloace legale, a înțeles să individualizeze răspunderea penală pentru săvârșirea violentă a faptei de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope, făcând o diferențiere dintre ipoteza aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate (art.217⁴ alin.(2) lit.e) C.pen.) și cea de aplicare a violenței periculoase pentru viață sau sănătate (art.217⁴ alin.(2) lit.b) C.pen.). În C.pen. din 1961, la art.225² alin.(3) nu se făcea o deosebire netă de pericol dintre faptele menționate, agravându-se răspunderea penală doar în ipoteza aplicării violenței periculoase pentru viață sau sănătate.

În continuare ne vom referi la locul incriminator al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor în legislația penală a R. Moldova. După cum s-a menționat anterior, infracțiunea de *sustragere a drogurilor*, este incriminată la art.217⁴, amplasat în Capitolul VIII din Partea specială a C. pen., cu titlul *Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale*.

Raționamentul, după care s-a condus legiuitorul atunci când a plasat incriminările destinate ocrotirii acestor două valori într-un singur capitol, se datorează gradului strâns de afinitate existent între conviețuirea socială și sănătatea publică. Fără o protejare eficientă a relațiilor sociale referitoare la sănătatea publică, nu ar fi posibilă nici buna desfășurare a relațiilor de conviețuire socială [44, p. 6].

În acest sens, în literatura de specialitate se mai menționează că sănătatea publică este o valoare socială deosebit de importantă pentru relațiile de conviețuire socială și pentru toate relațiile sociale în general [63, p. 485].

Metoda științifică de care vom face uz pentru stabilirea locului incriminator al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor, o constituie metoda clasificării.

În general, clasificarea reprezintă o metodă științifică de cunoaștere, care are o importanță deosebită în instrumentarul științific, inclusiv și din domeniul juridico-penal. De către doctrina contemporană, clasificarea este catalogată ca fiind un instrument firesc de sistematizare a obiectului de studiu, care permite cunoașterea realității obiective.

Studiul de drept comparat în materia infracțiunilor de referință, relevă o asemănare vădită între legislația penală a Republicii Moldova și a celei din Federația Rusă. În primul rând, această afinitate rezultă din însăși denumirea capitolelor în care sunt amplasate aceste fapte, denumirea marginală a căroră este identică: *Infracțiuni contra sănătății publice și a conviețuirii sociale* [39, 225].

În cel de al doilea rând, chiar după conținutul lor juridic multe dintre infracțiunile din legislațiile penale menționate comportă similitudini.

Plecând de la aceste premise indubitabile, la abordarea problematicii clasificării *Infracțiunilor contra sănătății publice și a conviețuirii sociale* vom face referire, inclusiv la doctrina penală rusă existentă în materie.

În viziunea autorului B. Zdravomîslov infracțiunile analizate pot fi clasificate în două categorii. Primul grup de infracțiuni ce poate fi identificat după conținutul obiectului juridic special îl constituie *Infracțiunile contra sănătății publice*, care atentează, în principal la relațiile sociale condiționate de protejarea sănătății membrilor colectivității. Cel de-al doilea grup, îl reprezintă *Infracțiunile ce atentează la conviețuirea socială*, adică la bunele moravuri existente în cadrul colectivității [210, p. 279].

Un asemenea punct de vedere este promovat și în doctrina de specialitate autohtonă, menționându-se că infracțiunile incriminate în capitolul VIII din Partea Specială a C.pen. pot fi clasificate în două categorii: *infracțiuni contra sănătății publice* (art.211-219 C.pen.) și *infracțiuni contra conviețuirii sociale* (art.220-222 C.pen.) [13, p. 242-243].

Acest mod de abordare pare a fi într-un totuși justificat și rezultă de fapt, din însăși denumirea marginală a Capitolului VIII din Partea specială *Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale*.

Alți autori (L. Kruglikov) consideră că o asemenea grupare a infracțiunilor în cauză nu permite evidențierea conținutului obiectului juridic special, fapt care poate genera erori la încadrarea juridico-penală a acestora. Astfel, se promovează următoarea clasificare a infracțiunilor de referință:

1. Infracțiuni contra sănătății publice cu caracter general;
2. Infracțiuni legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor, a substanțelor otrăvitoare sau cu efect puternic;
3. Infracțiuni contra sănătății publice săvârșite prin crearea unor organizații ce atentează la personalitatea și drepturile cetățenilor.

La rândul lor, *Infracțiunile contra conviețuirii sociale* sunt grupate în:

1. Infracțiuni care atentează la principiile moralității sexuale;

2. Infracțiuni care atentează la monumentele naturale și culturale;
3. Infracțiuni care atentează la relațiile sociale condiționate de respectul față de cei decedați [209, p. 484-485].

Într-o altă abordare, infracțiunile de referință sunt grupate în următoarele categorii:

1. Infracțiuni contra sănătății publice, care la rândul lor se clasifică în două subgrupe:
 - a. infracțiuni contra sănătății publice legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope, cu efect puternic și otrăvitoare;
 - b. alte infracțiuni contra sănătății publice.
2. Infracțiuni contra conviețuirii sociale [207, p. 960; 213, p. 457].

În literatura de specialitate autohtonă, autorii S. Brînză și V. Stati clasifică infracțiunile incriminate la Capitolul VIII din Partea specială a C.pen. după cum urmează:

- ✓ Infracțiuni contra sănătății publice (art.211-216 C.pen.);
- ✓ Infracțiuni legate de traficul de substanțe narcotice, psihotrope, analoage sau precursori ai acestora (art.217-219 C.pen.);
- ✓ Infracțiuni care aduc atingere unor relații de conviețuire socială (art.220-222 C.pen.) [21, p. 795].

Într-o altă opinie se consideră că infracțiunile vizate pot fi clasificate în:

- Infracțiuni contra sănătății publice cu caracter general (art.213-216 C.pen.);
- Infracțiuni contra sănătății publice urmate de transmiterea unei boli venerice sau de contaminarea cu maladia SIDA (art.211-212 C.pen.);
- Infracțiuni privind traficul ilicit de substanțe narcotice, psihotrope sau de analoage ale acestora. La rândul lor aceste fapte infracționale pot fi clasificate în două subcategorii: 1) infracțiuni de traficare a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora (atr.217 și 217¹ C.pen.); 2) infracțiuni care facilitează sau creează condiții pentru traficarea substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora (art.217²-219 C.pen.);
- Infracțiuni conta conviețuirii sociale (art.220-222 C.pen.) [44, p. 12].

În accepțiunea noastră, urmează a fi promovat punctul de vedere potrivit căruia infracțiunile incriminate în Capitolul VIII din Partea specială a C.pen., urmează a fi clasificate în două categorii de bază:

- 1) Infracțiuni contra sănătății publice (art.211-219 C.pen.);
- 2) Infracțiuni contra conviețuirii sociale (aert.220-222 C.pen.).

Un prim argument care poate fi înaintat într-o învedere a acestei poziții este însăși denumirea Capitolului VIII din Partea specială a C.pen.: Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale. Din denumirea marginală utilizată de către legiuitorul autohton reiese, fără echivoc, că infracțiunile în cauză atentează la două valori sociale: *sănătatea publică* și *conviețuirea socială*.

În cel de al doilea rând, identificarea altor grupe distincte de infracțiuni nu este justificată, întrucât acestea nu reprezintă altceva decât unele subcategorii ale infracțiunilor contra sănătății publice. De exemplu, infracțiunile legate de traficul de droguri (art.217-219 C.pen.) sunt infracțiuni care atentează la sănătatea publică prin prisma încălcării regimului de circulație a acestor substanțe. Totodată, datorită naturii relațiilor sociale pe care le periclitează, determinate de protecția regimului legal de circulație a drogurilor, aceste fapte pot forma un subgrup aparte de infracțiuni ce atentează la sănătatea publică.

Din atare considerente, clasificarea infracțiunilor incriminate în Capitolul VIII din Partea specială a C.pen. urmează a fi realizată în baza a două criterii:

- natura valorilor sociale periclitate sau vătămate prin realizarea conduitei infracționale. În acest sens, după cum s-a menționat mai sus, din denumirea marginală a Capitolului VIII reiese că aceasta încorporează incriminări destinate protejării a două valori sociale: **sănătatea publică** și **conviețuirea socială**;
- natura relațiilor sociale periclitate sau vătămarea prin infracțiuni care atentează la aceeași valoare socială. După cum se menționează pe bună dreptate în doctrină, infracțiunile care atentează la una și aceeași valoare socială (care după caz, poate fi sănătatea populației sau conviețuirea socială) sub aspectul obiectului juridic nemijlocit de atentare, se deosebesc pe orizontală prin natura relațiilor sociale care îi determină existența [53, p. 78]. Spre exemplu, sănătatea publică la infracțiunea de practicare ilegală a medicinei sau a activității farmaceutice (art. 214 C.pen.) afectează sănătatea publică prin prisma încălcării relațiilor sociale determinate de practicarea ilegală a medicinei, pe când la cea de circulație ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor cu scop de înstrăinare (art.217¹) sănătatea publică este dăunată prin încălcarea relațiilor sociale privitoare la asigurarea sanitaro-epidemiologică.

Astfel, putem deduce că *infracțiunile ce formează obiect de preocupare în cadrul acestui studiu pot fi clasificate în baza unui criteriu de principal, determinat de valoarea socială asupra căreia se atentează prin comiterea faptei și subclasificate în baza unui criteriu suplimentar,*

determinat de natura relațiilor sociale care se situează și se formează în jurul uneia și aceleiași valori sociale.

Plecând de la aceste premise, considerăm că **infracțiunile contra sănătății publice** pot fi, clasificate în următoarele subcategorii de infracțiuni:

1. Infracțiuni contra sănătății publice cu caracter general. Din categoria acestora fac parte infracțiunile care atentează la relațiile sociale din diferite domenii de activitate umană destinate ocrotirii sănătății publice (art.211-216 C.pen.). În esență aceste infracțiuni constau fie în încălcarea anumitor reguli de precauție (de exemplu, transmiterea unei boli venerice, răspândirea bolilor epidemice, etc.), fie a condițiilor de exercitare a anumitor activități (cum ar fi, de exemplu, producerea, transportarea, păstrarea, comercializarea, oferirea cu titlu oneros sau gratuit a produselor (mărfurilor), prestarea serviciilor, periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor). Totodată, în funcție de semnele subiectului infracțiunii aceste infracțiuni pot fi divizate în:

a. *Infracțiuni contra sănătății publice săvârșite de subiecți generali.* În această clasă se înscriu: publicitatea în scopul obținerii ilegale de organe, țesuturi sau celule umane sau privind donarea ilicită a acestora (art.213¹ C.pen.); practicarea ilegală a medicinei sau a activității farmaceutice (art.214 C.pen.); producerea sau comercializarea medicamentelor contrafăcute (art.214¹ C.pen.); răspândirea bolilor epidemice (art.215 C.pen.); producerea, transportarea, păstrarea, comercializarea, oferirea cu titlu oneros sau gratuit a produselor (mărfurilor), prestarea serviciilor, periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor (art.216 C.pen.).

b. *Infracțiuni contra sănătății publice săvârșite de subiecți speciali.* În acest registru pot fi catalogate: transmiterea unei boli venerice (art.211 C.pen.); contaminarea cu maladia SIDA (art.212 C.pen.); încălcarea din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale (art.213 C.pen.).

2. Infracțiuni contra sănătății publice legate de traficul ilicit de droguri, etnobotanice sau analogi ale acestora (art.217-219 C.pen.).

În mod convențional aceste fapte pot fi clasificate în două subcategorii:

a. Infracțiuni de traficare a drogurilor, etnobotanicelor sau a analogilor acestora. La această categorie sunt atribuite două infracțiuni: circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare (art.217 C.pen.) și circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare (art.217¹ C.pen.).

În baza acestui model incriminator, legiuitorul moldovean a dat expresie unei individualizări legale pentru faptele de traficare a drogurilor. Legiuitorul, de bună seamă a considerat că traficul ilicit al substanțelor menționate, orientat spre înstrăinarea lor, prezumă un

grad prejudiciabil sporit față de aceeași faptă săvârșită fără un asemenea scop. Din atare considerente, fapta incriminată la art.217¹ C.pen. este sancționată mai aspru în raport cu cea pedepsită la art.217 C.pen.

Se estimează că din numărul total al infracțiunilor legate de traficul de droguri 95% le constituie anume faptele incriminate la art. 217 și 217¹ C.pen. [170¹, p. 10].

b. Infracțiuni care facilitează sau creează condiții pentru traficul substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora. Din rândul acestor fapte de pericol fac parte: circulația ilegală a precursorilor în scopul producerii sau prelucrării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora (art.217² C.pen.); circulația ilegală a materialelor și utilajelor destinate producerii sau prelucrării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora (art.217³ C.pen.); sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor (art.217⁴ C.pen.); consumul ilegal public sau organizarea consumului ilegal de droguri, etnobotanice sau analogii acestora (art.217⁵ C.pen.); introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora (art.217⁶ C.pen.); prescrierea ilegală sau încălcarea regulilor de circulație a drogurilor (art.218 C.pen.); organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul drogurilor sau etnobotanicelor (art.218 C.pen.) [103].

Mai este de menționat că pot fi identificate trei fapte penale care atentează la relațiile de conviețuire socială privite *stricto sensu*: proxenetismul (art.220 C.pen.); distrugerea sau deteriorarea intenționată a monumentelor de istorie și cultură (art.221 C.pen.); profanarea mormintelor (art.222 C.pen.).

Prin prisma celor menționate, conchidem că infracțiunea de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor poate fi atribuită la categoria infracțiunilor contra sănătății publice, care atentează la regimul de circulație a drogurilor și etnobotanicelor. În același timp este semnificativă și constatarea. potrivit căreia sustragerea sau extorcarea drogurilor nu este o infracțiune care vizează traficul propriu-zis a drogurilor, ci o infracțiune care facilitează sau creează condiții pentru traficul acestora.

2.3 Elemente de drept comparat privind infracțiunea de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor

În condițiile realizării aspirațiilor de integrare europeană a R. Moldova, dezvoltarea științelor juridice nu este posibilă fără o analiză și o evaluare corespunzătoare a bunelor practici și experiențe pe care le au statele europene în reglementarea unor domenii de activitate umană.

Acest lucru este indispensabil și pentru modernizarea dreptului penal autohton în strictă corespundere cu standardele europene referitoare la criminalizarea conduitelor prejudiciabile.

Studiul de drept comparat solicită o responsabilitate maximă din partea celui care realizează compararea sistemelor de drept. După cum menționează Pierre Legrand, studiile juridice comparative nu vor putea avea pretenția de credibilitate intelectuală decât în ziua în care vor reflecta o conștientizare, din partea comparatistului, a ceea ce face atunci când compară [116, p. 79].

În același timp, studiul comparat îi deschide unui jurist noi orizonturi de cunoaștere, permițându-i și o cunoaștere mai aprofundată a elementelor dreptului național, întrucât caracteristicile specifice dreptului intern se evidențiază și din comparația acestuia cu alte sisteme de drept [140, p. 38].

De asemenea, compararea elementelor de drept ce aparțin diferitor state, contribuie în mod considerabil la perfecționarea dreptului național, permite evidențierea soluțiilor legislative identice unice de reglementare a instituțiilor juridice și consolidarea pe această cale a experiențelor pozitive a statelor în abordarea reglementărilor de drept [165, p. 23].

Modelul legislativ prin care incriminarea faptei de *sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor* se face într-o normă penală specială este, în general, propriu statelor din fostul lagăr ex-sovietic din care face parte și R. Moldova.

În legislația penală a Federației Ruse fapta este incriminată la art.229 C.pen. cu denumirea marginală de *sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau a substanțelor psihotrope, precum și a plantelor ce conțin substanțe narcotice sau substanțe psihotrope sau ale unor părți ale acestora* [225].

În fond, dispoziția incriminatoare a componenței tip reglementate la art.229 alin.(1) C.pen. al Federației Ruse, corespunde cu denumirea generică a infracțiunii, reducându-se la o reiterare fidelă a acesteia. Fapta poate fi comisă prin două modalități normative:

- sustragerea substanțelor narcotice, psihotrope sau plantelor care le conțin sau a unor părți din acestea;
- extorcarea substanțelor narcotice, psihotrope sau plantelor care le conțin sau a unor părți din acestea [225].

Incriminarea instituită la art.229 C.pen. al Federației Ruse este dislocată în Capitolul XXV din Partea specială a C.pen. cu denumirea generică de *Infracțiuni contra sănătății publice și a conviețuirii sociale*. Același loc incriminator al infracțiunii este valabil și pentru legislația penală de referință a R. Moldova – Capitolul VIII din PS cu aceeași denumire marginală. Se poate observa că în ambele legislații este utilizată aceeași tehnică legislativă, infracțiunea fiind

apreciată ca faptă prejudiciabilă ce atentează la relațiile sociale condiționate de protejarea sănătății publice.

În legislația penală a Ucrainei, incriminarea este statuată la art. 308 C.pen. cu denumirea marginală de sustragerea, însușirea, extorcarea mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analogilor ori obținerea lor prin escrocherie sau prin abuz de serviciu [227].

Incriminările referitoare la traficul de droguri sunt dispuse într-un Capitol distinct al C.pen. denumit *Infracțiuni în sfera de circulație a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, analogilor, a precursorilor și alte infracțiuni contra sănătății publice* [227].

Potrivit textului incriminator al art.308 alin.(1) C.pen. al Ucrainei, varianta tip a infracțiunii constă în *sustragerea, însușirea, extorcarea mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor lor ori dobândirea acestora prin escrocherie* [227].

În baza modelul incriminator ucrainean, spre deosebire de cel moldovean, este supusă incriminării nu doar fapta de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope propriu-zise, ci și cea de sustragere a analogilor acestora. De asemenea, dispoziția art. 308 alin.(1) C.pen. al Ucrainei particularizează patru modalități normative de comitere a infracțiunii: sustragerea; însușirea; extorcarea; dobândirea prin escrocherie a acestora.

Particularizarea în textul de lege a însușirii prin delapidare și a dobândirii prin escrocherie a drogurilor ne conduce la ideea că legiuitorul ucrainean nu atribuie aceste două forme de deposedare la categoria sustragerilor, după cum procedează legiuitorul autohton la art.217⁴ C.pen. al R. Moldova și legiuitorul Federației Ruse la 229 C.pen.

Sustragerea drogurilor cunoaște o incriminare distinctă și în legislația penală a R. Belarus. Astfel, la art.327 C.pen., stipulat în Capitolul XXIX cu denumirea *Infracțiuni contra sănătății publice*, din titlul X *Infracțiuni contra securității publice și a sănătății populației* este prevăzută răspunderea penală pentru infracțiunea de *sustragere a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor*. În varianta tipică fapta de sustragere a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a precursorilor se pedepsește cu închisoare de până la 5 ani [221].

Se poate observa că în legislația penală a R. Belarus, spre deosebire de legislația penală autohtonă, varianta tip a infracțiunii nu include acțiunea de extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor. Această formă de comitere a infracțiunii este prevăzută ca circumstanță agravantă la art.327 alin.(3) fiind pedepsită cu privare de libertate de la opt la cincisprezece ani [221].

O asemenea soluție adoptată de legiuitorul belorus își are drept temei justificativ faptul că dobândirea prin șantaj a bunurilor este inserată în noțiunea de sustragere. În conformitate cu alin.(1) al Anexei din Capitolul XXIV C.pen. al R. Belarus, intitulat *Infracțiuni contra*

patrimoniului, prin sustragere se are în vedere luarea ilegală și intenționată, cu titlu gratuit și în scop acaparator a averii străine sau a dreptului asupra acesteia, săvârșită prin furt, jaf, tâlhărie, șantaj, escrocherie, abuz de serviciu, însușire, irosire sau utilizare a tehnologiilor informaționale [221].

Într-un mod similar legislațiilor penale prezentate *supra*, infracțiunea de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope este incriminată și în alte legislații penale ale statelor din fostul spațiu ex-sovietic. Din acest cadru face parte legislația penală a R. Azerbaidjan (art.209 C.pen.) [220, p. 300], R. Turkmenistan (art.294 C.pen.) [226], R. Kîrghistan (art.248 C.pen.) [217], R. Kazahstan (art. 260 C.Pen.) [222], R. Tadjikistan (art.202 C.pen.) [224, p. 317], Georgiei (art.264 C.pen.) [215, p. 309].

Un tratament sancționator diferențiat pentru sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope, aplicabil în funcție de metoda prin care este comis actul sustragerii, este stabilit în legislația penală a Lituaniei. Este de menționat că în legislația penală lituaniană sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope nu este incriminată într-o normă specială. Totodată, reieșind din particularitățile obiectului material al unei asemenea fapte și din gravitatea pe care o comportă, aceasta este prevăzută ca circumstanță agravantă a sustragerilor propriu-zise incriminate în Capitolul XVIII C.pen. al Lituaniei, după cum urmează:

- art.175 alin.(4) agravează răspunderea penală pentru furtul săvârșit asupra substanțelor narcotice sau psihotrope. Se pedepsește o asemenea faptă cu închisoare de la 8 la 15 ani, cu confiscarea averii și cu instituirea controlului polițienesc pe un termen de până la 3 ani;
- art.176 alin.(4) agravează răspunderea penală pentru tâlhăria și sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope. Fapta se pedepsește cu închisoare de la 10 la 17 ani cu confiscarea averii și cu instituirea controlului polițienesc pe un termen de până la 3 ani;
- art.177 alin.(4) agravează răspunderea penală pentru dobândirea prin escrocherie a substanțelor narcotice sau psihotrope. Fapta se pedepsește cu închisoare de la 5 la 13 ani sau cu amendă de până la 150 000 de salarii minime cu sau fără confiscarea averii;
- art.177 alin.(4) agravează răspunderea penală pentru delapidarea substanțelor narcotice sau psihotrope. Fapta se pedepsește cu închisoare de la 6 la 15 ani cu confiscarea averii [218].

În legislația penală a Poloniei nu este prevăzut un regim distinct de sancționare pentru sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope [223].

În lipsa acestuia, pentru a evita eventualele confuzii de calificare juridică, în art.50 al Legii privind combaterea narcomaniei din 24.04.1997, legiuitorul polonez a statuat că *persoana*,

care însușește în mod ilegal substanțe narcotice, substanțe psihotrope, plante de mac este supusă răspunderii penale pentru sustragere, independent de valoarea bunului sustras [106¹.

În România răspunderea penală pentru infracțiunile legate de traficul de droguri nu este prevăzută în C.pen., ci în Legea specială *privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri* nr.143 din 2000 [101; 139¹ p. 303]. Aceasta prevede răspunderea penală pentru următoare fapte penale:

- Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi. Dacă faptele au ca obiect droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi (art.2);
- Introducerea sau scoaterea din țară, precum și importul ori exportul de droguri de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi. Dacă faptele prevăzute la alin. (1) privesc droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi (art.3);
- Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, cumpărarea sau deținerea de droguri pentru consum propriu, fără drept, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani (art.4);
- Punerea la dispoziție, cu știință, cu orice titlu, a unui local, a unei locuințe sau a oricărui alt loc amenajat, în care are acces publicul, pentru consumul ilicit de droguri ori tolerarea consumului ilicit în asemenea locuri se pedepsește cu închisoare de la 3 la 5 ani și interzicerea unor drepturi etc. (art.5) [101].

Absența în legislația penală a României a unei norme speciale, dedicate pedepsirii sustragerii drogurilor, implică soluția calificării unei asemenea activități infracționale în baza normelor generale referitoare la sustrageri. Atunci când fapta de sustragere este urmată de comiterea unei dintre infracțiunile prevăzute în Legea privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri nr.143 din 2000, activitatea infracțională va fi încadrată în baza regulilor concursului de infracțiuni.

În conformitate cu art.228 C.pen. al României, infracțiunea de furt constă în *luarea unui bun mobil din posesia sau detenția altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept*. Se pedepsește o asemenea faptă cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu

amendă. Furtul calificat prevăzut de art.229 alin.(1) C.pen. presupune săvârșirea acestuia în prezența următoarelor împrejurări: a) într-un mijloc de transport în comun; b) în timpul nopții; c) de o persoană mascată, deghizată sau travestită; d) prin efracție, escaladare sau prin folosirea fără drept a unei chei adevărate ori a unei chei mincinoase; e) prin scoaterea din funcțiune a sistemului de alarmă ori de supraveghere. Se pedepsește o asemenea faptă de la 1 an la 5 ani [31].

În legislația penală franceză, sediul normativ referitor la incriminarea traficului de droguri este dislocat în Cartea a II-a (Infrațiuni contra persoanei), Capitoul II (Vătămarea integrității fizice sau psihice a persoanei) Secțiunea IV (Traficul de stupefiante) a C.pen. al Franței [228].

De exemplu, pentru fapta de conducere sau organizare a unui grup criminal cu scopul producerii, preparării, importului, exportului, transportării, păstrării, oferirii, transmiterii, procurării sau folosirii ilegale a substanțelor narcotice (art. 222-34 C.pen. al Franței) și pentru fapta de preparare sau producere ilegală a substanțelor narcotice (art.222-35 C.pen. al Franței) se prevede pedeapsa detențiunii pe viață și amenzii sau privațiune de libertate pe un termen de 20 de ani și amendă [228, p. 202].

Fapta de import, export, transportare, păstrare, transmitere, procurare sau folosire ilegală, precum și atragerea altor persoane la consumul substanțelor narcotice și acțiunile de legalizare a veniturilor provenind din comercializarea ilicită a substanțelor narcotice (222-39 C.pen. al Franței) se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani și cu amendă [228, p. 203].

Drept obiect material al infracțiunilor nominalizate anterior îl constituie stupefiantele, nomenclatorul și clasificarea cărora este prevăzută de normele stipulate în art.627 al C. sănătății publice al Franței [34].

Studiul comparativ al infracțiunii de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope, permite clasificarea legislațiilor penale ale statelor de referință în două categorii:

1. Legislații penale în care infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor este incriminată distinct în normele Părții speciale a C.pen. După cum reiese din prezentările făcute mai sus din această primă categorie fac parte, în principal, statele din fost lagărul ex-sovietic: Federația Rusă, Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Republica Belarus, Azerbaidjan, Republica Turkmenistan, Republica Kîrghistan, Republica Kazahstan, Republica Tadjikistan.
2. Legislații penale în care sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor nu își găsește o incriminare separată, prevenirea acestora făcându-se prin prisma *infracțiunilor contra patrimoniului* (România, Polonia, Franța).

3. Legislații penale în care sustragerea sau extorcarea de droguri este prevăzută în calitate de formă agravantă a sustragerilor (Lituania).

2.4 Concluzii la Capitolul II

În lumina celor prezentate în cadrul acestui paragraf putem desprinde următoarele concluzii cu caracter general, pe care le găsim a fi oportune pentru prezentul studiu:

1. Incriminarea specială a faptei de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor în legislația penală a R. Moldova, este determinată de elementele dreptului național, bazate în mare parte pe faptul că, pe de o parte, în cazul drogurilor există alți parametri cantitativi și calitativi de evaluare a proporțiilor față de bunurile ce formează obiect de protecție penală în cazul sustragerii tip, iar pe de altă parte, sunt luate în considerație relațiile sociale referitoare la sănătatea populației asupra cărora se atentează cu prioritate în cazul sustragerii acestor obiecte.

2. Criteriul sus-menționat, fundamentează incriminarea și a altor tipuri de sustrageri în norme speciale: purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea ilegală a armelor și munițiilor, **sustragerea** lor (art. 290 C.pen al R. Moldova); **sustragerea** materialelor sau a dispozitivelor radioactive ori a instalațiilor nucleare, amenințarea de a sustrage sau cererea de a transmite aceste materiale, dispozitive sau instalații (art. 295 C.pen al R. Moldova); luarea, **sustragerea**, tăinuirea, degradarea sau distrugerea documentelor, imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor (art. 360 C.pen al R. Moldova).

3. Aplicând metoda clasificării de cercetare științifică s-a constatat că infracțiunea prevăzută de art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu este o infracțiune care vizează traficul propriu-zis a drogurilor, ci o infracțiune care facilitează sau creează condiții pentru traficul acestora.

4. Infracțiunile privind traficul de droguri pot fi clasificate în baza unui criteriu de principal, determinat de valoarea socială asupra căreia se atentează prin comiterea faptei și subclasificate în baza unui criteriu suplimentar, determinat de natura relațiilor sociale care se situează și se formează în jurul uneia și aceleiași valori sociale.

5. Incriminarea traficului de droguri s-a făcut necesară în momentul în care societatea a conștientizat necesitatea protejării sănătății publice ca valoare socială. Evoluția incriminării acestor fapte, din care face parte și incriminarea instituită la art.217⁴ C.pen., urmează a fi dimensionată atât la momentul de apariție și de răspândire a drogurilor, cât și la momentul în care la nivel social a fost conștientizat pericolului pe care-l comportă consumul acestora pentru sănătatea omului.

6. Studiul comparativ permite clasificarea legislațiilor penale de referință în două categorii: legislații penale în care infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor este incriminată distinct în normele Părții speciale a C.pen.; legislații penale în care sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor nu își găsește o incriminare separată, prevenirea acestora făcându-se prin prisma *infracțiunilor contra*; legislații penale în care sustragerea sau extorcarea de droguri este prevăzută în calitate de formă agravantă a sustragerilor.

III. SEMNE OBIECTIVE ALE INFRAȚIUNII DE SUSTRAGERE SAU EXTORCARE A DROGURILOR SAU ETNOBOTANICELOR

3.1 Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii

Săvârșind o faptă infracțională, individul își manifestă nerecunoașterea și ignorarea valorilor sociale reprezentate de bunurile, interesele și nevoile individuale sau de grup, pe care conștiința socială le acceptă la o anumită treaptă de dezvoltare. Prin aceasta infracțiunea generează o luptă a contrariilor, manifestată între obiectul infracțiunii, ca element constitutiv ce cuprinde totalitatea valorilor și relațiilor sociale existente pe lângă aceste valori vătămate sau puse în pericol prin săvârșirea actului infracțional și subiectul infracțiunii, reprezentat de persoana care intră în conflict cu legea penală.

Autorul C. Bulai afirmă, pe drept cuvânt, că prin obiect juridic al infracțiunii se înțelege o totalitate de valori sociale și relații sociale create în jurul lor, a căror existență este lezată, periclitată sau pusă în pericol prin săvârșirea faptelor prevăzute de legea penală [27, p. 195].

În vederea unei tratări mai detaliate a esenței obiectului juridic al infracțiunii, acesta se împarte în obiectul juridic general, obiectul juridic generic sau de grup și obiectul juridic special.

Obiectul juridic general al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor se deduce integral din însuși scopul legii penale statuat la art. 2, alin. (1) C. pen., conform căruia: „Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept”. Astfel, obiectul juridic general al infracțiunii prevăzute la art. 217⁴ C. pen. este constituit dintr-un ansamblu de valori sociale și relații sociale existente pe lângă aceste valori, care sunt apărute în întregime de normele legii penale.

Obiectul juridic generic este o parte componentă a obiectului juridic general, care îl particularizează în funcție de grupul de infracțiuni de referință, reunite de legiuitor în capitole separate ale PS a C.pen., după cum afirmă M. Basarab fiind comun pentru un anumit grup de infracțiuni, aflându-se într-un raport de la parte la întreg față de acesta [6, p. 145].

Aplicând metoda gramaticală și logică de interpretare a denumirii Capitolului VIII al PS a C.pen. al R. Moldova se poate deduce că obiectul juridic generic al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor este format din totalitatea relațiilor sociale a căror existență și desfășurare normală este condiționată de protejarea sănătății publice și a conviețuirii sociale.

Preocuparea față de sănătatea populației reprezintă un obiectiv de o importanță primordială în politica oricărui stat, deoarece sănătatea constituie valoarea cea mai de preț și componenta indispensabilă a dezvoltării și prosperării sociale. Din experiența cercetărilor în sănătatea publică se deosebesc următoarele niveluri ale sănătății: I – sănătatea individuală (personală); II – sănătatea grupurilor sociale sau etnice mici; III – sănătatea populației unei unități administrativ-teritoriale; IV – sănătatea publică – a societății, populației în întregime [123, p. 109].

Determinarea sănătății publice ca obiect juridic generic al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor, presupune clarificarea categoriilor „sănătății”, „sănătății personale”, „sănătății publice” în sens biologic, social și juridico-penal [145, p. 170].

Prin sănătate se înțelege o stare bună a unui organism la care funcționarea tuturor organelor se face în mod normal și regulat [62, p. 1230].

În același timp, sănătatea este acea categorie socio-biologică care prezumă o stare fizică și psihică (spirituală) pozitivă și o funcționare normală a organismului, corespunzătoare caracteristicilor (proprietăților) dobândite în condițiile și în rezultatul influențării factorilor mediului înconjurător și a celor sociologici [145, p. 171-172].

În doctrina penală a fost exprimată părerea, conform căreia infracțiunile, legate de traficul ilicit de droguri, aduc atingere sănătății individului [210, p. 248].

OMS definește sănătatea individuală (personală) ca: o stare de bine, completă din punct de vedere fizic, mintal și social și nu numai absența bolii sau a infirmității [84].

Termenul de sănătate personală, ca valoare socială ocrotită prin incriminările cuprinse în Capitolul II al PS a C. pen. (*Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei*), se deosebește de noțiunea de sănătate publică, prin caracterul concretizat al atentării pe care îl comportă. Așadar, sănătatea publică reprezintă un element abstractizat, desemnând starea unui număr nelimitat de persoane: o comunitate de indivizi, un grup de persoane, o colectivitate de oameni sau întreaga societate, în timp ce sănătatea persoanei indică o stare concretă și precisă a unui individ determinat.

Din punct de vedere medical, sănătatea publică reprezintă ansamblul cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor populației orientate spre menținerea și îmbunătățirea ei [123, p. 110].

Traficul de droguri declanșează fenomenul narcomaniei, care l-a rândul său în afară de pericolul pe care îl comportă pentru sănătatea publică, poate constitui o cauză de comitere a infracțiunilor [197¹, p. 11; 234, p. 23].

În acord cu art. 2 al Legii Republicii Moldova nr. 10 din 03.02.2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice, prin *sănătate publică* se are în vedere ansamblu de

măsurii științifico-practice, legislative, organizatorice, administrative și de altă natură destinate să promoveze sănătatea, să prevină bolile și să prelungească viața prin eforturile și alegerea informată a societății, comunităților publice, celor private și ale indivizilor [105].

Drept infracțiuni care aduc atingere unor relații de conviețuire socială sunt considerate infracțiunile prevăzute la art. 220-222 C. pen.

Din punct de vedere juridic, literatura de specialitate cunoaște noțiunea de conviețuire socială în sens larg (*lato sensu*) și în sens restrâns (*stricto sensu*) [44, p. 10; 117¹ p. 9].

Potrivit sensului larg, cele mai multe relații sociale sunt, în fond, relații de conviețuire socială, relații de viațuire a unor oameni împreună cu alți oameni. În sens restrâns, noțiunea de conviețuire socială indică acele relații care presupun contacte mai apropiate, mai directe, mai frecvente între oameni, a căror încălcare implică o suferință morală [63, p.485].

Anume la sensul restrâns al termenului de conviețuire socială se referă întreg domeniul de protecție penală stabilit în Capitolul VIII al Părții speciale a C.pen. al R. Moldova.

Obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relațiile sociale, reglementate de legea penală, vătămate sau amenințate efectiv printr-o faptă prejudiciabilă comisă [15, p. 113].

În viziunea autorilor S. Brînză și V. Stati, obiectul juridic special al acestei infracțiuni are un caracter multiplu: obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la circulația legală a substanțelor narcotice sau psihotrope, care se caracterizează prin proporții mici; obiectul juridic secundar îl constituie relațiile sociale cu privire la posesia asupra substanțelor narcotice sau psihotrope, care se caracterizează prin proporții mici. În plan secundar, poate fi adusă atingere relațiilor sociale cu privire la integritatea corporală, sănătatea, libertatea psihică sau libertatea fizică a persoanei, ori la integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor unei alte persoane, ori la inviolabilitatea încăperii, a altui loc pentru depozitare sau a locuinței [24, p. 1153].

În opinia altor autori, obiectul nemijlocit principal al infracțiunii analizate îl constituie o sferă a protecției sănătății publice, care asigură ordinea stabilită în domeniul procurării, răspândirii și folosirii substanțelor narcotice și psihotrope conform destinației lor. În calitate de obiect nemijlocit secundar pot apărea relațiile de proprietate, precum și relațiile care apără viața și sănătatea persoanei [30, 441].

Într-o altă abordare, același autor concretizează esența obiectului juridic secundar, astfel acesta formându-se din relațiile sociale a căror existență și normală desfășurare depind de protejarea dreptului de posesie, în cazul sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope, precum și a altor drepturi patrimoniale, în situația extorcării acestora. De asemenea, în cazul agravantelor prevăzute la art. 217⁴, alin. (2), lit. e) și alin. (3), lit. b) C. pen., obiectul juridic special secundar

mai poate include și relațiile sociale privitoare la protejarea vieții și sănătății persoanei. În același timp, dacă infracțiunea se comite prin activitatea de extorcere, manifestată prin șantajarea deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora, însoțită de amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele, se mai atentează suplimentar și la relațiile sociale privitoare la onoarea și demnitatea persoanei. În ipoteza amenințării victimei cu răpirea, obiectul juridic secundar poate include și relațiile sociale ce privesc protejarea libertății fizice a persoanei [45, p. 77].

În acest context se poate conchide că obiectul juridic special principal al sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor este format din relațiile sociale referitoare la sănătatea publică, existența și normala desfășurare a cărora este determinată de circulația în condiții de legalitate a drogurilor sau a etnobotanicelor. Obiectul juridic special secundar al sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor este constituit din relațiile sociale a căror existență și normală desfășurare este condiționată de protejarea dreptului de posesie asupra drogurilor sau etnobotanicelor (în cazul sustragerii) și a altor drepturi patrimoniale (în cazul extorcării). În cazul unor forme agravante ale infracțiunii, suplimentar se atentează la relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea domiciliului (art. 217⁴, alin. (2), lit. d) C. pen.), sănătatea și integritatea corporală a persoanei (art. 217⁴ alin. (2) lit. e) și alin. (3) lit. b) C. pen.).

Spre deosebire de obiectul juridic al infracțiunii, obiectul material al infracțiunii constă în entitatea materială asupra căreia se îndreaptă influența nemijlocită infracțională, prin al cărei intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii [70, p. 180]. Obiectul material nu este altceva decât entitatea materială (un obiect sau un lucru oarecare, un animal, corpul persoanei) prin intermediul căreia sunt amenințate sau vătămate relațiile sociale formate în jurul acestora [13, p. 109].

Obiectul material al infracțiunii descrise la art. 217⁴ C. pen. este consacrat *ad literam* în dispoziția textului incriminator, fiind format din *droguri* și *etnobotanice*.

Aplicând metoda logică și cea sistematică de interpretare a normelor penale, putem constata că în cazul circumstanțelor agravante prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) lit. e) și art. 217 alin. (3) lit. b) drept obiect material auxiliar apare corpul fizic al persoanei în cazul în care victima este supusă violenței periculoase sau nepericuloase pentru viață și sănătate.

În conformitate cu art. 134¹ alin. (1) C.pen. al R. Moldova, prin lexemul „drog” se înțeleg: „Plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern” [39].

Se poate observa că prin Legea Republicii Moldova nr. 193 din 28.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [103], noțiunii de drog i s-a imprimat un sens

larg, aceasta cuprinzând patru entități materiale: *substanțele stupefiante, substanțele psihotrope, plantele care le conțin, amestecurile care conțin asemenea substanțe sau plante.*

Potrivit art. 134¹ alin. (1) C.pen. al R. Moldova; „Prin stupefiante se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția unică a Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante din 1961, modificată prin Protocolul din 1972 și prevăzute în actele normative ale Guvernului”.

Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 193 din 28.07.2016, art. 134¹ C. pen. și art. 1 al Legii nr. 382 din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor conțineau noțiunea de substanță narcotică sau psihotropă, acesta din urmă având următorul conținut: „Prin substanță narcotică sau psihotropă se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică și preparatul conținând o astfel de substanță, care provoacă dereglări psihice și dependență fizică la consumul lor abuziv”.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii Republicii Moldova nr. 193 din 28.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [103], de la art. 134¹ C. pen. și art. 1 al Legii nr. 382 din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor [103] termenul de „substanță narcotică” a fost exclus, acesta fiind substituit cu sintagma „substanțe stupefiante”.

Stupefiantul este o substanță din categoria drogurilor, care produce alterări ale funcțiilor psihice și care inhibă centrii nervoși, provocând o stare de inerție fizică și psihică și care, folosită mult timp, duce la obișnuință și la necesitatea unor doze crescânde [62, p. 789].

În conformitate cu lit. j), art. 1 al Convenției unice asupra stupefiantelor din 30.03.1961: „termenul stupefiant înseamnă toate substanțele din tabelele I și II, fie că sunt naturale sau sintetice” [49]; conform lit. q), art. 1 al Convenției contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 20.12.1988: „termenul *stupefiant* desemnează orice substanță fie că este de origine naturală sau de sinteză, care figurează în tabelul I sau tabelul II al Convenției din 1961 și Convenției din 1961 cum apare ea modificată” [47]. Respectiv, din rândul stupefiantelor fac parte astfel de substanțe precum: etorfina, betametadolul, canabisul, foi de coca, cocaina, heroina, metadonul, codeina, folcudina, narcodeina, etc.

După cum menționează pe drept cuvânt autoarea E. Panova, drogurile pot fi diferențiate de alte substanțe similare în funcție de 2 criterii de bază: 1) criteriul medical (farmaceutic, biologic); 2) criteriul juridic. Primul criteriu include în sine proprietățile distincte ale acestora, mecanismul și efectele influențării substanțelor stupefiante asupra organismului uman, cauze datorită cărora substanțele date sunt numite și substanțe îmbătătoare. Așadar, aceleași proprietăți le sunt caracteristice și altor substanțe, care nu fac parte din categoria substanțelor stupefiante, spre exemplu alcoolul etilic, produsele din tutun, cafeaua, ceaiul și alte substanțe. Tocmai de

aceea apare necesitatea stabilirii celui de-al doilea criteriu, adică cel juridic: controlul de stat asupra circulației și recunoașterii lor în calitate de substanțe stupefiante la nivel legislativ [185, p. 185].

Prin urmare, criteriul juridic presupune recunoașterea nomenclatorului drogurilor pe cale legală, astfel încât, pe de o parte, acestea să poată fi delimitate de alte substanțe similare după efect, iar pe de altă parte, asigure îndeplinirea condiției de claritate și accesibilitate a legii penale și pe această cale a principiului legalității aplicării legii penale.

În R. Moldova pot fi identificate două acte de referință:

1. Hotărârea Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora [85]. Din punct de vedere al tehnicii legislative, acest act normativ este format din trei liste: 1) substanțe stupefiante; 2) substanțe psihotrope; 3) plante care conțin substanțe stupefiante și psihotrope;

2. Hotărârea Guvernului din 15.10.2004 cu privire la aprobarea Tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului [48]. După conținut Hotărârea este constituită din trei tabele: 1) substanțele stupefiante și substanțele psihotrope neutilizate în scopuri medicale; 2) substanțele stupefiante (narcotice) și substanțele psihotrope utilizate în scopuri medicale; 3) substanțele stupefiante (narcotice), substanțele psihotrope, utilizate în scopuri medicale.

Pentru existența componenței de infracțiune prevăzute în art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu are relevanță faptul dacă *stupefiantele* sau *substanțele psihotrope* sunt sau nu predestinate scopurilor medicale. Acest aspect însă poate avea semnificație calificativă pentru alte fapte infracționale legate de traficul de droguri, precum ar fi art. 217 alin. (3) lit. c) și art. 217¹ alin. (3) lit. c) C.pen. al R. Moldova.

În speță, acțiunile *făptuitorului* au fost reîncadrate din art. 217 alin. (3) lit. c) C. pen. în art. 217 alin. (2) C. pen. deoarece Hotărârile Guvernului RM nr. 1088 din 05.10.2004 și nr. 79 din 23.01.2006, la care face referire *acuzarea*, nu prevede și lista substanțelor psihotrope sau narcotice a căror circulație în scopuri medicinale este interzisă, adică *imputarea inculpatului* acestui element calificativ nu are suport juridic [59].

Sub acest aspect putem concluziona că calitatea de stupefiante (Anexa nr. 1) și substanțelor psihotrope (Anexa nr. 2), ca entități materiale ale infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen. se determină în baza Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei *substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora*.

Potrivit art. 134¹ alin. (3) C.pen: „Prin substanțe psihotrope se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și prevăzute în actele normative ale Guvernului”.

În vorbirea curentă, prin substanță psihotropă se are în vedere acea substanță care dispune de o acțiune asupra psihicului, care acționează direct asupra creierului [62, p. 560].

În acord cu lit. e), art. 1 al Convenției asupra substanțelor psihotrope din 21.02.1971: „expresia substanță psihotropă se referă la orice substanță, fie că este de origine naturală fie de origine sintetică sau la orice produs natural din tabelele I, II, III sau IV” [50]. Conform lit. r), art. (1) al Convenției contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 20.12.1988: „expresia *substanță psihotropă* desemnează orice substanță de origine naturală sau de sinteză sau orice produs din tabelele I, II, III sau IV ale Convenției din 1971 cu privire la substanțele psihotrope” [47].

Statele care au aderat la Convențiile din 1961, 1971, 1988 se bucură de dreptul de a înainta spre examinare chestiunea includerii anumitor substanțe în listele substanțelor stupefiante sau psihotrope prevăzute de convențiile în cauză și de a dispune de posibilitatea de a stabili restricții de circulație, inclusiv a substanțelor care nu fac parte din listele cuprinse în respectivele convenții. Totuși rămâne important ca măsurile restrictive să fie întemeiate, ca în rezultat să nu fie excluse din circuit preparatele medicamentoase vitale [185, p. 108].

Cea de-a treia entitate care formează noțiunea de drog o constituie **plantele care conțin stupefiante sau psihotrope**.

Până la intrarea în vigoare a Legii Republicii Moldova nr. 193 din 28.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, plante care conțin droguri nu figurau în calitate de obiect material al infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. [106].

Potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, plantele care conțin substanțe narcotice sau psihotrope se clasifică în plante care nu cresc și plante care cresc pe teritoriul R. Moldova.

Din categoria plantelor care nu cresc pe teritoriul R. Moldova din cauza condițiilor climaterice și care sunt interzise pentru cultivare fac parte: planta de coca, kat, *Argyrea nervosa*, *Nymphaea caerulea*, *Salvia divinorum*, *Turbina corymbosa* și *Tabernanthe iboga*.

Din cea de-a doua categorie fac parte plantele care cresc pe teritoriul R. Moldova și sunt interzise pentru cultivare sau necesită autorizație specială: planta de mac, planta de cânepă.

Amestecurile care conțin stupefiante, psihotrope sau plantele reprezintă cea de-a patra entitate materială care intră în noțiunea de drog. În acest caz, calitatea de drog o are doar

partea componentă a amestecului care potrivit Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea *Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora*, reprezintă substanța stupefiantă, psihotropă sau planta pe care o conține. Constatarea este importantă, întrucât doar în baza acestei părți se determină proporția pe care o are amestecul, aspect în funcție de care, după cum vom vedea mai jos se determină proporțiile de comitere a infracțiunii.

Etnobotanicele (drogurile sintetice), denumite și „droguri legale”, reprezintă o nouă categorie de droguri psihoactive, create în urma experimentelor și a cercetărilor conduse asupra compoziției și a efectelor drogurilor psihoactive deja existente.

În conformitate cu art. 134¹ lin. (5): *Prin produse etnobotanice (etnobotanice) se înțeleg amestecurile de prafuri și/sau plante sau amestecurile de ierburi și diverse părți de plante stropite cu substanțe chimice, care produc schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive* [39].

Din noțiunea textului de lege rezultă că etnobotanicele sunt particularizate prin două trăsături de bază:

- după componență reprezintă amestecurile de prafuri și/sau plante sau amestecurile de ierburi și diverse părți de plante stropite cu substanțe chimice;
- după efect produc schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive.

Termenul de *etnobotanice* (produse etnobotanice) urmează a fi delimitat de termenul de *etnobotanic*. Ultimul presupune o ramură a etnobiologiei, care studiază relațiile reciproce dintre om și mediul vegetal, în mod principal axându-se pe denumirile populare ale plantelor [67, p. 78].

Etnobotanicele sunt împărțite în trei categorii:

- Stimulante – vândute de obicei sub denumirea de ”săruri de baie”. Acestea au un efect stimulant, comportându-se precum amfetamina (speed), cocaina sau extasy. Consumatorul se simte plin de energie, foarte activ fizic, gândește repede, este foarte vorbăreț și euforic. Acestea pot duce la apariția psihozelor. Pot pune presiune asupra inimii și a sistemului nervos, slăbesc sistemul imunitar, scad apetitul, etc.
- Cannabinoizi sintetici – categorie cunoscută sub denumirea populară „Spice”. Sunt substanțe sintetice similare cu benzodiazepinele. Reduc concentrarea și inhibarea, încetinesc reacțiile, induc o stare de letargie. Acestea induc stări de euforie, relaxare, somnolență, consumatorul devine uituc și instabil fizic, ceea ce crește riscul accidentelor.

Aceste droguri pot duce la inconștiență, comă, chiar deces – mai ales în combinație cu alcoolul sau cu alte droguri.

- Halucinogene – au aceleași efecte ca și LSD, ciuperci, ketamina. Alterează percepția asupra realității inducând halucinații. Pot instala o stare euforică, de căldură, de „desprindere de real”. Între efectele neplăcute și periculoase se regăsesc confuzie, panică, halucinații puternice. Anumite droguri psihedelice pot avea efecte dissociative puternice, dând senzația de separare între minte și corp, cea ce poate interfera cu judecata de moment, consumatorul riscând să acționeze neglijent sau periculos, mai ales dacă acesta se află într-un spațiu nesigur [60].

Un alt aspect legat de obiectul material al infracțiunii de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor ține de dimensiunile cantitative ale acestuia.

În conformitate cu art. 134¹ alin. (8) C.pen.: „În cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau al altor acțiuni ilegale cu droguri, precursori, etnobotanice sau analogi ai acestora, proporțiile acestora – mici, mari sau deosebit de mari – se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari stabilite de Guvern” [39].

De asemenea, potrivit pct. 3 al HP CSJ nr. 2 din 26.12.2011: „La determinarea proporțiilor mari sau deosebit de mari ale substanțelor narcotice, psihotrope sau ale analoagelor lor, ale precursorilor, a numărului de plante depistate în circulația ilegală, instanțele de judecată urmează să țină seama atât de cantitățile acestora stabilite în Lista substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, concret pentru fiecare substanță. Dacă acțiunile ilegale sunt legate de substanțe de diferite tipuri, cantitatea lor se determină separat” [91].

Condiția de proporții nu este prevăzută expres în textul de lege al art. 217⁴ alin. (1) C. pen., însă din interpretarea gramaticală și logică a agravantei prevăzute la alin. (2) lit. c) – săvârșirea faptei în proporții mari – și a celei prevăzute la alin. (3) lit. f) – în proporții deosebit de mari – reiese că în varianta tip fapta se comite în proporții mici. Prin urmare, mărimea proporției are repercusiuni asupra modului de încadrare juridică a faptei: proporții mici – art. 217⁴ alin. (1) C. pen.; proporțiile mari – art. 217⁴ alin. (2) lit. f) C. pen.; proporțiile deosebit de mari – art. 217⁴ alin. (3) lit. c) C. pen. Prin aceasta legiuitorul face o individualizare legală a regimului sancționator aplicabil pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor în funcție de cantitățile prestabilite, determinând și pedepse penale diferențiate în acest sens.

Proporțiile stupefiantelor și substanțelor precursorare se stabilesc în funcție de cantitatea (greutatea) acestora, prestabilite în baza Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea *Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de*

substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora. Astfel, cuantumul minim și cel maxim al proporțiilor diferă în funcție de tipul stupefiantelor sau psihotropelor, luându-se în calcul efectul pe care acestea îl pot produce asupra organismului uman. Prin acest act normativ se stabilesc trei tipuri de proporții: **mici** – mai mult de 0 până la limita maximă; **mari** – de la limita minimă până la cea maximă; **deosebit de mari** – care depășesc limita maximă a proporțiilor mari.

La stabilirea proporțiilor în raport cu plantele care conțin stupefiante sau substanțe psihotrope se ia în calcul atât natura acestora, determinată de efectul narcotizant ce le este propriu, cât și numărul lor. De exemplu, se consideră că fapta este comisă în cantități mari atunci când numărul plantelor ce au fost depistate în circulația ilegală depășesc cantitățile mici până la cantitățile maxime aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.79 din 23.01.2006 (de exemplu, pentru planta de mac, indiferent de faza de vegetație, proporția mare este de la 151 la 500 de plante, pentru planta de cânepă – de la 6 la 50 de plante etc.).

Este de menționat că în prezent, nici Hotărârea Guvernului nr. 79 din 23.01.2006, nici alte acte normative, nu prevăd lista și/sau cantitățile produselor etnobotanice. Acest lucru creează un vid legislativ, ceea ce implică multiple confuzii, atât în ceea ce privește calificarea corectă a unor infracțiuni, precum ar fi cele prevăzute de art. 217, 217¹, 217⁴ C. pen., cât și delimitarea acestor infracțiuni de contravențiile ce vizează narcotraficul (art. 85 C. contr. – procurarea ori păstrarea ilegală de droguri, precursori, etnobotanice și a analogilor acestora în cantități mici sau consumul de droguri fără prescripția medicului, 87 C. contr. – cultivarea ilegală a plantelor ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora și fabricarea etnobotanicelor) [35].

De *lege lata* se poate conchide că stabilirea proporțiilor la etnobotanice este imposibilă, respectiv activitatea infracțională de sustragere sau extorcere a acestora indiferent de cantitate va fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (1) C.pen. Cu excepția cazurilor în care săvârșirea faptei este însoțită de alte forme agravante, altele decât cele privitoare la proporții, prevăzute de art. 217⁴ alin. (2) sau (3) C.pen. De *lege ferenda* considerăm că legiuitorul ar trebui să intervină cu emendamente legislative pentru a crea un tablou incriminator cert al art. 217⁴ C.pen. al R.: Moldova.

Un asemenea demers s-ar subscrie cu perfecțiune jurisprudenței Curții Constituționale a R. Moldova, care a menționat că unul dintre elementele fundamentale ale **preeminenței dreptului** și ale statului de drept îl constituie **principiul legalității**. Legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, determină conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice. Curtea reține că preeminența dreptului generează, în materie penală, principiul legalității delictelor și pedepselor

și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie. Curtea menționează că **principiul legalității normei penale**, în sensul *nulum crimen sine lege*, pune în sarcina legiuitorului două obligații: 1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și sancțiunile aferente (*lex scripta*); 2) să redacteze textul legii cu claritate (*lex certa*).

Nu constituie obiect material al infracțiunii stipulate la art. 217⁴ C. pen. următoarele entități: analogii substanțelor stupefiante sau psihotrope, precursorii, materialele sau utilajele destinate producerii, preparării sau prelucrării substanțelor stupefiante, psihotrope sau analogii lor ori cultivarea plantelor care conțin droguri, rețetele sau alte documente care permit obținerea drogurilor.

În viziunea noastră, întru asigurarea unei prevenții mai eficiente a prevenirii fenomenului narcomaniei, propunem extinderea cadrului incriminator al infracțiunii statuate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova și la precursori. Prin urmare, de *lege ferenda* atât denumirea, cât și dispoziția incriminatoare a art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova urmează a fi suplinită, astfel încât sfera incriminatoare să includă pe lângă droguri și etnobotanice și sustragerea sau extorcarea **precursorilor**.

Această practică legislativă este operată și în legislațiile penale ale altor state, cum ar fi, de exemplu, C.pen. al Ucrainei (art.308) [227], C.pen. al R. Belarus (art.327 C.pen.) [221], etc.

Acest fapt ar exclude aplicarea echivocă și disproporțională a prevederilor legislației penale, asta întrucât regimul de circulație a drogurilor este același ca și regimul de circulație a precursorilor. Acest lucru derivă din prevederile Convenției unice asupra stupefiantelor din 30.03.1961, unde la art.2 pct.8): „Părțile vor face tot ce le stă în putință în scopul de a lua măsuri de supraveghere, pe cât posibil, cu privire la substanțele care nu sunt indicate prin prezenta convenție, dar care pot fi utilizate în vederea fabricării ilicite a stupefiantelor” [49].

Potrivit art.134¹ alin.(3) C.pen., *prin precursor se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică utilizată ca materie primă la producerea de substanțe stupefiante sau psihotrope*.

În mod identic, noțiunea de „precursor” este definită la art.1 al Legii din 06.05.99 cu privire la substanțele stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora [102].

Calitatea de precursor al unei substanțe se stabilește în baza tabelului IV cu denumirea *Precursorii substanțelor stupefiante și preparatelor psihotrope aflate sub control pe teritoriul Moldovei* din Hotărârea Guvernului nr. 186-188/1278 din 15.10.2004 cu privire la aprobarea tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului (**Anexa nr. 3**). Lista precursorilor este exhaustivă, în senul că alte substanțe decât cele

specificate în Lista cu nr.1 și nr.2 din Hotărârea Guvernului din 15.10.2004 nu pot fi declarate ca precursori. O interpretare contrară ar conduce la încălcarea principiului legalității, în special a art.2 alin.(2) C.pen., potrivit căruia *aplicarea legii penale prin analogie este interzisă*. De fapt, acest lucru reiese din prevederile art.134¹ alin.(4) C.pen., potrivit căroră *calitatea de precursor o poate avea doar acea substanță care este recunoscută printr-un act normativ emis de către Guvern*.

Potrivit Regulamentului Comunității Europene nr. 273/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 privind precursorii drogurilor, precursorii se împart în două categorii: „substanțe clasificate” și „substanțe neclasificate”. „Substanță clasificată” reprezintă orice substanță menționată la anexa I a Regulamentului, inclusiv amestecurile și produșii naturali conținând aceste substanțe. „Substanță neclasificată” reprezintă orice substanță care, deși nu este menționată la anexa I, este identificată ca fiind folosită la fabricarea ilicită de stupefiante și substanțe psihotrope [120].

La finalul acestui paragraf, putem concluziona că la atribuirea unui statut incriminator distinct infracțiunii de sustragere a drogurilor sau a etnobotaniceilor, în raport cu sustragerile incriminate la art. 186-188, 190-192 C.pen. al R. Moldova stau următoarele criterii:

- entitățile ce formează obiectul material (*droguri și etnobotanice*), au o semnificație specială, pentru care este instituit un cadru normativ distinct ce reglementează un regim specific de circulație a acestora. Cel mai frecvent, asemenea substanțe se găsesc în posesia unor întreprinderi sau organizații de stat sau private, precum ar fi: fabrici de producere a medicamentelor, farmacii, spitale, clinici, etc.
- în esență, sustragerea lor nu provoacă doar o pericolozitate pentru relațiile sociale din sfera proprietății, ci și din sfera sănătății publice. Practica judiciară ne demonstrează, că cel mai frecvent asemenea substanțe sunt sustrate fie în scop de consum personal, fie în scopul răspândirii lor printre consumatori. Respectiv infracțiunea provoacă o daună mai mare relațiilor sociale din sfera sănătății publice, decât relațiilor sociale din sfera patrimonială.

3.2 Latura obiectivă a infracțiunii

3.2.1 Sustragerea de droguri sau etnobotanice

Infracțiunea ca act de conduită reprezintă o simbioză dintre două laturi inseparabile: una *subiectivă* sau *morală* la baza căreia stau anumite impulsuri, motive, scopuri și alta *obiectivă* sau *fizică*, prin care făptuitorul își exprimă în mod obiectiv comportamentul antisocial.

După cum menționează distinsul penalist rus V. Kudreavțev, latura obiectivă a infracțiunii reflectă întruchiparea reală a scopurilor și intențiilor făptuitorului și evidențiază în același timp unul dintre cele mai importante semne ale infracțiunii, adică gradul prejudiciabil al acesteia [166, p. 9].

Înțelegerea corectă și justa calificare a faptelor infracționale incriminate în Partea specială a C.pen. este imposibilă fără o analiză detaliată a conținutului obiectiv al comportamentului pe care-l implică comiterea acesteia.

În același spectru de idei ne solidarizăm și cu opinia lui V. Malițev, potrivit căruia problema identificării unei activități criminale apare doar atunci când comportamentul persoanei și-a găsit o manifestare în realitatea obiectivă sub forma săvârșirii unei acțiuni sau inacțiuni prejudiciabile prevăzute de legea penală [173, p. 7].

Importanța relevării laturii obiective a componenței de infracțiune derivă și din faptul că în dispozițiile din PS a C.pen., legiuitorul acordă prioritate determinării semnelor aspectului exterior al infracțiunii. De tehnică legislativă, acest lucru este unul inerent și indispensabil, întrucât particularitățile fiecărei componențe de infracțiune rezultă din semnele ce caracterizează latura obiectivă a infracțiunii [204, p. 182-183].

După cum menționează N. Giurgiu, latura obiectivă a conținutului infracțiunii se referă la totalitatea cerințelor și condițiilor privitoare la existența faptei penale ca act extern de conduită, ca exprimare obiectivă (fizică) a ilicitului penal [68, p. 146].

Înainte, însă, de a trece la examinarea distinctă a conținutului laturii obiective a faptei de *sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor*, se fac necesare unele precizări prealabile.

Este bine știut că sub aspectul conținutului, elementul material se poate înfățișa ca o atitudine activă (acțiune) – de încălcare a preceptului prin care se interzice o anumită faptă – sau ca o activitate pasivă (inacțiune) – manifestare negativă prin care se impune, se ordonă săvârșirea unei fapte [1, p. 14].

În legătură cu infracțiunea de *sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor*, considerăm că în ambele variante normative descrise la art.217⁴ C.pen. al R. Moldova, această faptă se poate prezenta sub forma unei infracțiuni comise. Atât sustragerea, cât și extorcarea substanțelor drogurilor sau etnobotanicelor sunt infracțiuni comise, deoarece se săvârșesc prin încălcarea unei dispoziții prohibitive a legii penale, deci a unei norme care interzice luarea ilegală a acestor substanțe din posesia altor persoane.

În cazul normei incriminatoare prevăzută la art.217⁴ C.pen. legiuitorul descrie conținutul laturii obiective prin termeni generali, reprezentați de *verbum regens* „sustragere” sau „extorcare” fără a aduce careva interpretări descriptive ale faptei.

Astfel, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.217⁴ C.pen. poate fi realizată prin două modalități normative, cu caracter alternativ stabilite expres în textul de lege:

1) sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor;

2) extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor.

La descrierea primei modalități normative de comitere a infracțiunii incriminate la art.217⁴ C.pen. legiuitorul nu a avut în vedere altceva decât pedepsirea penală a activității de sustragere propriu-zisă a drogurilor sau etnobotanicelor. Însă în scopul asigurării unei preveniri eficiente a traficului ilicit de droguri, legiuitorul a incriminat această faptă într-o normă specială prevăzută în Capitolul VIII al PS a C.pen. cu titlul *Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale*.

Un asemenea raționament legislativ, poate fi desprins din ideea că actele de sustragere a drogurilor sunt urmate, de regulă, de punerea lor în circulație, fapt ce dozează starea de pericol pentru sănătatea publică [45, p. 76-77].

La caracterizarea primei modalități de comitere a faptei, vom lua în considerare două premise: semnificația termenului de sustragere și formele prin care aceasta poate fi săvârșită.

Termenul „sustragere”, prevăzut ca *verbum regens* nu poate avea alt înțeles decât cel pe care îl are în cazul sustragerilor incriminate la Capitolul VI din Partea specială a C.pen., intitulat *Infracțiuni contra patrimoniului*. Încercarea de a formula o definiție generală a sustragerii, care să cuprindă în sine toate formele sustragerilor a constituit o preocupare constantă în doctrina penală.

De exemplu, autorii G. Kriher [163, p. 100] și T. Sergheeva [200, p. 13] au definit *sustragerea ca fiind însușirea ilegală averii cu scop de profit*.

Pe parcurs acest concept a evoluat, astfel încât în această noțiune au fost incluse și alte semne cu caracter general ale sustragerilor precum ar fi: ilegalitatea și gratuitatea luării bunului, transformarea sau trecerea bunului în proprietatea făptuitorului sau a unor terțe persoane ori în sfera sa de stăpânire [199, p. 24].

De exemplu, într-o altă lucrare a sa autorul G. Kriher din perspectiva unei abordări mai detaliate, a definit sustragerea ca fiind însușirea ilegală, gratuită a averii care se găsește în fondurile organizațiilor de stat sau obștești sau predarea ei altei persoane, săvârșită în scop de profit [164, p. 182].

Cu referință la doctrina penală rusească este bine știut că apogeul acestei preocupări la constituit definirea legală a sustragerii în legislația penală. Astfel, în C.pen. al Federației Ruse la nota art.158 este prevăzută noțiunea de sustragere: „În articolele prezentului Cod prin sustragere se are în vedere săvârșirea ilegală cu scop de profit a luării gratuite și/sau trecerii averii străine în folosul făptuitorului sau a altor persoane, cauzând o daună proprietarului sau altui posesor a acestei averi” [161, p. 398].

O noțiunea similară a sustragerii o găsim și în C.pen. al Belarusiei. În conformitate cu alin.(1) al Anexei din Capitolul XXIV C.pen. al Belarusiei, intitulat *Infracțiuni contra patrimoniului*, prin sustragere se are în vedere luarea ilegală și intenționată, cu titlu gratuit și în scop acaparator a averii străine sau a dreptului asupra acesteia, săvârșită prin furt, jaf, tâlhărie, șantaj, escrocherie, abuz de serviciu, însușire, irosire sau utilizare a tehnologiilor informaționale [211].

Această ultimă abordare legislativă o considerăm mai evoluată întrucât, după cum se poate vedea, legiuitorul belorus, în însăși textul de lege, în afară de semnele generale pe care le implică, noțiunea de sustragere mai evidențiază și formele pe care aceasta le poate îmbrăca.

Legislația penală a R. Moldova nu prevede o noțiune generalizatoare a sustragerii, după cum procedează legislațiile penale ale statelor arătate *supra*. Este notabil însă, că în doctrina penală autohtonă, unii autori pledează pentru definirea legală a noțiunii de sustragere.

Situându-se pe o asemenea poziție, S. Brînză constată că definiția legislativă a noțiunii de sustragere ar constitui punctul de orientare, care ar permite soluționarea cu succes a chestiunilor de ordin particular ce-și fac apariția pe parcursul calificării faptelor, care ne-ar acorda posibilitatea de a identifica semnele individual-determinante ale infracțiunii săvârșite și confruntarea lor cu prevederile dispozițiilor incriminatoire [22, p. 18].

Plecând de la aceste premise se propune următoarea noțiune legală a sustragerii: „Prin sustragere se înțelege luarea ilegală și gratuită a bunurilor mobile din posesia sau detenția altei persoane, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv posesorului acestor bunuri, săvârșită în scop de cupiditate” [22, p. 18].

Într-o altă abordare, același autor definește noțiunea de sustragere ca fiind luarea ilegală și gratuită a bunurilor mobile din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu material efectiv acestuia, săvârșită în scop de cupiditate [23, p. 580].

Pornind de la această definiție doctrinară, sunt evidențiate următoarele semne constitutive ale sustragerii: 1) „luare”; 2) „din posesia altuia”; 3) „a bunurilor mobile”; 4) „ilegală”;

5) „gratuită”; 6) „care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia”; 7) „săvârșită în scop de cupiditate” [23, p. 581].

Într-o altă accepțiune se consideră că sustragerea bunurilor altei persoane constă în scoaterea fizică a bunului din sfera de stăpânire a persoanei în posesia sau deținerea căreia se afla acel bun și trecerea lui în sfera de stăpânire a făptuitorului [40, p. 81].

Autorii C. Roșca și A. Borodac la tratarea conceptului au folosit termenul de „delapidare” [15, p. 210], ca fiind sustragerea sau însușirea ilegală și gratuită a averii proprietarului din fondurile sale sau predarea ei altei persoane, săvârșită într-un scop interesat [11, p. 222].

M. Lașcu definește delapidarea ca fiind însușirea ilegală intenționată și gratuită a averii străine mobile, ce se află în posesia proprietarului sau a altor persoane ori intenția care duce la intenția reală de a pricinui o daună esențială proprietății, săvârșită de făptuitor în folosul propriu sau al unor terțe persoane în scop de profit [99, 18-19].

Plecând de la reglementările legislative consacrate în legea penală a R. Moldova, termenul de „delapidare” nu mai poate fi folosit în detrimentul celui de „sustragere”. Potrivit DEX-ului „delapidarea” este definită ca fiind o infracțiune care constă în însușirea, folosirea sau traficul de către un angajat în interesul său sau al altei persoane, a unei sume de bani sau a altor bunuri aflate în gestiunea sau administrarea sa; sustragerea de bani sau bunuri din avutul statului [61, p. 265].

În același sens se mai poate menționa că în C.pen. în vigoare al R. Moldova, la art.191 C.pen. este prevăzută răspunderea penală pentru fapta de „delapidare a averii străine”, care se *rezumă la însușirea, dispunerea sau folosirea ilegală a bunurilor altei persoane de către cel căruia i-au fost încredințate în baza unui titlu și cu un anumit scop ori refuzul de a le restitui*. Astfel, delapidarea se referă strict la un mecanism specific de sustragere, care presupune însușirea bunurilor de către persoana căreia bunurile i-au fost încredințate. Prin urmare, reieșind din semnificația semantică și legislativă pe care o are termenul de delapidare, acesta nu poate încorpora toate formele de sustragere, precum ar fi: furtul, jaful, tâlhăria ci se referă doar la sustragerea comisă prin metoda descrisă la art. 191 C.pen.

Ulterior, după intrarea în vigoare a C.pen. din 2002, A. Borodac a optat pentru utilizarea termenului „însușire” în schimbul celui de „delapidare”, concluzionând că prin însușire se înțelege luarea în stăpânire în mod ilegal, intenționat și gratuit a unor bunuri mobile ale altei persoane în favoarea făptuitorului sau a unor terțe persoane, bunuri ce se aflau la evidența patrimoniului proprietarului sau în posesia altor persoane, care a cauzat un prejudiciu material

esențial, uneori chiar mic proprietarului sau creează primejdia reală de a pricinui o asemenea daună, săvârșit din motiv și în scop de profit [14, p. 173].

În accepțiunea noastră, formularea unei noțiuni generice a sustragerii care ar încorpora în sine cele mai importante elemente ce-i sunt aferente se face dificilă din mai multe considerente.

În primul rând, în articolele în care este prevăzută răspunderea penală pentru sustrageri (art.186-188, 190-192 C.pen.), la descrierea elementului material legiuitorul utilizează expresii, care în unele cazuri comportă o semnificație semantică diferită. Astfel, termenul de sustragere este folosit la descrierea faptelor incriminate la art.186 alin.(1) C.pen.: „Furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane...”; art.186 alin.(1) C.pen.: „Jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane...”; art.188 alin.(1) C.pen.: „Tâlhăria, adică atacul săvârșit asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor...”; art. 192 alin.(1) C.pen.: „Pungășia, adică acțiunea în scopul sustragerii bunurilor...”. Însă în cazul escrocheriei incriminate la art.190 legiuitorul utilizează în calitate de *verbum regens* sintagma „...dobândire ilicită a bunurilor...”, iar în cazul delapidării averii străine prevăzute la art.191 C.pen. „...însușirea ilegală a bunurilor altei persoane....”.

Se poate observa că la descrierea formelor de sustragere, acțiunile incriminate sunt desemnate prin trei verbe diferite: „sustragere” (art.186-188, 192 C.pen.), „dobândire” (190 C.pen.) și „însușire” (art.191 C.pen.).

În viziunea noastră, această derivație sinonimică utilizată de către legiuitor nu este altceva decât un procedeu stilistic, potrivit căruia două sau mai multe cuvine din aceeași sferă semantică ajung să desemneze, în sens figurat, același lucru. În practica judiciară aceste trei expresii sunt interpretate pe baza acestei derivații semantice, lucru ce reiese din următoarea speță din practica judiciară: *în cazul delapidării averii străine, fapta prejudiciabilă constă în **acțiunea de sustragere**. Astfel, fapta acestuia nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la alin.(4) art.191 C.pen. De aceea, T.V. urmează a fi achitat* [130].

Aplicând metoda interpretării gramaticale se poate constata că expresia *a sustrage* semnifică acțiunea de „însușire prin fraudă sau viclenie a unui lucru care aparține altei persoane... [61, p. 678]; *a dobândi* – „a obține ceva prin muncă, eforturi, perseverență; a câștiga, a realiza, a face rost de ceva, a găsi, a procura ceva; a primi; a căpăta...” [61, p. 324]; *a însuși* – „a pune stăpânire pe ceva, a lua în stăpânire, a-și apropria...” [61, p. 554].

Din aceste considerente, după cum s-a menționat și anterior, autorul A.Borodac la definirea conceptului a preferat termenul de „însușire” în schimbul celui de „sustragere”. În viziunea acestuia termenul de sustragere este prea îngust, întrucât „...bunurile sunt sustrase numai în cazul furtului, jafului, tâlhăriei și pungășiei...” [61, p. 158].

În doctrina de specialitate mai recentă se menționează că noțiunea „delapidarea averii străine”, noțiunea „sustragere” apare într-o postură dublă: 1) între noțiunile „delapidarea averii străine” și „sustragere” există un raport de tipul „parte-întreg”. Aceasta înseamnă că: a) delapidarea averii străine reprezintă o formă de sustragere (alături de furt, jaf, tâlhărie, escrocherie și pungășie); b) infracțiunile specificate la art.191 C.pen. se raportează la subgrupul infracțiunilor săvârșite prin sustragere; 2) sustragerea este cea care constituie chintesența oricăreia dintre infracțiunile specificate la art.191 C.pen. Aceasta tocmai datorită faptului că infracțiunile în cauză sunt săvârșite nu oarecum, ci **prin sustragere** [128, p. 48].

În opinia noastră, accepțiunea juridico-penală a sustragerii ar trebui să comprime în sine semnele generice ale tuturor formelor pe care le poate îmbracă și care derivă din conținutul legii penale, inclusiv și a semnelor specifice care particularizează elementul material al unei forme concrete de sustragere. Mai ales această observație este valabilă pentru infracțiunea de escrocherie incriminată la art.190 C.pen. și definită de către legiuitor ca fiind „... dobândirea bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere”.

În doctrina penală autohtonă se menționează că legiuitorul utilizează justificat în art.190 C.pen. tocmai termenul „dobândire”, pentru a se accentua specificul pe care îl comportă escrocheria în raport cu celelalte infracțiuni săvârșite prin sustragere [18, p. 61].

Acțiunea de „dobândire” în sens juridico-penal, nu se rezumă doar la acțiunea de „luare” a bunurilor mobile, care ar presupune deplasarea acestora în spațiu sau scoaterea fizică a lor din posesia victimei și trecerea în posesia ilegală a făptuitorului. Plecând de la semnificația semantică a termenului de „dobândire” prezentată *supra*, acțiunea de sustragere în cazul escrocheriei, în afară de luarea bunurilor mobile prin înșelăciune sau abuz de încredere, se poate manifesta și prin obținerea frauduloasă a bunurilor imobile sau mai bine zis a drepturilor asupra acestora.

Extinderea sferei de incriminare a escrocheriei la sustragerea prin înșelăciune sau abuz de încredere a dreptului asupra bunurilor imobile este consacrată pe plan normativ în mai multe legislații penale. De exemplu, în conformitate cu art. 159 C.pen. al Federației Ruse, *escrocheria este definită ca fiind sustragerea averii străine sau dobândirea drepturilor asupra acesteia prin înșelăciune sau abuz de încredere* [225].

În baza abordărilor făcute mai sus, propunem următoarea formulare a noțiunii de sustragere: **luarea ilegală și gratuită a bunurilor din posesia altei persoane, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acesteia, săvârșită în scop cupidant.**

Din această noțiune rezultă următoarele trăsături definitorii ale sustragerii: 1) acțiunea de luare; 2) caracterul ilegal al luării; 3) caracterul gratuit al luării; 4) bunurile trebuie să fie în

posesia altei persoane; 5) cauzarea unui prejudiciu patrimonial efectiv persoanei; 6) existența scopului cupidant.

O primă constatare care poate fi făcută în legătură cu noțiunea propusă de către noi este că în cadrul acesteia nu se indică asupra calității fizice a **bunului** sustras: mobil sau imobil. Aceeași soluție de definire a sustragerii o întâlnim și în interpretările din practica judiciară, fiind consacrată în pct. 2 teza 1-a din Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor* nr.23 din 28.06.2004: „În sensul legii, se consideră sustragere luarea ilegală și gratuită a bunurilor din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop acaparator” [88].

Se poate observa că nici instanța superioară la interpretarea termenului, nu pune accent pe calitatea bunului, lăsând astfel să se înțeleagă că calitatea de bun mobil pentru obiectul material al sustragerii nu este obligatorie. Acest lucru mai derivă și din interpretările făcute la pct. 1 al aceleiași Hotărâri a CSJ, potrivit cărora: „Obiect material al sustragerii sau altor infracțiuni contra patrimoniului se consideră bunurile care la momentul săvârșirii infracțiunii nu-i aparțin făptuitorului, nu sunt proprietate a lui și care se pot afla atât în posesia proprietarului cât și în posesia altor persoane, cărora li s-au transmis în folosință aceste bunuri” [88].

Prin urmare, calitatea bunului la stabilirea obiectului material al sustragerilor este condiționată în mod direct de *modus operandi*, adică metoda prin care se comite sustragerea.

De regulă, din punct de vedere obiectiv, sustragerea implică scoaterea fizică a unui bun mobil din posesia victimei și trecerea acestuia în stăpânirea ilegală a făptuitorului. Acest mecanism este valabil pentru sustragerea săvârșită prin furt (art.186 C.pen.), jaf (art.187 C.pen.), tâlhărie (art. 188 C.pen.), delapidare a averii străine (art. 191 C.pen.) și pungășie (art. 192 C.pen.). De fapt ar fi de neconceput și este de la sine înțeles că prin aceste fapte nu este posibilă sustragerea bunurilor imobile, deoarece reieșind din modul lor de săvârșire acestea se referă doar la preluarea fizică a bunurilor mobile. Această teză este una vădită și reiese din însăși natura lucrurilor.

După cum menționează pe drept cuvânt A. Boițov, pentru dobândirea frauduloasă a unei stăpâniri depline în privința bunurilor imobile nu există o altă cale decât motivarea sau constrângerea proprietarului de a transmite dreptului asupra acestora, ceea ce este posibil doar prin escrocherie sau șantaj [143, p. 161].

Se mai susține că unica metodă de transformare a bunului imobil în stăpânirea făptuitorului o constituie dobândirea acesteia, adică obținerea dreptului asupra lui prin impunerea persoanei de a-l transmite sub influența înșelăciunii sau abuzului de încredere, ori constrângerea persoanei de a-l transmite prin violența sau amenințarea caracteristică infracțiunii de șantaj. În

primul caz este vorba de sustragere, iar în cel de al doilea – de o faptă asemănătoare sustragerii [143, p. 161].

Prin urmare, comparativ cu furtul, jaful, tâlhăria, pungășia și delapidarea averii străine, altul este modul de operare în cazul sustragerii săvârșite prin metoda escrocheriei, care presupune „dobândirea” adică obținerea frauduloasă, prin înșelăciune sau abuz de încredere a bunurilor altei persoane. Prin mecanismul ce-i este specific escrocheriei pot fi sustrate atât bunurile mobile, cât și imobile. În cazul bunurilor mobile este vorba de luarea fizică a acestora, adică deposedarea (scoaterea bunului din posesia victimei) urmată de imposedare (trecerea bunului în sfera de stăpânire a făptuitorului). În cazul bunurilor imobile nu are loc preluarea fizică a acestora, ci obținerea frauduloasă, prin înșelăciune sau abuz de încredere a drepturilor asupra imobilelor, realizându-se astfel trecerea lor în sfera de stăpânire a făptuitorului.

Referitor la formele sustragerilor în literatura de specialitate autohtonă au fost exprimate, în mod principal două puncte de vedere.

Astfel, potrivit autorului A. Borodac, pot fi deosebite următoarele forme de însușiri: 1) furtul (art. 186 C.pen.); 2) jaful (art. 187 C.pen.); 3) tâlhăria (art. 188 C.pen.); 4) șantajul (art. 189 C.pen.); 5) escrocheria (art. 190 C.pen.); 6) delapidarea (art. 191 C.pen.); 7) pungășia (art. 192 C.pen.) [14, p. 160].

Potrivit celui de al doilea punct de vedere din categoria infracțiunilor contra patrimoniului ce pot fi comise prin sustragere fac parte infracțiunile prevăzute la art.186-188, 190-192 C.pen. [23, p. 578].

Deosebirea dintre aceste două puncte de vedere constă în aceea că, potrivit primei opinii șantajul este catalogat la categoria sustragerilor [14, p. 160], iar potrivit celei de-a doua – șantajul este atribuit la „...infracțiunile săvârșite în scop de cupiditate, însă nu prin sustragere” [23, p. 578].

Prima opinie a fost formulată până la intrarea în vigoare a Legii privind modificarea și completarea C.pen. al R. Moldova nr.227-XVI din 18.12.2008, prin care au fost supuse unor amendamente esențiale prevederile incriminatorii referitoare la sustrageri [100].

La moment însă, după punerea în aplicare a Legii sus-menționate, un asemenea mod de abordare a formelor de sustragere nu mai poate fi acceptat. Astfel, pe plan legislativ, însăși formularea art.217⁴ C.pen. – *sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope* – conduce la ideea că legiuitorul face o diferențiere netă dintre sustragere și dobândirea prin șantaj a acestora.

În afară de aceasta și practica judiciară face o asemenea diferenție din moment ce CSJ a adoptat două Hotărâri explicative diferite referitoare la interpretarea infracțiunilor vizate:

- Hotărârea Plenului CSJ a Republicii Moldova Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004 [88];
- Hotărârea Plenului CSJ a Republicii Moldova Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj nr.16 din 07.11.2005 [89].

În virtutea celor prezentate mai sus, se poate concluziona că sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor poate fi realizată prin următoarele forme: furt (art. 186 C.pen.) 2) jaf (art. 187 C.pen.); 3) tâlhărie (art. 188 C.pen.); 4) escrocherie (art. 190 C.pen.); 5) delapidare (art. 191 C.pen.); 6) pungășie (art. 192 C.pen.).

Din punct de vedere faptic, modalitățile de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor pot fi raportate în mod direct la formele de sustragere a bunurilor descrise la art.186-188, 190-192 C.pen. Pornind de la particularitățile obiectului material al infracțiunii, aceste norme au un caracter general în raport cu norma stipulată la art.217⁴ C.pen., care este una specială.

Astfel, pe de o parte, formele de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor nu pot fi extinse la alte forme decât cele pe care le reglementează legiuitorul. Pe de altă parte, *modus operandi* nu este influențat de obiectul material al infracțiunii, metodele de sustragere rămânând ca și în cazul sustragerilor descrise în Capitolul VI din Partea specială a C.pen.

În legătură cu noțiunea de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor este de menționat că în doctrina de specialitate autohtonă nu au fost sesizate careva implicații la definirea acestui concept.

Încercări de a oferi careva clarificări conceptuale acestei noțiuni sunt întâlnite în doctrina de specialitate rusă.

Autorul I. Drujinin consideră că această noțiune prezumă „...luarea ilegală a mijloacelor narcotice, săvârșită într-o anumită formă și din diferite motive, din posesia instituțiilor sau organizațiilor de stat, a persoanelor fizice în scop de consum personal sau în folosul altor persoane, în scop de desfacere sau pentru o altă folosire ilegală, fapt prin care se provoacă o daună sănătății publice sau se creează un pericol pentru acesta [158, p.28].

Potrivit unei viziuni apropiate prin sustragerea mijloacelor narcotice se înțelege luarea ilegală a acestora din instituții, organizații sau întreprinderi sau de la persoane particulare pentru consum propriu sau pentru o altă folosire ilegală a acestora, care creează pericolul cauzării unei daune sănătății publice [149, p. 57].

Autorul rus Fedik E. definește sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope ca fiind luarea ilegală a acestora din posesia legală sau ilegală a unei persoane juridice sau fizice, inclusiv culegerea plantelor prevăzute în Lista substanțelor narcotice, substanțelor psihotrope și precursorilor, supuse controlului pe teritoriul Federației Ruse, de pe teritoriul întreprinderilor

agricole sau de altă natură, precum și de pe terenurile cetățenilor, chiar dacă aceste plante sunt crescute ilegal [208, p. 760].

Unii autori au propus reformularea normei privitoare la sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope, astfel încât să nu fie utilizat termenul de „sustragere” ci cel de „procurare”, prin indicarea în conținutul normei a formelor de sustragere prin care acestea ar putea fi dobândite [208, p. 10; 183, p. 105].

O asemenea abordare, pe bună dreptate, a fost criticată vehement în doctrina de specialitate, considerându-se că desemnarea elementului material al infracțiunii de sustragere a mijloacelor narcotice prin sintagma „procurare ilegală” ar face dificilă o diferențiere dintre gradul prejudiciabil al obținerii substanțelor narcotice în urma cumpărării, schimbului, oferirii unui cadou, în contul stingerii unei datorii, etc. și prejudiciabilitatea obținerii acestora printr-o formă de sustragere (furt, jaf, tâlhărie etc.). Obținerea acestor substanțe prin sustragere vădește un grad prejudiciabil mai mare și, respectiv, ar trebui să fie aplicat un regim de sancționare diferențiat față de asemenea fapte [190, p. 100].

În accepțiunea autorilor S.Brînză și V.Stati prin sustragere se are în vedere luarea ilegală și gratuită a substanțelor narcotice sau psihotrope, prin care acestuia i s-a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv [24, p. 1154].

Referitor la sustragere drogurilor sau a etnobotanicelor în pct.6 teza 1 din Hotărârea Plenului CSJ nr.2 din 26.12.2011 *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor și a precursorilor* se arată: „În sensul art.217⁴ Cod penal, răspunderea pentru **sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope** survine doar în cazurile în care persoanele acaparează în mod ilegal și gratuit astfel de substanțe de la întreprinderi, organizații, indiferent de forma de proprietate, sau de la cetățeni, inclusiv de pe teritoriile păzite” [91].

În ultima noțiune nu se face referire la *scopul de cupiditate* (de însușire, acaparare) de săvârșire a faptei, care în viziunea noastră este inerent oricărei sustrageri, indiferent de entitatea materială care formează obiectul material al acesteia. De asemenea, plecând de la ideea că dacă în urma interpretării normelor penale, unul și același termen va avea înțelesuri diferite se va ajunge la o aplicare neuniformă a legii penale, fapt ce implică o încălcare gravă a principiului legalității în dreptul penal. Din aceste considerente propunem ca în perspectiva reajustării Hotărârii Plenului CSJ nr.2 din 26.12.2011, instanța superioară să reformuleze noțiunea de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope prin referire obligatorie la *scopul de cupiditate*.

În lumina celor menționate, putem defini *sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor ca fiind luarea ilegală și gratuită a acestora din posesia unei persoane fizice sau juridice, care*

a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acesteia, săvârșită în scop de cupiditate prin una dintre formele prevăzute la art.186, 187, 188, 190, 191 și 192 C.pen.

Putem identifica următoarele trăsături ale noțiunii de sustragere: acțiunea de luare; ilegalitatea luării; titlul gratuit al luării; prejudiciu patrimonial; scop cupident.

Referitor la **scopul cupident**, unii autori susțin că acesta nu este un semn obligatoriu pentru sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope [205, p. 80-81; 162, p. 26; 150, p. 12; 183, p. 105].

Alți autori [208, p. 101], inclusiv din doctrina penală autohtonă [24, p. 1154], susțin contrariul, atribuind scopul cupident la semn definitoriu caracteristic sustragerii de droguri sau a etnobotanice.

Ne alăturăm celor din urmă autori, revenind cu argumente în plus, care ar justifica o asemenea opinie, atunci când vom aborda conținutul laturii subiective a infracțiunii descrise la art. 217⁴ C. pen.

Dispoziția art. 217⁴ C.pen. nu ne indică în mod expres metodele prin care pot fi sustrate substanțele narcotice sau psihotrope, însă acest lucru poate fi dedus prin interpretarea logică a textului de lege. La art. 217⁴ alin. (1) C.pen. este consacrat termenul generic de sustragere, iar la alineatele care urmează sunt descrise variantele agravante ale infracțiunii. Mai este de menționat că la alin. (2) al art. 217⁴ C.pen. lit. e) este descrisă agravanta cu *aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe*, iar la alin. (3) lit. b) *cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării acesteia*. Este bine știut că prima formă a violenței este valabilă și caracterizează infracțiunea de jaf violent – art. 187 alin. (3) lit. e) C.pen., iar cea de-a doua infracțiune de tâlhărie – art. 188 C.pen.

Se poate astfel concluziona că asemenea forme ale sustragerilor precum ar fi furtul (art.186 C.pen.), jaful (art.187 C.pen.), escrocheria (art.190 C.pen.), delapidarea averii străine (art.191 C.pen.) și pungășia (art.192 C.pen.) cad sub incidența art.217⁴ alin. (1) C.pen., iar sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor prin forma tâlhăriei (art.188 C.pen.) urmează a fi calificată conform art. 217 alin. (3) lit. b) C.pen.

În legătură cu acest ultim aspect, în doctrina de specialitate s-a menționat că delapidarea drogurilor sau a etnobotanicelor nu intră sub sfera de aplicare a alin. (1) al art. 217⁴, ci urmează a fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (2) lit. a) C.pen., la care se agravează răspunderea penală pentru sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope *cu folosirea situației de serviciu* [187, p. 483; 161, p. 601-602].

În accepțiunea noastră sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită prin metoda delapidării poate cădea sub sfera incriminatoare a art. 217⁴ alin. (1) C.pen. Acest fapt reiese din interpretarea textului incriminator al art. 191 C.pen., la care este descrisă fapta propriu-zisă de delapidare a averii străine. Astfel, la art. 191 alin. (1) C.pen. se pedepsește delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea vinovatului, iar la alin. (2) lit. d) al aceluiași articol se dozează răspunderea penală pentru delapidarea averii străine săvârșită *cu folosirea situației de serviciu*. Prin urmare, reieșind din această tehnică legislativă de descriere a faptei consemnate rezultă că folosirea situației de serviciu este una dintre metodele de comitere a delapidării averii străine. La acest aspect al problemei, cu argumente în plus vor reveni în contextul analizării subiectului infracțiunii în cauză și a agravantei prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) lit. d) C.pen.

Tehnica legislativă și modul de formulare a normelor penale în legislația penală trebuie să corespundă cerințelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate.

În conformitate cu Hotărârea CC a R. Moldova asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din [Codul de procedură penală, nr.26 din 23.11.2010](#): „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din [Constituție](#)” [77].

Mai poate fi invocată și Hotărârea CC a R. Moldova pentru controlul constituționalității art.II al [Legii nr.56 din 04.04.2014](#) pentru completarea articolului 60 din [Codul penal](#) al Republicii Moldova [nr.14 din 27.05.2014](#): Curtea reține că legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componenței infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale. Această condiție este indispensabilă și în cazul normelor din partea generală a legii penale. Formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii” [78].

De asemenea, potrivit jurisprudenței CEDO: „O normă este accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o

măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă... Legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile...” [81].

Într-o altă decizie s-a concluzionat că: „Odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții...” [82].

Plecând de la aceste standarde inerente pe care trebuie să le întruchipeze o normă incriminatoare, propunem ca în dispoziția art. 217⁴ alin (1) C.pen., după cuvântul **sustragere** să fie expres stipulate formele concrete de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor prin care se poate comite fapta.

În același timp, propunem o revizuire completă, chiar și structurală a art. 217⁴ C.pen., astfel încât să fie diferențiată în mod net răspunderea penală pentru sustragerea prin furt, jaf, delapidare și escrocherie a drogurilor sau etnobotanicelor, față de sustragerea prin tâlhărie și dobândirea prin extorcare (șantaj) a acestora.

De *lege ferenda* art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova ar urma să aibă următoarea structură și limite incriminatorii:

- a) art. 217⁴ alin. (1) C.pen. urmează să incrimineze sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor prin metoda furtului, jafului, escrocheriei și delapidării averii străine;
- b) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru fapta tip prevăzută la alin. (1);
- c) art. 217⁴ alin. (3) C.pen. va incrimina fapta de sustragere a drogurilor, etnobotanicelor sau precursorilor prin atac tâlhăresc sau prin șantaj în scopul obținerii lor;
- d) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru faptele tip prevăzute la alin. (3);
- e) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va doza răspunderea penală pentru faptele tip prevăzute la alin. (1) și (3), pentru săvârșirea lor în prezența unor agravante comune;

În baza rațiunilor sus-expuse, propunem înlocuirea termenului de *sustragere* de la art. 217⁴ alin. (1) C.pen. cu următoarea dispoziție descriptivă: **„Sustragerea prin furt, jaf, escrocherie sau delapidare a drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ...”**.

Se poate observa că în lista de sustrageri a drogurilor sau etnobotanicelor nu a fost inclusă pungășia. Considerăm, că încorporarea în textul incriminatoriu a acestei forme de

sustragerea este de prisos. Pungășia incriminată la art. 192 C.pen. este o formă specială a furtului, care acoperă pe deplin câmpul incriminator al sustragerii de droguri săvârșite pe ascuns din buzunare, geniți sau alte obiecte aflate la persoană. Totodată, reieșind din prevederile art. 192 C.pen., pungășia este formulată în calitate de componență formă-redusă, fapta consumându-se din momentul începerii actului de sustragere. Păstrarea pungășiei în textul de lege al art. 174⁴ alin. (1) C.pen. în această formulă ar face dificilă interpretarea textului incriminator. Astfel, pledăm pentru consacrarea în textul incriminator al furtului ca metodă de sustragere pe ascuns a drogurilor sau etnobotanicelor, fără a mai specifica și varinata pungășiei, întrucât aceasta se include în furt.

În contextul modelări legislative sus-concepute urmează a fi modificată și pedeapsa penală aplicată pentru sustragerea sau extorcarea de droguri. Actualmente varinta tip (art. 217⁴ alin. (1) C.pen.) se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 2350 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani. În viziunea noastră este inacceptabil ca pentru furtul de droguri și dobândirea prin șantaj a acestora să fie aplicată una și aceeași pedeapsă penală. În același timp, comparativ cu sustragerile propriu-zise (art. 186, 187, 190, 191) și traficul propriu-zis de droguri regimul sancționator aplicabil pentru sustragerea sau extorcarea de droguri sau etnobotanice este destul de aspru. De exemplu, furtul în varinata tipică se pedepsește cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani. Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora săvârșită fără scop de înstrăinare, în varinat tip prevăzută la art. 217¹ alin. (2) C.pen. se pedepsește cu amendă în mărime de la 400 la 700 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 150 de ore.

Dat fiind faptul că la art. 217⁴ C.pen. sunt absorbite mai multe forme de sustrageri este foarte dificil de a stabili un regim sancționator echitabil ce ar corespunde în egală măsură caracterului prejudiciabil al acestora. Sub acest aspect considerăm că la instituirea pedepsei penale pentru sustragerea de droguri sau etnobotanice urmează a fi luate în considerare următoarele criterii:

1. Particularitățile obiectului material al infracțiunii;
2. Metoda de sustragere;
3. Regimul de sancționare al sustragerilor prevăzute de art. 186, 187, 190, 191 C. pen.;
4. Regimul de sancționare al traficului propriu-zis de droguri consacrat la art. 217-217⁴ C. pen.

Prin urmare, pentru fapta de la art. 217⁴ alin. (1) C.pen. propunem următoarea pedeapsă: **amendă în mărime de la 500 la 1200 de unități convenționale sau muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani.**

Cu referință la tâlhăria de droguri sau etnobotanice și dobândirea prin șantaj a acestora, considerăm că din punct de vedere al gradului prejudiciabil și al regimului sancționator aceste fapte nu pot fi echivalate cu furtul, jaful, escrocheria sau delapidarea. Prin urmare, considerăm că aceste două fapte urmează a fi încorporate ca componente autohtone la art. 217⁴ alin. (3) C.pen., urmând ca de formularea acestora să ne ocupăm în contextul analizării faptei de extorcare a drogurilor sau a etnobotanicilor.

În continuare vom caracteriza fiecare dintre formele prin care se poate manifesta fapta de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope, reieșind prevederile în vigoare ale C.pen. al R. Moldova.

Pornind de la prevederile art. 186 C.pen. putem afirma că **furtul** substanțelor narcotice sau psihotrope presupune sustragerea pe ascuns a acestora.

Semnul caracteristic prin care furtul se deosebește de celelalte sustrageri rezidă în metoda ascunsă de săvârșire a sustragerii.

După autorul A. Boițov, anume această împrejurare justifică aprecierea furtului ca o formă de sustragere mai puțin periculoasă decât altele [143, p. 312].

În conformitate cu pct.3 al Hotărârii Plenului CSJ a RM din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*, sustragerea se consideră săvârșită pe ascuns dacă a fost săvârșită: în absența proprietarului, a posesorului sau a oricăror altor persoane; în prezența altor persoane, dar pe neobservate pentru acestea; în prezența altor persoane, care observă actul luării bunurilor, dar care nu conștientizează caracterul infracțional al celor comise (din cauza necunoașterii de către ele a faptului cui aparțin aceste bunuri sau din cauza creării de către făptuitor a iluziei caracterului legitim al luării bunurilor, sau din cauza vârstei minore, a ebrietății, a somnului, a unei boli psihice ori a unei alte stări specifice în care se află aceste persoane); în prezența altor persoane care urmăresc actul luării bunurilor și conștientizează caracterul infracțional al faptelor comise, persoane care însuflă încredere făptuitorului că nu-i vor crea impedimente în procesul săvârșirii sustragerii (soț, rudă apropiată). Dacă însă persoanele date au întreprins măsuri în vederea împiedicării sustragerii, cele săvârșite nu pot fi considerate furt, ci trebuie calificate ca jaf (art.187 C.pen.) [88].

În speță „... numitul A.T. prin acces liber la ap.38 din str. ..., mun. Bălți, folosindu-se de momentul când nu e observat de nimeni, a sustras 25 pastile „Ciclodol”, incluse în lista nr. 3

„substanțe narcotice, psihotrope utilizate în scopuri medicinale”, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 1088 din 05.10.2004, care se atribuie la substanțe psihotrope” [132].

În doctrina de specialitate se susține că caracterul ascuns al sustragerii urmează a fi apreciat în baza a două criterii:

1. *obiectiv*, care este unul exterior în raport cu făptuitorul și presupune lipsa persoanei (victimă, martor ocular) de la locul de comitere a infracțiunii ori prezența altor împrejurări datorită cărora aceste persoane, deși prezente la locul de derulare a actului infracțional, nu conștientizează sau nu au posibilitatea conștientizării caracterului infracțional al acțiunilor săvârșite, fapt pe care mizează și-l i-a în considerare făptuitorul;
2. *subiectiv* sau intern, constă în încrederea făptuitorului ca acțiunile sale fie că nu sunt observate, fie că nu sunt înțelese de cei prezenți la locul de comitere a faptei, încredere, care, la rândul ei se bazează pe anumite premise obiective [143, p. 313].

În același sens, este notabilă aserțiunea autorilor S. Brânză și V. Stati potrivit căroră: „Decisiv pentru stabilirea modului ascuns de comitere a sustragerii este criteriul subiectiv” [24, p. 888]. După aceiași autori: „Există cazuri când prezența criteriului subiectiv se atestă, iar criteriul obiectiv lipsește. În asemenea cazuri, pentru a califica fapta în conformitate cu art.186 C.pen., va fi suficientă prezența criteriului subiectiv” [24, p. 889].

Este însă de menționat, că prioritatea criteriului subiectiv nu presupune neglijarea celui obiectiv, întrucât încrederea subiectivă a făptuitorului se bazează pe anumite premise de factură obiectivă. Prin urmare, aprecierea criteriului subiectiv al sustragerii ascunse în cazul furtului se bazează pe evaluarea corectă a criteriului obiectiv.

Reieșind din prevederile art.187 alin.(1) C.pen., fapta de sustragere incriminată la art.217⁴ C.pen. se comite prin **jaf** atunci când drogurile sau a etnobotanicele sunt sustrate în mod deschis.

În conformitate cu pct.4 al Hotărârii Plenului CSJ a R. Moldova din 28.06.2004: „Ca sustragere deschisă se consideră fapta ce se derulează în prezența proprietarului sau a altui posesor, ori în prezența unor persoane străine, vinovatul fiind conștient că persoanele prezente înțeleg caracterul ilegal al acțiunilor lui, indiferent de faptul că ele au întreprins ori nu anumite măsuri de curmare a acestor acțiuni” [88].

Caracterul deschis al sustragerii caracteristic jafului, ca și cel ascuns, se caracterizează prin două criterii care trebuie evaluate în procesul de calificare:

- **obiectiv**, prezența la locul de comitere a faptei a victimei sau altui martor ocular, care urmăresc activitatea infracțională realizată de către

făptuitor și care în mod adecvat pot aprecia caracterul ilegal al acțiunilor întreprinse;

- **subiectiv**, făptuitorul înțelege sau conștientizează că este văzut de către victimă sau de către martorul ocular, care înțeleg caracterul acțiunilor ilegale, înțelegere ce este bazată la rândul ei, pe anumite premise de ordin obiectiv care însoțesc fapta infracțională.

În cazul în care există o coliziune sau un conflict dintre criteriul obiectiv și cel subiectiv, prioritate va avea cel din urmă, lucru de care se va ține cont și la calificarea juridică a activității infracționale. Coliziunea poate apărea atunci, când de exemplu, făptuitorul consideră că acționează pe ascuns, însă realmente acționează în mod deschis.

În viziunea autoarei Z. Neznamova, dacă făptuitorul consideră că acționează în mod deschis, însă de fapt procesul de sustragere nu este urmărit de nici o persoană sau a fost urmărit de către o persoană care nu-și dădea seama de caracterul infracțional al acțiunilor săvârșite, activitatea infracțională urmează a fi calificată ca jaf [207, p.227].

A. Boițov afirmă că prin luarea în considerare a erorii de fapt existente în cazul de față în privința metodei de comitere a infracțiunii, activitatea infracțională urmează a fi încadrată în baza regulilor privitoare la tentativa de infracțiune, reținându-se tentativă de jaf [143, p. 425].

Invocând prevederile art. 25 alin. (2) C.pen. potrivit cărora *infracțiunea se consideră consumată dacă fapta săvârșită întrunește toate semnele constitutive ale componenței de infracțiune*, înclinăm spre cel de al doilea punct de vedere exprimat în doctrina de specialitate rusă [39].

Activitatea de sustragere în cazul art.217⁴ C.pen. poate fi realizată și prin forma escrocheriei care, reieșind din prevederile art.190 alin.(1) C.pen., presupune dobândirea ilicită a drogurilor prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean.

Spre deosebire de celelalte forme de sustragere, în cazul **escrocheriei**, victima transmite benevol substanțele narcotice sau psihotrope către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere.

Apelând la înșelăciun în scopul însușirii bunurilor străine, făptuitorul falsifică, într-un fel, conștiința și voința victimei într-o asemenea măsură încât aceasta fiind indusă în eroare, în mod „benevol” transmite în folosul făptuitorului bunurile ce-i aparțin sau care i-au fost încredințate.

Actul de transmitere benevolă a bunurilor presupune nu doar trecerea bunurilor în mâinile făptuitorului, dar și obținerea unor prerogative de folosire și dispunere asupra acestora.

Înșelăciunea ca metodă de sustragere se poate manifesta prin prezentarea unor date false (înșelăciune activă) sau prin ascunderea unor informații a căror declarare era obligatorie (înșelăciune pasivă). Înșelăciunea întrunește diverse metode, procedee și tehnici de operare a făptuitorului, cum ar fi: denaturarea informațiilor despre sine, despre apartenența la firmă și posibilitățile financiare; dezinformarea victimei privitor la marfă, contraprestație, preț, echivalent, etc.; utilizarea unor documente fictive sau false; ascunderea unor informații obligatorii pentru comunicare etc. [4, p. 397].

Sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită prin metoda escrocheriei urmează a fi delimitată de fapta de falsificare a rețetei sau a altor documente care permit obținerea acestora (art.218 alin.(2) C.pen.). Devine aplicabil doar art.218 C.pen., atunci când persoana în baza actelor consemnate procură contra plată substanțe care conțin droguri, în cazul de față fiind vorba de preparate medicamentoase. În ipoteza obținerii lor gratuite, ca urmare a înșelăciunii în baza unei rețete sau a unui alt document similar, falsificat de către făptuitor, activitatea infracțională se va încadra după regulile concursului de infracțiuni (art.217⁴ C.pen. și art.218 alin. (2) C.pen.).

Primirea drogurilor sau a etnobotanicelor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul preluării acestora, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Inducerea în eroare sau înșelăciunea este activă atunci când victima este indusă în eroare prin prezentarea unor informații mincinoase ca rezultat al utilizării unor documente false sau prin alte metode, care creează victimei o închipuire greșită asupra temeiurilor care ar justifica trecerea bunurilor în posesia făptuitorului, generând astfel, iluzia unei transmiteri legale a acestora. Înșelăciunea este pasivă atunci când făptuitorul ascunde anumite împrejurări de fapt cu importanță juridică comunicarea cărora era obligatorie și drept urmare, victima care transmite bunurile eronat apreciază temeiurile legale care ar justifica transmiterea bunurilor.

I. Botezatu, în funcție de circumstanțele pe care le privește înșelăciunea, identifică următoarele forme ale acesteia: 1) înșelăciunea cu privire la persoana făptuitorului sau a altcuiva; 2) înșelăciunea cu privire la bunurile pe care făptuitorul i le oferă victimei; 3) înșelăciunea cu privire la anumite acțiuni sau evenimente; 4) înșelăciunea cu privire la promisiuni [17, p. 61].

Delapidarea drogurilor sau etnobotanicelor presupune însușirea, dispunerea sau folosirea ilegală a acestora de către cel căruia i-au fost încredințate în baza unui titlu și cu un anumit scop ori refuzul de a le restitui.

În acest caz, pentru existența infracțiunii este necesar ca drogurile să se afle efectiv, în condițiile legii, în gestiunea sau în administrarea făptuitorului. Drept cadru legal pentru transmiterea substanțelor narcotice în administrarea făptuitorului sivesc, de exemplu, contractele de drept civil: de depozit, de transport sau de expediție a substanțelor respective, de magazinaj etc. Substanțele narcotice pot fi încredințate făptuitorului și în baza raporturilor de muncă (de exemplu, farmacistului îi sunt încredințate preparatele medicamentoase care conțin substanțe narcotice pentru comercializare, medicului pentru tratarea pacientului, etc.).

În speță: „P.D. fiind angajată în claitate de asistentă medicală la Spitalul Psihoneurologie secția nr. 5 din mun. (...), la data de (...), fiind de serviciu în secția nominalizată, având acces leiber la substanțele psihotrope, a sustras din biroul de tratament 8 pastile de „Diazepam”, care conform raportului de expertiză nr. (...) din 24.06.2009 cu cantitatea de 0,04 gr., proporții mici și se atribuie la substanțe psihotrope” [134].

În cazul delapidării drogurilor sau a etnobotanicelor, însuși mecanismul de comitere a sustragerii este unul specific, care o deosebește de celelalte forme de sustragere. Acțiunea de sustragere, în acest caz, presupune însușirea, dispunerea, folosirea sau refuzul de a întoarce drogurile sau etnobotanicele de către persoana care inițial le deținea în mod legitim, datorită faptului că i-au fost încredințate de către victimă. Făptuitorul transformă detenția legitimă a drogurilor într-o stăpânire ilegală.

În acest sens este notabilă aserțiunea autorilor S. Brînză și V. Stati: „În ipoteza delapidării făptuitorul este, în același timp, și subiectul care săvârșește sustragerea, și posesorul legal al bunurilor împotriva cărora se comite această sustragere [24, p. 893].

Sustragerea drogurilor sau e etnobotanicelor prin delapidare poate fi însoțită fie de falsificarea unor documente cu caracter oficial, fie de folosirea unor asemenea documente. Respectiv, apare întrebarea dacă activitatea infracțională a făptuitorului va fi calificată în baza regulilor unității infracționale sau a pluralității de infracțiuni?

Cu referire la infracțiunea de delapidare a averii străine, incriminată la art. 191 C.pen., se consideră că falsificarea documentelor (ca și folosirea unor documente false) nu poate reprezenta metoda de săvârșire a respectivelor infracțiuni. La fel, documentele false nu pot constitui mijlocul de săvârșire a infracțiunilor specificate la art.191 C.pen. [127, p. 55].

După noi, este o soluție pe deplin justificabilă, întrucât reieșind din modul de formulare legală a textului incriminator stipulat la art. 191 C.pen., falsul de acte oficiale, precum și uzul de fals nu sunt incluse în conținutul constitutiv al infracțiunii ca infracțiuni scop sau ca infracțiuni mijloc.

O asemenea soluție de încadrare juridică poate fi semnalată și în practica judiciară autohtonă. În speță: *N.L. a fost condamnată de comiterea infracțiunilor prevăzute la lit.c) art.191 alin.(2) și art.361 alin.(1) C.pen. În fapt, aceasta activa în calitate de poștaş la un oficiu poștal din mun.Chișinău. Printre sarcinile sale de funcție, se număra distribuirea pensiilor și indemnizațiilor către cetățeni. La 17.07.2010, N.L. a primit pensia în mărime de 920,69 lei, destinată lui L.A. După ce și-a trecut în posesie acești bani, N.L. a semnat în locul lui L.A. în dispoziția de plată a pensiei, care este un document oficial. Ulterior, în scopul camuflării acțiunilor sale, N.L. a prezentat documentul respectiv la oficiul poștal în care era angajată* [54].

Considerăm că soluția calificativă sus-menționată este valabilă și pentru delapidarea drogurilor sau a etnobotanicelor pe calea falsificării sau folosirii documentelor falsificate. La calificare însă se va ține cont de faptul că falsificarea rețetei sau a altor documente ce permit obținerea substanțelor respective este prevăzută în calitate de normă specială la art. 218 alin. (2) C.pen. Astfel, în cazul falsificării unor astfel de documente calificarea se va face în baza art. 217⁴ și art. 218 alin. (2) C.pen., iar în cazul falsificării unui alt document oficial (de exemplu, a unui registru de evidență a preparatelor narcotice sau psihotrope) calificarea se va face în baza art.217⁴ și art. 361 C.pen. În cazul uzului de fals, încadrarea juridică se va face de fiecare dată cu referire la art. 361 C.pen.

Sustragerea drogurilor poate fi comisă și în forma **pungășiei** incriminate la art.192 C.pen.

Aceasta va fi reținută atunci când făptuitorul, în mod ascuns, sustrage drogurile ce aparțin unei alte persoane și care se află asupra acesteia (în buzunar, geantă, poșetă, sacoșă sau alte obiecte prezente la victimă) ori în imediata sa apropiere (pe tejghea, pe masă, etc.).

Prin urmare, pungășia nu este altceva decât un furt sau mai bine zis o tentativă de furt a drogurilor ce este săvârșit în împrejurări specifice, adică din locurile sus-menționate. În cazul în care sustragerea din locurile arătate va fi săvârșită în mod deschis, fapta urmează a fi calificată ca jaf. Deși acest ultim aspect nu are relevanță pentru încadrarea juridică, care rămâne a fi aceeași (art. 217⁴ C.pen.), de el însă se va ține cont de către instanța de judecată la individualizarea pedepsei penale.

În legătură cu momentul consumării faptei de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor, în literatura de specialitate sunt expuse, în principal, două puncte de vedere.

Potrivit primului punct de vedere: „Chiar și atunci când această infracțiune îmbracă forma tâlhăriei sau pungășiei, ea va fi considerată consumată doar atunci când făptuitorul va obține posibilitatea reală de a se folosi sau a dispune de bunurile respective la dorința sa” [24, p. 872].

În acord cu cel de-al doilea punct de vedere, momentul consumativ al infracțiunii examinate urmează a fi stabilit în funcție de forma de săvârșire a sustragerii.

De exemplu, autorul A.I. Ciuceaev susține că infracțiunea se consideră consumată din momentul preluării acestor substanțe și apariției la făptuitor a posibilității reale de a se folosi și de a dispune de ele după propria voință. În cazul sustragerii acestor substanțe pe calea tâlhăriei, infracțiunea se consideră consumată din momentul începerii atacului însoțit de aplicarea sau amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei, săvârșit în scopul sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope [233, p. 347].

Aceeași opinie este susținută și de alți autori ruși: Z. Neznamov [211, p. 559], T.Radcenko [190, p. 97] etc.

Acest mod de abordare a momentului consumativ al sustragerilor drogurilor este recunoscut în practica judiciară, fiind consacrat în Hotărârea Plenului CSJ *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația substanțelor narcotice, psihotrope sau a analogelor lor și a precursorilor*: „Sustragerea de substanțe narcotice sau psihotrope poate avea loc prin furt, jaf, tâlhărie, escrocherie, delapidare, pungășie și se consumă în momentul în care făptuitorul are posibilitatea reală de a le folosi sau de a dispune de ele, cu excepția sustragerii prin pungășie, care se consumă în momentul începerii acțiunii de sustragere, și a sustragerii prin tâlhărie, care se consumă în momentul declanșării atacului tâlhăresc, indiferent de faptul dacă acțiunea s-a finalizat sau nu cu sustragerea reală a substanțelor respective” [91].

Ne alăturăm la cel de al doilea punct de vedere.

În calitate de argument poate fi invocat faptul că legiuitorul stabilește răspunderea penală pentru anumite forme particularizate de sustrageri (furt, jaf, tâlhărie, escrocherie, delapidare a averii străine și pungășie). Acestea sunt definite expres în textele incriminatoare (art.186, 187, 188, 190, 191 și 192 C.pen.), din care rezultă momentele consumative ce le sunt proprii.

Pornind de la ideea că în raport cu aceste norme, art.217⁴ C.pen. reprezintă o normă specială, nu se admite o altă interpretare a momentului de consumare a sustragerilor decât cea care derivă din normele care le definesc. Legiuitorul, din rațiuni de tehnică legislativă și pentru a evita o repetare inutilă a unor termeni și expresii în legislația penală, la descrierea faptei

incriminate la art.217⁴ C.pen. a utilizat termenul generic de „sustragere”, care înglobează toate formele de sustragere, așa cum sunt definite în normele menționate mai sus. Prin urmare, definiția legală a pungășiei (art.192 C.pen.) și a tâlhăriei (art.188 C.pen.) nu poate avea un alt înțeles decât cel prestabilit în norma generală, chiar atunci când prin aceste metode se comite o sustragere a drogurilor, prevăzută într-o normă specială.

Din atare rațiuni, considerăm că în cazul sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită în forma furtului, jafului, escrocheriei, delapidării averii străine momentul de consumare a infracțiunii va fi delegat momentului când persoana vinovată va avea posibilitatea reală de a folosi ori administra substanțele narcotice sau psihotrope sustrase.

Excepție o constituie sustragerea prin pungășie, caz în care fapta va fi considerată consumată din momentul începerii acțiunii de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope, precum și sustragerea săvârșită prin tâlhărie – fapta se va considera consumată din momentul atacării persoanei în scop de sustragere, însoțit de aplicarea sau amenințarea aplicării violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei agresate. În primul caz, se va reține varianta-tip a infracțiunii (art.217⁴ alin.(1) C.pen.), iar în cel de al doilea – varianta agravată prevăzută la art.217⁴ alin.(3) lit. b) C.pen.

Identificarea formei prin care se comite fapta de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope are importanță nu doar pentru calificarea activității infracționale și identificarea momentului de consumare, ci și pentru corecta individualizare a pedepsei penale de către instanța de judecată în limitele sancțiunilor prevăzute la art.217⁴ C.pen.

3.2.2 Extorcarea de droguri sau etnobotanice

A doua modalitate de comitere a infracțiunii incriminate la art.217⁴ C.pen. o constituie **extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor.**

Extorcarea presupune obținerea prin șantaj a drogurilor sau a etnobotanicelor, astfel după cum este definit la art.189 C.pen. Acest mod de interpretare a noțiunii de „extorcare” în contextul incriminării statuate la art. 217⁴ C.pen. este recunoscut în unanimitate în doctrina de specialitate autohtonă [24, p. 872; 75, p. 201; 45, p. 92; 44, p. 119; 5, p. 452].

O poziție solidară este consacrată și în HP CSJ a R. Moldova nr.2 din 26.12.2011 *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor.* Potrivit pct.7) al acestei hotărâri, **prin extorcare** de substanțe narcotice sau psihotrope se înțelege cererea de transmitere

a unor astfel de substanțe adresată proprietarului, posesorului sau deținătorului acestora cu amenințarea cu violență sau cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoana respectivă, rudele sau apropiații acesteia, cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului ori cu răpirea persoanei respective, a rudelor sau a apropiaților acesteia [91].

Se poate observa că noțiunea de „extorcare”, prevăzută în Hotărârea Plenului CSJ nr.2 din 26.12.2011, include doar cererea de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope, lăsând în afara sferei de aplicabilitate a art.217⁴ C.pen. cererea de transmitere a drepturilor asupra lor sau cea de săvârșire a altor acțiuni cu caracter patrimonial legate de circulația acestora.

Unii autori extind sfera de aplicare a extorcării și la ipoteza cererii de transmitere a dreptului asupra substanțelor narcotice, mai ales atunci când aceste drepturi sunt fixate în anumite documente ce permit eliberarea substanțelor narcotice sau psihotrope ori obținerea lor în condiții privilegiate [190, p. 98].

În viziunea noastră, o asemenea soluție nu este lipsită de interes, mai ales atunci când făptuitorul solicită prin șantajare victimei rețete farmaceutice sau alte documente care permit obținerea substanțelor narcotice sau psihotrope.

De fapt, posibilitatea unei asemenea manifestări de pericol în cadrul infracțiunii examinate reiese și din interpretările CSJ statuate la pct.7) teza a 3-a din Hotărârea Plenului nr.2 din 26.12.2011, potrivit căreia: „În cauzele cu privire la extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope, victime, pe lângă cetățenii care dețin aceste substanțe, pot fi și persoanele abilitate să elibereze documente care oferă dreptul la achiziționarea legală a unor astfel de substanțe, persoanele care au acces la substanțele narcotice sau psihotrope în legătură cu activitatea lor profesională (spre exemplu, asistenta medicală), precum și alte persoane” [91].

Prin urmare, reieșind din rațiunile exprimate *supra* propunem modificarea pct.7) teza a 1-a din HP CSJ a R. Moldova nr.2 din 26.12.2011 astfel încât noțiunea de extorcare să includă și cererea de transmitere a drepturilor asupra drogurilor sau etnobotanicelor. În afară de aceasta, considerăm că o asemenea abordare ar trebui să-și găsească și o consacrare legislativă în dispoziția incriminatoare a art. 217⁴ C.pen.

Nu în zădar punem accent pe instituirea unor interpretări judiciare clare și accesibile. Acest lucru este deosebit de important mai ales pentru procesul de instruire a viitorilor juriști. Studiul Părții speciale a Dreptului penal, pe lângă o cunoaștere vastă și documentată a faptelor infracționale, urmărește formarea unor competențe aplicative ce ar permite transpunerea în viață a normelor juridico-penale în strictă consonanță cu exigențele instituite de către legiuitor. Pentru realizarea cu succes a acestui obiectiv, nu este suficientă doar cunoașterea teoretică a elementelor

de drept penal, ci mai este necesar de a forma la persoanele instruite unele deprinderi și abilități practice. Experiența didactică pozitivă ne confirmă odată în plus că doar în contextul unei combinări reușite a stilului teoretic cu cel practic de învățare, studentul va fi în măsură să stabilească corespunderea exactă dintre semnele faptei prejudiciabile și semnele componenței de infracțiune descrisă în normativul penal. Numai în asemenea condiții viitorii juriști vor putea să ia decizii adaptabile la situațiile faptice legate de evenimentele infracționale [45¹, p. 56-57].

În legătură cu noțiunea de extorcare, utilizată de către legiuitorul autohton ca *verbum regens* la caracterizarea elementului material al infracțiunii analizate urmează să facem anumite precizări.

În afară de infracțiunea incriminată la art.217⁴ C.pen., termenul de extorcare mai este utilizat în Cod penal și la descrierea altor fapte penale, precum ar fi:

- *Finanțarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale* (art. 181² alin. (2) C.pen.);
- *Obținerea ilegală și/sau divulgarea informațiilor ce constituie secret comercial sau bancar* (art. 245¹² C.pen.);
- *Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației* (art. 256 C.pen.);
- *Coruperea pasivă* (art. 324 alin. (2) lit. c) C.pen.);
- *Luarea de mită* (art. 333 alin. (2) lit. c) C.pen.);

În contextul incriminărilor sus indicate noțiunea de extorcare are o altă semnificație decât cea pe care pretinde a o avea la art. 217⁴ C.pen.

Spre exemplu, în conformitate cu HP CSJ a R. Moldova din 22.12.2014 nr.11 *Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție, extorcare* ca modalitate normativă a faptei prejudiciabile în contextul variantei agravate de la art.324 alin.(2) lit.c) C.pen., se poate realiza prin una din următoarele modalități faptice:

- punerea victimei în situația care o determină să-i transmită coruptului remunerația ilicită, pentru a preîntâmpina producerea efectelor nefaste pentru interesele legitime sau ilegite ale victimei;
- amenințarea cu lezarea intereselor legitime sau ilegite ale victimei (nu lezarea efectivă), în cazul în care aceasta nu-i transmite coruptului remunerația ilicită;
- nesatisfacerea solicitării victimei, astfel încât aceasta este nevoită să transmită remunerația ilicită către corupt, pentru a evita lezarea unor interese legitime sau ilegite ale victimei [93¹].

Într-un mod similar, noțiunea de extorcere este prezentată și de autorii S.Brînză și V. Stati [24, p. 872], I. Nastas [109, p. 61].

Prin urmare, ne confruntăm cu o situație în care unul și același termen utilizat la descrierea mai multor infracțiuni, are o semnificație semantică diferită. O asemenea soluție însă nu este în adecvată și contravine prevederilor statuate în [Legea privind actele legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2001](#). Potrivit art.19 lit.e) al legii, textul proiectului de act legislativ se elaborează cu respectarea următoarei reguli: terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia [106²].

Se poate deduce, astfel că unul și același termen sau expresie utilizată de către legiuitor, la descrierea mai multor infracțiuni trebuie să aibă același înțeles.

Pledând pentru uniformizarea reglementărilor juridico-penale și dozarea gradului de claritate și previziune a legii penale, considerăm ca oportună, pe de o parte, modificarea denumirii marginale a art. 217⁴ C.pen., iar, pe de altă parte, și a textului normativ, după cum urmează:

1. În denumirea marginală a infracțiunii termenul de *extorcere* ar trebui modificat cu expresia *șantajul în scopul dobândirii lor*. Prin urmare, denumirea marginală a art. 217⁴ C.pen. ar trebui să aibă următoarea formulare: ***Sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor;***

2. După cum s-a menționat și anterior, dispoziția incriminătoare a art. 217⁴ C.pen. ar urma să fie reconceptuată astfel încât tâlhăria și șantajul de droguri sau etnobotanice să aibă un regim sancționator diferențiat față de sustragerea prin furt, escrocherie, delapidare și jaf a lor. Prin urmare, de *lege ferenda* art. 217⁴ alin. (3) ar urma să aibă următorul conținut normativ: ***Atacul tâlhăresc în scopul sustragerii drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul exprimat prin cererea de transmitere a acestora ori a drepturilor asupra lor, însoțit de amenințările prevăzute la art.189 C.pen.*** Totodată, la instituirea pedepsei penale pentru sustragerea de droguri sau etnobotanice urmează a fi luate în considerare următoarele criterii: particularitățile obiectului material al infracțiunii; metoda de dobândire a drogurilor sau etnobotanicelor; regimul de sancționare al tâlhăriei și al șantajului (art. 188 și art. 189 C.pen.); regimul de sancționare al traficului propriu-zis de droguri consacrat la art. 217-217¹ C. pen. Prin urmare, de ***lege ferenda*** pentru fapta de la art. 217⁴ alin. (3) C.pen. propunem următoarea pedeapsă: ***închisoare de la 7 la 10 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1150 la 1550 de unități convenționale.***

De *lege lata*, fapta de extorcare a drogurilor sau etnobotanicilor este alcătuită din două acțiuni ilegale legate organic între ele: acțiunea principală (cererea) și acțiunea adiacentă (amenințarea).

În cazul infracțiunii de șantaj, reieșind din definiția legală stipulată la art.189 C.pen., acțiunea principală, adică cererea, poate îmbrăca trei forme: 1) cererea de a se transmite bunurile proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 2) cererea de a se transmite dreptul asupra bunurilor proprietarului, posesorului sau deținătorului; 3) cererea de a săvârși acțiuni cu caracter patrimonial.

În literatura de specialitate autohtonă se afirmă: „Cât privește noțiunea de *extorcare* din art.217⁴ C.pen. al R. Moldova aceasta are, în principal, sensul noțiunii de *șantaj*. Din acest punct de vedere, extorcarea este alcătuită din acțiunea principală care este însoțită de acțiunea adiacentă. Acțiunea principală o constituie cererea făptuitorului de a i se transmite substanțe narcotice sau psihotrope. Cererea de transmitere a dreptului asupra substanțelor narcotice sau psihotrope, ca și cererea de a săvârși acțiuni cu caracter patrimonial în legătură cu substanțele narcotice sau psihotrope, nu poate forma acțiunea principală în cazul extorcării. Aceasta este singura diferență semnificativă dintre noțiunea de extorcare din art. 217⁴ C.pen. și noțiunea de „șantaj” din art. 189 C.pen.” [24, p. 872].

Rămânem consecvenți punctului de vedere exprimat *supra*, potrivit căruia în cazul infracțiunii de extorcare a drogurilor sau etnobotanicilor cererea poate îmbrăca două forme:

- cererea de transmitere a drogurilor sau etnobotanicilor;
- cererea de transmitere a drepturilor asupra drogurilor sau etnobotanicilor.

În sens etimologic, termenul „cerere” are mai multe semnificații: 1) acțiunea de a cere și rezultatul ei; 2) solicitare, dorință; 3) pretenție, revendicare; 4) căutare, cerință, adică raport dintre cerere și ofertă.

Noțiunea de cerere, caracteristică infracțiunii de șantaj este definită și în HP CSJ a R. Moldova *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj* din 07.11.2005 nr.16: „Cerința înaintată de făptuitor presupune o solicitare insistentă și categorică, având un caracter ultimativ, de a i se pune gratuit la dispoziție acestuia bunuri sau documente, care îi dau dreptul să dispună de aceste bunuri ca de ale sale proprii, ori care îi permit să devină subiectul unui drept real derivat (uzufruct, uz, abitație, suprafață, etc.) sau de a săvârși în folosul făptuitorului acțiuni cu caracter patrimonial. Condiția absolut necesară pentru calificarea infracțiunii este ca această propunere să fie cu bună-știință neîntemeiată și ilegală” [89].

O caracterizare detaliată a acțiunii de cerere caracteristică infracțiunii de șantaj este făcută de către autorii S. Brînză și V. Stati, potrivit cărora: „Cererea făptuitorului reprezintă o

pretenție, revendicare făcută în orice formă: verbală sau în scris, prin telefon sau prin utilizarea altor mijloace de comunicare, nemijlocit sau prin intermediari. Este posibil ca cerea să fie astfel formulată, încât să fie inaccesibilă pentru terțe persoane și inteligibilă numai pentru victimă. Uneori, cererea dată poate să constituie chiar o simplă aluzie, făcută într-o formă aparent amabilă” [24, p. 934-935].

După cum menționează autorul S. Crijanovschi, cererea la infracțiunea de șantaj poate avea și un caracter voalat manifestată prin: stingerea unei datorii inexistente, recuperarea cheltuielilor pentru tratamentul medical care, chipurile, a fost suportat din vina victimei șantajului; recuperarea contraechivalentului unui bun care, chipurile, a fost sustras de victima șantajului; „cotizarea” sub formă de plată periodică în interesele unui grup criminal organizat: strângerea „birului” [51, p. 65].

Potrivit autorului Iu. Larii, înaintarea cererii cu caracter patrimonial înseamnă acțiunea de solicitare, rugămintă sau dispoziția de transmitere a bunurilor, a drepturilor asupra acestora sau de săvârșire a altor acțiuni cu caracter patrimonial, expusă de vinovat într-o formă categorică, insistentă. Ea poate fi scrisă, verbală, transmisă personal sau prin altă persoană. Important este însă, ca cererea să ajungă la destinatar și să-i fie clară acestuia [9, p. 54].

În lumina celor menționate mai sus, putem defini cererea în cadrul infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. *ca fiind acțiunea scop a extorcării de droguri sau de etnobotanice, ce constă în insistarea categorică, neîntemeiată și ilegală a făptuitorului adresată victimei, de a i se pune în mod gratuit la dispoziție droguri, etnobotanice sau documente care îi dau dreptul de a dispune sau de a obține asemenea substanțe.*

În legătură cu aprecierea acțiunii adiacente sau, după cum mai poate fi denumită, acțiunea mijloc, care însoțește cererea de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope, în literatura de specialitate există o dualitate de opinii.

Autorii S.Brînză și V. Stati, la caracterizarea laturii obiective a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. susțin că acțiunea adiacentă cunoaște următoarele modalități faptice cu caracter alternativ: 1) amenințarea cu violența; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare; 3) amenințarea cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor; 4) amenințarea cu răpirea persoanei; 5) aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate; 6) amenințarea cu moartea (a se citi cu omorul); 7) deteriorarea sau distrugerea bunurilor; 8) aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate; 9) aplicarea schingiuirii, torturii, a tratamentului inuman sau degradant; 10) răpirea persoanei [24, p. 1154-1155].

În baza celei de a doua viziuni, extorcarea, în sensul art.217⁴ alin.(1) C.pen. prezumă cererea de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope ale proprietarului, posesorului sau

deținătorului, amenințând cu violența sau cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoană, rudele sau apropiații acesteia, cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului ori cu răpirea proprietarului, posesorului, deținătorului, a rudelor sau apropiaților acestora [4, p. 452].

Un mod de abordare similar îl întâlnim și în HP CSJ a R. Moldova nr.2 din 26.12.2011, unde ca acțiuni adiacente a faptei de șantaj sunt reflectate doar acele forme de amenințare ce caracterizează componența-tip sau de bază a infracțiunii de șantaj, și anume: 1) amenințarea cu violență a persoanei, a rudelor sau apropiaților acesteia; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoană, despre rudele sau apropiații acesteia; 3) amenințarea cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 4) amenințarea cu răpirea proprietarului, a posesorului sau a deținătorului, a rudelor sau apropiaților acestora [89].

Reieșind din această soluție interpretativă, în literatura de specialitate se menționează că în cazul în care extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope se materializează prin una din aceste patru forme de amenințare, fapta urmează a fi calificată în conformitate cu art.217⁴ alin.(1) C.pen. Excepție o constituie extorcarea comisă prin amenințarea aplicării violenței, caz în care, în funcție de gravitatea acesteia, fapta va fi calificată fie în baza art.217⁴ alin.(2) lit.e), fie în baza art.217⁴ alin.(3) lit.b) C.pen. [44, p. 121]

Se poate lesne observa că spre deosebire de șantajul agravat (art.189 alin.(2)-(6) C.pen.), extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope comisă în forme agravate (art. 217⁴ alin. (2)-(3) C.pen.) nu include asemenea acțiuni adiacente proprii șantajului, cum ar fi: amenințarea cu moartea; deteriorarea ori distrugerea bunurilor; răpirea proprietarului, posesorului sau a deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora.

Reieșind din primul punct de vedere ar rezulta, de exemplu, că dobândirea prin șantaj a oricăror altor bunuri decât a drogurilor însoțită de răpirea proprietarului, posesorului sau deținătorului, a rudelor sau apropiaților acestora se pedepsește cu închisoare de la 10 la 13 ani (art. 189 alin. (4) C.pen.), iar fapta de dobândire prin șantaj a drogurilor se pedepsește în baza art.217⁴ alin. (1) C.pen. cu amendă în mărime de la 750 la 950 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani [39].

Este greu de conceput că o asemenea politică punitivă ar fi una echitabilă și proporțională cu gradul și caracterul prejudiciabil al extorcării de substanțe narcotice sau psihotrope însoțită de săvârșirea unor asemenea fapte. În afară de aceasta, nu există careva premise incriminatorii de a considera că infracțiunea de distrugere sau deteriorare intenționată a bunurilor altei persoane,

precum și cea de răpire a unei persoane s-ar încorpora ca infracțiune mijloc în dispoziția incriminatoare art. 217⁴ C.pen. Or, pe de o parte, nici norma incriminatoare nu consacră asemenea fapte ca acțiuni mijloc de comitere a extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope, iar, pe de altă parte, nici sancțiunea prevăzută la art. 217⁴ C.pen. nu sugerează posibilitatea absorbției infracțiunilor prevăzute la art. 164 C.pen. (răpirea unei persoane) și 197 C.pen. (distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor) în noțiunea de extorcare.

Astfel, în opinia autorului R. Cojocaru, aceste două forme de activitate infracțională se situează în afara cadrului incriminator instituit la art.217⁴ C.pen., iar încadrarea juridică urmează a fi făcută după regulile concursului de infracțiuni [24, p. 121-122].

În accepțiunea noastră, de *legea ferenda* această situație urmează a fi soluționată pe calea aplicării concursului de infracțiuni. Această soluție va fi aplicată prin neconsacrarea agravantelor sus-menționate în cadrul art. 217⁴ C.pen. Dintr-o atare abordare legislativă se face imposibilă absorbiția ca infracțiuni mijloc în componența art. 217⁴ C.pen. a răpirii unei persoane (art. 164 C.pen.) și a distrugerii sau deteriorării intenționate a bunurilor (art. 197 C.pen.).

În continuare vom caracteriza acțiunile mijloc ale faptei de extorcare a drogurilor ce caracterizează varianta tip a infracțiunii prevăzută de art. 217⁴ alin. (1) C.pen.

În accepțiunea autorului S. Crijanovschi: „Amenințarea în cadrul șantajului presupune săvârșirea de către făptuitor a unei acțiuni de natură să însufle victimei temerea că este expusă unui pericol de a i se cauza un anumit rău dacă nu va îndeplini cerințele patrimoniale ale făptuitorului” [51, p. 74].

Potrivit CSJ a R. Moldova nr. 16 din 7.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, instanțele judecătorești vor ține cont de faptul că în cazul infracțiunii prevăzute la art.189 CP, amenințarea se exprimă prin influențarea psihică a victimei, care o determină să adopte o conduită cerută de făptuitor [89]. La calificarea infracțiunii nu contează dacă a existat sau nu în realitate năzuința de a realiza amenințarea. Este suficient ca victima să perceapă amenințarea ca pe una reală. Caracterul real al amenințării poate fi atestat chiar și în cazul expunerii aparent cuviincioase, printr-o purtare corectă, a cererii făptuitorului. În astfel de cazuri însăși ambianța, creată de către făptuitor, impune victima să se conformeze cererii acestuia, (de exemplu, victima este înfricoșată de zvonurile și faptele legate de răfuiala cu cei care au refuzat să îndeplinească cererile făptuitorului). În afară de ambianță, percepția amenințării ca fiind una reală este condiționată de următoarele circumstanțe: numărul făptuitorilor; condiția fizică a acestora; comportamentul lor; frazele pronunțate; intonația vocii lor; gesturile și mimica făptuitorilor. Forma amenințării (orală, scrisă, prin intermediul unor terțe persoane, etc.) nu are importanță la calificarea șantajului.

În conformitate cu aceeași HP a CSJ a R. Moldova nr. 16 din 7.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, în sensul dispoziției de la art.189 alin. (1) C.pen., *amenințarea cu violența presupune amenințarea cu violența de orice grad: periculoasă sau nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei* [89].

Suntem pe deplin de acord cu această ultimă soluție adoptată de HP CSJ din 7.11.2005, întrucât caracterul amenințării nu are importanță pentru calificarea faptei ca șantaj, respectiv ca extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope, deoarece legiuitorul nu accentuează asupra caracterului de pericolozitate al violenței (periculoasă sau nepericuloasă), atunci când fapta este comisă în varianta sa tip. Caracterul acesteia deja prezintă importanță pentru identificarea agravantelor stipulate la art. 217⁴ alin. (2) lit. e) C.pen. ori art. 217⁴ alin. (2) alin. (3) lit. b) C.pen.

După cum afirmă pe bună dreptate autorul Iu. Larii, de cele mai multe ori amenințarea în cadrul infracțiunii de șantaj este exprimată prin argouri sau cuvinte necenzurate. De aceea, problema privind caracterul amenințării, în cazul în care ea nu este determinată, urmează să fie soluționată prin evidențierea și constatarea tuturor împrejurărilor cauzei, caracterului amenințării, obiectelor sau armelor cu care amenință vinovatul locul și timpul comiterii faptei infracționale, numărul infractorilor, etc. [9, p. 57-58].

Cea de-a doua formă pe care o poate îmbrăca acțiunea adiacentă în cazul infracțiunii de extorcare a drogurilor o constituie *amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoană, despre rudele sau apropiații acesteia*.

Răspândirea știrilor defăimătoare, ca particularitate a șantajului, presupune în calitate de obiect onoarea, demnitatea și reputația persoanei. Totodată, victima apreciază subiectiv aceste valori mai presus decât bunurile patrimoniale.

În acord, HP a CSJ a R. Moldova nr. 16 din 7.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare reprezintă inspirarea temerii că făptuitorul va divulga informații compromițătoare despre proprietar, posesor, deținător, despre rudele sau apropiații acestora, în cazul în care proprietarul, posesorul sau deținătorul nu-i va îndeplini cererea. Știrile defăimătoare reprezintă informația veridică sau falsă, a cărei divulgare poate aduce atingere onoarei și demnității persoanei (de exemplu, informația despre infracțiunile comise, despre bolile venerice sau psihice suferite, despre alte fapte rușinoase din biografie, etc.) [89].

Aprecierea știrilor ca defăimătoare trebuie să aibă loc din unghiul de vedere al aprecierii acestor informații de către infractor: el trebuie să presupună, că victima consideră aceste știri ca defăimătoare; nu are importanță dacă victima într-adevăr socotea sau nu aceste informații ca defăimătoare, deoarece, în cazul, când subiectul (infractorul) a greșit, este prezentă eroarea de

fapt, care nu înlătură intenția făptuitorului și transformă fapta într-o activitate infracțională neconsumată, adică tentativă de șantaj.

Într-o altă opinie se consideră că oricât de defăimătoare ar fi știrile cu răspândirea cărora este amenințată persoana, aceasta nu ar manifesta influența dorită asupra psihicului celui amenințat, dacă ultimul nu le consideră dezonorabile sau are o atitudine indiferentă față de faptul divulgării lor. În același sens se mai susține că influența motivațională asupra victimei poate avea acele informații, care sunt considerate importante de către însăși victimă” [170, p. 356].

În literatura de specialitate a R. Moldova se susține că, constrângerea prin amenințarea cu răspândirea unor informații care se referă la comiterea infracțiunii sau a altui delict nu înjosesc persoana, ci dimpotrivă, este într-o anumită măsură socialmente utilă; or, la știrile defăimătoare se referă doar acelea care înjosesc onoarea și demnitatea persoanei [97, p. 206].

În același spectru de idei, S. Crijanovschi arată că denunțarea persoanei pentru comiterea unei infracțiuni sau contravenții este o activitate absolut legală și socialmente utilă, datorită preponderenței sau superiorității unei anumite valori sociale, și anume: înfăptuirea justiției și prevenirea criminalității. Denunțarea este un drept al persoanei, nu însă și o obligație; or, în concepția legii penale a Republicii Moldova, spre deosebire de vechiul cadru incriminator, fapta de nedenunțare nu mai constituie infracțiune. În același timp, utilizarea informației ce vizează săvârșirea faptelor, reprimite de legea penală sau contravențională, în scopuri personale, drept „momeală” în mâinile făptuitorului de a i se transmite anumite bunuri, dreptul asupra acestora sau de a fi săvârșite alte acțiuni cu caracter patrimonial, reprezintă o faptă reprobabilă, dar care nu lezează onoarea și demnitatea persoanei. *Per a contrario*, amenințarea cu răspândirea unor informații false despre comiterea de către victimă, rudele sale sau apropiații acestora a unor fapte ilegale este în măsură de a afecta cinstea și demnitatea persoanei [51, p. 90].

În opinia noastră, urmează a fi acceptată soluția evocată *supra* în HP CSJ din 7.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, potrivit căreia și informațiile referitoare la săvârșirea infracțiunilor sau a contravențiilor pot avea un caracter compromițător pentru victimă, fiind susceptibilă în conștiința ei să-i afecteze imaginea în cadrul societății, chiar dacă această imagine este una falsă. În același timp, legiuitorul cere ca datele cu divulgarea cărora este amenințată victima să fie în măsură să o defăimeze și nu să ducă la defăimarea efectivă a acesteia [91].

Răspândirea cu bună-știință a unor știri defăimătoare, cu caracter fals, nu este cuprinsă de dispoziția art. 189 alin.(1) C.pen., respectiv art.217⁴ alin.(1) C. pen. și urmează a fi calificată conform art.47² CCA.

Cea de-a treia formă pe care o poate îmbrăca acțiunea adiacentă la infracțiunea de șantaj o constituie amenințarea cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului sau deținătorului.

O interpretare a acestei modalități normative de comitere a șantajului o găsim în HP a CSJ a R. Moldova nr. 16 din 7.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, unde la pct.9 se prevede că amenințarea cu distrugerea sau deteriorarea bunurilor constituie insuflarea victimei a temerii că, dacă ea nu se va conforma cererii făptuitorului, atunci bunurilor ei le va fi cauzat un astfel de prejudiciu, încât li se va înrăutăți calitatea și va fi exclusă sau limitată utilizarea acestor bunuri fără o reparație prealabilă (în cazul amenințării cu deteriorarea bunurilor), ori bunurile vor fi aduse într-o asemenea stare, încât ele își vor pierde completamente calitatea și valoarea, neputând fi utilizate conform destinației chiar după efectuarea reparației (în cazul amenințării cu distrugerea bunurilor)” [89].

Iu. Larii susține că amenințarea cu distrugerea bunurilor presupune promisiunea, intimidarea victimei cu aducerea acestor bunuri într-o stare inutilizabilă, când ele își pierd valoarea economică și nu pot fi folosite conform destinației inițiale [9, p. 62].

Prin „deteriorare” se are în vedere o astfel de influențare asupra bunului, care presupune o modificare a calităților lui utile, o înrăutățire considerabilă a stării acestuia, bunul devenind inutilizabil parțial sau temporar. Prin „distrugere” trebuie de înțeles acea influențare asupra bunului, care presupune încetarea existenței fizice a acestuia sau aducerea bunului respectiv într-o asemenea stare, care exclude – în totalitate și definitiv – utilizarea conform destinației lui funcționale [24, p. 938].

Ultima formă a acțiunii adiacente, pe care o poate îmbrăca acțiunea adiacentă în cadrul faptei prejudiciabile de extorcare a drogurilor săvârșită în varianta-tip, este *amenințarea cu răpirea proprietarului, posesorului, deținătorului, a rudelor sau apropiaților acestora*.

În legătură cu această formă de amenințare, este de menționat că în HP CSJ a R. Moldova nr. 16 din 7.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, nu se interpretează semnificația termenului de „răpire”. Astfel, la pct. 16 instanța superioară face următoarele recomandări interpretative: „Amenințarea cu răpirea reprezintă inspirarea temerii că făptuitorul va răpi proprietarul, posesorul, deținătorul, rudele sau apropiații acestuia, în cazul în care proprietarul, posesorul, deținătorul nu-i va îndeplini cerința” [89].

Autorul S. Crijanovschi consideră că, privită ca modalitate a acțiunii adiacente din cadrul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.189 C.pen. al R. Moldova, amenințarea cu răpirea proprietarului, posesorului, deținătorului, a rudelor sau apropiaților acestora constituie insuflarea

victimei a temerii că, dacă ea nu se va conforma cererii patrimoniale a făptuitorului, atunci ea, rudele sau apropiații ei vor fi:

- capturate, luate și deplasate din locul de aflare a acestora, urmate de reținerea cu privarea deplină de libertate contrar voinței (prin constrângere fizică sau psihică) sau cu neluarea în seamă a voinței acestora (prin profitarea de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința);

- reținute cu privarea deplină de libertate prin înșelăciune sau abuz de încredere [51, p. 97].

Se poate observa că autorul asimilează noțiunea de răpire a șantajului cu cea de privare ilegală de libertate. Chiar dacă răpirea unei persoane nu este altceva decât o formă a privațiunii de libertate, aceste două fapte sunt conturate și incriminate distinct de legiuitor în legislație penală la art. 164, și respectiv, art. 166 C.pen. Însăși infracțiunea de privare ilegală de libertate incriminată la art. 164 C.pen. este expres condiționată de absența în acțiunile făptuitorului a semnelor de răpire a persoanei, lucru care este consacrat în mod expres în dispoziția art. 166 C.pen. al R. Moldova: „Privațiunea ilegală de libertate a unei persoane, dacă acțiunea nu este legată cu răpirea acesteia” [39].

Plecând de la aceste rațiuni, suntem de acord cu autorii S. Brînză și V. Stati, potrivit cărora noțiunea de răpire utilizată la art. 189 alin. (4) C.pen., are același înțeles ca și noțiunea de răpire utilizată la art. 164 C.pen. [24, p. 938].

Potrivit DEX-ului a răpi înseamnă a lua cu sila pe cineva, a duce cu sine în mod silit pe cineva....; a fura....; a smulge dintr-un loc [61, p. 917].

Astfel, semnificația semantică a cuvântului „răpire” denotă o activitate infracțională care implică luarea, capturarea și strămutarea victimei într-un alt loc de ședere, decât cel în care se află sau s-a deplasat în mod benevol.

În baza interpretării gramaticale, această semnificație a termenului a fost preluată și de doctrina penală, susținându-se că sintagma „răpire a unei persoane” semnifică privarea de libertate a unei persoane prin mutarea, împotriva voinței acesteia, dintr-un alt loc de unde se afla. Răpirea unei persoane presupune existența următoarelor trei etape succesive: 1) capturarea victimei; 2) luarea și deplasarea ei de la locul acesteia permanent sau provizoriu (locul de trai, de muncă, de odihnă, de tratament); 3) reținerea persoanei cu privarea de libertate împotriva voinței sau neluarea în seamă a voinței acesteia [4, p. 317].

Prin urmare, amenințarea cu răpirea persoanei ca acțiune adiacentă, caracteristică infracțiunii de șantaj și implicit a extorcării de substanțe narcotice sau psihotrope este o *formă a violenței psihice, ce presupune inspirarea temerii victimei că făptuitorul o va răpi, adică o va captura și o va strămuta în altă parte, unde va fi deținută contrar voinței în cazul în care nu-i va*

îndeplini cerința, în cazul nostru de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope sau a drepturilor asupra acestora.

Un alt aspect ce ține de latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 217⁴ C.pen. îl constituie momentul consumativ al acțiunii de extorcere a substanțelor drogurilor sau a etnobotanicelor, care după cum rezultă din cele menționate *supra* coincide cu cel al infracțiunii de șantaj.

În literatura de specialitate autohtonă se recunoaște, practic în unanimitate, că sub aspect structural infracțiunea de șantaj are o componență formală, fapta consumându-se astfel, din momentul săvârșirii acțiunii incriminate în textul incriminator, excepție formând formele agravante ale infracțiunii descrise ca componente materiale.

Se susține că infracțiunea de șantaj are o componență formală (cu excepția variantelor agravante prevăzute de alin. (3) lit.e) și lit. f) ale art. 189 C.pen.), fapta consumându-se din momentul cererii de transmitere a bunului sau dreptului asupra acestuia ori de îndeplinire a acțiunii cu caracter patrimonial, indiferent de faptul dacă făptuitorul și-a atins sau nu scopul [4, p. 394]; momentul de consumare al șantajului este cel al înaintării cererii patrimoniale, cerere însoțită de una dintre acțiunile adiacente [51, p. 97]; șantajul este considerat consumat din momentul formulării cererii, însoțite de amenințare, indiferent dacă infractorul și-a atins ori nu scopul propus [14, p. 196] etc.

Cu referire la extorcarea drogurilor, plecând de la momentul consumativ al șantajului se susține că, infracțiunea se *consideră consumată din momentul înaintării de către făptuitor a cererii de a i se transmite substanțele narcotice sau psihotrope, însoțite de acțiunea adiacentă, indiferent dacă făptuitorul și-a atins sau nu scopul dorit* (sb. ns.) [24, p. 1154]; *infracțiunea se consumă în momentul înaintării cererii de transmitere a substanțelor respective, indiferent de faptul dacă a fost sau nu satisfăcută cererea, au trecut sau nu acestea în posesia făptuitorului* [44, p. 122] etc.

Prin urmare, concluzionăm că extorcarea de droguri sau etnobotanice se consideră consumată din momentul înaintării de către făptuitor a cererii de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope sau a dreptului asupra acestora, însoțită de una dintre formele de amenințare sus-menționate, indiferent de faptul dacă cererea a fost sau nu satisfăcută.

În alt context, mai dorim să precizăm că dintre tipurile activității infracționale neconsumate în cazul extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope nu se pune la îndoială posibilitatea existenței pregătirii de infracțiune. Mai mult ca atât, pregătirea în cazul șantajului generează răspunderea penală. Acest lucru îl deducem din prevederile alin.(2) art.26 C.pen. în coroborare cu art.16 C.pen.

Referitor la tentativă, cea de-a doua etapă a activității infracționale, autorii M. Bîrgău și Iu. Larii susțin că șantajul este susceptibil de a parcurge și această etapă a activității infracționale, ilustrând această teză prin următorul exemplu: „Infractorul a întocmit și a transmis prin poștă sau printr-un alt mijloc o scrisoare victimei, care cuprinde în conținutul său cererea de transmitere a bunurilor și amenințările în caz de refuz, dar care n-au ajuns la destinatar datorită unor împrejurări ce nu depind de vinovat” [9, p. 67].

Împărtășim și noi această opinie, însă ne rezervăm dreptul de a face careva precizări.

În general momentul consumativ al șantajului și, respectiv a extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope, trebuie legat de momentul în care cererea înaintată de făptuitor ajunge la destinatar. Anume de la acest moment este întrunită condiția prevăzută expres la art. 25 C.pen. al R. Moldova, potrivit căruia pentru consumarea infracțiunii este necesar ca să fie întrunite toate semnele componenței de infracțiune.

La evaluarea posibilității identificării tentativei la infracțiunea de dobândire prin șantaj a bunurilor, ca și în cazul extorcării drogurilor, trebuie avută în vedere forma de manifestare a cererii evocate de către făptuitor.

În cazul în care cererea însoțită de amenințare îmbracă forma orală de realizare a activității infracționale, etapa tentativei la șantaj nu poate avea loc întrucât o asemenea activitate este de imediată realizare.

După cum menționează pe drept cuvânt autorul C. Bulai, imposibilitatea tentativei, reieșind din specificul elementului material, este atestată la infracțiunile cu executarea promptă, care prin modul cum sunt săvârșite nu pot avea o desfășurare în timp și spațiu (*iter crimins*). Intră în această categorie infracțiunile săvârșite prin cuvinte cum sunt insulta, calomnia, mărturia mincinoasă, etc. săvârșite oral [26, p. 405].

În doctrina autohtonă se mai arată că punerea în executare a hotărârii infracționale în cazul tentativei implică prin concept o succesiune de acte de executare, care ar putea fi întrerupte sau neizbutite și nu un singur act prin care autorul să consume infracțiunea. Prin modul cum sunt săvârșite, infracțiunile de execuție promptă nu pot avea o desfășurare în timp și în spațiu (*iter criminis*), lipsind o succesiune de acte care să se desfășoare și să facă posibilă tentativa [70, p. 294].

Prin urmare, tentativa poate fi identificată atunci când forma de manifestare a cerinței în cazul șantajului sau a extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope, permite derularea activității infracționale în timp, cum ar fi, cazul cererii înaintate în forma scrisă.

3.3 Forme agravante cu caracter obiectiv ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor au etnobotanicelor

Formele agravante ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor sunt descrise la art. 217⁴ alin. (2) și alin. (3) C. pen. al R. Moldova. În fond, acestea constituie împrejurări calificative, în prezența cărora săvârșirea faptei atrage după sine o dozare a pedepsei penale.

Înainte de a trece la tratarea formelor calificative a sustragerii sau extorcării drogurilor sau a etnobotanicelor, pentru o mai buna înțelegere a acestora, considerăm ca fiind oportună, clasificarea lor după anumite criterii care rezultă din prevederile legii penale. Clasificarea corectă ne va ajuta să înțelegem asemănarea sau gradul de atribuire a acestor forme agravante la elementele componenței de infracțiune (obiectul juridic și material al infracțiunii, latura obiectivă a infracțiunii, latura subiectivă a infracțiunii și subiectul infracțiunii) și respectiv, justificarea aplicării unei pedepse mai aspre pentru comiterea faptei în prezența acestora.

În baza criteriului elementelor componenței de infracțiuni, formele agravante prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) și alin. (3) C. pen. al R. Moldova pot fi grupate după cum urmează:

- la primul grup pot fi atribuite formele agravante care se referă la obiectul material al infracțiunii și care reflectă parametrii cantitativi ai acestuia. Din acest grup fac parte două agravante: săvârșirea faptei în proporții mari [art. 217⁴ alin. (2) lit. f) C. pen. al R. Moldova] și săvârșirea faptei în proporții deosebit de mari [art. 217⁴ alin. (3) lit. c) C. pen. al R. Moldova];

- la cel de-al doilea grup se referă formele agravante care dozează regimul sancționator reieșind din metoda de comitere a infracțiunii și anume: prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință [art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C. pen. al R. Moldova]; cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe [art. 217⁴ alin. (2) lit. e) C. pen. al R. Moldova]; cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe [art. 217⁴ alin. (2) lit. d) C. pen. al R. Moldova];

- la cel de-al treilea grup, care se referă la subiectul infracțiunii, este atribuită agravanta cu folosirea situației de serviciu [art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C. pen. al R. Moldova];

- la cel de-al patrulea grup se referă două forme agravante descrise prin prisma semnelor ce caracterizează participația penală: săvârșirea faptei de două sau mai multe persoane [art. 217⁴ alin. (2) lit. b) C. pen. al R. Moldova] și săvârșirea faptei de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora [art. 217⁴ alin. (2) lit. a) C. pen. al R. Moldova].

În viziunea noastră, clasificarea formelor agravante ale infracțiunii pedepsite la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova urmează a fi făcută în funcție de criteriul prevăzut chiar în dispoziția

definitorie art. 52 alin. (1), la care este consacrată noțiunea legală a componenței de infracțiune. Potrivit textului de lege: „Se consideră componență a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă”.

Anume de acest criteriu, adică clasificarea semnelor componenței de infracțiune în obiective și subiective, ne vom conduce în continuare la analizarea formelor agravante ale infracțiunii ce formează obiect de preocupare. Prin urmare disitngem:

- forme agravante cu caracter obiectiv: prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință [art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C. pen. al R. Moldova]; săvârșirea faptei în proporții mari [art. 217⁴ alin. (2) lit. f) C. pen. al R. Moldova]; săvârșirea faptei în proporții deosebit de mari [art. 217⁴ alin. (3) lit. c) C. pen. al R. Moldova]; cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe [art. 217⁴ alin. (2) lit. e) C. pen. al R. Moldova]; cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe [art. 217⁴ alin. (2) lit. d) C. pen. al R. Moldova];
- forme agravante cu caracter subiectiv: cu folosirea situației de serviciu [art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C. pen. al R. Moldova]; săvârșirea faptei de două sau mai multe persoane [art. 217⁴ alin. (2) lit. b) C. pen. al R. Moldova]; săvârșirea faptei de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora [art. 217⁴ alin. (2) lit. a) C. pen. al R. Moldova].

În paragraful 3.2 al lucrării s-a propus o nouă structurare a art. 217⁴ C.pen., astfel încât să fie posibilă o individualizare mai echitabilă a răspunderii penale în raport cu diferitele modalități normative de săvârșire ale faptei. Această propunere, fără doar și poate, implică o nouă configurare a agravantelor caracteristice infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor după cum urmează:

1. Art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru fapta tip prevăzută la alin. (1) săvârșită:

- a) prin delapidarea averii străine sau escrocherie cu folosirea situației de serviciu de către o persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală;
- b) prin jaf cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe;
- c) de două sau mai multe persoane;
- d) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință;

e) în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1500 de unități convenționale sau cu închisoare de la 5 la 7 ani.

2. Art. 217⁴ alin. (4) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru fapta tip prevăzută la alin. (3) săvârșită:

- a) cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
- b) de două sau mai multe persoane;
- c) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință,
- d) în proporții mari,

se pedepsește cu închisoare de la 10 la 12 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1550 la 2000 unități convenționale.

3. Art. 217⁴ alin. (5) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru faptele prevăzute la alin. (1), (2), (3) și (4) săvârșite:

- a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora;
- b) în proporții deosebit de mari.

se pedepsesc cu închisoare de la 12 la 15 ani cu aplicarea unei amenzi în mărime de la 2 000 la 2 500 de unități convenționale.

De lege lata, prima formă agravantă cu caracter obiectiv care se referă la latura obiectivă o constituie ***sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință*** (art. 217⁴ alin. (2) lit. d) C.pen.).

Pericolul social sporit al sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor comise anume prin metoda pătrunderii în încăperi, în alte locuri pentru depozitare sau în locuințe este dictat de discreditația față de măsurile de protecție impuse de proprietarul/ posesorul bunurilor pe de o parte, și a încălcării dreptului la inviolabilitatea domiciliului consfințit de art. 29 al Constituției RM [46], când lexemul „locuință” se identifică cu cel de „domiciliu”, pe de altă parte.

În acord cu Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr. 23 din 28.06.2004 [88], termenul „pătrundere” desemnează o intrare ilegală, pe ascuns sau deschis, într-o încăpere, în alt loc pentru depozitare sau locuință cu scopul sustragerii.

Deopotrivă, dacă intrarea capătă un aspect legal, spre exemplu intenția de a comite sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor apare după intrarea legală în locuință,

reținerea la calificare a circumstanței „prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință” nu este justificată. Pentru încadrarea sustragerii cu indiciile de pătrundere în încăpere, în alt loc pentru depozitare sau în locuință, intenția de sustragere trebuie să apară la infractor până la pătrundere [4, p. 382].

Pătrunderea poate fi comisă atât cu învingerea piedicilor și a rezistenței, cât și fără aceasta. Pătrunderea poate fi realizată și cu ajutorul dispozitivelor când infractorul extrage obiectele fără a intra în încăperea respectivă.

Prin „încăpere” se au în vedere toate construcțiile, edificiile, beciurile, hambarele, garajele și alte construcții gospodărești, menite pentru amplasarea bunurilor. Prin folosirea termenului „încăpere” se au în vedere nu doar cele staționare, dar și cele mobile.

„Alt loc pentru depozitare” se are în vedere sectorul de teritoriu sau dispozitivul care este destinat, adaptat sau special utilat pentru păstrarea permanentă sau provizorie a bunurilor și care este înzestrat în acest scop cu anumite accesorii ce împiedică pătrunderea în el (mecanisme de zăvorâre, sigilii, îngrădituri, etc.) sau este asigurat cu pază (paznici, mecanisme de semnalizare, camere video de supraveghere non-stop, etc.), pentru a împiedica accesul la bunurile depozitate. Exemple de alte locuri pentru depozitare pot fi specificate: platformele și semivagoanele feroviare păzite, cisternele, furgoanele auto, magazinele ambulante, caroseriile camioanelor în stare sigilată, safeurile, containerele, colectoarele mașinilor de casă și control sau ale automatelor comerciale, etc. [88]. Totodată, sectoarele de teritoriu care nu sunt folosite pentru păstrare, ci, de exemplu, pentru cultivarea unei oarecare producții, nu se referă la noțiunea de „alt loc pentru depozitare”.

Prin lexemul „locuință” urmează a fi înțeleasă o încăpere sau un grup de încăperi destinate traiului permanent sau temporar al persoanelor, în care se află o parte sau întreaga avere de care dispun ele. La aceasta se referă părțile componente ale locuinței (încăperi unice), în care oamenii pot să nu se afle temporar sau să nu locuiască nemijlocit. În afară de aceasta, se consideră drept „locuință” nu numai încăperile de locuit (odăile, antreurile, bucătăriile), dar și cele alăturate nemijlocit lor, alcătuind o parte indivizibilă, cum ar fi: balcoanele, loggiile, iar în casele individuale – verandele, mansardele, beciurile, cămările etc. [4, p. 382].

Pentru sustragerea săvârșită prin pătrundere în locuință (domiciliu) nu este necesară calificarea suplimentară în conformitate cu art. 179 C. pen., deoarece sustragerea, în această modalitate agravantă, absoarbe violarea de domiciliu.

Dacă în procesul sustragerii săvârșite prin pătrundere în încăpere, în alt loc pentru depozitare sau în locuință făptuitorul a distrus sau a deteriorat intenționat bunurile altei persoane, care nu formează obiectul material al sustragerii (de exemplu, mobilă, aparataj de uz casnic,

etc.), cele săvârșite, în prezența unor suficiente temeuri, trebuie calificate suplimentar conform art. 197 C. pen. [88] (Distrușgerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor).

În baza art.217⁴ alin.(2) lit.e) C.pen. este dozată răspunderea penală pentru sustragerea de droguri sau etnobotanice săvârșită **cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe**.

Aplicarea violenței ca mijloc de comitere a sustragerii, indiferent de gravitatea acesteia, mărturisește un pericol social sporit al făptuitorului în raport cu fapta săvârșită, aspect pentru care este pe deplin justificată soluția legiuitorului de a doza pedeapsa penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor săvârșită cu aplicarea violenței.

Această agravantă a infracțiunii, în dependență de modalitatea normativă prin care se comite, are ca corespondent fie infracțiunea de jaf violent prevăzută la art. 187 alin. (2) lit. e) C.pen., fie infracțiunea de dobândire prin șantaj a bunurilor comisă prin amenințarea aplicării violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei [art. 189 alin. (1) C.pen.] sau aplicarea efectivă a acesteia [art. 189 alin. (2) lit. c) C.pen.].

În conformitate cu Hotărârea Plenului CSJ nr.23 din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*, drept **violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei** [art.187 alin.(2) lit.e) CP] se consideră *vătămări neînsemnate* (care nu au generat o dereglare a sănătății mai mult de 6 zile, nici pierderea capacității de muncă, ce rezultă din pct.74 din Regulamentul de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.99 din 27.06.2003, modificat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.654 din 16.08.2011) sau *aplicarea intenționată de lovituri ori săvârșirea altor acțiuni violente* care au cauzat o durere fizică (art.78 alin.(2) Cod contravențional), dacă aceste acțiuni nu au creat pericol pentru viața și sănătatea victimei [88].

Deși prin această interpretare s-a dorit oferirea unei doze de claritate noțiunii de violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei, totuși nu este clară referirea din paranteză, după cuvintele *durere fizică* la prevederile art.78 alin.(2) C.contr. la care este prevăzută răspunderea contravențională pentru vătămarea ușoară a integrității corporale. Asta deoarece la pct. 6, teza a II-a a aceleiași HP CSJ din 28.06.2004 este dată noțiunea de violență periculoasă pentru viață sau sănătate: „Prin **violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei** (art.188 alin. (1) C.pen.) se are în vedere violența care s-a soldat cu vătămare medie sau **ușoară a integrității corporale** sau a sănătății, ori care, deși nu a cauzat aceste urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viață și sănătate [88].

Prin urmare, din aceste interpretări ale Plenului CSJ nu este clar cărei categorii de violențe urmează a fi atribuită vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale sau a sănătății: celei periculoase sau celei nepericuloase pentru viață sau sănătate?

Confuzii mai mari sunt generate și de alte interpretări făcute la același rang.

Într-o altă abordare practică făcută în HP CSJ nr.16 din 07.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*: „Aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate constituie cauzarea intenționată a vătămărilor corporale de grad mediu, ușoare, neînsemnate, aplicarea intenționată a loviturilor sau săvârșirea altor acțiuni violente, care au produs dureri fizice, și în aceste situații nu este necesară calificarea faptelor și în baza art.152 C.pen.” [89].

O altă noțiune a violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei este statuată în HP CSJ din 22.11.2004 *Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii*: „Violența fizică nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei constă în cauzarea intenționată a leziunilor corporale, care nu au drept urmare dereglarea de scurtă durată a sănătății sau o pierdere neînsemnată, dar stabilă a capacității de muncă, fie aplicarea intenționată a loviturilor sau săvârșirea altor acte de violență care au cauzat o durere fizică, dacă acestea nu au creat un pericol pentru viața sau sănătatea victimei” [92].

În viziunea noastră, această inadvertență în interpretarea semnului *violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei* urmează a fi soluționată de către CSJ, astfel încât noțiunea în cauză să aibă un înțeles unic pentru toate faptele infracționale incriminate în PS C. pen. al R. Moldova.

S. Brînză și V. Stati prin „aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei” înțeleg fie cauzarea intenționată a leziunilor corporale, care nu au drept urmare nici dereglarea sănătății, nici pierderea capacității de muncă, fie aplicarea intenționată a loviturilor sau săvârșirea altor acțiuni violente care cauzează o durere fizică, însă nu creează pericol pentru viața și sănătatea victimei [24, p. 884].

A. Borodac opinează că „violența nepericuloasă pentru viața și sănătatea victimei este considerată cauzarea unei vătămări neînsemnate integrității corporale sau sănătății care nu a condus la înrăutățirea de scurtă durată a sănătății sau la o pierdere neînsemnată, dar stabilă a capacității de muncă, care constituie în prezent numai o contravenție administrativă, precum și aplicarea intenționată de lovituri sau alte acțiuni violente care au provocat numai dureri fizice specificate în art. 154 CP. Am mai adăuga și privațiunea ilegală de libertate, de exemplu, făptuitorul închide victima în altă odaie, acțiune specificată în art. 166 C.pen. [14, p. 185]”.

În legătură cu această ultimă abordare ținem să facem două precizări.

În primul rând, nu suntem de acord cu extinderea sferei de aplicare a noțiunii de violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei și la infracțiunea de privațiune ilegală de libertate incriminată la art. 166 C.pen. Prin acest mod de abordare se depășește conținutul violenței nepericuloase.

În cel de-al doilea rând, această noțiune este similară interpretării făcute în HP CSJ a R. Moldova din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*. La momentul expunerii acestei viziuni, la art. 153 C.pen. era incriminată fapta *de vătămare intenționată ușoară a integrității corporale sau a sănătății*, iar la art. 154 C.pen. cea *de maltratare intenționată sau alte acte de violență*. Ulterior, aceste două fapte infracționale, au fost dezincriminate și au fost prevăzute ca contravenții în C.contr. [104]. Astfel, la art. 78 alin. (1) C.contr. este sancționată fapta de maltratare sau alte acțiuni violente care au cauzat vătămarea neînsemnată a integrității corporale, iar la art. 78 alin. (2) fapta de vătămare intenționată ușoară a integrității corporale care a provocat o dereglare de scurtă durată a sănătății sau o pierdere neînsemnată, dar stabilă, a capacității de muncă.

În lumina celor prezentate mai sus, definim violența nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei ca fiind *acțiuni violente care au cauzat vătămarea neînsemnată a integrității corporale sau aplicarea intenționată de lovituri ori alte acțiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă aceste acțiuni nu au creat pericol pentru viața și sănătatea victimei*.

Considerăm că această noțiune ar urma să fie introdusă în mai multe hotărâri CSJ: la pct. 5 teza a I-a a HP CSJ a R. Moldova din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*; la pct. 11 teza a I-a a HP CSJ a R. Moldova din 07.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*; la pct. 5.1 teza a I-a a HP CSJ din 22.11.2004 *Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii*.

Acest lucru va duce la interpretarea uniformă a semnului calificativ cu aplicarea sau cu amenințarea aplicării violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei și prin acesta la asigurarea principiului legalității, inclusiv în materia agravantei prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) lit. e) C.pen. al R. Moldova.

Violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate poate fi efectiv aplicată în privința victimei până la depozitarea de droguri, în procesul depozitării sau nemijlocit după depozitare. În cea din urmă situație este necesar ca violența să fie aplicată până la momentul consumării sustragerii.

În situația amenințării cu aplicarea violenței nepericuloasă pentru viață sau sănătate, acțiunea de amenințare trebuie să aibă un caracter real și nu unul imaginar. Amenințarea, în acest

caz, este un act de violență psihică, act care poate paraliza rezistența victimei și înlesni sustragerea drogurilor.

În această formă agravantă, infracțiunea incriminată la art.217⁴ C.pen. poate fi comisă atât prin sustragere (prin jaf violent), cât și prin extorcare (șantaj în scopul obținerii drogurilor). În cazul în care făptuitorul cere ca substanțele narcotice sau psihotrope să-i fie transmise imediat, fapta se va comite prin modalitatea jafului violent. În cazul în care făptuitorul cere ca substanțele respective să-i fie transmise pe viitor, fapta se va comite prin metoda extorcării.

În primul caz infracțiunea va avea o componentă materială, consumându-se din momentul survenirii urmării prejudiciabile, adică din momentul în care drogurile sau etnobotanicele au fost sustrate și făptuitorul are posibilitatea de a dispune de ele după propria voință. În cel de al doilea caz, infracțiunea are o componentă formală, fapta consumându-se din momentul evocării cererii de transmitere a drogurilor sau a etnobotanicelor prin aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei.

Următoarea formă agravantă a infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor este specificată la art. 217⁴ alin. (2) lit. f) C.pen. și anume, **săvârșirea faptei în proporții mari**. La art.217⁴ alin. (3) lit. c) C.pen. se agreează răspunderea penală pentru aceeași faptă comisă în **proporții deosebit de mari**. Dat fiind gradul de apropiere față de aceste două agravante le vom examina în același cadru al lucrării.

Poziția legiuitorului nostru de a agrava răspunderea penală pentru sustragerea de droguri sau etnobotanice în proporții mari, respectiv în proporții deosebit de mari este pe deplin justificată. Dozarea pedepsei penale pentru sustragerea drogurilor în funcție de proporții este în măsură să eficientizeze politica preventivă a infracțiunilor legate de traficul de droguri în general și a sustragerii acestora, în special. În cel de al doilea rând, un asemenea concept legislativ vine să diferențieze și să individualizeze răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor în funcție de cantitatea și calitatea acestora.

După cum s-a menționat la caracterizarea obiectului material al infracțiunii, noțiunea de drog înglobează: plantele care conțin stupefiante sau psihotrope; substanțele stupefiante; substanțele psihotrope; amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe.

Potrivit HG a R. Moldova privind aprobarea Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora nr. 79 din 23.01.2006 se consideră că fapta este comisă în proporții mari [art.217⁴ alin.(2) lit.f) C.pen.] atunci când numărul plantelor ce au fost sustrate sau extorcate depășesc cantitățile mici până la cantitățile maxime aprobate (de exemplu, pentru planta de mac, indiferent de faza de vegetație, proporția mare este de la 151 la 500 de plante, pentru planta de cânepă – de la 6 la 50

de plante etc.). Se consideră că fapta este comisă în proporții deosebit de mari [art.217⁴ alin.(3) lit.c) C.pen.] atunci când numărul plantelor ce au fost sustrate sau extorcate depășesc cantitățile mari aprobate prin Hotărârea Guvernului 79 din 23.01.2006 (de exemplu, pentru planta de mac, indiferent de faza de vegetație, proporția deosebit de mare este de peste 500 de plante, pentru planta de cânepă – peste 50 de plante, etc.) [A se vedea Anexa nr. 3].

La stabilirea proporțiilor în raport cu fiecare dintre plantele care conțin substanțe narcotice sau psihotrope se ia în calcul atât natura acestora determinată de efectul narcotizant ce le este propriu, cât și numărul lor.

Cantitățile stupefiantelor sau a psihotropelor sunt în proporții mari, atunci când depășesc cantitățile mici până la cantitățile maxime indicate în lista aprobată prin Hotărârea Guvernului 79 din 23.01.2006 (de exemplu, marihuana uscată de la 2 până la 500 de grame, marihuana verde de la 14 până la 1 000 g, cocaina de la 0,15 până la 15 g, etc.). Proporțiile sunt deosebit de mari atunci când depășesc cantitățile mari indicate în lista aprobată prin Hotărârea Guvernului 79 din 23.01.2006 (de exemplu, marihuana uscată peste 500 de grame, marihuana verde peste 1 000 g, cocaina peste 15 g, etc.) [A se vedea Anexa nr. 1].

Cuantumul minim și cel maxim al proporțiilor mari/deosebit de mari diferă în funcție de tipul substanței stupefiante sau psihotrope, legiuitorul luând în calcul efectul pe care acestea îl pot produce asupra organismului uman.

După cum se menționează pe drept cuvânt în doctrina de specialitate, în cazul stabilirii proporțiilor substanțelor stupefiante sau psihotrope se ia în calcul nu atât greutatea acestora, cât partea activă din conținutul lor, care produce efectul narcotizant [190, p. 152].

Infracțiunea incriminată la art. 217⁴ C.pen. poate îmbrăca forma unei activități infracționale prelungite în timp, atunci când este săvârșită prin diferite acțiuni susceptibile să întrunească condițiile prevăzute de art. 30 C.pen. Potrivit textului de lege: „Infracțiunea prelungită se consideră fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune” [39].

Din această noțiune legală reies următoarele condiții ale infracțiunii unice prelungite: pluralitatea de acțiuni sau inacțiuni, care formează conținutul (componența) unei singure infracțiuni; acțiunile sau inacțiunile să fie săvârșite la diferite intervale de timp; acțiunile sau inacțiunile să fie comise de una și aceeași persoană; existența sub aspect subiectiv a unității de rezoluție sau, după cum se exprimă legiuitorul moldovean, unitatea de intenție și de scop [96, p. 95-140].

În legătură cu infracțiunea incriminată la art. 217⁴ C.pen. apar două probleme.

În primul rând, dacă acțiunile de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor săvârșite la diferite intervale de timp, sub imperiul unei singure intenții sau rezoluții infracționale, care fiecare împarte nu întrunesc condițiile de proporții mari sau deosebit de mari, însă care adunate întrunesc această condiție, pot cădea sub incidența agravantelor prevăzute la art.217⁴ alin.(2) lit.f) sau alin. (3) lit. c) C.pen.

Soluția aplicării normelor sus-menționate pare a fi una viabilă și nelipsită de pragmatism, întrucât poate fi desprinsă cu ușurință din substanța infracțiunii unice prelungite.

După cum se afirmă pe drept cuvânt în doctrina de specialitate, acest tip de unitate infracțională este expresia legală a unei realități obiective, acțiunile-inacțiunile apar ca părți constitutive ale unei singure activități infracționale desfășurată în timp, pe baza unei rezoluții unice și îndreptată către producerea unui **rezultat global** (sb. ns.), ca sumă a rezultatelor particulare produse prin fiecare acțiune-inacțiune în parte [96, 120].

Într-o opinie mai veche, expusă de savantul rus A. Piontcovschii, infracțiunile continuate erau definite ca fiind acele infracțiuni care se compun din două sau mai multe acțiuni infracționale ce includ semnele aceleiași componente de infracțiune și care formează împreună o singură componentă de infracțiune, datorită survenirii unei singure urmări prejudiciabile [186, p. 633].

Totodată, rezultatul infracțional unic trebuie să fie reflectat și sub aspectul unei intenții unice și al unui scop unic. În opinia lui V. Papadopol: „Sub aspectul factorului intelectual, rezoluția unică ce caracterizează infracțiunea continuată constă în reprezentarea de ansamblu a activității infracționale, inclusiv a realizării ei prin acțiuni sau inacțiuni repetate și a rezultatului său global, iar sub aspectul factorului volitiv, ea constă în voința de a săvârși treptat acțiunile sau inacțiunile componente ale acestei activități ce trebuie apreciate în unitatea sa” [114, p. 30-31].

Este relevant următorul caz din practica judiciară care reflectă posibilitatea identificării infracțiunii unice prelungite: *„Inculpata C.M. lucrând în calitate de soră medicală în secția nr. 7 a Spitalului de Psihiatrie nr. 5 mun. (...) și profitând de faptul că în supravegherea sa se aflau substanțe psihotrope, injecții pe care ultima trebuia să le administreze pacienților aflați la tratament în secția sus-indicată, cu scop de sustragere, administra bolnavilor injecții cu alte preparate medicale. În rezultatul percheziției, la domiciliul acesteia au fost depistate: 18 fiole de Diazepam 2ml/ cu greutatea totală de 0, 18 gr.; 4 fiole de „Tramadol” cu greutatea totală de 0,4 gr* [133].

În cel de-al doilea rând, se pune problema identificării infracțiunii unice prelungite în cazul săvârșirii acțiunilor prin diferite forme de sustragere (de exemplu, furt și jaf, tâlhărie și jaf, etc.) sau printr-o formă de sustragere și extorcere ori viceversa extorcere urmată de sustragere.

Plecând de la ideea că aceste modalități normative sunt imprimate în conținutul uneia și aceleiași infracțiuni, suntem de părerea că caracterul de unitate infracțională specific infracțiunii unice prelungite este păstrat chiar și atunci când acțiunile sunt realizate prin diferite modalități, fiind obligatoriu însă ca să fie comise cu unul și același scop.

O altă circumstanță agravantă prevăzută de art. 217⁴ alin. (3) lit.b) C.pen. o constituie sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope **cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe.**

Violența periculoasă este mai gravă decât violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei. Plecând de la această premisă a politicii penale promovată în C.pen. al R. Moldova, fapta de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelelor se pedepsește mai aspru atunci când se comite prin violență periculoasă comparativ cu situația aplicării sau amenințării cu violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei.

Semnul calificativ *violența periculoasă pentru viața și sănătatea persoanei* ca și cel opus *violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei*, nu-și găsește o interpretare uniformă în practica judiciară a R. Moldovei.

În HP CSJ din 22.11.2004 *Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii*, prin violența periculoasă pentru viața și sănătatea fizică sau psihică a persoanei se înțelege vătămarea intenționată gravă ori medie prevăzută la art.151 și 152 C.pen. [92].

În acord cu HP CSJ din 07.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, violența periculoasă pentru viață sau sănătate (art.189 alin.(3) lit.c) C.pen.) presupune aplicarea intenționată a violenței care s-a soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății [89].

În sfârșit, potrivit HP CSJ nr.23 din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*, drept violență periculoasă pentru viață și sănătate (art.188 alin.(1), art.189 alin.(3), lit.c) C.pen.) urmează a fi considerată vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, urmată de o dereglare de scurtă durată a sănătății sau vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății, care a fost urmată de dereglarea de lungă durată a sănătății, precum și alte acțiuni care, deși nu au pricinuit vătămarile menționate, au creat la momentul aplicării lor un pericol real pentru viața și sănătatea victimei [88].

În doctrina penală, autorul V. Cușnir consideră că prin violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate se înțelege aplicarea intenționată a violenței soldată cu vătămarea gravă, medie sau ușoară a integrității corporale sau a sănătății, ori care, deși nu a

cauzat aceste urmări prejudiciabile, constituie, la momentul aplicării ei, datorită metodei de operare un pericol real pentru viața sau sănătatea persoanei agresate [4, p. 388].

S. Brînză și V. Stati consideră: „Prin violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei trebuie de înțeles violența soldată cu vătămarea ușoară ori medie a integrității corporale sau a sănătății, ori care, deși nu a cauzat asemenea urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viața sau sănătatea victimei” [24, p. 901].

O versiune apropiată a noțiunii analizate a fost promovată și de A. Borodac, care la caracterizarea conceptului susținea: „Drept violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate trebuie considerată cauzarea unei vătămări ușoare sau medii a integrității corporale sau a sănătății, precum și alte acțiuni care, deși nu au pricinuit traume menționate, constituiau, la momentul aplicării lor, un pericol real pentru viața și sănătatea victimei (de exemplu, aruncarea victimei din tren, automobil, strangularea (sugrumarea) ei” [14, p. 188].

În contextul noțiunilor prezentate ne manifestăm dezacordul că acest tip de violență, pe lângă vătămarea intenționată ușoară și medie ar include și vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Considerăm că un asemenea mod de abordare nu este în consonanță cu politica incriminatoare pe care legiuitorul nostru a avut-o în vedere la descrierea semnului calificativ analizat.

De exemplu, la art. 189 alin. (3) lit. c) C.pen. al R. Moldova este prevăzută în calitate de circumstanță agravantă a infracțiunii de șantaj aplicarea *violentei periculoase pentru viața și sănătatea persoanei*. Apare întrebarea: în ipoteza provocării victimei unei vătămări grave a integrității corporale sau sănătății, făptuitorul va fi supus răspunderii penale pentru un concurs de infracțiuni sau pentru o infracțiune complexă?

Potrivit interpretărilor HP CSJ din 07.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, ar rezulta că această agravantă absoarbe în sine infracțiunea de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății săvârșită din interes material, incriminată la art.151 alin. (2) lit. g) C.pen. De fapt, o asemenea soluție de încadrare juridică a fost recunoscută **de către** la pct. 13 a HP sus-menționate: „În cazul săvârșirii infracțiunii de șantaj în prezența acestei circumstanțe, nu este necesară o calificare suplimentară conform art. 151 alin. (1) sau alin. (2) C.pen. [89].

Aplicând însă criteriul după care infracțiunea absorbantă nu poate avea un grad de pericol social mai mic decât fapta absorbită [115, p. 68-70], putem concluziona că CSJ a R. Moldova în HP din 07.11.2005 interpretează într-un mod eronat acest semn calificativ al infracțiunii de

șantaj. Funcționalitatea practică a acestui criteriu se realizează prin compararea de către interpret a pedepselor stabilite pentru infracțiunile componente ale infracțiunii complexe: infracțiunea absorbită și infracțiunea absorbantă. Astfel, dacă pedeapsa stabilită pentru infracțiunea absorbantă este mai aspră, atunci activitatea infracțională va fi încadrată în baza infracțiunii complexe. Și invers, dacă pedeapsa acesteia este mai blândă în raport cu infracțiunea absorbită, atunci făptuitorul va fi supus răspunderii penale în baza unui concurs de infracțiuni.

Într-adevăr, după cum rezultă din sancțiunile faptelor incriminate la art. 151 alin. (2) C.pen. pentru vătămarea intenționată gravă săvârșită din interes material se prevede pedeapsa închisorii de la 10 la 12 ani, iar pentru infracțiunea de șantaj săvârșită din interes material – închisoare de la 7 la 10 ani cu amendă în mărime de la 1 850 la 2 350 de unități convenționale.

Prin urmare, din soluția evocată de către CSJ a R. Moldova în HP din 07.11.2005 ar rezulta că persoana care săvârșește o singură faptă urmează a fi pedepsită mai aspru decât persoana care comite două fapte infracționale. Acest lucru nici pe departe nu întruchipează voința reală a legiuitorului la formularea infracțiunilor complexe.

În opinia noastră, soluția corectă ar fi că activitatea infracțională despre care s-a vorbit *supra* să fie încadrată după regulile concursului de infracțiuni.

Prin urmare, în contextul celor menționate *supra* propunem următoarea noțiune a violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei: ***drept violență periculoasă pentru viață și sănătate urmează a fi considerată vătămarea intenționată ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății, precum și alte acțiuni violente care, deși nu au cauzat victimei vătămările menționate, au creat la momentul aplicării lor un pericol real pentru viața și sănătatea victimei.***

În același context se propune ca această noțiune să fie introdusă în mai multe hotărâri explicative ale CSJ, după cum urmează: la pct. 6 teza a II-a a HP CSJ al R. Moldova din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*; la pct. 13 teza a I-a a HP CSJ al R. Moldova din 07.11.2005 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*; la pct. 5.3 teza a I-a a HP CSJ din 22.11.2004 *Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii.*

O asemenea intervenție în plus a CSJ a R. Moldova în uniformizarea modului de interpretare a noțiunii de violență periculoasă pentru viața și sănătatea persoanei, în raport cu toate infracțiunile care conțin acest semn, va face ca conținutul acestui tip de violență să aibă unul și același sens pentru toate infracțiunile. În același timp, pregătirea universitară în domeniul infracțiunilor de traficare a drogurilor trebuie să se bazeze pe interpretările instanțelor de judecată existente în materia infracțiunilor din domeniu. În prim plan, urmează a se pune accent

pe Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a R. Moldova *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor și a precursorilor* nr.2 din 26.12.2011. Totodată, urmează a fi utilizată pe larg și interpretarea judiciară cauzală, materializată în sentințele definitive și irevocabile pronunțate de către instanțele de judecată la soluționarea unor cauze penale concrete [45¹, p. 57].

Se mai poate semnală că noțiunea de violență periculoasă pentru viață sau sănătate se poate manifesta prin două forme:

1. *Provocarea unei daune efective integrității corporale sau sănătății sub forma cauzării unei vătămări intenționate ușoare sau medii integrității corporale sau sănătății.*

Săvârșită în această formă, violența periculoasă pentru viață sau sănătate, și respectiv agravanta descrisă la art. 217⁴ alin. (3) lit.b) C.pen. al R. Moldova absoarbe în sine deopotrivă atât contravenția de vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății sancționată la art. 78 alin. (2) C.contr., cât și infracțiunea de vătămate intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății incriminată la art. 152 C.,pen. al R. Moldova. Într-o atare situație calificarea se va face după regulile instituite la art. 118 alin. (2) C.pen., potrivit căruia: „Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite” [39]. În cazul de față norma întreagă o reprezintă art.217⁴ alin. (3) lit. b) C.pen., adică fapta de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe, iar normele părți art. 78 alin. (2) lit. c) și respectiv, art. 152 C.pen. Dacă fapta sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor a fost însoțită de vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau sănătății victimei, fapta urmează a fi calificată în baza unui concurs de infracțiuni: art. 217⁴ alin. (3) lit.b) și 151 C.pen., iar dacă ulterior a survenit decesul victimei încadrarea se va face și conform art.151 alin.(4) C.pen. Dacă în timpul actului de tâlhărie, de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor persoana săvârșește și omorul intenționat al victimei acțiunile urmează să se încadreze prin concurs de infracțiuni, prevăzute de art.217 și 145 C.pen.

2. *Săvârșirea altor acțiuni care, deși nu au cauzat victimei vătămrile menționate, au creat la momentul aplicării lor un pericol real pentru viața și sănătatea victimei.* După cum menționează autorul V. Cușnir, sub incidența acestei noțiuni cad situațiile care se produc în momentul aplicării violenței, datorită metodei de operare a unui pericol real pentru viața sau sănătatea persoanei agresate. La acestea se referă cazurile: de compresiune a gâtului victimei cu mâniile sau cu ajutorul unui șnur, de ținere îndelungată a capului victimei sub apă, de îmbrăcare

pe capul victimei a unei pungi de plastic, de aruncare a victimei de la înălțime ori dintr-un mijloc de transport aflat în mișcare etc. [4, p. 388].

Un alt aspect, ce urmează a fi relevat în cadrul prezentului studiu, ține de criteriile în baza cărora poate fi delimitată fapta de sustragere sau extorcere a drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită prin aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătatea persoanei, de fapta de sustragere sau extorcere a drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită prin aplicarea violenței nepericuloase.

În cazul în care făptuitorul face uz de violență periculoasă, infracțiunea incriminată la art.217⁴ C.pen. poate fi comisă atât prin sustragere (prin tâlhărie), cât și prin extorcere (șantaj). Dacă făptuitorul cere ca substanțele narcotice sau psihotrope să-i fie transmise imediat, fapta se va comite prin tâlhărie. În cazul în care făptuitorul cere ca substanțele respective să-i fie transmise pe viitor, fapta se va comite prin metoda șantajării.

Tâlhăria este incriminată la art. 188 C.pen. al R. Moldova: **Tâlhăria, adică atacul săvârșit asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe.**

În afară de violență periculoasă pentru viață sau sănătate, pentru tâlhărie este proriu și atacul ca semn obiectiv obligatoriu. Potrivit HP CSJ al R. Moldova din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor* în sensul dispozițiilor art.188 CP, prin “atac” trebuie de înțeles acțiunile agresive ale făptuitorului, care sunt însoțite de violența periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe.

Pentru a doza efectul de accesibilitate și claritate a legii penale propunem următoarea reformulare a art. 217 alin. (3) lit. c) C.pen. „*prin atac tâlhăresc sau prin șantaj cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe*”.

Momentul consumării infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor prin aplicarea sau amenințarea aplicării violenței periculoase pentru viața și sănătatea persoanei corespunde cu modalitatea normativă prin care a fost comisă fapta. Dacă fapta este comisă prin metoda de sustragere a tâlhăriei, ea se va considera consumată din momentul începerii atacului însoțit de aplicarea sau amenințarea aplicării violenței periculoase pentru viață sau sănătate. Dacă fapta este comisă prin modalitatea extorcării, ea se va considera consumată din momentul înaintării cerinței însoțite de aplicarea sau amenințarea aplicării violenței periculoase pentru viață sau sănătate.

3.4 Concluzii la Capitolul III

În rezultatul elucidării elementelor și semnelor obiective ale componenței de infracțiune descrise la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova putem trasa următoarele concluzii:

1. Modalitățile de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor pot fi raportate în mod direct la formele de sustragere a bunurilor descrise la art.186-188, 190-192 C.pen., iar extorcarea de droguri sau etnobotanice la infracțiunea de șantaj descrisă la art. 189 C.pen., norme care au un caracter general în raport cu norma specială stipulată la art.217⁴ C.pen. al R. Moldova.

2. Obiectul juridic special principal al sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor este format din relațiile sociale referitoare la sănătatea publică, existența și normala desfășurare a cărora este determinată de circulația în condiții de legalitate a drogurilor sau a etnobotanicelor. Obiectul juridic special secundar este constituit din relațiile sociale a căror existență și normală desfășurare este condiționată de protejarea dreptului de posesie asupra drogurilor sau etnobotanicelor (în cazul sustragerii) și a altor drepturi patrimoniale asupra lor (în cazul extorcării). Suplimentar se mai atentează la relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea domiciliului (art. 217⁴, alin. (2), lit. d) C. pen.), sănătatea și integritatea corporală a persoanei (art. 217⁴ alin. (2) lit. e) și alin. (3) lit. b) C. pen.).

3. Obiectul material al infracțiunii descrise la art. 217⁴ C. pen. este format din *droguri* și *etnobotanice*. Corpul fizic al persoane formează obiect material atunci victima este supusă violenței periculoase sau nepericuloase pentru viață și sănătate (art. 217⁴ C. pen.).

4. Noțiunea de drog cuprinde patru entități materiale: substanțe stupefiante, substanțe psihotrope, plante care le conțin, precum și amestecurile care conțin asemenea substanțe sau plante.

5. De *lege lata* stabilirea proporțiilor la etnobotanice este imposibilă, iar sustragerea sau extorcarea acestora indiferent de cantitate va fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (1) C.pen. În perspectivă, pentru asigurarea voinței legiuitorului de individualizare a pedepsei penale în funcție de proporții este necesară instituirea unor parametri de calculare a acestora.

6. De *lege ferenda* atât denumirea, cât și dispoziția incriminatoare a art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova urmează fi suplinită, astfel încât sfera incriminatoare pe lângă droguri și etnobotanice să includă și sustragerea sau extorcarea de **precursori**.

7. Au fost identificate următoarele trăsături definitorii ale noțiunii de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor: apartenența lor unei alte persoane; acțiunea de luare; ilegalitatea luării; titlul gratuit al luării; prejudiciul patrimonial; scopul cupidant.

8. Sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită prin furt, jaf, escrocherie, delapidare a averii străine și pungășie cad sub incidența art.217⁴ alin. (1) C.pen., iar sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor prin tâlhărie urmează a fi calificată conform art. 217 alin. (3) lit. b) C.pen.

9. Termenii de „sustragere” și „extorcare” utilizați în dispoziția art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu corespund cerințelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate cerute de CEDO. S-a argumentat necesitatea reformulării art. 217⁴ C.pen. prin intermediul unei dispoziții descriptive, prin care, pe de o parte, să se prevădă formele de sustragere, iar, pe de altă parte, să fie înlocuit termenul de extorcare cu expresia „șantajul în scopul obținerii.....”.

10. De *lege lata* fapta de extorcare presupune obținerea prin șantaj a drogurilor sau a etnobotanicelor, astfel după cum este definit la art.189 C.pen. fiind alcătuită din două acțiuni legate organic între ele: acțiunea principală (cererea) și acțiunea adiacentă (amenințarea).

11. Cererea în cadrul infracțiunii incriminate la art. 174⁴ C. pen. reprezintă acțiunea scop a extorcării de droguri sau de etnobotanice, ce constă în insistarea categorică, neîntemeiată și ilegală a făptuitorului adresată victimei, de a i se pune în mod gratuit la dispoziție droguri, etnobotanice sau documente care îi dau dreptul de a dispune sau de a obține asemenea substanțe.

12. Sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită în forma furtului, jafului, escrocheriei, delapidării se consumă din momentul în care persoana vinovată are posibilitatea reală de a folosi ori administra substanțele sustrate. Sustragerea prin pungășie se consideră consumată din momentul începerii acțiunii de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor, iar sustragerea săvârșită prin tâlhărie se consumă din momentul atacării persoanei în scop de sustragere, însoțit de aplicarea sau amenințarea aplicării violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei agresate.

13. Extorcarea de droguri sau etnobotanice se consideră consumată din momentul înaintării de către făptuitor a cererii de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope sau a dreptului asupra acestora, însoțită de amenințare, indiferent de faptul dacă cererea a fost sau nu satisfăcută.

Recomandări interpretative de practică judiciară:

1. Modificarea pct. 6 teza 1-a din HP CSJ nr. 2 din 06.12.2011 după cum urmează: „Sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor reprezintă luarea ilegală și gratuită a acestora din posesia unei persoane fizice sau juridice, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acesteia, săvârșită în scop de cupiditate prin una dintre formele prevăzute la art.186, 187, 188, 190, 191 și 192 C.pen.”.

2. Modificarea pct.7) teza a 1-a din HP CSJ a R. Moldova nr.2 din 26.12.2011 după cum urmează, prin extorcarea de substanțe narcotice sau psihotrope se înțelege cererea de transmitere a unor astfel de substanțe sau a drepturilor asupra acestora adresată proprietarului, posesorului sau deținătorului acestora cu: 1) amenințarea cu violență; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoana respectivă, rudele sau apropiații acesteia; 3) amenințarea cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului; 4) amenințarea cu răpirea persoanei respective, a rudelor sau apropiaților acesteia; 5) amenințarea cu moartea; 6) aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei; 7) aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei; 8) însoțite de distrugerea sau deteriorarea bunurilor; 9) însoțite de răpirea victimei. În cazul extorcării drogurilor sau etnobotanicelor săvârșite prin răpirea victimei sau prin distrugerea ori deteriorarea bunurilor, fapta va fi încadrată prin concurs de infracțiuni: art. 217⁴ și art. 164 sau 197 C.pen.

3. La art. 217⁴ C.pen. alin. (2) lit. e) prin „violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei” se are în vedere acțiuni violente care au cauzat vătămarea neînsemnată a integrității corporale sau aplicarea intenționată de lovituri ori a altor acțiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă aceste acțiuni nu au creat pericol pentru viața și sănătatea victimei”.

4. La art. 217⁴ C.pen. alin. (2) lit. e) prin „violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei” se are în vedere vătămarea intenționată ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății, precum și alte acțiuni violente care, deși nu au cauzat victimei vătămarile menționate, au creat la momentul aplicării lor un pericol real pentru viața și sănătatea victimei.

Propuneri de lege ferenda:

1. Reformularea denumirii marginale a art. 217⁴ alin. (1) C.pen. din *Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor* în *Sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor*.

2. Revizuirea completă, chiar și structurală a art. 217⁴ C.pen., astfel încât să fie individualizată pe cale legală răspunderea penală pentru sustragerea prin furt, jaf, delapidare și escrocherie a drogurilor sau etnobotanicelor, față de sustragerea prin tâlhărie și dobândirea prin șantaj a acestora.

3. De *lege ferenda* art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova ar urma să aibă următoarea structură și limite incriminatorii:

f) art. 217⁴ alin. (1) C.pen. urmează să incrimineze sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor prin metoda furtului, jafului, escrocheriei și delapidării averii străine;

- g) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru pentru fapta tip prevăzută la alin. (1);
- h) art. 217⁴ alin. (3) C.pen. va incrimina fapta de sustragere a drogurilor, etnobotanicelor sau precursorilor prin atac tâlhăresc sau prin șantaj în scopul obținerii lor;
- i) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru pentru faptele tip prevăzute la alin. (3);
- j) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va doza răspunderea penală pentru pentru faptele tip prevăzute la alin. (1) și (3), atunci când vor fi săvârșite în prezența unor forme agravante comune.

4. La instituirea pedepsei penale pentru *sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor*, în varinata propusă urmează a fi luate în considerare următoarele criterii: particularitățile obiectului material al infracțiunii; metoda de sustragere; regimul de sancționare al sustragerilor și al șantajului; regimul de sancționare al traficului propriu-zis de droguri consacrat la art. 217-217¹ C. pen. De *lege-ferenda* s-a pledat pentru instituirea unui regim mai bland de sancționare a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen.

4. SEMNE SUBIECTIVE ALE INFRAȚIUNII DE SUSTRAGERE SAU EXTORCARE A DROGURILOR SAU ETNOBOTANICELOR

4.1 Subiectul infracțiunii

Infrațiunea generează o luptă a contrariilor, manifestată între obiectul și subiectul infracțiunii. Această contradicție se exprimă prin nrecunoașterea și ignorarea de către individ a valorilor sociale reprezentate de bunurile, interesele și nevoile individuale sau de grup, pe care conștiința socială le acceptă la o anumită treaptă de dezvoltare. Astfel concepută, infracțiunea nu poate exista fără o persoană care, printr-o activitate materială, conștientă și volitivă, încalcă perceptul legii penale și prin aceasta aduce o daună valorilor sociale, exprimându-și astfel atitudinea moral-politică față de ordinea de drept.

Fapta penală ca act de conduită, nu poate fi concepută fără existența unei persoane care, printr-o activitate materială, conștientă și volitivă, încalcă perceptul legii penale și prin aceasta aduce o daună valorilor sociale, exprimându-și astfel atitudinea moral-politică față de ordinea de drept.

Persoana care a comis o faptă infracțională interesează dreptul penal sub un dublu aspect. Pe de o parte, dreptul penal scoate în evidență condițiile pretinse de legiutor pentru ca infractorul să fie pedepsibil și să suporte consecințele faptei săvârșite, condiții care în ansamblu formează un element aparte al componenței de infracțiune, denumit subiectul infracțiunii. Pe de altă parte, dreptul penal mai este interesat și de stabilirea altor calități caracteristice personalității infractorului, luate în considerație la individualizarea răspunderii și pedepsei penale de către instanța judecătorească în condițiile art.75 C.pen. al R. Moldova.

O abordare largă a noțiunii de subiect al infracțiunii o găsim în doctrina penală română de referință. Se susține că infracțiunea ca act de conduită interzis prin norma de incriminatoire nu poate fi concepută fără existența unei persoane care săvârșește acest act, încălcându-se obligația legală de a nu-l săvârși, și fără existența unei persoane care este titulara valorii sociale împotriva căruia se îndreaptă actul de conduită. Aceste persoane, care nu sunt altele decât persoanele implicate în raportul juridico-penal de conformare, transformat prin săvârșirea infracțiunii, într-un raport juridico-penal de conflict sunt subiecții infracțiunii. Putem conchide, așadar, că subiecții infracțiunii sunt persoanele implicate în săvârșirea unei infracțiuni, fie prin însăși săvârșirea infracțiunii, fie prin suportarea consecințelor, a răului cauzat prin săvârșirea acesteia. Din această perspectivă, în funcție de poziția care o au în raport cu infracțiunea și deci după poziția pe care o ocupă în cadrul raportului juridico-penal de conflict se face distincția dintre *subiecți activi* sau *infractori*, pe de o parte, și *subiecți pasivi* sau *persoane vătămate* prin infracțiune, pe de altă parte [26, p. 204].

Este subiect activ al infracțiunii sau infractor persoana care săvârșește în mod nemijlocit sau care participă la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, care constituie infracțiune. Se numește subiect pasiv al infracțiunii sau persoană vătămată acea persoană fizică sau juridică, titulară a valorilor sociale împotriva căreia s-a îndreptat infracțiunea, care suferă de răul cauzat prin săvârșirea infracțiunii [25, p. 212].

O abordare mai îngustă a subiectului infracțiunii este acceptată în doctrina penală autohtonă de referință. Se susține că subiect al infracțiunii este recunoscută persoana care a comis o faptă prejudiciabilă prevăzută de legea penală și care, grație faptului că posedă toate semnele prevăzute de lege pentru această categorie de subiect, este pasibilă de răspunderea penală [19, p. 176].

Plecând de la prevederile art.21 C.pen. se poate constata că în calitate de subiect al infracțiunii poate figura atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică.

După cum afirmă autorul V.Grosu, răspunderea penală a persoanelor juridice era axată pe principiul specialității, conform căruia persoanele juridice sunt pasibile de răspundere penală numai în cazurile strict prevăzute de lege [71, p. 130].

Plecând de la reglementările juridico-penale în vigoare, susceptibilitatea răspunderii penale a persoanei juridice pentru o infracțiune concretă se determină în funcție de faptul dacă sancțiunea articolului din partea specială a C.pen. prevede sau nu o pedeapsă pentru persoana juridică. Astfel, potrivit art.21 alin.(3) CP al Republicii Moldova (4): „Persoanele juridice, cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârșirea cărora este prevăzută sancțiunea pentru persoanele juridice în partea specială din prezentul cod” [39].

Din această prevedere a legii se poate constata, fără echivoc, că subiect al infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor, incriminate la art.217⁴ C.pen. poate fi doar persoana fizică. Asta întrucât în sancțiunea consacrată la art.217⁴ C.pen. nu este prevăzută o pedeapsă ce ar putea fi aplicată unei persoane juridice pentru comiterea unei asemenea fapte.

Reieșind din natura juridică ce-i este aferentă, imputarea infracțiunii de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor, incriminată la art. 217⁴ C.pen. în persoana unei entități juridice se face imposibilă din perspectiva legislației penale naționale.

Semnele obligatorii caracteristice subiectului infracțiunii, care după cum afirmă autorul V. Pavlov determină în esență atitudinea intelectual-volitivă a persoanei față de fapta infracțională [184, p. 41], sunt vârsta și responsabilitatea penală.

Autorul R. Miheev definește vârsta răspunderii penale astfel: în sens larg, ca perioadă de timp calendaristică ce se scurge din momentul nașterii până la un anumit moment cronologic al vieții unei persoane și, în sens restrâns, ca moment al vieții în care intervin anumite schimbări

medico-biologice, social-psihologice și juridice în starea psihofiziologică a persoanei [176, p. 34].

Anume din acest ultim moment legiuitorul consideră că persoana are aptitudinea biopsihică de a înțelege și de a-și asuma obligațiile de comportare prevăzute de normele dreptului penal, precum și capacitatea de a-și stăpâni și dirija în mod conștient actele de conduită în raport cu acele exigențe. În cazul sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor, legiuitorul prezumă că capacitatea penală intervine la făptuitor de la vârsta de 14 ani. Această soluție poate fi dedusă din faptul că infracțiunea analizată este înscrisă în lista exhaustivă a infracțiunilor prevăzute în art.21 alin.(2) C.pen. pentru care răspunderea penală este posibilă de la vârsta de 14 ani.

După cum s-a menționat anterior, termenul de „sustragere”, prevăzut ca *verbum regens* la art.217⁴ C.pen., are același înțeles ca și în cazul sustragerilor incriminate la Capitolul VI din Partea specială a C.pen., intitulat *Infracțiuni contra patrimoniului*. Prin urmare, sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope poate fi realizată prin următoarele metode: furt (art.186 C.pen.), jaf (art.187 C.pen.), tâlhărie (art.188 C.pen.), escrocherie (art.190 C.pen.), delapidare a averii străine (art.191 C.pen.) și pungășie (art.192 C.pen.). La rândul ei, acțiunea de „extorcere” presupune obținerea prin șantaj a drogurilor sau a substanțelor etnobotanice, astfel după cum este definită la art.189 C.pen.

Din prevederile art. 21 alin.(2) C.pen. rezultă că vârsta răspunderii penale pentru șantajul săvârșit în forma tipică (art.189 alin.(1) C.pen.), escrocheria (art.190 alin.(1) C.pen.), delapidarea averii străine (art.191 alin.(1) C.pen.) și pungășia tipică (art.192 alin.(1) C.pen.) este de 16 ani, întrucât aceste activități infracționale nu sunt specificate în lista exhaustivă a faptelor penale pentru care vârsta răspunderii penale este de 14 ani.

Prin urmare, se poate constata că pentru sustragerea sau extorcarea altor bunuri decât drogurile sau etnobotanicele săvârșite prin șantaj, escrocherie, delapidare a averii străine și pungășie în formă neagravată, vârsta răspunderii penale este de 16 ani, pe când pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită prin aceleași metode vârsta răspunderii penale este de 14 ani.

În legătură cu acest aspect, autorului T. Radcenko consideră că în acest caz rațiunea legiuitorului se explică prin faptul că persoana cu vârsta de la 14 la 16 ani care, de exemplu, comite o sustragere prin escrocherie a unui anumit bun nu este capabilă de a conștientiza caracterul prejudiciabil al faptei, pe când atunci când, prin aceeași metodă, persoana sustrage droguri, aceasta este capabilă de a discerne asupra pericolozității actului de conduită [190, p. 124].

O asemenea abordare o considerăm ca fiind nejustificată. În viziunea noastră la stabilirea infracțiunilor specificate la art.21 alin.(2) C.pen. legiuitorul se conduce de două criterii:

- Evaluarea și constatarea posibilității persoanei minore cu vârsta de 14 ani de a acționa cu discernământ în raport cu fapta săvârșită. Se poate observa că în lista exhaustivă a infracțiunilor prevăzute la art.21 alin.(2) C.pen., nu sunt incluse fapte infracționale care ar presupune un grad înalt de maturitate psihologică, ce ar permite perceperea socială a acestora la nivel psihologic. De exemplu, în baza acestui model incriminator ar fi de neconceput ca o persoană să fie trasă la răspundere penală de la vârsta de 14 ani pentru asemenea fapte precum ar fi: genocidul (art.135 C.pen.), ecocidul (art.136 C.pen.), activitatea mercenarilor (art.141 C.pen.), etc.;
- Gravitatea faptei trebuie să facă necesară intervenția legii penale pentru aplicarea politicii represive în privința unei persoane minore cu vârsta de la 14 la 16 ani. De exemplu, persoana fizică poate fi subiect al infracțiunii de șantaj (art.189 C.pen.) de la vârsta de 16 ani, atunci când fapta se comite în varianta tip, iar atunci când aceeași faptă este comisă în formele agravante prevăzute de art.189 alin.(1) și alin.(2) C.pen. persoana minoră poate fi supusă răspunderii de la vârsta de 14 ani.

Prin această soluție legislativă nu s-a avut în vedere faptul că pentru șantajul negravat minorul nu are discernământul necesar de fi supus represiunii penale, pe când pentru fapta de șantaj neagravată respectiva persoană ar avea o asemenea însușire intelectual-volitivă. În baza acestui model legislativ, reieșind din principiul umanismului și a criteriilor speciale de individualizare legală a răspunderii penale pentru faptele comise de persoanele minore, legiuitorul a considerat că șantajul comis în varianta tipică nu întruchipează gravitatea necesară care ar solicita aplicarea pedepsei penale în privința persoanelor cu vârsta de 14-16 ani. Alta este situația șantajului agravat pentru care legiuitorul a considerat că aplicarea represiunii penale în raport cu aceste persoane se face necesară anume de la vârsta de 14 ani.

În cauzele penale referitoare la minori, vârsta calendaristică poate să nu corespundă cu nivelul de dezvoltare psihică a persoanei minore în măsură de a-i oferi posibilitatea de a acționa cu vinovăție. Prin urmare, în aceste cauze, discernământul nu trebuie raportat în mod automat la vârsta cronologică a subiectului.

La sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită de către o persoană minoră, este necesar ca expertiza psihiatrică să determine și nivelul de dezvoltare psihointelectivă a făptuitorului, pentru a se stabili dacă aceasta a acționat sau nu cu discernământ. În acest sens vor fi antrenați medici, psihologi, asistenți sociali și pedagogi, care vor ține cont de

particularitățile dezvoltării biopsihice a persoanei minore, de ancheta socială și de alte date ce mărturisesc infantilismul social sau psihologic al acesteia.

Abolirea discernământului persoanei minore în asemenea cazuri nu este condiționată de prezența criteriului medical al iresponsabilității, ci este efectul unei *întârzieri sau rețineri* în dezvoltarea psihică, care poate fi cauzată de diverși factori, cum ar fi: deficiențe în dezvoltarea organismului mamei, în special al sistemului nervos, tulburările organice ale sistemului nervos, diferite anomalii care împiedică dezvoltarea psihică, degradarea socială și pedagogică.

Întrucât discernământul reprezintă capacitatea individului de a avea reprezentarea faptelor proprii și a urmărilor acestora, pentru existența sa este importantă prezentarea unui câmp de conștiință clar, care să asigure o percepție corectă și completă a semnelor din mediul exterior și interior, precum și a capacității de a elabora planurile de acțiune prin utilizarea tuturor informațiilor pe care câmpul de conștiință le oferă în vederea atingerii scopului urmărit [64, p. 784].

Obligativitatea determinării discernământului la persoanele minore în fiecare caz în parte derivă implicit din dispoziția art.475 alin.(2) C.pr.pen. al Republicii Moldova, potrivit căruia: „În cazul când se constată că minorul suferă de debilitate mintală, care nu este legată de o boală psihică, trebuie să se stabilească, de asemenea, dacă el a fost pe deplin conștient de săvârșirea actului. Pentru a se stabili aceste circumstanțe, vor fi ascultați părinții minorului, învățătorii, educatorii lui și alte persoane care ar putea comunica datele necesare, precum și se va cere efectuarea unei anchete sociale, prezentarea documentelor necesare și se vor efectua alte acte de urmărire penală și judiciare”. Totodată, în conformitate cu art.475 alin.(2) al aceluiași articol: „Pentru circumstanțele prevăzute în prezentul articol organul de urmărire penală dispune întocmirea referatului prezentințial de evaluare psihosocială a minorului” [36].

În același sens, potrivit pct.12 al Hotărârii Plenului CSJ a Republicii Moldova din 22.11.2004: „Ținând cont de prevederile art.21 alin.(1) și alin.(2) din C.pen., instanța de judecată, în baza dreptului material și procesual, decide dacă poate fi tras la răspundere penală minorul cu retard mintal care nu are legătură cu tulburările psihice și care limitează capacitatea sa de a realiza pe deplin caracterul și pericolul social al acțiunilor (inacțiunilor) sale, de a le dirija sau de a conștientiza urmările acțiunilor (inacțiunilor) respective. Dacă minorul are vârsta prevăzută de lege, dar există dubii cu privire la capacitatea sa de a răspunde penal, adică dezvoltarea biologică și psihologică a minorului nu corespunde vârstei biologice a acestuia sau, eventual, comportamentul acestuia aparent atestă retard mintal, sau anumite stări patologice, ori tulburări comportamentale, instanța, la solicitarea părților, în baza art.143, 144, 475 alin.(2) [C.pr.pen.](#), este în drept să dispună efectuarea expertizei psihologice, psihiatrice ori psihologo-

psihiatrice complexe pentru clarificarea chestiunii privind starea lui psihică și capacitatea de a înțelege corect circumstanțele care au importanță pentru cauza penală. Totodată, experților urmează să le fie adresată întrebarea privind influența stării psihice a minorului asupra dezvoltării sale intelectuale, ținând cont de vârsta acestuia” [95].

Mai este de menționat că obligativitatea stabilirii discernământului reiese și din practica instanțelor judecătorești formată la soluționarea unor cauze penale concrete. În speță, CSJ a statuat: „Persoana, care conform raportului de expertiză judiciară psihiatrică, după nivelul său de dezvoltare intelectuală și psihologică corespunde vârstei de 14 ani, nu poate fi subiect al infracțiunii, prevăzute de art.103¹alin.2 din Codul penal” [56].

Cel de-al doilea semn cu caracter general, pe care trebuie să-l întrunească subiectul infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor, îl constituie responsabilitatea. Starea de responsabilitate constituie o premisă a vinovăției și prin aceasta a răspunderii penale. Totodată, după cum afirmă R.Miheev, responsabilitatea și vinovăția sunt semne independente ale componenței de infracțiune [176, p. 34]. Astfel, determinarea vinovăției constituie o etapă finală de constatare a temeiurilor răspunderii penale, pe când determinarea responsabilității penale preexistă acestui moment.

Potrivit art.22 C.pen. al R. Moldova, responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și de a-și dirija acțiunile.

În doctrina dreptului penal, responsabilitatea este definită atât în sens restrâns, cât și în sens larg.

În sens restrâns, responsabilitatea este concepută ca o categorie de drept penal opusă iresponsabilității, fiind definită ca stare psihică normală a persoanei care, la momentul comiterii infracțiunii, are capacitatea de a înțelege partea faptică a conduitei sale, precum și de a-și manifesta voința și de a-și dirija acțiunile [13, p. 194].

Accepțiunea largă a responsabilității este definită de Iu. Antonean și S. Borodin ca reprezentând „starea psihică a persoanei care, reieșind din nivelul de dezvoltare, sănătate psihică, socializare și atingerea unei anumite vârste, îi oferă posibilitate ca, în momentul comiterii infracțiunii, să-și dea seama de acțiunile sale și să-și dirijeze voința în mod conștient, astfel, încât să poată purta răspundere penală pentru fapta săvârșită” [141, p. 124].

În această ultimă viziune, responsabilitatea se asimilează cu discernământul ca stare condiționată nu doar de starea psihică sănătoasă a persoanei, ci și de alți factori, cum ar fi nivelul intelectual, nivelul de dezvoltare și socializare, vârsta persoanei, etc. care, în ansamblu, permit subiectului să perceapă caracterul acțiunilor săvârșite și să-și dirijeze voința în mod conștient.

După cum susține G.Pavlov, poate fi recunoscută ca responsabilă și persoana bolnavă din punct de vedere psihic, însă care la momentul comiterii faptei își păstrează capacitatea de a conștientiza corect caracterul acțiunilor săvârșite într-o anumită situație sau împrejurare faptică [184, p. 46].

Soluția respectivă poate fi dedusă și din dispoziția art.22 CP al R. Moldova, în care, la caracterizarea conceptului de responsabilitate, legiuitorul utilizează sintagma generică de „stare psihologică a persoanei”, determinată nu doar de starea psihică sănătoasă a subiectului, ci și de alți factori ce determină capacitatea acestuia de a înțelege și a voi.

În general, persoana poate și trebuie să răspundă pentru fapta sa numai în limitele în care comportamentul ei a fost determinat de libertatea de voință. În accepțiunea lui Hegel, vinovăția constituie atitudinea psihică a persoanei față de fapta infracțională, săvârșită în virtutea teoriei libertății de acțiune a individului. Acolo unde lipsește libertatea de voință, nu există vinovăție [231, p. 25].

Sub acest aspect, responsabilitatea constituie o categorie filozofică care determină libertatea de voință a persoanei și gradul de răspundere a acesteia pentru faptele săvârșite [141, p. 148].

Dreptul penal asimilează libertatea de voință cu responsabilitatea, adică cu capacitatea persoanei de a înțelege caracterul social periculos și semnificația faptică a acțiunilor săvârșite, precum și de a-și dirija voința în mod conștient [179, p. 19].

Astfel, liberul arbitru servește în calitate de criteriu care fundamentează atenuarea răspunderii penale a persoanelor ce săvârșesc infracțiuni în anumite stări de tulburare psihică, care nu exclud responsabilitatea, ci o diminuează.

Autorul N. Nazarenko distinge următoarele corelații ce se pot fixa între libertatea de acțiune și aptitudinea persoanei de a înțelege și a voi:

- libertatea de acțiune deplină este identificată cu responsabilitatea, adică aptitudinea persoanei de a avea un comportament intelctiv-volitiv;
- libertatea de acțiune limitată se identifică cu responsabilitatea diminuată;
- lipsa libertății de acțiune se echivalează cu iresponsabilitatea. În acest ultim caz, libertatea de acțiune și voința persoanei sunt înlăturate de tulburările psihice care exclud posibilitatea persoanei de a acționa conștient și volitiv [179, p. 19].

Infracțiunea incriminată la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova este susceptibilă de a fi săvârșită de persoane care întrebuințează droguri, punându-se astfel problema responsabilității acestora.

În general, drogurile influențează sistemul nervos al persoanei, afectând într-o anumită măsură conștiința și voința persoanei. Însă de obicei, narcomanii sunt recunoscuți responsabili.

După cum menționează autorul T. Radcenko, starea de ebrietate narcotică (eforia) sau abținerea (foamea narcotică), în majoritatea cazurilor, nu poate constitui drept temei de stabilire a iresponsabilității, deoarece lipsește temeiul medical al stării de iresponsabilitate. Perceperea psihică a realității înconjurătoare de către persoana care se află într-o asemenea stare, de regulă, se bazează pe fapte reale și nu bolnăvicioase, cum se întâmplă în cazul persoanelor bolnave psihic. În cazul stării de ebrietate narcotice, criteriul medical al iresponsabilității lipsește, întrucât la persoană se păstrează capacitatea de a-și controla conștiința și într-o anumită măsură de a o dirija [190, p. 130].

Această teză corespunde și prevederilor dreptului substanțial existente în materie. Astfel, în conformitate cu art. 21 C. pen. al R. Moldova: „Persoana care a săvârșit o infracțiune în stare de ebrietate, produsă de alcool sau de alte substanțe, nu este eliberată de răspundere penală. Cauzele ebrietății, gradul și influența ei asupra săvârșirii infracțiunii se iau în considerare la stabilirea pedepsei” [39].

În cazul unor forme grave ale abținerei narcotice, la persoană pot fi constatate halucinații vizuale și halucinații tactile care o dezorientează în timp și în spațiu. În asemenea situații, instanța de judecată o poate recunoaște pe persoană drept iresponsabilă, datorită stării de tulburare psihică temporară provocată de narcomanie [190, p. 130].

Unii autori (L. Gluhareva și N. Miroșnicenco), cu opinia căroră ne solidarizăm, consideră că atunci când se constată o stare psihică periferică până la limita iresponsabilității, care nu atinge nivelul unei boli psihice provocată de narcomanie, instanța de judecată poate recunoaște respectiva persoană ca fiind într-o stare de responsabilitate redusă, împrejurare ce poate fi apreciată ca circumstanță atenuată [147, p. 132; 175, p. 71-72].

În conformitate cu art. 23¹ alin. (1) C.pen.al R. Moldova: „Persoana care a săvârșit o infracțiune ca urmare a unei tulburări psihice, constatată prin expertiza medicală efectuată în modul stabilit, din cauza căreia nu-și putea da seama pe deplin de caracterul și legalitatea faptelor sale sau nu le putea dirija pe deplin este pasibilă de responsabilitate penală redusă” [39].

De asemenea, în corespundere cu art. 23¹ alin. (1) C.pen. al R. Moldova: „Instanța de judecată, la stabilirea pedepsei sau a măsurilor de siguranță, ține cont de tulburarea psihică existentă, care însă nu exclude răspunderea penală” [39].

În același sens, în conformitate cu art. 76 alin. d) C.pen. al R. Moldova *săvârșirea faptei de o persoană cu responsabilitate redusă*, reprezintă o circumstanță atenuantă.

Starea de responsabilitate diminuată este reglementată ca o stare de responsabilitate deosebită în legislațiile penale ale mai multor țări, cum ar fi C.pen. al Federației Ruse, C.pen. al Franței, C.pen. al Elveției, C.pen. al Germaniei, C.pen. al Danemaricii, etc.

În C.pen. al Federației Ruse în art.21 alin.(1) se stipulează următoarele: „este supusă răspunderii penale persoana responsabilă, care la momentul comiterii infracțiunii nu putea pe deplin să conștientizeze caracterul faptic și pericolul social al acțiunilor (inacțiunilor) sale sau să le dirijeze din cauza unei tulburări psihice”, iar potrivit alin.(2) al aceluiași articol, „tulburarea psihică care nu exclude responsabilitatea este luată în considerație de instanța de judecată la stabilirea pedepsei și poate figura în calitate de temei pentru aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical” [225].

O reglementare similară este instituită în C.pen. al Franței în art.122-1 intitulat „Responsabilitate diminuată”. Potrivit textului de lege, „poate fi supusă răspunderii penale persoana care în momentul comiterii infracțiunii se afla sub imperiul unei tulburări psihice sau neuro-psihice, cu diminuarea capacității de conștientizare sau dirijare a acțiunilor, însă instanța de judecată va lua în considerație această stare la stabilirea pedepsei și regimului de sancționare pentru fapta comisă” [228, p 80].

În același sens se pronunță și §11 C.pen. al Elveției, potrivit căruia, „dacă în momentul săvârșirii infracțiunii, din cauza unei tulburări sufletești sau tulburări a conștiinței, sau din cauza dezvoltării psihice incomplete, persoana prezintă o capacitate diminuată de a înțelege caracterul ilegal al activității infracționale sau de a acționa, instanța de judecată poate să atenueze pedeapsa penală [229, p. 76].

Reglementări similare sunt prevăzute în C.pen. al Danemaricii (§16 alin.(2) [216, p. 24] și în C.pen. al Germaniei (§21) [214, p. 130].

Autorii Iu.Antonian, S.Borodin [141, p.214] și E.Țâmbal [232, p. 55] definesc responsabilitatea diminuată ca fiind o aptitudine psihică parțială a persoanei de a-și dirija comportamentul la săvârșirea unei infracțiuni sau de a conștientiza faptul încălcării relațiilor sociale reglementate de legea penală din cauza unei tulburări psihice. În același sens, autorul G.Nazarenco susține că responsabilitatea diminuată constituie capacitatea scăzută a persoanei de a-și da seama de acțiunile sale sau de a-și dirija voința determinată de o tulburare psihică [179], p. 142].

Deși majoritatea autorilor la definirea conceptului de responsabilitate diminuată pun accent pe capacitatea parțială a persoanei de a înțelege caracterul infracțional al faptei sau de a-și dirija acțiunile (inacțiunile) săvârșite ca rezultat al unei tulburări psihice, în doctrina penală rămâne a fi controversată problema corelației acesteia cu starea de responsabilitate propriu-zisă.

Într-o primă viziune se susține că responsabilitatea diminuată constituie o stare intermediară între responsabilitate și iresponsabilitate [176, 84].

Potrivit unei alte opinii, la care ne raliem și noi, responsabilitatea limitată nu constituie o parte a responsabilității, ci o formă a acesteia, care se deosebește de responsabilitatea absolută prin aceea că persoana nu-și dă seama pe deplin de acțiunile sale sau nu-și poate dirija complet comportamentul la momentul comiterii infracțiunii din cauza unei tulburări psihice, care-i limitează posibilitățile intelectiv-volitive [179, p. 143].

Responsabilitatea diminuată, de altfel ca și starea de responsabilitate și cea de iresponsabilitate, este construită pe baza a două criterii: medical (biologic) și juridic (psihologic).

În doctrina penală se consideră că criteriul medical al responsabilității diminuate este determinat de „tulburări psihice care nu exclud starea de responsabilitate” [167, p. 106], „tulburări psihice de nivel nepsihotic, care mai pot fi denumite și anomalii psihice” [141, p. 148], „anomalii psihice” [156, p. 9] etc.

După cum susține G.Nazarenco, stările psihice relevante din punct de vedere juridico-penal, care fundamentează responsabilitatea diminuată, pot include în sine tulburările psihice cronice și temporare, oligofrenia și alte stări psihice bolnăvicioase care, într-o anumită măsură, slăbesc aptitudinile intelective și volitive ale persoanei în timpul comiterii infracțiunii [178, p. 162].

Autorul G.Pavlov consideră că din rândul celor mai răspândite tulburări psihice care nu exclud responsabilitatea fac parte: forma ușoară a oligofreniei, nevrozele (neuroastenia, isteria, psihoastenia), psihozele, inclusiv cele alcoolice, psihopatiile, afectările organice ale sistemului nervos central și alte anomalii psihice [184, p. 103].

Prin urmare, considerăm că ***narcomania sau abstinența narcotică ori psihozele narcotice pot forma criteriul biologic al responsabilității reduse.***

Criteriul juridic al responsabilității diminuate în acest caz caracterizează abilitățile intelectiv-volitive ale individului, care se exprimă prin posibilitatea redusă de conștientizare a caracterului prejudiciabil al faptei (factorul intelectiv) sau de exprimare a voinței și de dirijare a comportamentului (factorul volitiv). Pentru constatarea discernământului diminuat este suficient ca tulburarea psihică cronică sau temporară să determine diminuarea doar a unuia dintre factorii psihici amintiți mai sus. Este obligatorie existența unui raport de cauzalitate dintre starea de abstenență narcotică, reprezentată de criteriul medical și obturarea capacităților intelective și volitive ale făptuitorului.

În dispoziția art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova, la care este prevăzută răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor, legiuitorul nu face careva referiri normative ce ar ține de anumite calități suplimentare pe care ar trebui să le dețină subiectul infracțiunii. Însă, plecând de la ideea că dispoziția art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova este

de trimitere, în sensul că face referire la normele privitoare la sustragere, se poate deduce că în cazul sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor prin metoda delapidării, subiectul infracțiunii analizate este special, putând fi doar persoana care are calitatea de administrator al drogurilor.

În același sens, se expun și autorii din doctrina de specialitate autohtonă.

Astfel, în viziunea autorului R. Cojocaru, subiectul infracțiunii este special atunci când sustragerea se săvârșește prin delapidarea substanțelor narcotice sau psihotrope. În acest caz, subiect poate fi doar persoana care are calitatea de administrator al substanțelor narcotice sau psihotrope [45, p. 93].

În același sens, poate fi invocată și opinia autorilor S. Brînză și V. Stati, potrivit căroră în cazul sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope, adoptând forma delapidării averii străine, făptuitorul trebuie să aibă calitățile unui subiect special. În această ipoteză, subiectul special este administratorul bunurilor încredințate [24, p. 1155].

Fără doar și poate că această teză este una corespunzătoare cadrului normativ în vigoare și reiese, cu prisosință chiar din dispoziția art. 191 C.pen. al R. Moldova: „Delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea vinovatului” [39].

Or, metoda sustragerii prin delapidare este proprie și infracțiunii analizate de către noi în cadrul acestui studiu. Prin urmare, în cazul sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită prin ***delapidare, subiectul este special și poate fi doar persoana căreia drogurile i-au fost încredințate persoanei în baza unui titlu.***

Anterior intrării în vigoare a Legii nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial nr. 309-320 din 17.08.2018 textul de lege, la descierea infracțiunii utiliza termenul de **administrator**.

Potrivit pct.3 teza a 4-a din Hotărârea Plenului CSJ a RM din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*, „a administra” înseamnă:

- 1) a avea dreptul de a da dispoziții cu privire la primirea, păstrarea sau eliberarea de bunuri;
- 2) a veni în contact direct și material cu bunurile altei persoane, datorită atribuțiilor administratorului, legate de primirea, păstrarea sau eliberarea bunurilor [88].

În speță este relevant următorul caz din practica judiciară: „Inculpata C.M. lucrând în calitate de soră medicală în secția nr. 7 a Spitalului de Psihiatrie nr. 5 mun. (...) și profitând de faptul că în supravegherea ei se aflau substanțe psihotrope, injecții care ultima trebuia să le administreze pacienților aflați la tratament în secția sus indicată, cu scop de sustragere, administra bolnavilor injecții cu alte preparate medicale, iar ca rezultat surplusul de substanțe narcotice îl sustrăgea și îl păstra la ea acasă...” [133].

În opinia autoarei I. Silvestru, în sensul art.191 CP RM, administrator este persoana care îndeplinește următoarele condiții: poate avea doar prerogativele și împuternicirile ce derivă din calitatea de posesor legitim neproprietar al bunurilor care constituie obiectul material al infracțiunilor analizate; nu poate fi persoana care exercită un drept de proprietate – legitim sau chiar presupus – asupra bunurilor pe care le revendică de la o altă persoană; împreună cu victima infracțiunii, ia parte la un raport juridic care are ca obiect bunurile ce urmează a fi sustrate; la momentul săvârșirii infracțiunii, este posesorul nemijlocit al bunurilor victimei. Respectiv, victima infracțiunii, care ia parte la același raport juridic, este posesorul mijlocit al bunurilor sustrate; la momentul săvârșirii infracțiunii, manevrează bunurile victimei în virtutea unor temeiuri juridice, nu faptice; exercită cu drept, nu sine jure, atribuțiile de administrare a bunurilor victimei [128, p. 118].

În opinia autorului V. Cușnir, în sensul art. 191 C.pen. prin *administrator* urmează să înțelegem acel angajat în a cărui atribuții de serviciu intră efectuarea de acte de dispoziție cu privire la bunurile și mijloacele ce aparțin unei unități publice sau private; *gestionar* este angajatul care exercită ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri și mijloace ce aparțin unei unități publice sau private[4, p. 401].

Prin urmare, ***prin administrator al drogurilor sau etnobotanicelor înțelegem persoana care este posesor legitim și nemijlocit al acestora, în baza unui titlu și care, exercită cu drept anumite atribuții de administrare a acestor substanțe ce constau în primirea, păstrarea, eliberarea sau exercitarea altor acte de dispoziție asupra lor.***

Angajatorul care efectuează operațiile de manipulare sau are bunurile în pază, fără a avea ca principale atribuții de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea lor, nu are calitatea de gestionar și, în consecință, dacă sustrage din acele bunuri, nu săvârșește infracțiunea de delapidare, ci infracțiunea de furt.

Sustragerile drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșite de către transportatori, expeditori și alte persoane cărora aceste substanțe li s-au încredințat conform unui document valabil pentru o singură dată, urmează a fi calificate drept sustrageri săvârșite prin metode de însușire și delapidare a bunurilor care sunt încredințate făptuitorului. Dacă însă sustragerea substanțelor menționate a fost săvârșită de persoane cărora nu li s-au încredințat bunurile dar ele au avut acces la cele sustrate (de exemplu, paznic, infirmieră, etc.), acțiunile lor urmează a fi încadrate drept sustragere prin furt.

De asemenea, sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor comisă prin delapidare urmează a fi delimitată de infracțiunea incriminată la art.218 alin.(4) C.pen., la care se prevede răspunderea penală pentru încălcarea regulilor stabilite de circulație a substanțelor narcotice sau

psihotrope care a cauzat pierderea lor, săvârșită de către persoana în obligațiile căreia intră respectarea regulilor menționate. În cazul în care persoana în ale cărei obligații intră respectarea regulilor stabilite de circulație a substanțelor narcotice sau psihotrope, folosindu-se de situația de serviciu, săvârșește sustragerea unor astfel de substanțe, acțiunile acesteia urmează a fi calificate în baza art.217⁴ alin.(2) lit.c) C. pen., fără calificarea suplimentară a lor în baza art.218 alin.(4) C.pen., dat fiind că aceste substanțe nu au fost pierdute, dar au trecut în posesia ilegală a făptuitorului.

4.2 Latura subiectivă a infracțiunii

Latura subiectivă reprezintă aspectul interior al conduitei prejudiciabile a făptuitorului, deci aspectul psihic al acestei comportări. Ea constă în atitudinea psihică a persoanei care a săvârșit infracțiunea, atitudine alcătuită din elemente intelective, afective și volitive.

După cum afirmă autorul rus A. Rarog, latura subiectivă – reprezintă activitatea psihică a persoanei, raportată nemijlocit la realizarea infracțiunii [193, p.].

Este notabilă și aserțiunea lui V. Dongoroz, potrivit căruia conținutului oricărei infracțiuni constă în totalitatea condițiilor cerute de lege cu privire la atitudinea psihică a făptuitorului – sub raportul conștiinței și voinței sale – față de materialitatea faptei săvârșite pentru ca acea faptă să constituie o infracțiune [63, p. 120].

Se mai susține că latura subiectivă a infracțiunii constituie reflectarea concomitentă în conștiința subiectului infracțiunii a semnelor obiective ale faptei comise, adică a acțiunii sau inacțiunii prejudiciabile, a consecințelor infracționale, a legăturii de cauzalitate dintre ele, precum și a celorlalte semne obiective prin care este descrisă infracțiunea în legea penală. Latura subiectivă a infracțiunii caracterizează atitudinea psihică a infractorului față de faptele sale [13, p. 155].

În cazul dat este vorba de circumstanțele cu caracter obiectiv și subiectiv, care sunt reflectate în norma juridico-penală respectivă, fiind necesare și suficiente pentru atragerea celui vinovat la răspundere penală [29, p. 119-120].

Vinovăția reprezintă atitudinea psihică a făptuitorului atât față de fapta prejudiciabilă comisă, cât și față de urmările acesteia.

Nu trebuie să confundăm vinovăția ca trăsătură esențială a infracțiunii, cu vinovăția ca element constitutiv al conținutului unei anumite infracțiuni. Ca trăsătură esențială a infracțiunii, vinovăția există ori de câte ori se constată una din formele și modalitățile vinovăției, așa cum legea o prevede (intenție sau imprudență). Pentru existența vinovăției ca element subiectiv al

infracțiunii este necesar să se constate că elementul material al infracțiunii respective a fost săvârșit cu vinovăție în forma cerută de lege pentru acea infracțiune. Așadar, trebuie să înțelegem că poate exista vinovăție în general, ca trăsătură esențială a infracțiunii, fără să existe vinovăție ca element subiectiv al unei infracțiuni anume. Astfel, dacă în cazul infracțiunilor pentru a căror existență este necesară vinovăția sub forma intenției, dacă fapta este săvârșită din culpă nu există elementul subiectiv, deși există vinovăția ca trăsătură esențială. Ca element subiectiv, vinovăția apare sub una din formele sale, deci ca intenție, imprudență (culpă) sau praeterintenție. În conținutul constitutiv al fiecărei infracțiuni trebuie să se prevadă forma de vinovăție necesară pentru ca fapta să constituie infracțiune [27, p. 140].

În doctrina de specialitate se recunoaște, practic în unanimitate că latura subiectivă a infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor (art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova) se caracterizează prin intenție directă, astfel făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al faptei comise, că deposedează ilegal de droguri sau etnobotanice sau înaintează ilicit cerințe de transmitere a acestora, prevede posibilitatea survenirii urmărilor prejudiciabile drept efect al acțiunilor sale ilicite și dorește provocarea acestora [212, p. 348; 208, p. 761; 195, p. 389].

Legiuitorul determină forma intenției prin următoarele procese psihice: conștientizare, prevedere și dorința. Dacă conștientizarea și prevederea se referă la factorul intelectual al intenției, atunci dorința se atribuie la factorul volitiv al intenției. Factorul intelectual determină conținutul intenției, iar cel volitiv – orientarea acesteia.

Factorul intelectual își manifestă prezența chiar înainte de declanșarea actului, adică din momentul deliberării asupra diferitelor variante de comportament și al deciziei făptuitorului orientate spre realizarea finalității propuse [107, p. 37].

Factorul intelectual al infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova se exprimă prin aceea că făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sale de sustragere sau extorcare a drogurilor ori a etnobotanicelor și prevede că, pe de o parte, creează o stare de pericol pentru relațiile sociale din sfera sănătății publice, iar, pe de altă parte, aduce o daună patrimonială posesorului.

Anterior s-a menționat că infracțiunea supusă cercetării, în funcție de metoda de sustragere: furt, jaf, tâlhărie, escrocherie, etc. se poate materializa fie ca o componentă materială, fie ca o componentă formală sau formal-redusă. De exemplu, atunci când fapta se comite prin extorcarea de droguri sau etnobotanice, infracțiunea se prezintă sub forma unei componente formale, pentru îndeplinirea faptului consumat nefiind necesar de a surveni urmarea prejudiciabilă. Atunci când sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor se comite prin tâlhărie,

infracțiunea îmbracă forma unei componente formal-reduse, fapta consumându-se din momentul începerii activității infracționale.

După cum menționează autorul B. Nichiforov, în cadrul componentelor formale, dată fiind absența rezultatului infracțional ca semn obligatoriu al laturii obiective, previziunea și dorința survenirii acestuia nu se face necesară pentru constatarea intenției. Prejudiciabilitatea derivă din însăși acțiunea comisă. Comiterea acțiunii incriminate se echivalează cu o stare de pericol suficientă pentru constatarea prejudiciabilității faptei [180¹, p. 27]. Se mai menționează că, în cadrul infracțiunilor formale, la cel vinovat lipsește previziunea consecințelor prejudiciabile într-o formă concretă [180¹, p. 27].

Nu putem fi de acord cu un asemenea punct de vedere. Chiar și în cazul comiterii unui act de tâlhărie nu putem susține că făptuitorul nu are previziunea urmării prejudiciabile, care presupune cauzarea unei daune patrimoniale victimei infracțiunii, întrucât survenirea unei asemenea daune pentru făptuitor este vădită. Alta este că urmarea prejudiciabilă, reieșind din textul incriminator al art. 188 C.pen. și modul de descriere al infracțiunii, se află în afara conținutului constitutiv, nefiind necesar de a stabili atitudinea intelectual-volitivă asupra acestui semn pentru identificarea componentei de infracțiune.

În acest sens, ne alăturăm autorilor care la caracterizarea urmărilor prejudiciabile infracționale se bazează pe percepția juridico-penală a acestora și nu pe cea socială. De exemplu, A. Rarog și L. Gauhman susțin ideea potrivit căreia în cazul săvârșirii infracțiunilor cu o componentă formală, conținutul intenției se exprimă totdeauna în conștientizarea caracterului prejudiciabil și socialmente periculos al faptei comise și în dorința de a comite o astfel de faptă [191, p. 39; 146, p. 30-31].

Este relevantă și aserțiunea autorului V. Luneev, potrivit căruia la infracțiunile care au o componentă formală pot surveni diferite urmări prejudiciabile, materializarea cărora este prevăzută de către făptuitor, și indiferent dacă sunt sau nu voite, ele se situează în afara componentei formale de infracțiune și au importanță fie pentru o altă infracțiune autonomă, fie pentru circumstanțele agravante ale infracțiunii [171, p. 39].

Se poate observa că indiferent de recunoașterea primului sau celui de al doilea punct de vedere, concluzia rămâne aceeași, infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor se comite prin intenție directă. În cazul săvârșirii infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor printr-o modalitate normativă care îmbracă forma unei componente formale sau formal-reduse, forma vinovăției este aprioric identificată cu intenția directă.

Teza este valabilă și pentru modalitățile normative ale sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor care preiau forma unei componente materiale, întrucât existența scopului de profit, ce caracterizează orice tip de sustragere, conferă din punct de vedere subiectiv forma unei vinovății intenționate directe.

Prin urmare, *factorul volitiv* al infracțiunii analizate comprimă în sine procesele psihice prin care făptuitorul dorește săvârșirea faptei, în cazul sustragerii drogurilor prin tâlhărie, pungășie și în cazul dobândirii prin extorcare a acestora ori dorește realizarea urmărilor prejudiciabile, în cazul sustragerii drogurilor săvârșite prin furt, jaf, delapidare și extorcare.

Intenția de a comite infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor, în funcție de momentul apariției și formării sale, poate fi: premeditată și subită (spontană).

Intenția premeditată apare până la începerea comiterii infracțiunii, când făptuitorul își consolidează hotărârea de a săvârși infracțiunea, chibzuiește planul ei, alege metoda și mijloacele de învingere a obstacolelor posibile (locul, timpul, instrumentele, mecanismele) [13, p. 165].

Intenția premeditată denotă un grad prejudiciabil mai sporit atât a făptuitorului, cât și a infracțiunii pe care a săvârșit-o, fapt condiționat de prezența acestui interval de timp în care se face posibilă elaborarea planurilor minuțioase, racolarea altor persoane în vederea facilitării comiterii infracțiunii, alegerea convenabilă a timpului, locului, metodelor, mijloacelor și altor factori, ce ar putea influența direct comiterea infracțiunii în direcția dorită de făptuitor.

Intenția subită, după cum rezultă nemijlocit din denumirea pe care o comportă, se produce într-un timp foarte scurt și pe neașteptate, brusc, neprevăzut, neașteptat, instantaneu.

Modalitățile intenției examinate *supra* nu prezintă nici o importanță pentru calificarea faptei, însă au importanță pentru individualizarea pedepsei penale.

O importanță indirectă, din punct de vedere al calificării juridico-penale, o are doar forma intenției premeditate, caracteristică sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală (art. 217⁴, alin. (3), lit. a) C. pen), când însăși constituirea grupului respectiv implică un proces de plănuire și pregătire minuțioasă în prealabil, până la realizarea acțiunilor specifice infracțiunii supuse studiului.

În conținutul constitutiv al unor infracțiuni pot intra, alături de vinovăție și alte condiții, respectiv cerințe caracteristice elementului subiectiv al infracțiunii. Acestea se referă la mobilul și la scopul infracțiunii. În asemenea situații, pentru existența laturii subiective a infracțiunii este necesar să se constate că făptuitorul a fost determinat de un anumit mobil ori că a urmărit un anumit scop prin săvârșirea faptei.

Prin mobil sau motiv se înțelege acel impuls intern, acea dorință care face să se nască în mintea făptuitorului ideea săvârșirii unei anumite activități conștient orientate într-o anumită direcție și în vederea satisfacerii acelei dorințe. Mobilul sau motivul infracțiunii este denumit și cauza internă a actului de conduită.

De cele mai multe ori, motivul infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor constă în interesul material [24, p. 872].

Faptul că motivul predominant al infracțiunii descrise la art.217⁴ C.pen. este interesul material rezultă din prezența unui scop special, obligatoriu pentru atestarea existenței laturii subiective a infracțiunii, și anume scopul de profit, la analiza căruia vom reveni mai târziu.

Scopul reprezintă finalitatea urmărită prin săvârșirea faptei, obiectivul propus și reprezentat de autor. La fel ca și mobilul, scopul este caracteristic, în general, activității voluntare și nu face parte nici el din conținutul laturii subiective decât în anumite situații pe care legea le prevede expres. Astfel, la unele infracțiuni, cerința esențială este îndeplinită atunci când făptuitorul a urmărit realizarea scopului urmărit de lege, indiferent dacă acest scop a fost atins sau nu prin săvârșirea faptei.

Scopul apare în baza motivului infracțional și, împreună cu acesta, formează baza pe care este concepută vinovăția – ca activitate intelectual-volitivă a subiectului, care se desfășoară în procesul comiterii infracțiunii [192, p. 53].

Conform Hotărârii Plenului CSJ cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor: „Se consideră sustragere luarea ilegală și gratuită a bunurilor din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop acaparator” [88]. În același timp, conform Hotărârii Plenului CSJ Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor: „Răspunderea pentru sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope survine doar în cazurile în care persoanele acaparează în mod ilegal și gratuit astfel de substanțe de la întreprinderi, organizații, indiferent de forma de proprietate, sau de la cetățeni, inclusiv de pe teritoriile păzite” [91].

În ultima noțiune nu se face referire la scopul de cupiditate (de însușire, acaparator) de săvârșire a faptei, care este inherentă oricărei sustrageri, indiferent de entitatea materială care formează obiectul material al acesteia [45, p. 81].

Acest fapt este condiționat de aceea că scopul este unul intrinsec acestei infracțiuni și constă în scop acaparator/ de profit/ cupident, astfel precum se prezintă ca semn al oricărei sustrageri [145, p. 301].

Plecând de la ideea că dacă în urma interpretării normelor penale, unul și același termen va avea înțelesuri diferite se va ajunge la o aplicare neuniformă a legii penale, fapt ce implică o încălcare gravă a principiului legalității în dreptul penal. Din aceste considerente, autorul R. Cojocar propune ca în perspectiva reajustării Hotărârii Plenului CSJ nr.2 din 26.12.2011, instanța superioară să reformuleze noțiunea de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope prin referire obligatorie la *scopul de cupiditate*[145, p. 301], propunere la care ne raliem și noi.

Merită de atenționat asupra faptului că, în cazul în care sustragerea preia forma tâlhăriei – art. 217⁴, alin. (3), lit. b) C. pen. –, atunci scopul atacului constă în sustragerea bunurilor sub formă de droguri sau etnobotanice, fapt prin care se permite delimitarea de alte infracțiuni, precum este banditismul (art. 283 C. pen.), care prevede în calitate de scop – atacarea persoanelor juridice sau fizice. Respectiv, participarea la atacul unei bande armate, având drept scop în sine: atacarea persoanelor juridice sau fizice, chiar dacă este îndreptată spre însușirea drogurilor sau etnobotanicilor, nu poate fi calificată în conformitate cu art. 217⁴ C. pen., ci doar conform art. 283 C. pen.

Nu putem cădea de acord cu soluția implementată în HP a Curții Supreme a Federației Ruse, conform căreia sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope, comise de o bandă armată stabilă (bandă), urmează a fi calificată în concurs de infracțiuni dintre art.229 alin. (3) lit. b) [sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope însoțite de aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei sau amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe] și art.209 [Banditism] C. pen. al Federației Ruse [189].

Această din urmă teză rezultă și din doctrina penală „cel mai frecvent, în cadrul participării la atacurile banditești este comisă tâlhăria și nu este necesară calificarea suplimentară conform art. 188 C. pen. al R. Moldova”, deoarece „se absoarbe de infracțiunea de banditism” și, totodată, orice altă soluție ar presupune supraestimarea pericolului social al celor săvârșite și agravarea nejustificată a răspunderii penale [23, p. 510].

În sensul art.217⁴ C. pen., răspunderea pentru sustragerea drogurilor sau etnobotanicilor survine doar în cazurile în care persoanele acaparează în mod ilegal și gratuit astfel de substanțe de la întreprinderi, organizații, indiferent de forma de proprietate, sau de la cetățeni, inclusiv de pe teritoriile păzite. În acest context, se menționează că nu poate fi considerată sustragere strângerea plantelor care conțin substanțe narcotice sau psihotrope sau a părților acestora (paie de mac, capsule de mac, polen de cânepă) de pe terenurile agricole și loturile cetățenilor care nu au semănat și nu au crescut plantele respective. Aceste acțiuni urmează a fi calificate în baza art. 217 sau art. 217¹ C. pen., în dependență de scop [91].

Totodată, în funcție de scopul în care acționează făptuitorul, pot fi destinse reguli de încadrare juridică:

- Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor și acțiunile ulterioare de păstrare, prelucrare, transportare sau expediere a lor fără sau în scop de înstrăinare, precum și înstrăinarea lor în condiții de ilegalitate urmează a fi calificate prin concurs de infracțiuni prevăzute de art. 217⁴ C. pen. și, după caz, art. 217 sau art. 217¹ C. pen. Aceasta rezultă din divizarea scopului în care a fost comisă fapta în unul mai îndepărtat sau final și în altul mai apropiat sau nemijloci. Așa, în exemplul indicat mai sus, sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor are în calitate de scop apropiat acapararea substanțelor nominalizate, iar drept scop îndepărtat intervine înstrăinarea, cu titlul gratuit sau oneros, a drogurilor sau etnobotanicelor;
- Dacă, printr-o singură acțiune, sunt sustrate ori extorcate droguri sau etnobotanice și bunuri de alt gen, cele săvârșite reprezintă un concurs ideal dintre infracțiunea prevăzută la art. 217⁴ și una din infracțiunile prevăzute la art. 186-192 C. pen.
- În cazul în care persoana în ale cărei obligații intră respectarea regulilor stabilite de circulație a drogurilor sau etnobotanicelor, folosindu-se de situația de serviciu, săvârșește sustragerea unor astfel de substanțe, acțiunile acesteia urmează a fi calificate în baza art. 217⁴, alin. (2), lit. c) C. pen., fără calificarea suplimentară a lor în baza art. 218 alin. (4) C. pen., dat fiind că aceste substanțe nu au fost pierdute, dar au trecut în posesia ilegală a făptuitorului [91].

În lumina celor analizate mai sus putem concluziona că, scopul este un semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen. . Fapta în ambele sale modalități (sustragere sau extorcare) se comite în scop de cupiditate, adică în scopul însușirii drogurilor sau etnobotanicelor.

4.3 Formele agravante cu caracter subiectiv

Prima circumstanță agravantă cu caracter subiectiv este prevăzută la art. 217⁴ alin. (2) lit. b) C. pen. și presupune *sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită de două sau mai multe persoane*.

În doctrina dreptului penal autohton sunt prevăzute două puncte de vedere cu privire la semnul calificativ „*săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane*”.

Conform primei abordări, infracțiunea se va considera a fi săvârșită de două sau mai multe persoane dacă cel puțin două dintre persoanele participante posedă, potrivit art. 42 alin. (6) C. pen. al R. Moldova, semnele subiectului infracțiunii și vor executa, în baza unei intenții comune, integral sau parțial latura obiectivă a infracțiunii.

Această concepție privind aplicarea circumstanței agravante discutate este susținută de mai mulți autori autohtoni: Al. Borodac [16, p. 57], R. Cojocaru [44, p. 83; 7, p. 66-71] ș.a., cât și de unii autori din străinătate: И.Я. Козаченко, З.А. Незнамова, Г.П. Новоселова [207, p. 88], С. Марков [174, p. 22-24] etc.

Potrivit celei de-a doua abordări, săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane presupune:

- a) coautoratul;
- b) săvârșirea infracțiunii de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane care nu întrunesc aceste semne;
- c) săvârșirea infracțiunii de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care nu întrunește aceste semne [20, p. 64].

Cea din urmă poziție este promovată de către autorii S. Brînză, V. Stati [23, p. 175], E. Visterniceanu [136, p. 152-157], I. Moscalciuc [108, p. 49] etc., precum și autorii unor lucrări din străinătate: A.N. Popov [188, p. 576], Г.В. Назаренко [178, p. 95], Р.И. Михеев [176, p. 19] etc.

Sunt autori care la examinarea semnului calificativ *săvârșirea faptei de două sau mai multe persoane* nu fac o abordare uniformizată, astfel că apar confuzii pentru activitatea practică a organelor de drept care trebuie să se axeze strict pe respectarea principiului legalității aplicării legii penale. Spre exemplu, în Comentariul Codului penal al R. Moldova din 2009 se susține că *omorul săvârșit de două sau mai multe persoane există în cazul în care făptuitorii au participat nemijlocit la realizarea laturii obiective a infracțiunii*” [5, p. 292], iar în contextul analizării infracțiunii de viol se menționează că *violul săvârșit de două sau mai multe persoane obține o asemenea calificare dacă a fost realizat de cel puțin două persoane care acționau de comun acord în calitate de coautori, indiferent de forma de participați* [5, p. 332].

Mai mult ca atât, nici la nivelul interpretării judiciare nu s-a ajuns la o concluzie unică în privința condițiilor de aplicare a circumstanței agravante la săvârșirea infracțiunii *de două sau mai multe persoane*. De exemplu, în Hotărârea Plenului CSJ „Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii”, nr. 37 din 22.11.2004 [92] și în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Despre practica judiciară în cauzele din

categoria infracțiunilor privind viața sexuală”, nr.17 din 07.11.2005 se evită în general interpretarea agravantei *de două sau mai multe persoane*.

În HP CSJ *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj*, nr. 16 din 07.11.2005 sunt specificate următoarele cazuri de aplicare a agravantei: a) coautoratul; b) săvârșirea faptei de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu o persoană care nu întrunește aceste semne; c) săvârșirea faptei de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care, cu bună-știință, nu este pasibilă de răspundere penală [89].

În HP CSJ „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre huliganism” nr. 4 din 19.06.2006 [90] și HP CSJ „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr. 23 din 28.06.2004 [88], la aprecierea agravantei „de două sau mai multe persoane” sunt fixate 2 situații-tip: a) coautoratul și b) săvârșirea faptei de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu o persoană care nu întrunește aceste semne.

Excluderea posibilității identificării semnului calificativ ***săvârșirea faptei de două sau mai multe persoane*** în cazul comiterii faptei de o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care, cu bună-știință, nu este pasibilă de răspundere penală, este argumentată, în textul celei din urmă hotărâri, în modul următor: „Persoana care a organizat sustragerea sau care a determinat la săvârșirea sustragerii o persoană care cu bună-știință nu este pasibilă de răspundere penală, în corespundere cu alin. (2), art. 42 C.pen. este trasă la răspundere penală în calitate de autor al sustragerii” [88].

Suntem fideli celei din urmă abordări din practica judiciară. Situația comiterii infracțiunii de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care, cu bună-știință, nu este pasibilă de răspundere penală, cade sub noțiune de autor mediat al infracțiunii prevăzută de art. 42 alin. (2) C.pen. Potrivit textului de lege, se consideră autor persoana care săvârșeste în mod nemijlocit fapta prevăzută de legea penală, precum și persoana care a săvârșit infracțiunea prin ***intermediul persoanelor care nu sunt pasibile de răspundere penală din cauza vârstei, iresponsabilității sau din alte cauze prevăzute de prezentul cod***. O altă interpretare decât cea care rezultă implicit din textul de lege ar denatura conceptul de autor prevăzut de legea penală și ar duce la o încălcare gravă a principiului legalității consacrat la art. 3 C.pen al R. Moldova. Mai ales se denaturează în mod grav regula potrivit căreia interpretarea extensivă, defavorabilă a legii penale se interzice prin prevederile art.3 alin. (2) C.pen. al R. Moldova.

Ajungem la concluzia finală potrivit căreia infracțiunea de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită **de două sau mai multe persoane** poate fi identificată în două situații-tip:

1. **Coautoratului, în cazul în care cel puțin două persoane întrunesc semnele subiectului infracțiunii și realizează total sau parțial acțiunile/inacțiunile cuprinse de latura obiectivă a infracțiunii.** În cazul dat, existența înțelegerii prealabile între coautori nu influențează asupra calificării infracțiunii, însă în mod obligatoriu trebuie de stabilit o intenție unică de comitere a infracțiunii anume de două sau mai multe persoane;
2. **Săvârșirea faptei de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii în comun cu o persoană care nu întrunește aceste semne.** Ne raliem acestei interpretări, bizuindu-ne pe pericolul social sporit care justifică aplicarea respectivei circumstanțe agravante chiar și în cazul în care doar unul din subiecți întrunește condițiile necesare atragerii la răspundere penală. Or, sporirea numărului făptuitorilor îi reduc posibilitatea de rezistență victimei, căreia îi este indiferent dacă făptuitorii sunt sau nu subiecți ai infracțiunii [188, p. 576].

În acest context intervenim cu propunerea modificării sau completării Hotărârilor Plenului CSJ a R. Moldova în privința uniformizării interpretării circumstanței agravante: „de două sau mai multe persoane”.

Următoarea formă agravantă a infracțiunii este cea prevăzută la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen., adică ***sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor cu folosirea situației de serviciu***.

Rațiunea dozării răspunderii în cazul acestei împrejurări de comitere a infracțiunii rezidă în ideea că este cu mult mai periculoasă persoana, care pe lângă faptul că săvârșește sustragerea, profită de încrederea ce-i este acordată de societate la investirea ei în funcție, nu pentru a promova interesul social, în sensul exercitării acțiunilor de control pentru asigurarea circulației în condiții de legalitate a drogurilor, ci pentru a le dobândi în mod ilegal, sfidând interesele membrilor societății și discreditând calitatea de factor de decizie.

În prim plan este de menționat că această formă agravantă a infracțiunii se referă doar la sustragerea drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită prin forma delapidării averii străine, care corespunde cu norma generală prevăzută la art. 191 alin. (2) lit. c) C.pen. al R. Moldova [delapidarea averii străine cu folosirea situației de serviciu] și forma escrocheriei, care corespunde agravantei prevăzute la art. 190 alin. (2) lit. c) C.pen. [escrocheria cu folosirea situației de serviciu].

În raport cu celelalte forme de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor, precum ar fi furtul (art. 186 C.pen.), jaful (art. 187 C.pen.), tâlhăria (art. 188 C.pen.), pungășia (art. 192 C.pen.) și în raport cu extorcarea acestora, care corespunde dobândirii prin șantaj a bunurilor altei persoane (art. 189 C.pen.), forma agravantă prevăzută la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen. nu poate fi aplicată, deoarece nu este prevăzută ca semn calificativ al normelor generale.

În viziunea noastră pentru dozarea accesibilității și clarității aplicabilității legislației penale propunem consacrarea acestui lucru chiar pe cale legislativă. Prin urmare, de *lege ferenda* propunem reformularea agravantei prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) din *cu folosirea situației de serviciu în prin delapidare sau escrocherie cu folosirea situației de serviciu...* .

În legătură cu interpretarea acestei forme agravante există două puncte de vedere: primul este extensiv, iar cel de al doilea restrictiv.

În opinia extensivă se arată că expresia „cu folosirea situației de serviciu” presupune anumite situații de comitere a infracțiunii în care fapta este comisă în legătură cu îndeplinirea activității de serviciu. Autorul S. Eliseev propune următoarea clasificare a subiecților infracțiunii ce pot acționa în legătură cu serviciul:

- **conducătorii**, care realizează acțiuni de administrare sau gestionare;
- **specialiștii**, care realizează activități de ordin intelectual și de asistență documentară asigurând astfel activitatea de serviciu a altor persoane;
- **personalul auxiliar**, reprezentat de personalul care asigură activitatea de transportare, asigurarea tehnică a întreprinderilor și organizațiilor etc. [153, p. 18].

În dezvoltarea ideii, același autor afirmă că anume aceste activități oferă premise juridice de a comite infracțiunea și anume, fie în baza unor competențe administrative, de gestionare sau în baza altor posibilități prevăzute de actele normative de luare a unor decizii în acest sens, fie cu profitarea posibilităților de acces la materializarea informațiilor în actele oficiale [153, p. 18].

Pe baza celor menționate, autorul T. Radcenco susține că la categoria acestor persoane se atribuie funcționarii instituțiilor și organizațiilor de stat sau private, care pot fi atât persoane cu funcții de răspundere, cât și persoane care realizează funcții de administrare în organizații comerciale, care în corespundere cu situația de serviciu se află în posesia legală a substanțelor narcotice de producere a acestora, prelucrare, eliberare, păstrare, eliberare, transportare etc. De exemplu, șefii secțiilor de producere, lucrători ai farmaciilor, specialiști farmaceutici, medicii șefi și locuitorii acestora, medicii care administrează anumite secții, asistenții medicali superiori, lucrătorii ai depozitelor farmaceutice, persoane în paza cărora se află substanțele narcotice sau psihotrope [190, p. 167].

Pe baza acestei abordări extensive agravata „sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor cu folosirea situației de serviciu” este interpretată și în Hotărârea Plenului CSJ nr.2 din 26.12.2011 Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor: „*Prin persoană care s-a folosit de situația sa de serviciu la comiterea infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹, 217³ și 217⁴ C. pen. urmează a se înțelege persoana cu funcție de răspundere sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală (art.123, art.124 C.pen.), precum și persoana ale cărei atribuții de serviciu au legătură cu operarea cu substanțe narcotice sau psihotrope. De exemplu, în cadrul fabricării preparatelor medicamentoase, o astfel de persoană poate fi farmacistul, laborantul; în cadrul eliberării sau aplicării acestora – angajatul farmaciei, medicul, asistenta medicală; în cadrul pazei acestora – paznicul, expeditorul*” [91].

Literatura de specialitate autohtonă tratează de pe poziții restrictive sfera de aplicabilitate a agravantei respective, susținându-se că în calitate de subiect în cazul de față poate figura doar acele persoane care pot săvârși un abuz de putere sau de serviciu în sensul art. 327 sau 335 C.pen. Dacă este vorba de un funcționar din sectorul public, atunci subiect poate fi doar *persoana publică* (art. 327 C.pen. al R. Moldova), dacă este vorba de un funcționar din sectorul privat, *persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală ori care lucrează pentru o astfel de organizație a situației de serviciu* (art. 335 C.pen.).

În acest sens, autorii S.Brînză și V.Stati susțin că subiect, în ipoteza modalități agravante prevăzute la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen., poate fi doar o *persoană cu funcție de răspundere sau o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală* [24, p. 1155].

Același punct de vedere este promovat și de către autorul R. Cojocaru, potrivit căruia subiect al infracțiunii comise în această formă agravantă poate fi: ***persoana publică*** (art.123 alin.(2) C.pen.), ***persoana cu funcție de demnitate publică*** (art.123 alin.(3) C.pen.) și ***persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală*** (art.124 C.pen.) [44, p. 123].

Această soluție derivă și din pct.18 teza 1 din Hotărârea Plenului CSJ din 28.06.2004 *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*: „La lit.d) alin.(2) art.190 și lit.d) alin.(2) art.191 C.pen. este prevăzută răspunderea pentru escrocherie și, respectiv, delapidarea averii străine, săvârșită cu folosirea situației de serviciu. În aceste cazuri, ca subiect al infracțiunii poate apărea numai o persoană cu funcție de răspundere sau o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală” [88].

În rezultatul celor sus-menționate, se poate deduce următoarea concluzie:

1. În temeiul conceptului extensiv, subiect al sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor cu folosirea situației de serviciu poate fi atât o persoană publică din sfera publică, de demnitate publică sau un funcționar similar din sfera privată, reprezentat de persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală, cât și o altă persoană, care deși nu are o asemenea calitate, exercită alte atribuții de serviciu legate de administrarea drogurilor sau a etnobotanicelor, precum ar fi: farmacistul, laborantul, angajatul farmaciei, medicul, asistenta medicală, transportatorul, expeditorul, etc.
2. În temeiul conceptului restrictiv, subiect al sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor cu folosirea situației de serviciu poate fi doar o persoană publică, o persoană cu funcție de demnitate publică sau un funcționar similar din sfera privată, reprezentat de persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală.

În opinia noastră urmează a fi acceptat cel de al doilea punct de vedere, iar în sprijinul acestuia putem învedera două argumente.

Primul argument rezidă în ideea că în legislația penală a R. Moldova, expresia cu *folosirea situației de serviciu* desemnează, de cele mai multe ori, o faptă mijloc de comitere a unei alte fapte scop și care este descrisă ca formă agravantă a faptei scop. În cazul de față, fapta mijloc este *abuzul de putere sau abuzul de serviciu* din sfera publică (art. 327 C.pen. al R. Moldova) și respectiv, *abuzul de serviciu* din sfera privată (art. 335 C.pen. C.pen. al R. Moldova), iar fapta scop este *sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor prin delapidare sau escrocherie*.

Acest lucru, reiese implicit și din interpretarea de la pct. 4.5 al Hotărârii Plenului CSJ a R. Moldova, *Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu* nr. 7 din 15.05.2017: „Folosirea situației de serviciu apare pe post de variantă agravată și în alte componente de infracțiuni, precum cele de la: lit.b) alin.(2) art.177, lit.a) alin.(2) art.178, lit.a) alin.(3) art.179, alin.(2) art.180¹, lit.d) alin.(3) art.217, lit.d) alin.(3) art.217¹, lit.c) alin.(2) art.217³, lit.c) alin.(2) art.217⁴, lit.c) alin.(2) art.241, lit.c) alin.(2) art.243, lit.c) alin.(5) art.248 [CP](#), etc. Deoarece abuzul de putere sau abuzul de serviciu constituie metoda de săvârșire a faptelor incriminate la lit.b) alin.(2) art.177, lit.a) alin.(2) art.178, lit.a) alin.(3) art.179, alin.(2) art.180¹, lit.d) alin.(3) art.217, lit.d) alin.(3) art.217¹, lit.c) alin.(2) art.217³, lit.c) alin.(2) art.217⁴, lit.c) alin.(2) art.241, lit.c) alin.(2) art.243, lit.c) alin.(5) art.248

[CP](#), etc., toate aceste norme reprezintă „întregul” în raport cu art.327 [CP](#), care este „partea”. În definitiv, apelând la regula de calificare, prevăzută la alin.(2) art.118 [CP](#), la încadrare, se va reține doar lit.b) alin.(2) art.177, lit.a) alin.(2) art.178, lit.a) alin.(3) art.179, alin.(2) art.180¹, lit.d) alin.(3) art.217, lit.d) alin.(3) art.217¹, lit.c) alin.(2) art.217³, lit.c) alin.(2) art.217⁴, lit.c) alin.(2) art.241, lit.c) alin.(2) art.243, lit.c) alin.(5) art.248 C.pen. etc. [87].

În norma incriminatoare de la art. 327 C.pen. al R. Moldova sunt descrise în mod expres semnele speciale ale subiectului infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu. Acestea sunt calitățile de *persoană publică* la art. 327 alin. (1) C.pen. al R. Moldova și cea de *persoană cu funcție de demnitate publică* la art. 327 alin. (1) C.pen. al R. Moldova. Același lucru se întâmplă și în cazul incriminării statuate la art. 333 C.pen. al R. Moldova unde la alin. (1) se prevede calitatea de *persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală ori care lucrează pentru o astfel de organizație*.

Prin urmare, lărgirea sferei subiecților infracțiunii de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor cu folosirea situației de serviciu, la alte persoane decât cele care le descrie norma generală (art. 327 și art. 333 C.pen.) atrage după sine o încălcare gravă a principiului legalității stipulat la art. 3 C.pen. al R. Moldova. Astfel, nu se admite o interpretare extensivă largă a normei penale, ce ar fi în defavoarea celui care a comis o infracțiune.

Prin urmare, subiect al sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor prin folosirea situației de serviciu pot fi trei categorii de persoane:

1. ***persoana publică*** (art.123 alin.(2) C.pen.);
2. ***persoana cu funcție de demnitate publică*** (art.123 alin.(3) C.pen.);
3. ***persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală*** (art.124 C.pen.).

Un alt argument poate fi dedus din raportul dintre norma incriminatoare privitoare la delapidarea averii străine prevăzută la art. 191 C.pen. și cea descrisă la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen. al R. Moldova.

Astfel, la alin. (1) al art. 191 C.pen. se prevede în mod expres calitatea de administrator al bunurilor pe care trebuie să o întrunească subiectul special al infracțiunii în cazul delapidării. Delapidarea, ca metodă de comitere a sustragerii drogurilor încorporată în dispoziția art. 217⁴ C.pen. nu poate avea o altă semnificație decât cea instituită de norma de incriminare. Astfel, în cazul delapidării drogurilor comisă de către administratorul legal al acestora fapta va cădea sub incidența alin. (1) al art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova. Ca și în cazul art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen. la art. 191 alin. (2) lit. d), adică în norma generală, în calitate de formă agravantă a delapidării

averii străine se agravează răspunderea penală pentru comiterea faptei cu *folosirea situației de serviciu*.

După cum menționează pe drept cuvânt autorii S. Brînză și V. Stati, pentru sustragerea prin abuz de serviciu este tipic că bunurile străine nu se află în posesia legitimă a făptuitorului, dar trec ilegal, datorită folosii de către făptuitor a situației sale de serviciu. În posesia acestuia. De aceea susținem că făptuitorii au săvârșit tocmai sustragerea prin abuz de serviciu. Or, impositarea bunurilor străine a fost făcută prin darea de către făptuitori, în calitatea lor de persoane cu funcție de răspundere, a unor dispoziții verbale ilegale către persoane responsabile material, cu privire la eliberarea gratuită a bunurilor respective făptuitorilor. În acest mod, făptuitorii au utilizat prerogativele ce le revin, în virtutea funcției ocupate, de a emite dispoziții în privința persoanelor responsabile material, care posedă legitim bunurile râvnite de către făptuitori [24, p. 884].

Astfel, *delapidarea averii străine comisă prin abuz de serviciu* [art. 191 alin. (2) lit. d) C.pen.], nu poate avea o altă semnificație de conținut și de esență, mai ales cu referire la calitățile speciale ale infracțiunii, decât *delapidarea drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită prin abuz de serviciu* [art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen.].

Prin urmare, în urma celor consemnate, întru respectarea principiului legalității legii penale și asigurarea unei interpretări uniforme ale acesteia, propunem modificarea interpretării judiciare din pct.7.1 al Hotărârii Plenului CSJ a R. Moldova din 26.12.2011, nr.2 *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor*, după cum urmează: **„Prin persoană care s-a folosit de situația sa de serviciu la comiterea infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹, 217³ și 217⁴ Cod penal, urmează a se înțelege persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală. Acțiunea de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită de persoana care are calitatea de administrator al acestora (farmacistul, laborantul, angajatul farmaciei, medicul, asistenta medicală, expeditorul, etc.) urmează a fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (1) lit. c) C.pen.)”**.

În rezultatul celor sus-menționate, considerăm că de *lege ferenda* forma agravantă prevăzută la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen. ar trebui să aibă următoarea formulare finală: *prin delapidare sau escrocherie cu folosirea situației de serviciu de către o persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală*.

În conformitate cu art.123 alin. (2) C. pen.: „Prin persoană publică se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public” [39].

În acord Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova, *Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu*, nr. 7 din 15.05.2017: „Noțiunea „funcționar public” este subsecventă față de noțiunea „persoană publică”, utilizată în alin.(1) art.327, alin.(1) art.328 și alin.(1) art.329 [CP](#), iar interpretarea ei se regăsește în sfera cadrului normativ extrapenal. Sintagma „funcționar public cu statut special”, întrebuintată în alin.(2) art.123 [CP](#), nu întotdeauna desemnează un funcționar public, în sensul strict al legii. În unele cazuri, această sintagmă se referă la persoane, care se asimilează unui funcționar public și care dețin grade speciale sau militare” [87].

În speță, C.S. a fost învinuit de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova. În fapt, acesta deținea funcția de comisar adjunct în cadrul unui comisariat de poliție. C.S. cunoștea că, la 7.04.2010, în timpul percheziției efectuate la domiciliul lui P.D., a fost ridicată marijuană în cantitate de 3 994 g. La 15.04.2010, exercitând funcțiile de serviciu, C.S.W. a obținut raportul de constatare tehnico-științifică și obiectele supuse cercetării (printre care și un sac din polietilenă în care se afla marijuană în cantitate de 3 994 g). Ulterior, el nu a transmis raportul și obiectele nominalizate, pentru ca acestea din urmă să fie examinate, recunoscute drept corpuri delictive și predate spre păstrare în camera de păstrare a corpurilor delictive. C.S: le-a adus în biroul său de serviciu, în care, în perioada 15.04.2010-19.04.2010 a deteriorat sigiliul sacului în care se afla marijuana și a sustras din acesta 1 633, 08 g de marijuana [58].

În corespundere cu art. 123 alin. (3) C.pen. al R. Moldova: „Prin persoană cu funcție de demnitate publică se înțelege: persoana al cărei mod de numire sau de alegere este reglementat de [Constituția Republicii Moldova](#) sau care este investită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, altă persoană cu funcție de demnitate publică stabilită prin lege; persoana căreia persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale” [38].

Instanțele de judecată se atenționează că până la intervenția Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.152 din 01.07.2016, printre persoanele cu funcție de demnitate publică nu se numărau „alte persoane cu funcție de demnitate publică, stabilite prin lege”, adică în actele legislative extrapenale de referință. În primul rând, se are în vedere Anexa Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică nr.199 din 16.07.2010, care enumeră lista persoanelor cu funcție de demnitate publică. O asemenea remaniere legislativă are ca efect lărgirea spectrului de persoane, care pot să dețină această calitate, cu impact asupra încadrării juridice a infracțiunilor prevăzute la art.327 și 328 C.pen. Astfel, până la intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.152 din 01.07.2016, nu puteau fi trași la răspundere penală, în conformitate cu prevederile de la lit.b) alin.(2) art.327 C.pen. sau, după caz, lit.b) alin.(2) art.328 C.pen., următoarele persoane: primarii; președintele, vicepreședintele raionului; președintele, prim-vicepreședintele, vicepreședintele, secretarul științific general al Academiei de Științe a Moldovei, etc. După modificările amintite, operate în alin.(3) art.123 C.pen., sus-numitele autorități sunt considerate persoane cu funcție de demnitate publică, în sensul legii penale.

În sfârșit, potrivit art.124 C.pen. al R. Moldova: „Prin persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală se înțelege persoana căreia, în organizația indicată sau într-o subdiviziune a acesteia, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice [38].

În acord cu art. 217⁴ alin. (3) lit. a) C.pen. se agravează răspunderea penală pentru comiterea sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor de către un **grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora**.

Săvârșirea oricărei infracțiuni de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală sporește esențial gradul prejudiciabil al faptei, întrucât presupune o reuniune de eforturi și intenții în vederea atingerii unui anumit rezultat criminal. Însuși faptul creării și conducerii unei organizații criminale sau a unui grup criminal organizat este considerată de legiuitor o faptă atât de pejudiciabilă, încât a fost prevăzut în calitate de infracțiune consumată de sine stătătoare – art. 284 C. pen. (Crearea sau conducerea unei organizații criminale).

La examinarea detaliată a legii penale se scoate în evidență prezența mai multor forme de participare penală: participare simplă, participare complexă, grup criminal organizat, organizație (asociație) criminală, grup, formațiune paramilitară, bandă armată. Din rândul acestora, doar la primii 4 termeni li se prevede noțiunile legiferate (art. 44-47 C. pen.).

Astfel, conform prevederilor legislative, prin „grup criminal organizat” se înțelege o reuniune stabilă de persoane care s-au organizat în prealabil pentru a comite una sau mai multe infracțiuni [38].

Din noțiunea respectivă pot fi extrase trăsăturile esențiale ale grupului criminal organizat, care sunt:

1. să fie alcătuit din două sau mai multe persoane;
2. să constituie o reuniune stabilă de persoane;
3. să fie organizat în prealabil;
4. să fie constituit în scopul comiterii unei sau a mai multor infracțiuni.

În ceea ce privește prima trăsătură, legea nu limitează subiectul strict la participarea în cadrul grupului criminal organizat prin acțiuni de autorat sau coautorat, cum este cazul participației simple sau complexe [5, p. 89]; subiectul intră în componența grupului criminal organizat, indiferent de locul, funcțiile sau aportul la activitatea criminală a grupului.

Stabilitatea grupului criminal presupune următoarele:

- un nivel înalt de organizare (elaborarea minuțioasă a planurilor de săvârșire a infracțiunilor; structură ierarhică și repartizarea rolurilor între participanți; o disciplină internă strictă; rolul activ al organizatorilor; un sistem bine chibzuit de aprovizionare cu arme și mijloace de comitere a crimelor, etc.);
- stabilitatea nucleului grupului și structurii lui organizaționale, care permite participanților să conteze pe ajutorul reciproc la săvârșirea infracțiunii;
- prezența unor forme și metode originale și individuale de activitate, cum ar fi forma specială de alegere a obiectelor atentatelor, a procedeeleor de săvârșire a infracțiunilor, modul de comportare a membrilor grupului, de părăsire a locului infracțiunii, etc.;
- prezența unor forme și metode stabile de activitate infracțională. Care adesea sunt garanția săvârșirii cu succes a infracțiunii, deoarece ele reduc până la minimum probabilitatea unor greșeli ale participanților în situații imprevizibile.

Organizarea prealabilă a grupului criminal organizat impune existența unui organizator/ conducător, a unei discipline riguroase, care se menține prin metode foarte aspre de acțiune asupra membrilor grupului.

Pentru grupul criminal organizat este caracteristic faptul că, după comiterea infracțiunii, acest grup nu se lichidează, ci acționează mai departe în calitate de structură criminală [182, p. 78].

Membrii grupului criminal se reunesc, de obicei, pentru comiterea mai multor infracțiuni, iar uneori chiar pentru comiterea unei singure infracțiuni, care cere o pregătire detaliată de lungă durată [13, p. 329] (de exemplu, comiterea unui act terorist, spargerea unei bănci comerciale, spălarea banilor etc.).

Conform Convenției ONU privind crima organizată transnațională din 15.11.2000 [48] grupul criminal organizat este grupul structurat din 3 sau mai multe persoane care funcționează o perioadă de timp și acționează împreună pentru a comite una sau mai multe infracțiuni grave definite în conformitate cu această Convenție, în scopul obținerii directe sau indirecte a unor avantaje bănești sau alte avantaje materiale.

Urmează de făcut o demarcare elocventă în privința incriminării faptei de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor de două sau mai multe persoane (art. 217⁴, alin. (2), lit. b) C. pen.) de cea executată de un grup criminal organizat sau în favoarea acestuia (art. 217⁴, alin. (3), lit. a) C. pen.).

La delimitarea acestor două forme de activitate infracțională se va ține cont de faptul că, spre deosebire de comiterea infracțiunii de două sau mai multe persoane, grupul criminal organizat presupune întrunirea a mai multor trăsături specifice acestei forme de participare, și anume: stabilitatea, prezența în componența lui a unui organizator/ conducător, existența unui plan dinainte elaborat, repartizarea rolurilor între membrii grupului organizat. Deși se poate întâmpla, ca două sau mai multe persoane să îndeplinească unele din caracteristicile grupului criminal organizat, întrunirea doar a tuturor acestor condiții atribuie grupului din două sau mai multe persoane a statutului de grup criminal organizat.

Este de observat deosebirea dintre calificarea participăției simple sau participăției complexe de calificarea acțiunilor participanților unui grup criminal organizat. Dacă la calificarea participăției simple sau complexe se incriminează numai acțiunile autorului, atunci în cazul comiterii infracțiunii de către un grup criminal organizat, se califică acțiunile tuturor membrilor acestui grup, indiferent de rolul jucat la comiterea infracțiunii – autor (coautor), organizator, instigator sau complice [16, p. 205].

În conformitate cu art. 47, alin. (1) C.pen.: „Se consideră organizație (asociație) criminală o reuniune de grupuri criminale organizate într-o comunitate stabilă, a cărei activitate se întemeiază pe diviziune, între membrii organizației și structurile ei, a funcțiilor de administrare, asigurare și executare a intențiilor criminale ale organizației în scopul de a influența activitatea economică și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau de a o controla, în alte forme, în vederea obținerii de avantaje și realizării de interese economice, financiare sau politice” [38].

Astfel, putem deosebi următoarele condiții esențiale pe care trebuie să le îndeplinească această formă a participației:

1. organizația criminală reprezintă o reuniune de grupuri criminale organizate;
2. consolidarea grupurilor criminale într-o comunitate stabilă;
3. divizarea activității organizației între membrii organizației și structurile ei;
4. scopul organizației criminale este de a influența activitatea economică și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau de a o controla, în alte forme, în vederea obținerii de avantaje și a realizării de interese economice, financiare sau politice.

Tot în conformitate cu aceste trăsături ale organizației criminale se fac distincțiile dintre această formă de participație și: participația simplă, participația complexă, grupul criminal organizat, banda armată, formațiunile paramilitare, etc.

Participarea în cadrul unei organizații criminale implică și o diferențiere a răspunderii penale nu doar în funcție de faptele săvârșite sau de modul de acționare (ca membru al respectivei organizații criminale sau, din afara acesteia, la însărcinarea organizației în cauză), ci și de rolul exercitat în cadrul organizației criminale. În acord cu art.47, alin. (3), (4) și (5) C.pen.: „Organizator sau conducător al organizației criminale se consideră persoana care a creat organizația criminală sau o dirijează. Organizatorul și conducătorul organizației criminale poartă răspundere pentru toate infracțiunile săvârșite de această organizație. Membrul organizației criminale poartă răspundere penală numai pentru infracțiunile la a căror pregătire sau săvârșire a participat” [38].

În cazul în care organizația criminală și-a început activitatea infracțională, iar membrii acesteia au săvârșit activități legate de sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelelor, prevăzute de planurile organizației date, atunci acțiunile organizatorului sau conducătorului organizației criminale trebuie calificate prin concurs [45, p. 55], conform art. 284 și art. 217⁴, alin. (3) lit. b) C.pen.

În cazul săvârșirii de către membrii organizației criminale a infracțiunilor, care nu au fost prevăzute în planurile activității organizației criminale, răspunderea pentru aceste infracțiuni o vor purta numai cei care au realizat nemijlocit aceste infracțiuni [88].

În conformitate cu dispozițiile legale stipulate la art. 47 alin. (2) C. pen.: „Infracțiunea se consideră săvârșită de o organizație criminală dacă a fost comisă de un membru al acesteia în interesul ei sau de o persoană care nu este membru al organizației respective, la însărcinarea acesteia” [38].

Respectiv, fapta se va considera a fi săvârșită în favoarea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale atunci când este săvârșită de către o persoană care nu este

membru al unei asemenea grupări criminale, însă care acționează în interesul acesteia [44, p. 126].

Merită de atenționat că, spre deosebire de alte forme ale infracțiunii (atunci când aceasta se comite de două sau mai multe persoane, de un grup criminal organizat sau în favoarea acestuia, când se realizează în favoarea unei organizații criminale), forma de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor de membrii organizației criminale admite aplicarea instituției liberării de răspundere penală. Astfel, conform art. 47, alin. (6) C. pen.: „Membrul organizației criminale poate fi liberat de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre existența organizației criminale și a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de ea ori a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației respective”.

În vederea descoperirii cât mai operative a infracțiunilor comise de grupurile criminale organizate și asigurării unei baze probatorii decente, apte să contribuie la stabilirea tuturor infracțiunilor comise și a tuturor circumstanțelor posibile de realizare a respectivelor infracțiuni, intervenim cu propunerea de a completa prevederile art. 47, alin. (6) C.pen. astfel încât să fie posibil de liberat de răspundere penală nu doar pe membrii organizației criminale, ci și pe membrii grupurilor criminale organizate.

În cazul operării respectivelor modificări art.47 alin. (6) C.pen. va avea următorul conținut: Membrul organizației criminale sau a grupului criminal organizat poate fi liberat de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre existența organizației criminale și a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de ea ori a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației respective.

4.4 Concluzii la Capitolul IV

În rezultatul elucidării elementelor și semnelor subiective ale componenței de infracțiune descrise la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova, la care se prevede răspundea penală pentru sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope, putem trasa următoarele concluzii:

1. S-a argumentat că săvârșirea faptei de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor sub influența abstenenței narcotice ori a psihozei narcotice poate forma criteriul biologic al responsabilității reduse.

2. Subiectul infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor, incriminate la art.217⁴ C.pen. este general și poate fi persoana fizică, responsabilă cu vârsta de 14

ani. Excepția o formează delapidarea, caz în care subiectul este special și poate fi doar persoana căreia drogurile i-au fost încredințate spre administrare în baza unor premise legale.

3. Prin administrator al drogurilor sau etnobotanicelor înțelegem persoana care este posesor legitim și nemijlocit al acestora în baza unui raport juridic și care, exercită cu drept anumite atribuții de administrare a acestor substanțe ce constau în primirea, păstrarea, eliberarea sau exercitarea altor acte de dispoziție asupra lor.

4. Intenția directă caracterizează sub aspectul laturii subiective toate modalitățile normative de săvârșire a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. De asemenea, s-a argumentat că sub aspectul factorului intelectual, făptuitorul nu conștientizează doar gradul prejudiciabil luării ilicite, ci și înțelegerea faptului că ia anumite bunuri care se caracterizează prin efecte specifice. Înțelegerea în acest caz, pe lângă caracterul prejudiciabil al acțiunii de luare, mai înglobează și conștientizarea asupra încălcării regimului de circulație a drogurilor sau etnobotanicelor și al pericolului pe care îl au pentru sănătatea publică.

5. Scopul este un semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii incriminate la art.217⁴ C.pen. Fapta în ambele sale modalități (sustragere sau extorcare) se comite în scop de cupiditate.

6. S-a argumentat soluția potrivit căreia subiect al sustragerii drogurilor sau etnobotanicelor **cu folosirea situației de serviciu** (art.217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen. poate fi doar o persoană publică, o persoană cu funcție de demnitate publică sau un funcționar similar din sfera privată, reprezentat de persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală. Dacă fapta este comisă de către o altă persoană, care nu are o asemenea calitate însă exercită alte atribuții de serviciu legate de administrarea drogurilor sau a etnobotanicelor, precum ar fi: farmacistul, laborantul, angajatul farmaciei, medicul, asistenta medicală, transportatorul, expeditorul, atunci aceasta va fi calificată în baza art.217⁴ alin. (1) C. pen. ca delapidare a drogurilor sau etnobotanicelor săvârșită în variantă tip.

Recomandări interpretative de practică judiciară:

1. De *lege-lata* întru respectarea principiului legalității legii penale și asigurarea unei interpretări uniforme ale acesteia, propunem modificarea interpretării judiciare din pct.7.1 al Hotărârii Plenului CSJ a R. Moldova din 26.12.2011, nr.2 *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor și a precursorilor*, după cum urmează: „**Prin persoană care s-a folosit de situația sa de serviciu** la comiterea infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹, 217³ și 217⁴ Cod penal, urmează a se înțelege persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală. Acțiunea de

sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită de persoana care are calitatea de administrator al acestora (farmacistul, laborantul, angajatul farmaciei, medicul, asistenta medicală, expeditorul, etc.) urmează a fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (1) lit. c) C.pen.) ”.

Propuneri de lege ferenda:

1. Forma agravantă prevăzută la art. 217⁴ alin. (2) lit. c) C.pen., în noua varietate legislativă propusă de către noi ar trebui să aibă următoarea formulare finală: *prin delapidare sau escrocherie cu folosirea situației de serviciu de către o persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală,*

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Dimensiunea novatoare și originală a **rezultatelor științifice obținute** în urma elaborării prezentului studiu constau în următoarele: 1) evaluarea reglementărilor internaționale antidrog și al impactului pe care l-au avut la incriminarea faptei prevăzute la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova [125, p.57]; 2) analiza retrospectivă de incriminare a sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor în legislația penală a R. Moldova [43, p.31-38]; 3) studiul comparativ al sustragerii sau extorcării drogurilor prin prisma legislației penale a altor state; 4) fundamentarea tezei potrivit căreia sustragerea sau extorcarea de droguri sau etnobotanice reprezintă o infracțiune care creează condiții și facilitează traficul de droguri [126, p.46]; 5) reformularea normei incriminatorii de la art.217⁴ C.pen. prin intermediul unei dispoziții descriptive [124, p. 42]; 6) evaluarea semnelor obiective și subiective ale sustragerii sau extorcării drogurilor în consonanță cu principiul legalității incriminării și cu standardele ce derivă din jurisprudența CtEDO; 7) stabilirea imperfecțiunilor existente în norma de incriminare prevăzută la art.217⁴ C.pen.; 8) formularea propunerilor de *lege ferenda* destinate optimizării cadrului incriminator în materia cercetată; 9) argumentarea implementării în HP CSJ a R. Moldova nr. 2 din 6.12.2011 a unor reguli practice de interpretare a infracțiunii de sustragere sau extorcere a drogurilor sau etnobotanicelor etc.

În lumina cercetărilor efectuate, generalizând cele consemnate în conținutul tezei de doctorat se impun următoarele **concluzii generale**:

1. Infracțiunea prevăzută de art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu este o infracțiune care vizează traficul propriu-zis al drogurilor, ci o infracțiune care facilitează sau creează condiții pentru traficul acestora [126, p. 41-42]].

2. Modalitățile de sustragere a drogurilor sau etnobotanicelor pot fi raportate în mod direct la formele de sustragere a bunurilor descrise la art.186-188, 190-192 C.pen., iar extorcarea de droguri sau etnobotanice la infracțiunea de șantaj descrisă la art. 189 C.pen., norme care au un caracter general în raport cu norma specială stipulată la art.217⁴ C.pen. al R. Moldova.

3. Noțiunea de drog cuprinde patru entități materiale: substanțe stupefiante, substanțe psihotrope, plantele și amestecurile care conțin asemenea substanțe sau plante. De *lege lata* stabilirea proporțiilor la etnobotanice este imposibilă, iar sustragerea sau extorcarea acestora indiferent de cantitate va fi calificată în baza art. 217⁴ alin. (1) C.pen. În perspectivă, pentru asigurarea voinței legiuitorului de individualizare a pedepsei penale în funcție de proporții, este necesară instituirea unor parametri de calculare a cantității etnobotanicelor sau crearea unui cadru incriminator diferențiat pentru circulația ilegală, respectiv pentru sustragerea acestora.

4. De *lege ferenda* atât denumirea, cât și dispoziția incriminatoare a art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova urmează fi suplinită, astfel încât sfera incriminatoare pe lângă droguri și etnobotanice să includă și sustragerea sau extorcarea de **precursori**.

5. Termenii de „sustragere” și „extorcare” utilizați în dispoziția art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova nu corespund cerințelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate cerute de CEDO. S-a argumentat necesitatea reformulării art. 217⁴ C.pen. prin intermediul unei dispoziții descriptive, prin care, pe de o parte, să fie prevăzute formele de sustragere, iar, pe de altă parte, să fie înlocuit termenul de extorcare cu expresia „șantajul în scopul obținerii lor...”.

6. De *lege lata* extorcarea presupune obținerea prin șantaj a drogurilor sau a etnobotanicilor, astfel după cum este definit la art.189 C.pen., fapta fiind alcătuită din două acțiuni legate organic între ele: acțiunea principală (cererea) și acțiunea adiacentă (amenințarea) [124, p. 43].

7. Subiectul infracțiunii incriminate la art.217⁴ C.pen. este general și poate fi persoana fizică, responsabilă cu vârsta de 14 ani [126², p. 295]. Excepție o formează delapidarea drogurilor sau etnobotanicilor, caz în care subiectul este special și poate fi doar persoana căreia drogurile i-au fost încredințate spre administrare în baza unor premise legale.

8. Intenția directă caracterizează sub aspectul laturii subiective toate modalitățile normative de săvârșire a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. Sub aspectul factorului intelectual, făptuitorul nu conștientizează doar gradul prejudiciabil al luării ilicite, ci și înțelegerea faptului că ia anumite bunuri care se caracterizează prin efecte specifice și al pericolului pe care îl au pentru sănătatea publică.

9. Scopul este un semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii incriminate la art.217⁴ C.pen. Fapta în ambele sale modalități (sustragere sau extorcare) se comite în scop de cupiditate.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere constau în fundamentarea științifică a elementelor și semnelor constitutive ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicilor, având ca efecte aplicarea corectă a legii penale naționale, sporirea eficienței practicii judiciare în prevenirea traficului ilicit de droguri. De asemenea, a fost soluționată problema revizuirii legislative a normei prevăzute de art.217⁴ C. pen. al R. Moldova în consonanță cu standardele incriminatorii promovate de CtEDO și Curtea Constituțională a R. Moldova.

Recomandări interpretative de practică judiciară:

1. Modificarea pct. 6 teza 1-a din HP CSJ nr. 2 din 06.12.2011 după cum urmează: „Sustragerea drogurilor sau etnobotanicilor reprezintă luarea ilegală și gratuită a acestora din

posesia unei persoane fizice sau juridice, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acesteia, săvârșită în scop de cupiditate prin una dintre formele prevăzute la art.186, 187, 188, 190, 191 și 192 C.pen.”.

2. Modificarea pct.7) teza a 1-a din HP CSJ a R. Moldova nr.2 din 26.12.2011 după cum urmează, prin extorcarea de substanțe narcotice sau psihotrope se înțelege cererea de transmitere a unor astfel de substanțe sau a drepturilor asupra acestora adresată proprietarului, posesorului sau deținătorului acestora cu: 1) amenințarea cu violență; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoana respectivă, rudele sau apropiații acesteia; 3) amenințarea cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului; 4) amenințarea cu răpirea persoanei respective, a rudelor sau apropiaților acesteia; 5) amenințarea cu moartea; 6) aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei; 7) aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei; 8) distrugerea sau deteriorarea bunurilor; 9) răpirea victimei. În cazul extorcării drogurilor sau etnobotanicelor săvârșite prin răpirea victimei sau prin distrugerea ori deteriorarea bunurilor, fapta va fi încadrată prin concurs de infracțiuni: art.217⁴ și art. 164 sau 197 C.pen.

3. La art.217⁴ alin. (2) lit. e) C.pen. prin **violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei** se are în vedere acțiuni violente care au cauzat vătămarea neînsemnată a integrității corporale sau aplicarea intenționată de lovituri ori a altor acțiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă aceste acțiuni nu au creat pericol pentru viața și sănătatea victimei.

4. La art.217 alin. (2) lit. e) C.pen. prin **violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei** se are în vedere vătămarea intenționată ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății, precum și alte acțiuni violente care, deși nu au cauzat victimei vătămările menționate, au creat, la momentul aplicării lor, un pericol real pentru viața și sănătatea victimei.

5. Reformularea pct. 7.1 din HP CSJ a R. Moldova din nr. 2 din 26.12.2011 după cum urmează: „**Prin persoană care s-a folosit de situația sa de serviciu** la comiterea infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹, 217³ și 217⁴ C.pen. urmează a se înțelege persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală. Acțiunea de sustragere a drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită de persoana care are calitatea de administrator al acestora (farmacist, laborant, medic, asistentă medicală, expeditor, etc.) urmează a fi calificată în baza art.217⁴ alin. (1) C.pen.) ”.

Propuneri de lege ferenda:

1. Reformularea denumirii marginale a art. 217⁴ C.pen. din *Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor* în *Sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor*.

2. Revizuirea completă, chiar și structurală a art. 217⁴ C.pen., astfel încât să fie individualizată pe cale legală răspunderea penală pentru sustragerea prin furt, jaf, delapidare și escrocherie a drogurilor sau etnobotanicelor, față de sustragerea prin tâlhărie și dobândirea prin șantaj a acestora.

3. De *lege ferenda* art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova ar urma să aibă următoarea structură și limite incriminatorii:

- a) art. 217⁴ alin. (1) C.pen. urmează să incrimineze sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor prin metoda furtului, jafului, escrocheriei și delapidării averii străine;
- b) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru pentru fapta tip prevăzută la alin. (1);
- c) art. 217⁴ alin. (3) C.pen. va incrimina fapta de sustragere a drogurilor, etnobotanicelor sau precursorilor prin atac tâlhăresc sau prin șantaj în scopul obținerii lor;
- d) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va agrava răspunderea penală pentru pentru faptele tip prevăzute la alin. (3);
- e) art. 217⁴ alin. (2) C.pen. va doza răspunderea penală pentru pentru faptele tip prevăzute la alin. (1) și (3), atunci când vor fi săvârșite în prezența unor forme agravante comune.

4. La instituirea pedepsei penale pentru *sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor*, în varinata propusă urmează a fi luate în considerare următoarele criterii: particularitățile obiectului material al infracțiunii; metoda de sustragere; regimul de sancționare al sustragerilor și al șantajului; regimul de sancționare al traficului propriu-zis de droguri consacrat la art. 217-217¹ C. pen. De *lege-ferenda* s-a pledat pentru instituirea unui regim mai bland de sancționare a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen.

5. În baza celor menționate propunem următorul text normativ al art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova:

Articolul 217⁴. Sustragerea drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul în scopul dobândirii lor

(1) Sustragerea prin furt, jaf, escrocherie sau delapidare a drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1200 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani.

(2) Fapta prevăzută la alin. (1) săvârșită:

a) prin delapidare sau escrocherie cu folosirea situației de serviciu de către o persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică sau persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală;

b) prin jaf cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe;

c) de două sau mai multe persoane;

d) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință;

f) în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1500 de unități convenționale sau cu închisoare de la 5 la 7 ani.

(3) Atacul tâlhăresc în scopul sustragerii drogurilor, etnobotanicelor sau a precursorilor ori șantajul exprimat prin cererea de transmitere a acestora ori a drepturilor asupra lor, însoțit de acțiunile prevăzute la art.189 C.pen.

se pedepsește cu închisoare de la 7 la 10 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1150 la 1550 de unități convenționale

(4) Fapta prevăzută la alin. (3) săvârșită:

a) cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

b) de două sau mai multe persoane;

b) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință;

c) în proporții mari;

se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 12 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1550 la 2000 unități convenționale.

(5) Faptele prevăzute la alin. (1), (2), (3) și (4) săvârșite:

a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora;

b) în proporții deosebit de mari,

se pedepsesc cu închisoare de la 12 la 15 ani cu aplicarea unei amenzi în mărime de la 2 000 la 2500 de unități convenționale.

Avantajele acestor recomandări sunt următoarele: 1) dozarea eficienței organelor de drept la soluționarea cauzelor penale referitoare la sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor; 2) asigurarea principiului legalității aplicării legii penale sub aspectul asigurării unei calificări coerente a infracțiunii incriminate la art.217⁴ C.pen. al R. Moldova; 3) implementarea unor propuneri de perfecționare a normei prevăzute la art.217⁴ C.pen. al R. Moldova sub aspectul dozării gradului de claritate și accesibilitate la formularea acesteia; 4) evitarea unor cheltuieli generate de eventualele condamnări ale R. Moldova la CtEDO în legătură cu încălcarea de către legiuitorul autohton a principiului legalității incriminării.

Planul de cercetări de perspectivă include următoarele repere: 1) Analiza perspectivei incriminării sustragerii sau extorcării drogurilor sau etnobotanicelor ca formă agravantă a sustragerilor și a șantajului; 2) Analiza aspectelor criminologice a infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau a etnobotanicelor; 3) Cercetarea problemelor legate de investigării criminalistice a sustragerii drogurilor sau etnobotanicilor.

BIBLIOGRAFIE:

1. Antoniu G. Elementul material din norma de incriminare. În: RDP, Anul VI, nr. 2, aprilie-iunie. București: 1999. p.9-27.
2. Armstrong R. Comparative and competitive advantages of drug trafficking in the Southeastern Caribbean Islands: a comparative study of Trinidad and Tobago. St. Vincent and the Grenadines. Atlanta, Georgia, 2012. 266 p.
3. Aziani Alberto, Shrinking businesses and expanding graveyards: how fluctuations in the value of cocaine markets influence the recourse to lethal violence. Dottorato di ricerca in Criminologia. Milano: 2016. 287 p.
4. Barbăneagră A. Cușnir V. ș.a. Codul penal al Republicii Moldova, Comentariu. Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2009. 860 p.
5. Barbăneagră A., Berliba V. ș.a., Codul penal comentat și adnotat. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 656 p.
6. Basarab M. Drept penal. Partea generală. Vol. II, Ed. a III-a revăzută și adăugită. Cluj-Napoca: Lumina Lex, 2002. 463 p.
7. Berliba V. Cojocar R. Săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane - semn circumstanțial cu multiple controverse în interpretarea și încadrarea juridică. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr.2, p. 66-71.
8. Berliba V., Spatari V. Sustragerea sau extorcarea substanțelor psihotrope narcotice sau psihotrope (art. 217⁴ C. pen.). În: Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri. Materialele Seminarului științifico-practic internațional din 14 aprilie 2006. Chișinău, 2007, p. 91-100.
9. Bîrgău M., Larii Iu. Aspecte juridico-penale și criminologice ale șantajului. Studiu monografic. Chișinău: Ed. Academiei "Ștefan cel Mare", 2004. 204 p.
10. Borodac A. ș.a. Drept penal. Partea generală. Chișinău: Știința, 1994. 377 p.
11. Borodac A. Curs de Drept penal. Partea specială, vol. I. Chișinău: Ed. Știința, 1996. 359 p.
12. Borodac A. Drept penal. Calificarea infracțiunilor. Chișinău: Știința, 1996. 198 p.
13. Borodac A. Manual de drept penal. Partea generală. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 516 p.
14. Borodac A. Manual de drept penal. Partea specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.
15. Borodac A. Roșca C. Lupta împotriva delapidării avutului socialist. Chișinău, 1980. 132 p.

16. Borodac A., Gherman M. Calificarea infracțiunilor. Chișinău: F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2006. 264 p.
17. Botezatu I. Acțiunea adiacentă în cadrul faptei prejudiciabile de escrocherie. (Partea II). În: Revista Națională de Drept, 2010, nr.11. p. 61-68.
18. Botezatu I. Acțiunea principală în cadrul faptei prejudiciabile de escrocherie. (Partea I). În: Revista Națională de Drept, 2010, nr.2. p. 99-106.
19. Botnaru S. ș. a. Drept penal, Partea generală, vol. I. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 624 p.
20. Brânză S., Ulianovschi X. ș.a. Drept penal. Partea specială. Chișinău: Ed. Cartier, 2005. 804 p.
21. Brînza S., Stati V., Drept penal. Partea specială, Vol. I. Chișinău: Firma Editorial-Poligrafică: „Tipografia centrală”, 2015, 1328 p.
22. Brînză S. Noțiunea de sustragere. În: Revista Națională de Drept, Nr. 8. p.18-22.
23. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol-I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p.
24. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Vol-II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
25. Bujor V., Dumitrescu D. Traficul de droguri: reglementări internaționale și naționale. Universitatea de Criminologie din Moldova. Chișinău, 2004, 100 p.
26. Bulai C., Bulai B. Manual de drept penal. Partea generală. București: Ed. Universul juridic, 2007. 678 p.
27. Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: Ed. ALL Educațioanl S.A., 1997. 647 p.
28. Chichoș O. Traficul și consumul ilicit de droguri în context național și european. Autoreferatul tezei de doctorat. București, 2016. 56 p.
29. Chirița V. Pelin V. Noțiunea și importanța componentei de infracțiune. Corelația acesteia cu calificarea infracțiunii. În: Бизнес право, nr. 11 din 2007. p. 119-120.
30. Cod penal al R. Moldova. Comentariu. Sub redacția lui Al. Barbăneagră. Chișinău: Editura Sarmis, 2009. 858 p.
31. Cod Penal al României, publicat în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009, în vigoare de la 1 februarie 2014. <http://www.avocatura.com/11491-noul-cod-penal.html#ixzz3LEW4djPI>. (accesat la 14.01.2018).
32. Cod penal al RSSM din 24.03.1961. Veștile R.S.S.M., 1961, nr.10, art.41. Programa de date Moldlex.

33. Cod penal al RSSM din 24.03.1961. În: Veștile R.S.S.M., 1961, nr.10, art.41. Programa de date Moldlex.
34. Code de la santé publique du France. Loi n° 94-43 du 18 janvier 1994 art. 28. În: Journal Officiel du 19 janvier 1994. Version consolidée au 16 octobre 2014.
35. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al RM nr. 3-6 din 16.01.2009.
36. Codul de procedură penală al Republicii Moldova (partea specială). În: Monitorul Oficial nr. 104-110/447 din 07.06.2003.
37. Codul penal al R. Moldova. Chișinău: „Cartea S.A.”, 2002. 284 p.
38. Codul penal al R. Moldova. Proiect. Ministerul Justiției. Chișinău: GARUDA-ART, 1999. p. 99.
39. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.128-129/1012 din 13.09.2002. Republicat în: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009.
40. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Sub red. A. Barbăneagră. Chișinău: Ed. Arc, 2003. 835 p.
41. Codul penal al României din 1864. În: Monitor Oficial al României din 30 octombrie 1864.
42. Codul penal al României din 1936. În: Monitor Oficial al României din 18 martie 1936.
43. Cojocaru R. Secrieru S. Retrospectiva istorică și premisele incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope. În: Legea și viața. Decembrie, 2014. p. 31-38.
44. Cojocaru R. Gr. Infracțiuni contra sănătății publice și a conviețuirii sociale. Seria: Drept penal (Partea specială). Chișinău: Tipografia Ștefan cel Mare, Chișinău, 2014. 179 p.
45. Cojocaru R. Infracțiuni privind traficul de substanțe narcotice, psihotrope sau de analoage ale acestora (Teorie și practică judiciară). Chișinău, 2014. 149 p.
- 45¹. Cojocaru R., Secrieru S. Repere curriculare privind instruirea angajaților MAI în domeniul justiției pentru minori și prevenirii traficului de droguri sau etnobotanice. În: Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale *Delicvența și justiția juvenilă: evaluare, probleme și soluții*. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, 2015, p. 56-57. p. 54-59.
46. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial nr. 1 din 12.08.1994.
47. Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope adoptată la Viena din 20.12.1988 în vigoare pentru RM din 16.05.1995. În: Culegere de acte internaționale

- în domeniul justiției penale. Volumul I. Convenții internaționale.. Editura: Cartea juridică. Chișinău, 2011. 515 p.
48. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind crima organizată transnațională din 15.11.2000. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 15 din 17.02.2005 (Monitorul Oficial nr. 36-38 din 04.03.2005).
 49. Convenția unică asupra stupefiantelor și Protocolul de modificare a Convenției adoptată la New York la data de 30.03.1961 în vigoare pentru RM din 17.03.1995. În: Culegere de acte internaționale în domeniul justiției penale. Volumul I. Editura: Cartea juridică. Chișinău, 2011. 515 p.
 50. Convenția din 21.02.1971 asupra substanțelor psihotrope. În: Baz de date Moldex.
 51. Crijanovschi S. Aspecte teoretice și practice ale infracțiunii de șantaj. Teză de doctor în drept. Chișinău: Universitatea de stat a R. Moldova, 2012, 186 p.
 52. Croitoru D. Studiu comparat privind tratamentul juridico-penal al drogurilor în legislația țărilor Uniunii Europene, României și Republicii Moldova. Teză de doctor în drept. Chișinău: 2006. 199 p.
 53. Cușnir V. Carp S. ș.a. Studiu selectiv în materie de drept penal. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al R. Moldova, 2004. 192 p.
 54. Decizia Colegiului penal al CSJ al R. Moldova din 09.04.2014. Dosar nr.lra-719/14. http://jurisprudenta.csj.md/search_plen_penal.php?id=603 (accesat la 03.07.2015).
 55. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 27 noiembrie 2014. Dosarul nr.4-1re-360/2014. http://jurisprudenta.csj.md/search_plen_penal.php?id=603 (accesat la 03.07.2015).
 56. Decizia Colegiului penal al Judecătoriei Supreme a R. Moldova din 10.04.1996 nr.2p-16/96. Baza de date: Moldex.
 57. Decizia Colegiului penal lărgit al CSJ din 13.11.2012. Dosar nr. 1ra-1020/12. Baza de date: Moldex
 58. Decizia Colegiului penal lărgit al CSJ din 28.10.2014. Dosar nr. 1ra-1340/2014. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=3180 (accesat la 26.03.2015).
 59. Decizia CSJ din 17.02.2015, Dosarul nr. 1ra-36/2015. <http://jurisprudenta.csj.md>. (accesat la 28.03.2015).
 60. Dependența de etnobotanice. <http://color-mind.ro/psihiatrie/ce-tulburari-tratam/dependenta-de-etnobotanice/> (accesat la 24.10.2016).
 61. Dicționar explicativ al limbii române. Ediția a II-a revăzută. București: Ed. Univers Enciclopedic Gold, 2012. 1230 p.

62. Dicționarul explicativ al limbii române. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, București: Univers Enciclopedic Gold, 2009.
63. Dongoroz V., Fiodor I. ș.a etc. Explicații teoretice ale Codului penal român, Ed. a II-a, vol.- IV. București: Ed. All Beck, 2003, 926 p.
64. Dragomirescu V. În: Expertiza medico-legală psihiatrică în tratat de medicină legală sub. red. Beliş V., vol. II. București: Ed. Medicinală, 1995. 192 p.
65. Droguri - scurt istoric. <http://www.asociatia-profesorilor.ro/droguri-scurt-istoric.html> (accesat la data de 29.08.2014).
66. Etnobotanice (droguri sintetice). <http://www.castlecraig.ro/dependentia/droguri/tipuri-de-droguri/etnobotanice> (accesat la 23.10.2016).
67. Florin M. Marele dicționar de neologisme. București: Editura Saeculum, 2000.
68. Giurgiu N. Drept penal general, doctrină, legislație, jurisprudență. Ediția II revăzută și adăugită. Iași: Contes, 2000. 436 p.
69. Golubenco Gh. Obreja E. Narcobusinessul: o dimensiune a crimei organizate. În: Materialele conferinței științifico-practice republicane cu genericul Criminalitatea organizată și economia tenebroasă în Republica Moldova. Chișinău: Arc, 1999. p. 149-152.
70. Grama M. Șavga Al. ș.a. Partea generală. Vol. I. Chișinău: Firma Editorial-Poligrafică: „Tipografia centrală”, 2011. 328 p.
71. Grosu V. Problematika răspunderii penale a persoanelor juridice și a altor subiecte colective de drept (analiza situației prin prisma dreptului comparat). Teză de doctor în drept. Chișinău, 2002. 166 p.
72. Hadîrcă Ig. Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 C. pen. RM. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr.2, p.46-50.
73. Hadîrcă Ig., Implementarea în dreptul penal al Republicii Moldova a reglementărilor din dreptul internațional penal cu privire la circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora. În: "Revista Națională de Drept", 2007, nr.5, p. 54-59.
74. Hadîrcă Ig., Oportunitatea utilizării unor termeni juridici în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, analoagelor și precursorilor acestora. În: Revista Națională de Drept, 2007, nr.9, p.44-49.

75. Hadîrcă Ig. Răspunderea penală pentru infracțiunile săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora. Chișinău: CEP USM, 2008. 281 p.
76. Hadîrcă Ig. Studiu terminologic asupra noțiunilor utilizate în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora. În: Revista Națională de Drept, 2007, nr.8, p. 55-62.
77. Hotărârea CC a R. Moldova asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală, nr.26 din 23.11.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.235-240.
78. Hotărârea CC a R. Moldova pentru controlul constituționalității art.II al Legii nr.56 din 04.04.2014 pentru completarea articolului 60 din Codul penal nr.14 din 27.05.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.235-240.
79. Hotărârea CC a R. Moldova privind controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora nr.25 din 13.10.2015. <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=554> (accesat 12.05.2018).
80. Hotărârea CEDO Păduraru vs România. http://www.hotararicedo.ro/index.php/article_access/view_article/195 (accesat 18.12.2017).
81. Hotărârea CEDO Silver vs Regatul Uni. <http://swarb.co.uk/silver-v-united-kingdom-echr-1980> (accesat 18.12.2017).
82. Hotărârea Guvernului nr.1208 din 27.12.2010 a Strategiei naționale antidrog pe anii 2011-2018. În: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.1-4/1 din 07.01.2011.
83. Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 1208 din 27.12.2010 cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pe anii 2011-2018. În: Monitorul Oficial nr. 1-4 din 07.01.2011.
84. Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 886 din 06.08.2007 cu privire la aprobarea Politicii Naționale de Sănătate. În: Monitorul Oficial nr. 127-130 din 17.08.2007.
85. Hotărârea Guvernului R. Moldova privind aprobarea Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora nr. 79 din 23.01.2006. În: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.16-19/106 din 27.01.2006.

86. Hotărârea Guvernului RM nr. 1088 din 05.10.2004 Cu privire la aprobarea tabelelor și listelor substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului. În: Monitorul oficial nr. 186-188 din 15.10.2004.
87. Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu, nr. 7 din 15.05.2017. Buletinul CSJ a R. Moldova, 2017, nr.6. În: Baza de date MOLDLEX.
88. Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004. Buletinul CSJ al R. Moldova nr.8. În: Baza de date MOLDLEX.
89. Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj nr.16 din 07.11.2005. Buletinul CSJ a R. Moldova, 2006, nr.4. În: Baza de date MOLDLEX.
90. Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre huliganism, nr. 4 din 19.06.2006. În: Buletinul CSJ a R. Moldova, 2007, nr. 1. În: Baza de date MOLDLEX.
91. Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova din 26.12.2011 Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor. Buletinul CSJ a R. Moldova, 2012, nr. 1. În: Baza de date MOLDLEX.
92. Hotărârea Plenului CSJ Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr. 37 din 22.11.2004. În: Buletinul CSJ a R. Moldova, 2005, nr. 8. În: Baza de date MOLDLEX.
93. Hotărârea Plenului CSJ Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală, nr.17 din 07.11.2005. Buletinul CSJ a R. Moldova, 2006, nr. 3. În: Baza de date MOLDLEX.
- 93¹. Hotărârea Plenului CSJ Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție nr. 11 din 22.12.2014. În: Baza de date MOLDLEX.
94. Hotărârea Guvernului R. Moldova cu privire la aprobarea tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului. În: Monitorul Oficial nr. 186-188/1278 din 15.10.2004.
95. Hotărârea Plenului CSJ a R. Moldova din 22.11.2004 nr.39 Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minori. În: Buletinul CSJ a R. Moldova nr.7, 2005, p. 6-14.

96. Larii Iu. Cojocaru R. ș.a. *Infrațiunea continuată (prelungită) – Legislație, teorie și practică judiciară*. Chișinău, 2016. 140 p.
97. Larii Iu. *Latura obiectivă a șantajului*. În: *Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM*, 2003, Ediția a IV-a, p. 206, p. 201-211.
98. Larii Iu., Nucu M. *Pericolul și tendințele infracționalității legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice*. În: *Legea și viața*, Nr. 9, 2015, p. 9-14.
99. Lașcu M. *Calificarea juridică a tâlhăriei*. Chișinău: Centrul Editorial al Universității de criminologie, 2002. 124 p.
100. *Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova*. În: *Monitorul Oficial* 41-44/120, 24.02.2009.
101. *Legea României nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri*. În: *Monitor oficial al României*, partea I, nr. 362, din 03.08.2000. http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_combaterea_traficului_droguri (accesat la data de 1.12.2017).
102. *Legea nr. 382 din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor*. În: *Monitorul Oficial* nr. 73-77 din 15.07.1999.
103. *Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 193 din 28.07.2016*. În: *Monitorul Oficial* nr.315-328/686 din 23.09.2016.
104. *Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative nr. 292-XVI din 21.12.2007*. În: *Monitorul Oficial* nr.28-29/82 din 08.02.2008.
105. *Legea Republicii Moldova nr. 10 din 03.02.2009 privind supravegherea de stat sănătății publice*. În: *Monitorul Oficial* nr. 67 din 03.04.2009.
106. *Legea Republicii Moldova nr. 193 din 28.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 315-328 din 23.09.2016.
- 106¹. *Legea Poloniei din 24.04.1997 privind combaterea narcomaniei*. <http://www.niebieskalinia.org/download> (accesat la data de 01.11.2017).
- 106². *Legea privind actele legislative nr. 780-XV din 27.12.2001*. În: *Monitorul Oficial al R.Moldova* nr.36-38/210 din 14.03.2002.
107. Mariț A. *Forme, modalități și grade de manifestare a vinovăției penale*. Chișinău, 2005. 300 p.
108. Moscalciuc I. *Problema stabilirii elementelor circumstanțiale agravante ale infracțiunilor săvârșite în sfera consumului de produse și servicii*. În: *Revista Națională de Drept*, 2007, nr. 8. p. 49-54.

109. Nastas I. Analiza juridică a faptei de extorcare a folosului necuvenit, privită prin prisma practicii judiciare. În: Revista Națională de Drept, 2006, nr.6. p. 61-63.
110. Neagu I. Dima T., Dobrinoiu V. ș.a. Prevenirea și combaterea traficului și consumului de droguri în România. București: Hamangiu, 2008. 532 p.
111. Nucu M. Caracteristica criminologică și prevenirea infracțiunilor din domeniul circulației ilegale a substanțelor narcotice. Teză de doctor în drept: Chișinău, 2015. 182 p.
112. Nucu M. Reglementări internaționale privind traficul ilicit de droguri. În: Legea și viața nr. 9, 2015. p. 44-47.
113. Paladii A. Cernomoreț S. Noțiunea, clasificarea și originea celor mai răspândite droguri. În: Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri, Materialele seminarului științifico-practic internațional din 16 aprilie 2006, Chișinău, 2006, p. 44-46.
114. Papadopol V. Unitatea de rezoluție. Criteriu de deosebire a infracțiunii continuate de concursul de infracțiuni. În: RRD nr.8/1985. p. 25-37.
115. Pavel D. Infracțiunea complexă. În: JN, nr. 11, 1964. p.68-70.
116. Pierre Legrand, Drept comparat. București: Ed. Lumina Lex, 2001. 129 p.
117. Prevenirea si combaterea traficului si consumului ilicit de droguri in perspectiva integrarii in Uniunea Europeana. Masuri de eficientizare a prevenirii si combaterii. <http://csjesa.univnt.ro/proiecte/prevenirea> (accesat la 25.07.2017).
- 117¹. **Popescu Tiberiu-Viorel. Traficul de droguri – perspectiva criminologică. Teză de doctor. Rezumat. București: 2018. 89 p.**
118. Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri. În: Materialele Seminarului științifico-practic internațional din 14 aprilie 2006. Chișinău, 2007. 196 p.
119. Reglementarea juridica a combaterii traficului si a consumului ilicit de droguri. <http://www.scribub.com/sociologie>. (accesat la data de 14.11.2014).
120. Regulamentul Comunității Europene nr. 273/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 privind precursorii drogurilor. www.ana.gov.ro/legislatie. (accesat la data de 14.11.2014).
121. Reguli de conviețuire socială. <http://legeaz.net/dictionar-juridic/reguli-de-convietuire-sociala> (accesat la 17.03.2015).

122. Românii consumă din ce în ce mai multe etnobotanice, 21 aprilie 2012, Evenimentul zilei. www.evz.ro/romanii-consumam-din-ce-in-ce-mai-multe-droguri-legale-97 (accesat la 23.10.2016)
123. Safta Vl. ș.a. Management și Legislație farmaceutică. Chișinău 2012. 800 p.
124. Secieru S. Aspecte interpretative privind extorcarea drogurilor sau a etnobotanicilor în contextul infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova. În: Legea și viața. Decembrie, 2017. p. 40-45.
125. Secieru S. Evaluarea reglementărilor internaționale antidrog la instituirea răspunderii penale pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicilor (art. 217⁴ C.pen. al R. Moldova). În: Jurnal JURIDIC NAȚIONAL: teorie și practică. Nr. 6, 2017. p. 51-57.
126. Secieru S. Locul incriminării infracțiunii de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope în legislația penală a R. Moldova. În: Закон и жизнь. Decembrie, 2014. p. 42-46.
- 126¹. Secieru S. Politica penală de incriminare a infracțiunii de sustragere sau extorcare a drogurilor sau etnobotanicilor în spațiul ex-sovietic și influența acesteia asupra legislației penale a R. Moldova. Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan (Materialele conferinței științifico-practice internaționale 16 martie 2017). Chișinău, 2017. p. 301-306.
- 126². Secieru S. Reflecții asupra vârstei răspunderii penale pentru infracțiunea de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope. Conferința științifico-practică internațională din 31 octombrie 2014: Delicvența și Justiția juvenilă: evaluare, probleme, soluții. Chișinău, 2015. p. 45-54.
127. Selevestru I. Fapta prejudiciabilă din cadrul infracțiunilor prevăzute la art.191, „Delapidarea averii străine” din Codul Penal. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr.8, p. 48-52.
128. Selevestru I. Răspunderea penală pentru delapidarea averii străine. Teză de doctor în drept. Chișinău: 2016. 188 p.
129. Selevestru I., Urmările prejudiciabile și legătura cauzală în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art.191 „Delapidarea averii străine” din Codul penal. Revista Națională de Drept, 2015, nr.9. p. 41-47.
130. Sentința Judecătorei Cimișlia din 22.10.2013. Dosarul nr.1-5/13. <http://jcm.justice.md> (accesat la 27.03.2015).
131. Sentința Judecătorei Cimișlia din 31.01.2012. Dosarul nr. 4-1re-85/14. <http://jurisprudenta.csj.md> (accesat la 27.03.2015).

132. Sentința Judecătorei mun. Bălți din 15.01.2010. Dosar nr. I-200. Arhiva Judecătorei Bălți.
133. Sentința Judecătorei mun. Bălți din 19.06.2008. Dosar nr. 1-427/08. Arhiva judecătorei Bălți.
134. Sentința Judecătorei mun. Bălți nr. 22.07.2009. Dosarul nr. 1-577/09. Arhiva Judecătorei Bălți.
135. Șăineanu L., Dicționar universal al limbii române. Ed. Litera, Chișinău, 1998. 1362 p.
136. Visterniceanu E. Răspunderea penală pentru tâlhărie. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2006. 230 p.
137. Zolyneak M. Drept penal, Partea generală, vol. II. Iași: Chemarea, 1993. 769p.
138. Zosim A. Unele considerațiuni vizând obiectul material al infracțiunilor legate de droguri. În: Materialele Seminarului științifico-practic: Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri. Chișinău, 2007, p. 55-61.
139. Zosim A. Introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora (art.217/6 C.pen.). În: Materialele Seminarului științifico-practic: Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri. Chișinău, 2007, p. 108-111.
- 139¹. **Kovesi L. C. Combaterea crimei organizate prin dispoziții de drept penal. Teză de doctor. Timișoara: 2011. 449 p.**
140. Аксель М. Методологические проблемы сравнительного права. În: Очерки сравнительного права: сборник. Москва, 1981. p. 35-36.
141. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. Москва: Изд. Наука, 1987. 208 p.
142. Бабкин Л.М. Ответственность за преступления в сфере незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ по законодательству России и других государств-участников Содружества Независимых Государств: уголовно-правовой анализ. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук Рязань, 2009. 187 p.
143. Бойцов А. И. Преступления против собственности. Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр Пресс, 2002. 755 p.
144. Вяземская А.А. Незаконный оборот наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов (уголовно-правовое исследование). Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук Москва, 2014. 260 с.

145. Гасан Эльдар Гумбат оглу. Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы с преступлениями, связанными с наркотиками (антинаркотизм). Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук, Баку, 2000. 425 р.
146. Гаухман Л.Д. Субъективная сторона преступления (сравнительно-правовой аспект). Лекция. Москва: Академия МВД РФ, 1992. 45 р.
147. Глухарева Л.И. Понятие уменьшенной вменяемости в уголовном праве. În: Задачи и средства уголовно-правовой охраны социалистических общественных отношений. Москва, 1983. р. 121-133.
148. Дербок З. Г. Специальные виды хищения и вымогательства: проблемы криминализации и перспективы оптимизации их законодательного описания. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук, Краснодар, 2015. 28 р.
149. Дидковская С.П. ş.a. Наркомания: уголовно-правовые и медицинские проблемы. Киев: Выща школа, 1989. 105 р.
150. Дружинин И. Н. Ответственность за хищение наркотических веществ по советскому уголовному праву. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Харьков: 1980. 214 р.
151. Дружинин И. Н. Ответственность за хищение наркотических веществ по советскому уголовному праву. Автореферат диссертации кандидата юридических наук. Харьков: 1980. 24 р.
152. Дружинин И.Н. Понятие крупного размера наркотических веществ при преступном обращении с ними. În: Советская юстиция. 1979. № 24. р. 26-33.
153. Елисеев С.А. Преступления против собственности по уголовному законодательству России: (Историко теоретическое исследование). Автореф. дисс... докт. юрид. наук. -Томск, 1999, р. 38.
154. Здравомыслов Б.В. Уголовное право Российской Федерации, Часть Особенная, Москва: Юристъ, 1999. 284 р.
155. Злобин Г.А. Никифоров Б.С., Умысел и его формы. Москва: Юридическая литература. 1972.
156. Иванов Н., Брыка И. Ограниченная вменяемость. În: Российская юстиция, 1998, № 10. р. 9-10.
157. Киреев А. Незаконный оборот наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов: криминологический анализ и социальные последствия. Автореферат

- диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2013. 24 р.
158. Киреев А. Незаконный оборот наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов: криминологический анализ и социальные последствия. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2013. 23. р.
159. Клименко Т.М. Малинин В.Б. Уголовная ответственность за незаконный оборот наркотических, психотропных, ядовитых и иных сильнодействующих средств. Монография. Санкт-Петербург: 2014. 264 р.
160. Колесник О.В. Уголовно-правовые меры борьбы с наркоманией в СССР. Автореф дисс... канд. юрид. наук. Москва: 1978. 22 р.
161. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации Под ред. В. М. Лебедева, 5-е издание переработанное и дополненное, Изд. Норма, Москва, 2008. 974 р.
162. Кочои С. Квалификация хищений глазами практиков. Їп: Российская юстиция. 1999, № 4. р. 26-30.
163. Кригер Г.А. Борьба с хищениями социалистического имущества. Москва: Юридист, 1965. 328 р.
164. Кригер Г.А. Квалификация хищений социалистического имущества. Москва, 1971.
165. Крылова Н. Е., Серебренникова А. В., Уголовное право зарубежных стран (Англия, США, Франция, Германия): учебное пособие, Издательство: Зерцало, Москва, 1998. 208 р.
166. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления. Москва: Государственное издательство Юридической литературы 1960. 240 с.
167. Кудрявцев И. А. Ограниченная вменяемость. Їп: Государство и право, 1995, № 5, р. 106-107.
168. Кузнецов А. џ.а. Классификация преступлений против правосудия как объект научного исследования. Їп: Российский судья, 2007 г., пг.1, р. 6-12.
169. Кузнецов И. Н., Купрейчик С. К. Наркотики: социальные, медицинские и правовые аспекты. Минск: Новое знание, 2001.
170. Курс советского уголовного право, под. ред. Пионтковский А.А., т. 5. Москва: Изд. Госюриздат, 1971. 571р.

- 170¹. Кнорре А., Скугаревский Д. Как МВД и ФСКН борются с наркотиками сравнительный анализ результативности двух ведомств: аналитическая записка: СПб., 2015. 24 р.
171. Лунев В.В. Субъективное вменение. Москва: Изд. Спарк, 2000. 70р.
172. Максимов С.В. Энгельгардт А.А. Уголовное право. Особенная часть: Учебник Под ред. проф. Л.Д. Гаухмана и проф. С.В. Максимова. 2-е изд., перераб., доп. Москва: Изд-во Эксмо, 2005. 770 р.
173. Мальцев В.В. Категория „общественно опасное поведение” в уголовном праве. Волгоград: 1995. 88 с.
174. Марков С. Квалификация соучастия в преступлении с ненадлежащим субъектом. Российский судья 2005, № 8, р. 22-24.
175. Мирошниченко Н.А. О вменяемости лиц, злоупотребляющих наркотическими веществами. Їп: Меры предупреждения преступности, Барнаул, 1985. р. 70-73.
176. Михеев Р. И. Проблемы вменяемости и невменяемости в советском уголовном праве. Владивосток: Изд. Дальневосточного университета, 1983. 300 р.
177. Михеев Р.И. Уголовно-правовая оценка общественно-опасных деяний невменяемых при групповых посягательствах. Їп: Актуальные проблемы борьбы с преступностью. Омск, 1983. р. 1-9.
178. Назаренко Г.В. Квалификация особых случаев соучастия: соучастие и невменяемость. Їп: Правоведение, 1992, № 3, р. 94-97.
179. Назаренко Г.В. Уголовно релевантные психические состояние лиц, совершивших преступления и общественно опасные деяния. Москва: Изд. Ось 89, 2001. 240 р.
180. Никифоров Б.С. Объект преступления по советскому уголовному праву. Москва: Изд. Госюриздат, 1960. 229 р.
- 180¹. Никифоров Б.С. Об умысле по действующему законодательству. Їп: Советское государство и право, 1965. р. 27-28.
181. Нугуманов А.Р. Хищение либо вымогательство наркотических средств или психотропных веществ: уголовно-правовые и криминологические аспекты. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, УФА, 2009. 297 р.
182. Овчинникова Г.В. §.а. Захват заложника: уголовно правовые, криминологические и криминалистические проблемы. Санкт-Петербург: Юр. центр Пресс, 2001. 259 р.
183. Омигов В.И. Криминологические и правовые проблемы борьбы с наркоманией и наркотизмом. Москва: Академия МВД РФ, 1992. 152 р.

184. Павлов В.Г. Субъект преступления и уголовная ответственность. Санк –Петербург: Изд. «Лань», 2000. 189 р.
185. Панова Е.В. Предмет преступлений, связанных с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ, Диссертация кандидата юридических наук. Москва: 2005. 185 р.
186. Пионтковский А.А. Учение о преступлении по советскому уголовному праву. Москва: Институт Государства и Право Академии Наук СССР, 1961. 666 р.
187. Побегайло Э.Ф. Преступления против здоровья и нравственности. In: Уголовное право России. Особенная часть: Учебник для вузов. Москва, 1998. 790 р.
188. Попов А.Н. Убийства при отягчающих обстоятельствах. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2003. 898 р.
189. Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации № 14 от 15 июня 2006 г. О судебной практике по делам о преступлениях, связанных с наркотическими средствами, психотропными, сильнодействующими и ядовитыми веществами. <https://rg.ru/2006/06/28/verhovny-sud.html> (accessed at 03.04.2017).
190. Радченко Т.В. Уголовная ответственность за хищение либо вымогательство наркотических средств или психотропных веществ. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва: 2005. 199 р.
191. Рарог А.И. Вина и квалификация преступлений. Учебное пособие. Москва: ВЮЗИ, 1982. 62 р.
192. Рарог А.И. Общая теория вины в уголовном праве. Учебное пособие. Москва: РИО ВЮЗИ, 1982. 91 р.
193. Рарог А.И. Проблемы субъективной стороны преступления. Учебное пособие. Москва: МЮИ, 1991 г.
194. Рарог А.И., Уголовное право России, Особенная часть, М.осква, 2008.
195. Рарог А.И. Уголовное право Росии. Части общая и особенная. Учебник для бакалавров. Москва: Проспект, 2015. 624 р.
196. Рарога А. И. Уголовное право. Общая часть. Москва: Триада, 1997.
197. Решетняк С.Б. Незаконный оборот наркотиков в Харьковском регионе: мнение экспертов-юристов. Молодёжь и наркотики (социология наркотизма), под ред. В. А. Соболева, И. П. Рущенко. Харьков: Торсинг, 2000. р. 255–271.
- 197¹. **Романова Л.И. Наркопреступность: цена, характеристика, политика борьбы: монография. М.: Издательство «Юрлитинформ», 2010. 304 р.**

198. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. Вып. 14. Издательство: Госполитиздат. Москва, 1987. 460 р.
199. Севрюков А.П. Хищение имущества. Криминологические и уголовно-правовые аспекты. Москва: Изд. Экзамен, 2004, 352 р.
200. Сергеева Т. Л. Уголовно-правовая охрана социалистической собственности в СССР. Москва: Юридическая литература, 1954. 156 р.
201. Сергеевский Н. Д., Русское уголовное право: пособие к лекциям. Часть Общая. Санкт-Петербург: Изд. Седьмое, Типография М. М. Стасюлевича, 1900. 364 р.
202. Смирнов С. М. Наркотики – угроза национальной безопасности Российской Федерации. Москва: 2004. р. 41.
203. Сухинина В. А. Фармацевтический бизнес в нормативных документах: справочное пособие. Москва: Международный центр финансово-экономического развития, 1997. 320 р.
204. Трайнин А.Н. Состав преступления по советскому уголовному праву. Москва: 1951. 508 р.
205. Турлубеков Б.С. Проблемы совершенствования уголовно-правовой борьбы с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ по уголовному законодательству РФ и Республики Казахстан. Дисс... канд. юрид. наук. Челябинск, 2000. 202 р.
206. Уголовное законодательство СССР и союзных республик. Под ред. Д.С.Карева. Москва: Госюриздат, 1957. 532 р.
207. Уголовное право Особенная часть, учебник для ВУЗОВ, под. Ред. Козаченко И. Я., Незнамова З. А., Новоселов Г. П. Изд. Москва: Норма-Инфра, 2001. 955 р.
208. Уголовное право России. Части общая и особенная. Учебник, под. ред А. В. Бриллиантова, Учебник, 2-издание. Москва, 2015. 1184 р.
209. Уголовное право России. Часть особенная. Учебник для вузов. 2-е издание переработанное, под. ред. Л. Л. Кругликова. Москва: Волтер Клувер, 2004, 880 р.
210. Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть. Под. ред. Б. В. Здравомыслова. Москва: 1996. 480 р.
211. Уголовное право. Особенная часть. Учебник для ВУЗОВ. Под. ред. Козаченко И. Я., Незнамова З. А., Новоселов Г. П. Москва: Изд. Норма-Инфра, 2001. 960 р.
212. Уголовное право. Особенная часть. Учебник. Под редакцией заслуженного юриста РФ, профессора В.Н. Петрашева. Москва: Приор, 1999. 573 р.

213. Уголовное право. Особенная часть: Учебник Под ред. проф. Л.Д. Гаухмана и проф. С.В. Максимова. 2-е изд., перераб., доп. Москва: Изд-во Эксмо, 2005.
214. Уголовный кодекс Германии. Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр, 2002, 524 р.
215. Уголовный кодекс Грузии. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. р. 400.
216. Уголовный кодекс Дании. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002, 230 р.
217. Уголовный кодекс Кыргызской Республики от 1 октября 1997 года № 68. В редакции Законов КР от 22 ноября 2017 года N 191. <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/568> (accesat la data de 28.01.2018).
218. Уголовный кодекс Латвийской Республики. [on-line]: <http://law.edu.ru> (Accesat la: 05.03.2016).
219. Уголовный кодекс Молдавской ССР (с приложением постатейно систематизированных материалов). Кишинев Изд. Картя Молдовенеаскэ, 1987.
220. Уголовный кодекс Республики Азербайджан. Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр, 2001. 430 р.
221. Уголовный кодекс Республики Беларусь. Текст правового акта с изменениями и дополнениями на 1 января 2014 года. <http://pravo.newsby.org/belarus/kodeks/k023>. (accesat la data 14.11.2017).
222. Уголовный кодекс Республики Казахстан. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. 462 р.
223. Уголовный кодекс Республики Польша. Санкт-Петербург, Юридический центр Пресс, 2001, 232 р.
224. Уголовный кодекс Республики Таджикистан. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 408 р.
225. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.96 n 63-фз (ред. от 03.02.2014 с изменениями, вступившими в силу с 15.02.2014). http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699 (accesat la data de 28.01.2016).
226. Уголовный кодекс Туркменистана от 12 июня 1997 года № 222-I (с изменениями и дополнениями по состоянию на 23.11.2016 г.). <http://online.zakon.kz/Document> (accesat la data de 28.01.2018).
227. Уголовный кодекс Украины с изменениями от 14.10.2014. <http://meget.kiev.ua/kodeks/ugolovniy-kodeks/> (accesat la data 14.11.2017).

228. Уголовный кодекс Франции. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. 650 р.
229. Уголовный кодекс Швейцарии. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002, 350 р.
230. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 25.04.1974 г. «Об усилении борьбы с наркоманией». http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_7349 (accesat la 22.07.2106).
231. Фейнберг Ц.М. Учение о вменяемости в различных школах уголовного право и судебной психиатрии. Москва: Центральный научно-исследовательский институт судебной психиатрии, им. проф. Сербского 1946. 89 р.
232. Цымбал Е. Ограниченная вменяемость: дискуссионные вопросы теории и правоприменительной практики. În: Уголовное право, 2002, № 1 (январь-март). 55-62 р.
233. Чучаева А.И. În: Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть, Учебник. Под ред. Л.В. Иногамовой-Хегай, А.И. Рарога, А.И. Чучаева. Москва: ИНФРА-М: КОНТРАКТ, 2004. 789 р.
234. Щурова А. С. Незаконный оборот наркотических средств и их аналогов с использованием компьютерных технологий (сети Интернет): уголовно-правовое и криминологическое исследование. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург: 2017. 256 р.

ANEXA 1

LISTA SUBSTANȚELOR STUPEFIANTE

Extras din Hotărârea de Guvern privind aprobarea listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora

Nr. d/o	Denumirea substanței	Cantități mici (până la cantitatea indicată)	Cantități mari (de la – până la)
1	2	3	4
I. Substanțe stupefiante			
1.	Acetorfină	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
2.	Acetil-alfa-metilfentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
3.	Alfa-metilfentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
4.	Alfa-metiltiofentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
5.	Beta-hidroxifentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
6.	Beta-hidroxi-3-metilfentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
7.	Canabis:		
	- rășină de cannabis	0,05 g	0,05 g – 10 g
	- ulei de cannabis sau de hașiș	0,1 g	0,1 g – 10 g
	- marihuană		
	Uscată	2,0 g	2,0 g – 500 g
	Verde	14,0 g	14,0 g – 1000 g
	- hașiș	0,5 g	0,5 g – 50 g
8.	Coca frunze (foi de coca)	5,0 g	5,0 g – 50,0 g
9.	Desomorfină	0,0001 g	0,0001 g – 0,001 g
10.	Dronabinol și izomerii lui	0,05 g	0,05 g – 0,5 g
11.	Etorfină	0,00002	0,00002 g – 0,002 g
12.	Efedron ((metcatinon) substanță preparată artizanal din efedrină, pseudoefedrină sau din preparate care conțin efedrină sau pseudoefedrină)	3 ml/0,03 g	3-50 ml/0,03 g – 5,0 g
13.	Heroină	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
14.	Ketobemidon	0,1 g	0,1 g – 1,0 g
15.	LSD, LSD-25	Un timbru (doză)	2 – 10 timbre (doze)
16.	- pai de mac (toate părțile diferitelor specii de mac, mărunțite sau întregi, uscate sau umede, cu excepția semințelor coapte, colectate prin diverse metode și care conțin alcaloizi narcoactivi de opiu).		
	uscat	10 g	10,0 g – 500 g
	verde	70,0 g	70,0 g – 1000 g
	- extract din mac	0,5 g	0,5 g – 5 g
17.	3-Metilfentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
18.	3-Metiltiofentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
19.	MPPP	0,0001 g	0,0001 g – 0,001 g
20.	Opium (opiu brut)	0,1 g	0,1 g – 25 g
21.	Opium acetilat	0,1 g	0,1 g – 5 g
22.	Para-fluorofentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
23.	PEPAP	0,0001 g	0,0001 g – 0,001 g
24.	Tiofentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
25.	Tetrahidrocannabinol și izomerii lui	0,05 g	0,05 g – 0,5 g

26.	Acetildihidrocodeină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
27.	Acetilmetadolum	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
28.	Alfentanil	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
29.	Allilprodin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
30.	Alfacetilmetadolum	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
31.	Alfameprodinum	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
32.	Alfametadolum	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
33.	Alfaprodinum	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
34.	Anileridinum	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
35.	Benzetidinum	0,0002 g	0,0002 g – 0,002 g
36.	Benzilmorfină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
37.	Betacetilmetadolum	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
38.	Betameprodin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
39.	Betametadol	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
40.	Betaprodin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
41.	Bezitramid	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
42.	Butorfanol	0,002 g	0,002 g – 0,1 g
43.	Clonitazen	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
44.	Cocaină	0,15 g	0,15 g – 5 g
45.	Codeină	0,1 g	0,1 g – 5 g
46.	Codoxim	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
47.	Dextramoramid	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
48.	Dextropropoxifen	0,1 g	0,1 g – 1,0 g
49.	Diampromid	0,0001 g	0,0001 g – 0,001 g
50.	Dietiltiambuten	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
51.	Difenoxin	0,0002 g	0,0002 g – 0,002 g
52.	Dihidrocodeină	0,016 g	0,016 g – 0,16 g
53.	Dihidroetorfină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
54.	Dihidromorfină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
55.	Dimenoxadol	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
56.	Dimefeptanol	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
57.	Dimetilambuten	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
58.	Dioxafetil butirat (butirat de dioxafetil)	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
59.	Difenoxilat	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
60.	Dipipanon	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
61.	Drotebanol	0,01 g	0,01 g – 0,1 g
62.	Ecgonină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
63.	Estocin	0,06 g	0,06 g – 0,6 g
64.	Etaminal de sodiu	0,2 g	0,2 g – 2,0 g
65.	Etılmetiltiambuten	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
66.	Etılmorfină	0,008 g	0,008 g – 8,0 g
67.	Etonitazen	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
68.	Extract din nucă vomică	0,03 g	0,03 g – 0,3 g
69.	Etozeridin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
70.	Fenadoxon	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
71.	Fenampromid	0,0001 g	0,0001 g – 0,001 g
72.	Fenazocin	0,003 g	0,003 g – 0,03 g
73.	Fenamorfán	0,0005 g	0,0005 g – 0,05 g
74.	Fenoperidin	0,0002 g	0,0002 g – 0,002 g
75.	Fentanil	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
76.	Folcodină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g

77.	Furotidin	0,005 g	0,005 g – 0,05 g
78.	Hidrocodon	0,005 g	0,005 g – 0,05 g
79.	Hidromorfinol	0,0001 g	0,0001 g – 0,001 g
80.	Hidromorfon	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
81.	Hidroxipetidin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
82.	Izumetadom	0,05 g	0,05 g – 1,0 g
83.	Kat (fol)	20,0 g	20,0 g – 200 g
84.	Levomettorfan	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
85.	Levomoramid	0,0005 g	0,0005 g – 0,05 g
86.	Levofenaciclomorfan	0,0005 g	0,0005 g – 0,05 g
87.	Levorfanol	0,0005 g	0,0005 g – 0,05 g
88.	Metazocin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
89.	Metadon	0,05 g	0,05 g – 1,0 g
90.	Metadon, produs intermediar	0,05 g	0,05 g – 1,0 g
91.	Metildezorfin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
92.	Metildihidromorfin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
93.	Metopon	0,0002 g	0,0002 g – 0,002 g
94.	Moramid, produs intermediar	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
95.	Morfilong	0,01 g	0,01 g – 0,8 g
96.	Morferidin	0,00002 g	0,00002 g – 0,002 g
97.	Morfină	0,1 g	0,1 g – 1,0 g
98.	Metobromură de morfină și alți derivați morfînici cu azot pentavalent, inclusiv N-oximorfină produși, unul dintre care este N-oxicodeină	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
99.	Morfină-N-oxid	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
100.	Mirofin	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
101.	Nicocodină	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
102.	Nicocodeină	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
103.	Nicodicodin	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
104.	Nicomorfină	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
105.	Noracimetadol	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
106.	Norcodeină	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
107.	Norlevorfanol	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
108.	Normetadon	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
109.	Normorfină	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
110.	Norpipanon	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
111.	Omnopon	0,03 g	0,03 g – 3,0 g
112.	Opium* medicinal	0,5 g	0,5 g – 5,0 g
113.	Oxicodon	0,0002 g	0,0002 g – 0,002 g
114.	Oximorfon	0,0002 g	0,0002 g – 0,002 g
115.	Petidină	0,005 g	0,005 g – 0,05 g
116.	Petidină, produs intermediar A	0,005 g	0,005 g – 0,05 g
117.	Petidină, produs intermediar B	0,005 g	0,005 g – 0,05 g
118.	Petidina, produs intermediar C	0,005 g	0,005 g – 0,05 g
119.	Piminodin	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
120.	Piritramid	0,015 g	0,015 g – 1,5 g
121.	Proheptazin	0,003 g	0,003 g – 0,03 g
122.	Properidin	0,003 g	0,003 g – 0,03 g
123.	Propiram	0,003 g	0,003 g – 0,03 g
124.	Preparate medicamentoase a căror componență include nu mai puțin de 0,015 g codeină	0,25 g	0,25 g – 2,5 g
125.	Racemettorfan	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
126.	Racemoramid	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g

127.	Racemorfan	0,0005 g	0,0005 g – 0,005 g
128.	Soluție "Exadol"	0,05 g	0,05 g – 0,5 g
129.	Sombrevin	0,25 g	0,25 g – 5,0 g
130.	Sufentanil	0,00001 g	0,00001 g – 0,001 g
131.	Tebacon	0,0007 g	0,0007 g – 0,007 g
132.	Tebaină	0,03 g	0,03 g – 3,0 g
133.	Tilidin	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
134.	Trimeperidin (promedol)	0,02 g	0,02 g – 2,0 g
135.	Salvia divinorium (amestec compus din părțile terminale ale plantei, frunze fără tulpina centrală, uscate sau în stare verde de vegetație, mărunțite sau întregi, care conțin salvinorin)		
	- uscată	1g	1g-300g
	- verde	10g	10g-500g
136.	Semințele trandafirului de Havai (semințele speciei <i>Argyreia nervosa</i>)		
	- uscată	1g	1g-300g
	- verde	10g	10g-500g
137.	Inflorescențe și frunze, fără tulpina centrală, uscate sau în stare verde de vegetație, mărunțite sau întregi ale speciei <i>Nymphaea caerulea</i>		
	- uscată	1g	1g-300g
	- verde	10g	10g-500g
138.	CP47, 497 = 2-(3 hidroxiciclohexil)-(2-metiloctan-2-il) fenol	0,01g	0,01 g – 2,5 g
139.	CP47, 497-C6 = 2-(3-hidroxiciclohexil)-5-(2-metilheptan-2-il) fenol	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
140.	CP47, 497-C8 = 2-(3-hidroxiciclohexil)-5-(2-metilnonam-2-il) fenol	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
141.	CP47, 497-C9 = 2-(3-hidroxiciclohexil)-5-(2-metildecen-2-il) fenol	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
142.	Fluorometcatinona (flefedrona) = 1-(4-fluorofenil)-2-(metilamino) propan-1-ona	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
143.	JWH-018 = naftalen-1-il-(1-pentilindol-3-il) metanona	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
144.	4-metilmecatinona (mefedrona) = 1-(4-metilfenil)-2-metilaminopropan-1-ona	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
145.	4-metoximetcatinona (metedrona) = 1-(4-metoxifenil)-2-(metilamino) propan-1-ona	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
146.	Bromo-dragonfly = 1-(8-bromobenzodifuran-4-il)- 2-aminopropan	0,01 g	0,01g – 2,5 g
147.	Mase vegetale (amestec compus din părțile terminale ale plantelor de diferite specii, flori, frunze fără tulpina centrală, uscate sau umede, mărunțite sau întregi), care conțin: CP47, 497 = 2-(3 hidroxiciclohexil)-(2-metiloctan-2-il) fenol CP47, 497-C6 = 2-(3-hidroxiciclohexil)-5-(2-metilheptan-2-il) fenol CP47, 497-C8 = 2-(3-hidroxiciclohexil)-5-(2-metilnonam-2-il) fenol CP47, 497-C9 = 2-(3-hidroxiciclohexil)-5-(2-metildecen-2-il) fenol JWH-018 = naftalen-1-il-(1-pentilindol-3-il) metanona	0,5 g	0,5 g – 25 g
148.	PVP (a-pirrolidinovalerophenone = 2-Pyrrolidinovalerophenone-phenyl - 2 (pyrrolidin - 1 - y1) pentan - 1 - one	0,07 g	0,07 g – 1 g
149.	4 – MEC (4-metil-N-Etilcatinona, para-metil-N-etilcatinona) = 2 Ethylamino - 1 - (4 - methylphenyl) - 1 - propanone	0,1 g	0,1 g – 3 g
150.	Bufedrona (α-metilamino-butiropfenona) = 2 - (metilamino) - 1 - (phenylbutan) - 1 - one	0,1 g	0,1 g – 3 g
151.	MDPV (Metilenedioxipirovalerona) = 1 - (3,4 - Metilenedioxifenil) - 2-pyrrolidinil - pentan - 1 - one)	0,03 g	0,03 g – 0,3 g
152.	Metilona (3,4-metilendioxi-N-metilcatinona) = 2 - metilamino - 1 - (3,4 metilendioxfenil) propan - 1 - one	0,1 g	0,1 g – 3 g
153.	AKB48 N-(5-fluoropentyl)	0,00002 g	0,00002 – 0,002 g
154.	3- <u>Adamantolindol</u> – [(adamantan-1-il) (1H-indol-3-il) metanonă] și derivații săi	0,01 g	0,01 g – 0,01 g
155.	N-(adamantan-1-il)-1-pentyl-1H-indazol-3-carboxamidă și derivații săi	0,00002 g	0,00002 – 0,002 g

156.	<u>AMT(alpha-methyltriptamine)</u> și derivații săi	0,00002 g	0,00002 – 0,002 g
157.	3-butanol-1-methyl indol și derivații săi	0,002 g	0,002 – 0,1 g
158.	2C-C- 2-(4-Chloro-2,5-dimethoxyphenyl) ethanamine – halucinogen	0,001 g	0,001 – 0,01 g
159.	<u>Dimetocaine</u>	0,01 g	0,01 g
160.	<u>Etcathinone</u>	0,001 g	0,001 – 0,01 g
161.	JWH-250 (1-pentyl-3-(2-metoxiphenylacetyl)-indole)	0,01 g	0,01 – 2,5 g
162.	JWH-398 (1-pentyl-3-(4-chloro-1-naphtoyl)indole)	0,01 g	0,01 – 2,5 g
163.	HU-210(6aR,10aR)-9-(hidroximetil)-6,6-dimetil-3-(2-metiloctan-2-il)-6a,7,10,10a-tetrahidro [cromen-1-ol]	0,00002 g	0,00002 – 0,002 g
164.	<u>5-Meo-DALT</u>	0,0005 g	0,0005 – 0,002 g
165.	2-methyl-1-pentyl-1 H-indol-3-il-(1-naftil)-metan și derivații săi	0,01 g	0,01 – 2,5 g
166.	6-methyl-2-[(4-methyl-phenyl)-amino]-4H-3,1-benzoxazin-4-unul	0,01 g	0,01 – 2,5 g
167.	Methylendioxypropyvaleron-methylenedioxypropyvalerone (MDPV) – halucinogen	0,05 g	0,05 – 5,0 g
168.	nalbufină	3 ml/0,03 g	3 – 50 ml/ 0,03 – 5,0 g
169.	AH 7921 (3,4 dichloro-N-((1-dimetilamino) ciclohexilmetil) benzamide)	0,1 g	0,1 g – 1,0 g
170.	5-(2-aminopropil) indole (5-API, 5-IT, PAL-571)	0,5 g	0,5 g – 2,5 g
171.	Carfentanil (4-((1-oxopropil)-fenilamino)-(1-(2-feniletil)-4-piperidincarboxylic acid metylester)	0,002 g	0,002 g – 0,02 g
172.	2C-C (4-chloro-2,5-dimethoxy- phenethylamine)	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
173.	2C-I (2,5 dimethoxy-4-iodphenethylamine)	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
174.	2C-T-2 (2,5 dimethoxy-4-ethylthio-phenethylamine)	0,001 g	0,001 g – 0,01 g
175.	Fenfluramine (N-ethyl-1-((3-triphlormetil) fenil) propan-2-amin)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
176.	Heliamin (6, 7 dimethoxy-1, 2, 3, 4-tetrahidroizoquinoline)	0,05 g	0,05 g – 0,25 g
177.	JWH-073 (Naphthalene-1-il-(1- butylindol-3-il) metanone)	0,01 g	0,01 g – 2,5 g
178.	Methoxetamine și derivații lui	0,2 g	0,2 g – 1,0 g
179.	bk-MMBDB (N-methylbutylone)	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
180.	25I-NBOMe (2C-I-NBOMe)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
181.	a-PHP (2-Pyrrolidinoheptanofenone)	0,07 g	0,07 g – 1,0 g
182.	Semințele speciei <i>Turbina corymbosa</i> (<i>Rivea corymbosa</i>)	3,0 g	3,0 g – 30,0 g
183.	Fenatin (N-(alpha-methylphenethyl) nicotinamide)	0,5 g	0,5 g – 2,5 g
184.	Prosodol (Propionilphenylethoxyethylpiperidine)-1-(2- etoxyethyl)-4-phenylpiperidin-4-yl propionate	0,5 g	0,5 g – 2,5 g
185.	Remifentanil (methyl-1-(3-methoxy-3-oxopropil)-4-(N-phenylpropanamido) piperidine-4-carboxylate)	0,002 g	0,002 g – 0,01 g
186.	<u>AB-CHMINACA</u> C ₂₀ H ₂₈ N ₄ O ₂ , Sinonim: N-(1-amino 3-methyl-1-oxobutan-2-yl)-1-(ciclohexilmetil)-1H-indazole-3-carboxamide N-[(1S)-1-(aminocarbonyl)-2-metilpropil]-1-(ciclohexilmetil)-1H-indazole-3-carboxamide	0,01 g	0,01 – 0,25 g
187.	<u>AB-PINACA-CHM</u> C ₂₀ H ₂₈ N ₄ O ₂ Sinonim: N-(1-Carbamoyl-2-metilprop-1-yl)-1-(ciclohexilmetil)-1H-indazole-3-carboxamide	0,01 g	0,01 – 0,25 g
188.	<u>AB-PINACA</u> C ₁₈ H ₂₆ N ₄ O ₂ Sinonim: N-(1-Carbamoyl-2-metilprop-1-yl)-1-pentil-1H-indazole-3-carboxamide	0,01 g	0,01 – 0,25 g
189.	<u>AB-FUBINACA</u> C ₂₀ H ₂₁ FN ₄ O ₂ Sinonim: N-(1-amino-3-metil-1-oxobutan-2-yl)-1-(4-fluorobenzil)-1H-indazole-3-carboxamide	0,01 g	0,01 – 0,25 g
190.	<u>5F-APINACA</u> <u>5F-AKB48</u> <u>APINACA 5 – fluoropentil analog</u> C ₂₃ H ₃₀ FN ₃ O; N-((3s,5s,7s) – adamantan-1-yl)-1-(5-fluoropentil)-1H-	0,01 g	0,01 – 0,25 g

	indazole-3-carboxamide		
191.	<u>5F-AMB</u> <u>5F-MMB-PINACA</u> <u>5F-AMB-PINACA</u> C ₁₉ H ₂₆ FN ₃ O ₃ ; N-[[1-(5-fluoropentyl)-1H-indazol-3-yl]carbonyl]-L-valine, methyl eter (S)-methyl 2-(1-(5-fluoropentyl)-1H-indazole-3-carboxamido)-3-methylbutanoate	0,01 g	0,01 – 0,25 g
192.	<u>MDMB-CHMICA</u> C ₂₂ H ₃₁ N ₃ O ₃ ; N-[[1-(cyclohexylmethyl)-1H-indazol-3-yl] carbonyl]-3-methyl-L-valine, methyl eter Methyl2-[[1-(cyclohexylmethyl)1H-indazole-3-carbonyl] amino]-3,3-dimethylbutanoat	0,01 g	0,01 – 0,25 g
193.	<u>Mase vegetale</u> (amestec de prafuri și/sau plante sau amestecuri de ierburi, diverse părți de plante de diferite specii, uscate sau umede, mărunțite sau întregi), care conțin: <u>AB-CHMINACA</u> <u>AB-PINACA-CHM</u> <u>AB-PINACA</u> <u>AB-FUBINACA</u> <u>5F-APINACA</u> <u>5F-AKB48</u> <u>APINACA 5 – fluoropentyl analog</u> <u>5F-AMB</u> <u>5F-MMB-PINACA</u> <u>5F-AMB-PINACA</u> <u>MDMB-CHMICA</u>	0,01 g	0,01 – 0,25 g
194.	MMB(N)-BZ-F (MMB FUBINACA sau AMB FUBINACA) C ₂₁ H ₂₂ FN ₃ O ₃ , Sinonim: Methyl 2-[1-(4-fluorobenzyl)-1H-indazole-3-carboxamido]-3-methylbutanoate sau methyl (2S)-2-{{1-[(4-fluorophenyl) methyl] indazole-3-carbonyl] amino}-3-methylbutanoate	0,01 g	0,01 - 0,25 g
195.	ADB-FUBINACA(MMBA(N)-BZ-F C ₂₁ H ₂₃ FN ₄ O ₂ , Sinonim: N-(1-Amino – 3,3-dimethyl – 1 – oxobutan -2-yl) - 1-(fluorobenzyl)-1H-indazole – 3 – carboxamide sau N-(1-Carbamoyl-2,2-dimethylprop-1-yl)-1-(4-fluorobenzyl) – 1H-indazole – 3 carboxamide	0,01 g	0,01 - 0,25 g
196.	Bk-EBDP C ₁₄ H ₁₉ NO ₃ , Sinonim: 1-(benzo[d] [1,3] dioxo 1-5-y1)-2-(rthylamino) pentan – 1 – one	0,01 g	0,01 - 0,25 g
197.	25B-NBOMe C ₁₈ H ₂₂ BrNO ₃ , Sinonim : 2-(4-bromo – 2,5-dimetoxypenyl)-N-[(2-metoxypenyl)methyl]etanamine	0,01 g	0,01 - 0,25 g
198.	AM-678 C ₂₄ H ₂₃ NO, Sinonim: Naphthalen-1-yl-(1-pentylindol-3-yl) methanone sau (1-pentyl-1H-indol-3-yl)-1-naphthalenyl-methanone	0,01 g	0,01 - 0,25 g
199.	2-CB C ₁₀ H ₁₄ BrNO ₂ , Sinonim : 2-(4-bromo-2,5-dimethoxyphenyl) ethanamine	0,01 g	0,01 - 0,25 g
200.	2-Naphthaleneacetic acid C ₁₇ H ₂₃ NO ₄ , Sinonim : Tert-butoxycarbonylamino(1,2,3,4-tetrahydronaphthalen-2-yl)aceticacid	0,01 g	0,01 - 0,25 g
201.	Ethyl ester C ₆ H ₁₃ N ₃ O ₂ , Sinonim : Ethyl N (aminoiminomethyl)-N-methylglycine	0,01 g	0,01 - 0,25 g
202.	2-Ethylamino-1-(3,4-methylenedioxyphenyl) pentan-1-one C ₁₀ H ₁₃ NO ₂ , Sinonim: bk-PMA	0,01 g	0,01 - 0,25 g

ANEXA 2
LISTA SUBSTANȚELOR PSIHOTROPE

**Extras din Hotărîrea de Guvern privind aprobarea istei substanțelor stupefiante, psihotrope
și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile
acestora**

Nr. d/o	Denumirea substanței	Cantități mici	Cantități mari (de la – până la)
1.	Brolamfetamin, DOB	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
2.	Catinon	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
3.	DET	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
4.	DMA	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
5.	DMHP	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
6.	DMT	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
7.	DOET	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
8.	Eticiclidin, PCE	0,0001 g	0,0001 g – 0,01 g
9.	Etriptamin	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
10.	MDMA	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
11.	Mescaline	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
12.	4-Metilaminorex	0,01 g	0,01 g – 1,0 g
13.	MMDA	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
14.	N-etil MDA	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
15.	N-hidroxi MDA	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
16.	4-MTA (4-metiltioamfetamin)	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
17.	Parahexil	0,0002 g	0,0002 g – 0,5 g
18.	PMA	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
19.	Psilocină, psilotsin	0,005 g	0,005 g – 0,1 g
20.	Psilocibin	0,005 g	0,005 g – 0,1 g
21.	Roticiclidin	0,0001 g	0,0001 g – 0,01 g
22.	STP, DOM	0,0005 g	0,0005 g – 0,002 g
23.	Tenamfetamin, MDA	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
24.	Tenociclidin, TCP	0,0001 g	0,0001 g – 0,01 g
25.	TMA	0,03 g	0,03 g – 0,3 g
26.	Amfetamin	0,1 g	0,1 g – 1,0 g
27.	Amineptin	0,2 g	0,2 g – 2,0 g
28.	2 CB-(4-Bromo-2,5-d metoxifentilamin)	0,05 g	0,05 g – 0,1 g
29.	Delta-9-tetra-hidrocannabinol și derivații lui	0,05 g	0,05 g – 1,0 g
30.	Dexamfetamin	0,005 g	0,005 g – 0,1 g
31.	Fenciclidin, PCP	0,005 g	0,005 g – 0,1 g
32.	Fenmetrazin	0,05 g	0,05 g – 1,0 g
33.	Fenetilin	0,015 g	0,015 g – 0,15 g
34.	Levamfetamin	0,005 g	0,005 g – 0,1 g
35.	Levometamfetamin	0,005 g	0,005 g – 0,1 g
36.	Mecloqualon	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
37.	Metamfetamin	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
38.	Metamfetamin (substanță preparată artizanal din efedrină, pseudoefedrină sau din preparate care conțin efedrină sau pseudoefedrină)	3 ml/0,03 g	3-50 ml/0,03 g – 5 g
39.	Metamfetamină racemat	0,05 g	0,05 g – 5,0 g
40.	Metaqualon	0,2 g	0,2 g – 1,0 g
41.	Metilfenidat	0,03 g	0,03 g – 0,3 g
42.	Secobarbital	0,075 g	0,075 g – 0,75 g

43.	Zipeprol	0,01 g	0,01 g – 1,0 g
44.	Amobarbital	1 g	1 g – 5 g
45.	Buprenorfin	0,005 g	0,005 g – 0,25 g
46.	Butalbital	0,525 g	0,525 g – 7,5 g
47.	Catin	0,2 g	0,2 g – 1 g
48.	Ciclobarbital	0,7 g	0,7 g – 10 g
49.	Flunitrazepam	0,35 g	0,35 g – 10 g
50.	Glutetimid	0,25 g	0,25 g – 12,5 g
51.	Pentazocin	2 g	2 g – 15,0 g
52.	Pentobarbital	1,5 g	1,5 g – 2,5 g
53.	Alobarbital	0,7 g	0,7 g – 10 g
54.	Alprazolam	0,007 g	0,007 g – 5 g
55.	Amfepramon	0,175 g	0,175 g – 5 g
56.	Aminorex	0,7 g	0,7 g – 10 g
57.	Aprofen	0,5 g	0,5 g – 10 g
58.	Barbital	3,5 g	3,5 g – 15 g
59.	Benzfetamin	0,175 g	0,175 g – 2,5 g
60.	Bromazepam	0,07 g	0,07 g – 1 g
61.	Brotizolam	0,00175 g	0,00175 g – 0,025 g
62.	Butobarbital	1,05 g	1,05 g – 15 g
63.	Camazepam	0,25 g	0,25 g – 5 g
64.	Chlordiazepoxid	0,25 g	0,25 g – 5 g
65.	Ciclodol	0,15 g	0,15 g – 10 g
66.	Clobazam	0,15 g	0,15 g – 10 g
67.	Clofelin	0,35 g	0,35 g – 10 g
68.	Clonazepam	0,056 g	0,056 g – 2 g
69.	Chlorazepate	0,15 g	0,15 g – 10 g
70.	Clotiazepam	0,105 g	0,105 g – 1 g
71.	Cloxazolam	0,065 g	0,065 g – 2 g
72.	Delorazepam	0,025 g	0,025 g – 0,3 g
73.	Diazepam	0,07 g	0,07 g – 1 g
74.	Droperidol	0,035 g	0,035 g – 0,5 g
75.	Dextrometorfan	0,45 g	0,45 g – 6 g
76.	Estazolam	0,025 g	0,025 g – 0,3 g
77.	Etclorvinol	3,5 g	3,5 g – 50 g
78.	Etilnamat	3,5 g	3,5 g – 50 g
79.	Elii Loflazepat	0,015 g	0,015 g – 10 g
80.	Elilamfetamin	0,015 g	0,015 g – 10 g
81.	Fenazepam	0,01 g	0,01 g – 0,5 g
82.	Fendimetrazin	0,35 g	0,35 g – 20 g
83.	Fenobarbital	0,7 g	0,7 g – 50 g
84.	Fentermin	0,07 g	0,07 g – 1 g
85.	Fencamfamin	0,56 g	0,56 g – 8 g
86.	Fenproporex	0,15 g	0,15 g – 10 g
87.	Fludiazepam	0,00525 g	0,00525 g – 0,75 g
88.	Flurazepam	0,25 g	0,25 g – 3 g
89.	(GNB) Gamma-hidroxiutiric acid	5,0 g	5,0 g – 100 g
90.	Halazepam	0,7 g	0,7 g – 10 g
91.	Haloxazolam	0,0525 g	0,0525 g – 7,5 g
92.	INN (Zalpidem)	0,07 g	0,07 g – 1 g
93.	Ketaminum și sărurile lui	0,7 g	0,7 g – 50 g

94.	Ketazolam	0,25 g	0,25 g – 10 g
95.	Lefetamin	0,525 g	0,525 g – 7,5 g
96.	Loprazolam	0,007 g	0,007 g – 1 g
97.	Lorazepam	0,0175 g	0,0175 g – 10 g
98.	Lormetazepam	0,007 g	0,007 g – 1 g
99.	Mazindol	0,015 g	0,015 g – 10 g
100.	Medazepam	0,15 g	0,15 g – 10 g
101.	Mefenorex	0,015 g	0,015 g – 10 g
102.	Meprobamat	8,5 g	8,5 g – 200 g
103.	Mezocarb	0,175 g	0,175 g – 2,5 g
104.	Metilfenobarbital	0,7 g	0,7 g – 10 g
105.	Metilprilon	0,15 g	0,15 g – 10 g
106.	Midazolam	0,15 g	0,15 g – 10 g
107.	Nimetazepam	0,035 g	0,035 g – 1 g
108.	Nitrazepam	0,35 g	0,35 g – 20 g
109.	Nordazepam	0,105 g	0,105 g – 1,5 g
110.	(+)-norpseudoefedrină	1,5 g	1,5 g – 15 g
111.	Oxazepam	0,35 g	0,35 g – 20 g
112.	Oxazolam	0,35 g	0,35 g – 20 g
113.	Pemolin	0,35 g	0,35 g – 20 g
114.	Pinazepam	0,105 g	0,105 g – 1,5 g
115.	Pipradrol	0,07 g	0,07 g – 1 g
116.	Prazepam	0,25 g	0,25 g – 10 g
117.	Pirovaleron	0,07 g	0,07 g – 1 g
118.	Secbutabarbital	0,7 g	0,7 g – 10 g
119.	Temazepam	0,15 g	0,15 g – 10 g
120.	Tetrazepam	0,7 g	0,7 g – 10 g
121.	Tiopental de sodiu	2,0 g	2,0 g – 100 g
122.	Tramadol	0,50 g	0,50 g – 10 g
123.	Triazolam	0,00175 g	0,00175 g – 0,05 g
124.	Vinilbital	1,5 g	1,5 g – 15 g
125.	Zopiclon	0,105 g	0,105 g – 15 g
126.	Amanita muscaria (L : Fr.) Lam.	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
127.	Amanita pantherina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
128.	Amida acidului lisergic	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
129.	Benzylpiperazine	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
130.	CPP (chlorophenylpiperazine)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
131.	TFMPP (trifluorometilfenilpiperazina)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
132.	DOC (2,5-dimetoxi-4-cloroamfetamina)= 1-(4-clor-2,5-dimetoxifenil) propan-2-amina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
133.	DOI (2,5-dimetoxi-4-iodoamfetamina)= 1-(2,5-dimetoxi-4-iodofenil)-propan-2-amina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
134.	7-hidroximitragynina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
135.	Ibogaina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
136.	Indanilamfetamina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
137.	Ketamina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
138.	Muscimol	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
139.	Mitraginina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
140.	Mitragyna speciosa Korth (Kratom)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
141.	Nitrit de amil	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
142.	Oripavina	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
143.	Hallier f.	0,3 g	0,3 g – 1,5 g

144.	Salvinorin	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
145.	<u>5-APB (Benzo Fury)</u>	0,1 g	0,1 – 1,0 g
146.	BDB L (3,4-metilendioxfenil)-2-butanamine	0,002 g	0,002 – 1,0 g
147.	<u>Butilone (beta-ceto-MBDB)</u>	0,002 g	0,002 – 1,0 g
148.	BZP – N benzylpipertazine	0,3 g	0,3 – 1,5 g
149.	MBDB – (RS)-1-(1,3-Benzodioxol-5-yl)-N-methylbutan-2-amine	0,05 g	0,05 – 5,0 g
150.	<u>MDE(Cathinone)</u>	0,002 g	0,002 – 1,0 g
151.	MDEA (Cathinone) (3,4-methylendioxy-N-ethylamphetamine)	0,05 g	0,05 – 5,0 g
152.	AEP Modafinil – 2[(diphenylmethyl)sulfinil] acetamidă (Modiodal, Provigil)	0,002 g	0,002 – 1,0 g
153.	APAAN (alfa-fenylacetoacetoneitril)	0,00002 g	0,00002 – 0,002 g
154.	Amanita muscaria (Ibotenic acid) ((S)-2-amino-2-(3-hydroxyisoxazol-5-yl) acetic acid)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
155.	MBZP (Methylbenzyl piperazine)	0,3 g	0,3 g – 1,5 g
156.	Mephedrone (4-methylmethcathinone, 4-MMC)	0,2 g	0,2 g – 2,5 g
157.	4-MMA (4-methyl methamphetamine)-N-methyl-1-(4-methylphenyl) propan-2-amine	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
158.	PMMA (para methoxy methyl amphetamine)	0,002 g	0,002 g – 1,0 g
159.	Gamma-butyrolactone (GBL)-GBL; butyrolactone; 1,4-lactone; 4-butyrolactone; 4-hydroxybutyric acid lactone; gamma-hydroxybutyric acid lactone și oxolan-2-one	10 ml/ 0,10 g	10 – 50 ml/ 0,10 – 0,50 g
160.	<u>5-MAPB (5-APB ME)</u> C ₁₂ H ₁₅ NO, Sinonim: 5-(2 Methylaminopropyl) benzofuran	0,01 g	0,01 – 0,25 g
161.	<u>25C-NBOMe (2C-C-NBOMe)</u> C ₁₈ H ₂₂ ClNO ₃ , Sinonim: 2-(4-Chloro-2,5-dimethoxyphenyl)-N-(2 methoxybenzyl) ethanamine	0,05 g	0,05 – 0,3 g
162.	<u>4-Chloromethcathinone (4-CMC)</u> C ₁₀ H ₁₂ ClNO, Sinonim: 1-(4-chlorophenyl)-2-(methylamino)propan-1-one	0,1 g	0,1 – 3 g
163.	<u>4-HO-MET (Metocin)</u> C ₁₃ H ₁₈ N ₂ O, Sinonim: 4-hidroxy – N-methyl-N-ethyltryptamine	0,1 g	0,1 – 3 g
164.	<u>3-MMC</u> C ₁₁ H ₁₅ NO, Sinonim: 3-methyl-N-methylmetcathinone 2-(Methylamino)-1-(3-methylphenyl)-1-propanone	0,1 g	0,1 – 1 g
165.	<u>Pentedrone</u> C ₁₂ H ₁₇ NO, Sinonim: α-methylamino-Valerophenone 2-(methylamino)-1-phenyl-1-pentanone, monohydrochloride (±)-1-phenyl-2-(methylamino) pentan-1-one;	0,03 g	0,03 – 0,3 g
166.	<u>Pentedrone HCL</u> C ₁₂ H ₁₇ NO·HCl, Sinonim: αmethylamino-Valerophenone 2-(methylamino)-1-phenyl-1-pentanone, monohydrochloride	0,03 g	0,03 – 0,3 g
167.	<u>5F-PB-22</u> C ₂₃ H ₂₁ FN ₂ O ₂ ; quinolin-8-yl 1-(5-fluoropentyl)-1H-indole-3-carboxylate 1-pentyfluoro-1H-indole-3-carboxylic acid 8 – quinolinyl ester	0,01 g	0,01 – 0,25 g
168.	<u>XLR-11</u> <u>5-F-UR-144</u> <u>5-fluoro UR-144</u> C ₂₁ H ₂₈ FNO;(1-(5-fluoropentyl)-1H-indol-3-yl)(2,2,3,3-tetramethylcyclopropyl) methanone	0,01 g	0,01 – 0,25 g
169.	<u>EP</u> <u>EPH</u> <u>Ethylphenidate</u> C ₁₅ H ₂₁ NO ₂ , Sinonim: -ethyl 2-phenyl-2-piperidin-2-ylacetate Ethylphenidate	0,03 g	0,03 – 0,3 g
170.	<u>MPA</u> <u>Methiopropamine</u> C ₈ H ₁₃ NS; N-Methyl-1-(thiophen-2-yl)propan-2-amine; Methiopropamine 2-Thiopheneethylamine, N,α-dimethyl-(8CI); 1-(Thiophen-2-yl)-2-metylaminopropane	0,03 g	0,03 – 3 g

ANEXA 3
LISTA
PLANTELOR CARE CONȚIN SUBSTANȚE STUPEFIANTE SAU PSIHOTROPE

Extras din Hotărârea de Guvern privind aprobarea istei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora

1.	Plantele care nu cresc pe teritoriul Moldovei din cauza condițiilor climaterice și care sînt interzise pentru cultivare pe teritoriul Moldovei:	Cantități mici (până la cantitatea indicată)	Cantități mari (de la – pînă la)
	a) plantă de coca	O plantă	2 – 5 plante
	b) kat	O plantă	2 – 5 plante
	c) <i>Argyreia nervosa</i>	O plantă	2 - 5 plante
	d) <i>Nymphaea caerulea</i>	O plantă	2 - 5 plante
	e) <i>Salvia divinorum</i>	O plantă	2 - 5 plante
	f) <i>Turbina corymbosa</i>	O plantă	2 - 5 plante
	g) <i>Tabernanthe iboga</i>	O plantă	2 - 5 plante
2.	Plantele care cresc pe teritoriul Moldovei și sînt interzise pentru cultivare pe teritoriul Moldovei sau necesită autorizație specială:		
	a) plantă de mac (indiferent de faza de vegetație)	150 plante	151 – 500 plante
	b) plantă de cânepă (indiferent de faza de vegetație)	5 plante	6 – 50 plante
3.	Plantele ce conțin precursori și nu cresc pe teritoriul Moldovei din cauza condițiilor climaterice și care sînt interzise pentru cultivare pe teritoriul Moldovei sau necesită autorizație specială:		
	plantă de efedră	O plantă	2 – 5 plante

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul Secrieru Sergiu, declar pe proprie răspundere că materialele prezentate în teza de doctorat se referă la propriile activități și realizări, în caz contrar urmând să suport consecințele, în conformitate cu legislația în vigoare.

Secrieru Sergiu, 26 februarie 2018

CV AL AUTORULUI

Date persoane: SECRIERU Sergiu

Data și locul nașterii: 07 decembrie 1978, raionul Hâncești, satul Cărpineni

Cetățenia: Republica Moldova

Studii:

1984-1995 – Școala medie din s. Cărpineni, raionul Hâncești, R. Moldova;

1995-2000 – Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept (licențiat în drept);

2001-2002 – Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept (master în drept);

2008-2012 – Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al R. Moldova (studii superioare de doctorat)

Activitate profesională:

2003-2006 – lector, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al R. Moldova, catedra „Drept polițienesc”;

2004-2008 – administrator, LEGACTUS S.R.L.;

2010-2014 – inspector principal DCÎOVAJ, Serviciul Vamal al R. Moldova;

2014-2015 – Șef adjunct Direcția Control al Încasării Obligației Vamale și Asistență Juridică, Serviciul Vamal;

2015 – prezent Președinte ONG Asociația de Mediere din R. Moldova.

Domenii de interes științific: Drept penal (Partea specială)

Participări la foruri științifice – 2

1. Conferința științifico-practică internațională din 31 octombrie 2014: Delicvența și Justiția juvenilă: evaluare, probleme, soluții. Academia „Ștefan cel Mare” a MAI a R. Moldova, Chișinău..

2. Conferința științifico-practică internațională din 16 martie 2017: Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan. Academia „Ștefan cel Mare” a MAI a R. Moldova, Chișinău.

Publicații științifice la tema tezei de doctorat: - 8.

Cunoașterea limbilor:

Limba maternă – limba română;

Limbi străine – limba rusă (foarte bine); limba franceză (bine); limba engleză (intermediar).

Date de contact de serviciu (adresa, telefon, email):

str. Teilor 11, ap. 119, Chișinău, Republica Moldova;

tel. fix (00373 22) 981 189; mobil (00373) 691 04 028;

Secrieru07@mail.ru